

τῆς περιουσίας ἐνδοῦται τῇ περιουσίᾳ, καὶ πλὴν
 γυναικὸς ἐαυτῶν, καὶ οὐδὲν αὐτῆς βέβηκεν,
 καὶ τὰ λοιπὰ ἐαυτῆς βαρὴ ὑπέχθη.

ε'. ΠΑΥΛ. Οὐκ ἐρρωμένως συμφωνοῦ-
 σι μὴ κινεῖσθαι πρὸς κακοῦς, ἢ
 πλέον, ἢ ἥτιον ἀπατήσασθαι· ἢ μὴ κινῆ-
 σθαι πρὸς τῶν δωρηθέντων, ἢ τῶν ἀπο-
 κλαπέντων, ἢ τῶν ἐξ ἀνάγκης χρησιμέ-
 νων δαπανημάτων· ταῦτα γὰρ ἰδίᾳ δι-
 καίῳ μειοῖ πλὴν περιουσίας.

ς'. ΟὐΛΠ. Οὐτε ἵνα μόνον δόλον ὁ ἀνὴρ
 ἐπὶ τῇ περιουσίᾳ χρεώσῃ· εἰ καὶ τὰ μάλι-
 στα καλῶς συμφωνοῦσι μὴ ὑποκείσθαι
 αὐτὸν τῷ κινδύνῳ τῷ δόδεντος ἐν περι-
 ουσίᾳ χρεώσας. διώκεται γὰρ ἐκ συμφώνου
 τὸ κινδυνῶν τῆς περιουσίας ἐπιπιδέναι
 τῇ γυναικί. καὶ τοῦ ἀντιπρόσθεντος πλὴν κινδύ-
 νου μὲν πλὴν γυναικὸς μεταφέρειν
 εἰς κινδυνῶν τῆς ἀνδρός.

ζ'. ΠΟΜΠ. Ἐν μὲν τῷ ἐπιπιδέναι πλὴν
 περιουσίας διώκεται ὁ πατήρ τῆς γυναικὸς
 συμφωνεῖν ὅσα βούλεται. μὴ δὲ τὸ
 ἐπιπιδέναι, δεῖ καὶ πλὴν θυγατέρος τοῖς
 συμφώνοις συνανεῖν. ὡς δὲ γὰρ αὐτῇ
 περιουσία εἴται ἢ προῖξ, καὶ μόνος συμ-
 φωνῶν ὁ πατήρ ἐβλάβη, ἔτε ὠφελεί
 τῇ θυγατρὶ· εἴτε μόνος, εἴτε σὺν αὐτῇ κιν-
 εῖται, εἰ ὁ μόνος ἢ θυγάτηρ συμφωνήσῃ, ἐπι-
 λιστελεία, ὠφελεί τῇ πατρὶ· εἰ γὰρ
 ἐπὶ βλάβῃ, αὐτὴ μόνος βλάβεται, οὐ
 μὲν ὁ πατήρ· εἰ μὴ συγκαταστήσῃ. ἔνθα
 οὐκ ἀποθανούσης αὐτῆς ἐν τῷ γάμῳ ἢ
 προῖξ ὑποστέφει πρὸς τὸν πατέρα, οὐ
 βλάβεται ἐκ τῆς συμφωνίας τῇ θυγατρὶ.
 η'. ΠΑΥΛ. Ὁ παῖς καὶ ἡ θυγάτηρ τῆς
 μαγνομένης, καὶ τῆς αἰχμαλώτου

Basil. Tom. IV.

A in dotem conuertat, & mu-
 lier se suosque alat, & reliqua
 onera sua sustineat.

V. PAVL. Non utiliter pa- L. 5.
 ciscuntur^d ne de moribus aga-
 tur, vel plus, vel minus exi-
 gatur: aut ne ob res donatas,
 vel amotas, vel impensas ne-
 cessarias agatur: nam hæ do-
 tem ipso iure minuunt.

VI. VLP. Neque ut maritus L. 6.
 dolum solummodo præstet:
 quamuis rectè paciscantur ne
 sit periculo eius nomen de-
 bitoris, quod ei in dotem da-
 tum est. Nam pacisci possunt
 ut dotis periculum ad mulie-
 rem pertineat. & per contra-
 rium, ut periculum vxoris
 transferatur in periculum
 mariti.

VII. POMPONII. In danda L. 7.
 dote, pater mulieris quæcum-
 que voluerit, pacisci potest.
 post datam verò, filiam quo-
 que pactis consentire oportet.
 statim enim dos ipsi ad-
 quiritur. & si solus pater pa-
 ctus sit, neque filix prodest,
 neque nocet: siue solus, siue
 cum ea agat. Si verò filia so-
 la pacta fuerit, patri prode-
 rit, si sic pacta sit ut proffit.
 Si verò sic, ut noceat, pactum
 filix non patri nocebit: nisi
 una cum ipsa agat. Quo casu
 igitur mortua ea in matri-
 monio dos ad patrem reuer-
 titur, pactum filix ei non
 nocet.

VIII. PAVL. Filius, filiave L. 8.
 furiosi vel capti ab hostibus

Mmm ij

nuptias contrahentes, soli de A
dote paciscuntur.

- L. 9. IX. POMPON. Rectè paci-
fcor, vt si me viuo filia mea
decefferit dos mihi reddatur.
Si verò præmoriar, filio meo:
vel si filius quoque præmo-
riatur, vt heredi meo red-
datur.

- L. 10. X. IDEM. Auus qui nepotis
fui nomine dotem suscepit, B
rectè paciscitur, ne à se, né-
ve à filio suo dos petatur: ab
alio verò herede petatur. fi-
lius etiam exceptione se tueri
potest: nam vni tantùm ex
heredibus consuli potest, cæ-
teris autem non consuli.

- L. 11. XI. VLPIAN. Pater qui do-
tem promiserat, pactus est,
ne se viuo dos petatur, néve
constante matrimonio. ad cō-
munionem adsumuntur illa
verba, se viuo. & si quidem
viuo patre filia decefferit, aut
fine culpa sua diuorterit, dos
non petitur. Sin autem con-
stante matrimonio pater de-
cefferit, dos ab herede eius
petitur.

- L. 12. XII. PAUL. Pater rectè pa-
ciscitur, vt mortua filia dos D
apud generum remaneat,
etiam si liberi non interue-
niant.

- §. 1. Ex pactis dotalibus quæ-
dam non necessaria sunt, vel-
uti vt mulier se alat, aut cer-
tam summam viro præstet, vt
ab eo alatur: & dos ab ea non
petatur, & his similia. quæ-
dam ad ius pertinent, veluti,

γαμειῶντες, μόνοι συμφωνοῦσι πρὸς
τῆς πατρικῆς.

θ'. Πομπών. Καλῶς συμφωνῶν, ἵνα
ἐμοῦ ζώντος εἰὰν ἀποθάνῃ ἡ θυγάτηρ
μου ἢ πατρίξ ἀποδοθῇ μοι. εἰ δὲ πα-
ποθάνω δόθῃ, τῷ υἱῷ μου· ἢ ἀκείνου
παρελθόντων, ἀποδοθῇ τῷ κληρο-
νόμῳ μου.

ι'. Ἰδέμ. Ὑποδεχόμενος πάππος ὀνό-
ματι τῆς ἐξόνου πατρὸς, καλῶς συμ-
φωνεῖ μήτε αὐτὸν, μήτε τῷ υἱῷ ἀπα-
τηθῆναι τὴν προῖκα· ἄλλον δὲ κληρονόμον
ἀπατηθῆναι. καὶ ἔχει ὁ υἱὸς ἀπαγα-
φῶν· διωκτὸν γὰρ καὶ ἐνός μόνου κλη-
ρονόμου παροεῖν, καὶ μὴ τῶν λοιπῶν.

ια'. Οὐλπιαν. Επαγγελματὶς πατὴρ
προῖκα συνεφώνησεν μὴ ἀπατηθῆναι
αὐτῷ ζώντος αὐτοῦ, μήτε τῷ γάμῳ συ-
εσῶτος. κατὰ κοινὸν ἐλκομένη τὸ ἐμοῦ
ζώντος. καὶ εἰ μὲν ζώντος τῆς πατρὸς ἀ-
ποθάνῃ ἡ θυγάτηρ, ἢ χωρὶς ῥαθυμίας
διαζύγιον ποιήσῃ, ἐκ ἀπατεῖται ἡ
πατρίξ. εἰ δὲ συνεσῶτος τῆς γάμῳ τε-
λαθῇ ὁ πατήρ, ἀπατεῖται ὁ κληρο-
νόμος αὐτοῦ.

ιβ'. Παυλ. Καλῶς ὁ πατήρ συμφω-
νεῖ μέναι τῷ πατρὶ πατρίξ πρὸς τῷ γάμ-
ῳ, τελευτῶσης τῆς θυγατρὸς, καὶ
παῖδες οὐχ ὑπείσιν.

Τῶν πατρικῶν συμφωνῶν τὰ
μὲν εἰσὶν ἐκ ἀναγκαῖα, ὥς τὸ πρέ-
φειν ἑαυτῷ τῷ γυναικί, ἢ δῆλον
ποσὸν ὑπὲρ ἀποδοθῆς διδόναι τῷ
ἀνδρὶ, καὶ μὴ ἀπατηθῆναι αὐτῷ
τῷ πατρὶ, καὶ τὰ ὅμοια. τὰ δὲ
πρὸς νόμον φέρεται, οἷον τὸ πότε

δεῖ ἀπατηθῆναι πλὴν τοῦτο, ἢ πῶς ἂν
ἀποδοθῆναι, ἐν οἷς οὐ πάντως ἀκολου-
θοῦν τῇ γνώμῃ. ὅτι συναλλαττόντων,
ὥς ὅταν συμφωνῶσι μὴ ἀπατηθῆναι
πλὴν τοῦτο· ἐπεὶ διεσκέταί ἄπει-
ρος ἡ γυνή.

Εὰν συμφωνήσῃ γυνή μὴ ἀπα-
τηθῆναι τὸ ἥμισυ τῆς τοῦτο, καὶ
ποινὴν ἐπρωθήσῃ· οὐ δύνάται καὶ
τῇ παραγραφῇ χρῆσασθαι, καὶ πλὴν
ποινὴν ἀπατηθῆναι, ἀλλὰ τῷ ἐνὶ ἑρ-
κεῖται.

Εὰν διατεπημηδύος ἀρχὸς ἴππο-
δῆ, δυνάτῃ συμφωνεῖν, ἵνα εἰ
πλείον· τοῦτο, τὸ τοῦτο εἴη ἐν
τοῦτο· ἢ ἐὰν ἴππος, ἢ γυνή χρῆ-
σῇ. ἢ ὥστε τὸ πῆμα ὅπου αὐτὸ τοῦτο
εἴη ἐν τοῦτο.

Καὶ εἰ ῥαθυμία τῶ ἀνδρὸς ἴπ-
πος τοῦτο, καὶ αὐτὸ λαμβάνει ἡ
γυνή.

ιγ'. Ιουλιαν. Εἰ δὲ μὴ τοῦτο, ἢ ἀπο-
τήμῃσι αὐτῷ κεχρεώσεται.

ιδ'. Παυλ. Ταχύτῃρον τὸ ὠρεσμένον
δυνάτῃ συμφωνεῖν ἀποδοθῆναι πλὴν
τοῦτο, οὐ μὴν βραδύτῃρον· ὥστε
οὔτε τῷ μηδ' ὅλως ἀποδοθῆναι.

ιε'. Προκουλ. Πρὸ τῆς γάμων συνε-
φώνησα, ὥστε τῇ τοῦτο ἢ διδοταί
μοι ἢ προῖξ, τῇ αὐτῇ καὶ μετὰ ἀποδοθῆναι.
εἰ μὴ ταχύτῃρον τῷ νόμῳ χρόνου δο-
θῇ μοι ἢ τοῦτο, πρὶν ἢ διατεπημηδύη,
εἴσω δύο μῶν, ἐρρώται τὸ σύμ-
φων· καὶ μὴ λύσιν τῷ γάμου εἴ-
σω τῆς δύο μῶν ἀποδίδωμι. εἰ δὲ
βραδύτῃρον τῷ νόμῳ χρόνου δοθῇ

Basil. Tom. IV.

A quando dotem peti oporteat,
vel quemadmodum reddi, in
quibus non semper volunta-
tem contrahentium sequi-
mur, veluti si conuenerit, ne
omnino dos petatur: cætero-
quin indotata erit mulier.

Si mulier pacta sit, ne pars
dimidia dotis à se petatur, &
pœnam stipulata sit: non po-
test & exceptione uti, & pœ-
nam petere, sed alterutro
contenta esse debet.

Si fundus æstimatus in do-
tem datus sit, vt si pluris ve-
nierit, residuum in dote sit:
& si minoris venierit, id mu-
lier debeat. & vt pretium
quanti venierit, in dote sit.

Et si culpa mariti minoris
venierit, & idipsum mulier
consequitur.

XIII. IULIANI. Si autem
non venierit, æstimatio eius
debetur.

XIV. PAUL. Vt dos citius
reddatur, quàm statuto tem-
pore, pacisci licet, non autem
vt seriùs: quemadmodum nec
vt omnino non reddatur.

XV. PROCVL. Ante nuptias
pactus sum, vt qua die dos da-
ta esset, eadem & ego red-
derem. si quidem propiore
tempore, quàm legibus con-
stitutum est, dos mihi da-
ta fuerit, puta dos æstimata,
intra duos menses: pactum
conuentum valet, & solu-
to matrimonio intra duos
menses eam reddo. Si verò
longiore tempore, quàm le-

Mmm iij

gibus statutum sit, pactum non valet, nec ad eam reddendam tantumdem temporis habeo. Nam eiusmodi patris melior conditio mulieris, non deterior fieri potest.

L. 18. XVI. IULIAN. Hoc constante matrimonio: nam post diuortium ex iusta causa rectè quis paciscitur, ut longiore die dos reddatur.

L. 19. XVII. ALFEN. Pater tamen qui dotem dedit rectè paciscitur, ut quinto anno dos à se detur, ut eodem tempore soluto matrimonio reddatur. tunc autem valet, cum & præsente filia pactum conuentum fuerit, & patri heres exstiterit.

L. 20. XVIII. PAULI. Post diuortium vtiliter paciscuntur ne ob malos mores agatur, vel ob negligentiam, vel ob res donatas, vel amotas, vel impenfas factas.

§. 1. Extraneus in dote danda, quæcumque vult paciscitur, & stipulatur ignorante muliere. postquam autem dedit, si paciscatur, consensu eius indiget.

§. 2. Si conuenerit ne à muliere, néve à patre dos petatur, heres non habet exceptionem. Sed si conuenerit ne constante matrimonio viuo patre petatur, statim post mortem patris exigitur: & si maritus non petierit, tenetur culpæ nomine si potuerit exigere: nisi fortè diremptum

ἄμωι, οὐκ ἔρρωται τὸ συμφωνον, οὐτε ποσὸν χρόνον ἔχω πρὸς πλὴν ἀπόδοσιν. κρείττων γὰρ ἡ αἵρεσις τῆς γυναικὸς, οὐ μὲν χείρον διὰ τῆς ποιούτων γίνεσθαι συμφώνων διωάται.

15'. Ιουλιαν. Τοῦτο ἐν σωεσῶπι τῷ γάμῳ· μὴ γὰρ διαζύγιον, εἰς ἀλόγου αἰτίας, καλῶς συμφωνεῖ βραδύτε-
B ρῶν ἀποδοῦναι.

16'. Αλφιν. Ο μὲν γὰρ πατὴρ ἐπιδιδὼς καλῶς συμφωνεῖ, εἴσω πενταετίας δοῦναι πλὴν προῖνα, ἐφ' ᾧ τῇ αὐτῇ προθεσίμῃ μὴ λύσιν τοῦ γάμου ἀποδοθῆναι. τότε δὲ ἔρρωται, ὅτε καὶ ᾧ τῷ ἢ θυγάτηρ τοῦτω τῷ συμφώνῳ, καὶ κληρονομεῖ τοῦ πατρὸς.

17'. Παυλ. Μετὰ διαζύγιον ἰσχυρὸς C συμφωνῶν πρὸς τὴν συγχωρήσεως κακοψυχίας, καὶ ῥαθυμίας, καὶ τῆς δωρηθέντων, καὶ κλαπέντων καὶ τῆς γυνομένων δαπανημάτων.

Ἐξωπικὸς ἐπιδιδὼς, ὅσα θέλει συμφωνεῖ, καὶ ἐπερωτᾷ ἀγνοούσης τῆς γυναικὸς μετὰ δὲ τὸ δοῦναι, χρεῖται τῆς συναγνώσεως αὐτῆς συμφωνῶν.

D Ἐὰν συμφωνηθῇ μήτε πλὴν γυναι-
κα, μήτε τῷ πατρί αὐτῆς ἀπατηθῆναι, ὁ κληρονόμος ἐκ ἐχθρῶν ἀπαγαγεῖται. εἰ δὲ συμφωνηθῇ ὥστε τοῦ γάμου σωεσῶπος ἐν ζωῇ τοῦ πατρὸς μὴ ἀπατηθῆναι, παραχρῆμα τῆς τοῦ πατρὸς τελευτῆς ἀπατεῖται· καὶ μὴ ἀπατήσας ὁ αἰὴρ, ἐνέχεται ὡς ἀπὸ ῥαθυμίας, ἐὰν ἐδωάτο ἀπατηθῆναι· εἰ μὴ ἄρα διε-

λύθη ὁ γάμος, πρὶν ἢ ἡ γῆ ἀρχέρεται^A ἀπαρτῆσαι.

ιβ'. Ιουλιαν. Ἡ ὁμολογήσασα προῖκα ῥητοδ' ποσοδ', καλῶς συμφωνεῖ ἀπὸ τῆς χρημάτων, ἀνδράποδας ὄρα-
χεῖν, ἐφ' ᾧ αὐτῇ ἐγκινδυνώειν, ἔ-
τι διαφέρειν πρὸς τὴν αὐτῶν λυκτόμυρα.
δωατὸν γὰρ ἐπὶ λισιτελείᾳ τῆς γυ-
ναϊκὸς πλὴν ἐν χρήμασι προῖκα, με-
τάγειν εἰς προάγματα.

κ'. Ἰδεμ. Ὑποδεξάμενος ἀρχὸν ἐν
προίκῃ, συνεφώνησα τὸ μίσθωμα
αὐτῷ ὡς ἔχον ὑπὲρ ἐπείου τῇ γα-
μετῇ μου· καὶ τῇ μητρὶ τῆς γυναι-
κὸς αὐτὸν ἐμίσθωσα, ἥτις ἐπὶ κληρο-
νόμῳ τῇ θυγατρὶ ἐτελεύτησεν. ἀπα-
τυμῶν μὲν διαζύγιον ἢ γυνὴ τὸ μί-
σθωμα τὸ πρὸς τῆς ἐπείου συμφω-
νον εἰς ὡραζαφίῳ ἔχον οὐδυνάται.
τὸ γὰρ ἐπείον, εἶδος ἐστὶ δωρεᾶς.

κα'. Αφρικ. Πάτερ ἐπιδιδούς προῖκα
συνεφώνησε καὶ ἐπεροθήσε, τελευτώ-
σης τῆς θυγατρὸς ἐπὶ πασὶν ἀποδοῦναι
αὐτῷ, ἢ μὲν θάνατον αὐτῷ τῷδε ὑπὸ
τῷ ὑπερξοισίῳ αὐτῷ τὸ δίμοιρον^ω τῆς
προίκας. ἐὰν μετὰ θάνατον τῆς πα-
τρὸς ἢ γυνὴ ἐπὶ πασὶ τελευτήσῃ, ἀ-
παρτῇ τὸ δίμοιρον^ω διὰ τῆς ἐπὶ τῷ
συμφώνῳ ἀγωγῆς ὁ ἀδελφὸς αὐ-
τῆς· εἶκοι γὰρ τῷ ἐπεροθήσαντι· ὁ-
μολογεῖς δίδοναι μοι ἐὰν ἢ ναῖς ἔλ-
θῃ, ἢ μετὰ θάνατον μου Πέτρῳ;
καὶ γὰρ ἐπεροθήσαντ^ω ἢ ναῖς
ἔλθῃ, ὁ κληρονόμος κεχρεώσεται.

κβ'. Φλορεντ. Εἰδὼ συμφωνηθῇ,
πλὴν προῖκα, ἢ μέρ^ω αὐτῆς ὁ-

lit matrimonium, antequam
facultatem petendi haberet.

XIX. IULIANI. Quæ dotem L. 21.
promisit certæ quantitatis,
rectè paciscitur ut pro pecu-
nia sic mancipia præstet, ut
eius periculo sint, & quod ex
eis natum erit, ad eam perti-
neat. ^s nam dos quæ in pecu-
nia numerata est, in utilita-
tem mulieris in rem trans-
ferri potest.

XX. IDEM. Cum fundum in L. 22.
dotem accepissem, pactus
sum ut mercedes eius vxori
annui nomine præstarem: &
matri vxoris eum colendum
locaui, eaque filia herede re-
licta decessit. ^b Diuortio fa-
cto mulier à qua mercedes
petuntur, pacti se exceptio-
netueri non potest. nam an-
num species est donationis.

XXI. AFRICAN. Pater cum L. 23.
dotem daret, pactus & stipu-
latus est, mortua filia liberis
superstitibus dotem sibi red-
di, aut post mortem suam illi
filio, quem in potestate habe-
bat, bessem dotis. Si post
mortem patris mulier deces-
serit relictis filiis, ⁱ frater eius
bessem dotis ex stipulatione
petet. nam proximus est ei
qui ita stipulatus est: si naus
venerit, ^k aut post mortem
meam Petro dari spondes?
nam etsi post mortem stipu-
latoris naus venerit, heredi
debetur.

XXII. FLORENT. Si conue- L. 24.
nerit, ut dos, vel pars eius li-

Mmm iiij

berorum nomine retineretur, A continentur qui ex eo matrimonio nati sunt antequàm dos daretur, vel ampliaretur.

L. 25. XXIII. VLP. Quod quis paciscitur de reddenda dote si data fuisset & mortua esset mulier in matrimonio, idem de non petenda quoque conuenisse videtur. nam si maritus pactus sit dotem reddi, post mortem mulieris eam petere non potest. fortasse enim non petierat. pater enim se tueri potest exceptione pacti conuenti.

L. 26. XXIV. PAPIANI. Si conuenierit vt mortua filia sine liberis dos viri lucro cederet, & naufragio mulier perierit cum anniculo filio: videtur infans ante matrē decessisse, & maritus dotem lucratur.

§. 1. Vir qui dotem filiae nomine retinere debebat, per errorem non retinuit: filia patri quidem heres ex asse, matri autem ex parte in iudicio familiae erciscundae dotem deducit.

§. 2. Si conuenierit vt defuncta filia sine liberis, dotem maritus redderet, videtur conuenisse, vt superstitibus liberis maritus dotem retineret. Trahitur autem pactum conuentum ad dotis additamentum, nisi aliud actum sit.

§. 3. P Conuenit vt vir uxorem quocumque iret suis sumptibus aleret. ¹ & vxor literas vi-

νόματι τῶν παίδων παρακρατηθῶσι, κατέχονται ἐν τῷ γάμῳ αὐτῶν κατὰ τῆς ἐπιδότησεως, ἢ τῆς ἐπαυξήσεως τῆς περιουσίας τεχθέντες.

κγ'. Οὐλπιανός. Ὁπρὶς συμφωνεῖν κατὰ τῆς ἀναδοτέως τῆς περιουσίας ἐὰν δοθῇ καὶ ἀποδοθῇ ἡ γυνὴ ἐν τῷ γάμῳ, τὸ αὐτὸ δοκεῖ συμφωνεῖν καὶ κατὰ τῆς μὴ ἀπαίτησας. εἰ γὰρ συνεφώνησεν ὁ ἀνὴρ ἀποδοῦναι πλὴν περιουσίας, οὐ δύναται μὴ θάνατον τῆς γυναικὸς ἀπαίτειν αὐτῇ. ἴσως γὰρ οὐκ ἔστιν ἀπαίτησας. ἔχει γὰρ ὁ πατὴρ καὶ ὁ κληρονόμος αὐτῆς παραγραφῇ.

κδ'. Γαπίαν. Εὰν συμφωνηθῇ ἐξ ἀπαίδειας ἀνδρὶ κερδάναι πλὴν περιουσίας, καὶ ναυαγήσῃ ἡ γυνὴ μὴ ἐν αὐτοῦ τοῦ παιδὸς, δοκεῖ περιτελεῖσθαι τῆς μητρὸς ὁ παῖς, καὶ κερδαίνει ὁ ἀνὴρ πλὴν περιουσίας.

Ὁ ἀνὴρ ὁφείλων ὀνόματι τῆς θυγατρὸς ἀπακρατῆσαι πλὴν περιουσίας, καὶ πλανῶν οὐ παρεκράτησε. γυνομένη τῇ μητρὶ πατρὸς εἰς ὁλόκληρον, τῆς δὲ μητρὸς ἐν μέρει κληρονόμος ἡ θυγάτηρ ἐν τῷ διαιρουμένῃ τῇ φαιμυλία κληρονομήσῃ λόγῳ, ὑπεξαίρει πλὴν περιουσίας.

Εὰν συμφωνηθῇ πλὴν περιουσίας ἐξ ἀπαίδειας ἀποδοῦναι ἀνδρὶ, δοκεῖ συμφωνεῖσθαι παίδων ὑπὸντων αὐτῷ ἀπακρατηθῶσι. ἔλκεται δὲ τὸ σύμφωνον καὶ εἰς πλὴν ἐπαύξησης, εἰ μὴ ἐπὶ τὸν πᾶν ἐδόξεν.

Ἀνὴρ συνεφώνησε πλὴν γυναικὸς τρεῖς φαν ἀποδοῦναι ὅπου δὴ πο-

πε, καὶ ἡ γυνὴ γράψαντος αὐτῆς ^A πρὸς αὐτὸν ἀπεδήμησεν· ἔχῃ ἡ γυνὴ πλὴν ὑπὸ τοῦ συμφώνου ἀγωγῆς.

Γυνὴ συνεφώνησεν, ὅτι ἀπαίδας δοθῆναι πλὴν προῖκα τῇ ἰδίᾳ μητρὶ. ὑπὸ μὲν τῆς συμφώνου ἢ μητρὸς ἀγωγῆς οὐκ ἔχῃ· ἐὰν δὲ [Ⓢ] κληρονόμοι τῆς θυγατρὸς καταβάλλωσιν αὐτῇ πλὴν προῖκα, παραγράφονται [Ⓢ] ἀνδρά ^B πρὸς τῆς προικὸς εἰσάγονται.

κέ. Ἰδεμ. Εἰ γυνὴ κατ' ἀφαιμαρίαν λαβοῦσα τὸν παῖδα ὑποαναχωρήσῃ τῷ ἀνδρὶ, ὅδε ὡς ἀνδράζων πλὴν φιλείαν αὐτῆς, συμφωνήσῃ μὴ ἀπαίτησαι αὐτὴν πλὴν προῖκα· εἴγε πρὸς αὐτὴν ὑποστρέψῃ, ἐκέρρωται τὸ σύμφωνον [Ⓢ].

κε. Παυλ. Εἰς ῥωμύως πρὸς τῆς γάμων ἡ γυνὴ συμφωνεῖ, τὸν δανεισά ^C αὐτῆς πληροθύναι ἐκ τῆς καρπῶν τῆς προικιμίας ἀγροῦ, καὶ κατ' ὅσον ἐλαττοῦται ἢ προῖξ. εἰ δὲ κατ' ὅσον γάμου συμφωνήσῃ, δωρεὰ δέσιν ὡς τῆς καρπῶν τῷ ἀνδρὶ ἀρμόζοντων.

κε. Σχεῖβελ. Καὶ συνεστῶτος τῆς γάμου δωατὸν συμφωνεῖν, πλὴν διατεπμημύως προῖκα γινέσθαι ἀδιαπμήτον, καὶ πλὴν γυναικὸς κινδυνεύειν. εἰ δὲ ^D βλάβῃ τὸν ἀγροῦ ὁ ἀνὴρ ἐνέχεται τῇ τῆς προικὸς ἀγωγῇ.

Επιδόξ· ὡς γυναικὸς προῖκα πλὴν αἰάδοσιν ἐπηρεσθῆσαι τῆς γάμου δανάτω ἢ διαζυγίῳ λυομένου. καὶ γονομύου διαζυγίου ἐτελεύτησα μὴ ἀναλαβὼν αὐτὴν. εἰ δὲ ὁ κληρονόμος μου σιωπήσῃ τῇ δυνάμει τῆς γάμου, καὶ

ri secuta, ad eum profecta est: mulier ex hoc pacto actionem habet.

Mulier pepigit, ¹ vt si sine ^{§. 4.} liberis decessisset, matri suæ dos redderetur. ex pacto quidem nulla matri actio est: si tamen heredes filiae dotem ei soluerint, maritum de dote agentem ¹ exceptione summovent.

XXV. IDEM. Si mulier per ^{L. 27.} iurgium sublatis liberis à marito discesserit, ille autem quasi redempta amicitia eius, ¹ pepigerit de dote non petenda: si ad eam reuertatur, ² pactum non valet.

XXVI. PAUL. Si mulier ante ^{L. 28.} nuptias pacta sit, vt ex fructibus fundi dotalis creditores eius dimittantur, ² vtile pactum est, ³ eoque modo dos minuitur. Si verò post nuptias conuenerit, ² donatio est, ³ quòd fructus ad maritum pertineant.

XXVII. SCÆV. ^b Etiam con- ^{L. 29.} stante matrimonio conueniri potest, vt dos æstimata inæstimata fiat, & mulieris periculo sit. Si autem maritus prædia deteriora fecerit, actione de dote tenetur.

^c Cum dotem darem pro ^{§. 10.} muliere, stipulatus sum eam mihi reddi, morte vel diuortio soluto matrimonio. & diuortio facto decessi ante repetitionem eius. Si heres meus consenserit redintegrationi matrimonij, &

^d vt quantitas in dote maneret, repetitio ei non competit.

§. ult. Mulier in dote danda pacta est, ^e vt si moreretur dos fratri eius redderetur, & effecit vt is stipularetur. Deinde decedens quasdam res dotales marito legauit: & seruos manumisit. Maritus quidem totius dotis nomine fratri est obnoxius, heres autem legatariis & libertatibus.

L. 30. XXVIII. TRYPHON. ^f Pro filia mea dotem pollicitus, pactus sum ^g ne à me peteretur constante matrimonio: & vt post mortem meam si filia in matrimonio sine liberis decessisset, dimidia dos maneret apud generum, ^h & dimidia daretur filio meo: & decedens vniuersam dotem ⁱ filiae legauit: & cum filia peperisset decessit relicto filio & fratre heredibus, ^k iam diuortio soluto matrimonio: dimidiam dotem frater accipit, & dimidiam maritus nomine filij. neque enim admisus est maritus dotem retinere volens, argumento ducto ex contrario sensu pactorum conuentorum: ex quo enim, ^D aiebat, conuenerat vt nullo liberorum exstente redderetur dimidia, videbatur conuenisse nihil esse reddendum si liberi existerent. ^l Ei autem opponebatur à contrario sensu, nihil ei competere. Pactum enim quod ei partem dat, si morte vxoris matrimo-

^A ὥστε τὸ ποσὸν ἐν προικῇ μέναι, οὐ δύναται ἀπατεῖν αὐτὴν.

Επιδίδουσα γυνὴ προῖκα συνεφώνησεν, ἐκ τελευτῆς αὐτῆς ἀναδοθῆναι τῷ ἀδελφῷ, καὶ παρεσιδάσεν αὐτῷ ἐπρωτῆσαι. εἶτα τελευτῶσα ἵνα τῆς προικὸς ἐληγάτευσε τῷ ἀνδρί· καὶ δούλοις ἐλάβετευσεν. ὁ μὲν δὲ ἀνὴρ ἐπὶ πάσῃ τῇ προικῇ ὑποκείται τῷ ἀδελφῷ, ὁ δὲ κληρονόμος τοῖς λησασμένοις καὶ ταῖς ἐλαβείαις.

κῆ. Τρυφῶν. Επαγγελάμενος ὑπὲρ θυγατρὸς μου προῖκα, συνεφώνησα μὴ ἀπατηθῆναι με τῷ γάμῳ συνεσῶτος· καὶ ὥστε μὲν τελευτῶν μου τῆς θυγατρὸς ἐν τῷ γάμῳ τελευτώσης ἀπαρδὸς τὸ ἡμῖν τῆς προικὸς μέναι παρὰ τῷ γαμβρῷ, καὶ τὸ ἡμῖν δοθῆναι τῷ υἱῷ μου· καὶ τελευτῶν ὅλῳ τῷ προικῇ τῇ θυγατρὶ ἐληγάτευσα· καὶ τεκοῦσα ἡ θυγάτηρ ἐτελεύτησεν ἐπὶ τῷ παιδί καὶ τῷ ἀδελφῷ κληρονόμοις, ἥδη τῷ γάμῳ διαζυγίῳ λυθέντος· τὸ ἡμῖν τῆς προικὸς ὁ ἀδελφὸς λαμβάνει, καὶ τὸ ἡμῖν ὁ ἀνὴρ, ὀνόματι τῆς παιδὸς. οὕτε γὰρ ἐδέχθη ὁ ἀνὴρ ἀξίων τῷ προικῇ ὡφρακεσθῆναι ἐξ ἀντιδιασολῆς τῆς συμπεφωνημένης· δι' ὧν γὰρ φησὶν ἐξ ἀπαρδίας ἀναδοθῆναι τὸ ἡμῖν συμφωνήσῃ, ἐδόξε συμφωνεῖσθαι μηδὲν ἀναδοθῆναι παίδων ὑπόντων. αἰτεπέτετο γὰρ αὐτῷ καὶ τῷ ἀντιδιασολῷ, μηδὲν αὐτῷ ἀρμόζειν. τὸ γὰρ σύμφωνον τὸ δίδου αὐτῷ μέρος, ἐὰν θανάτῳ τῆς γυναικὸς ὁ γά-

μος λυθῇ, δηλοῖ μὴδὲν αὐτῷ ὀφεί-
λειν λαβεῖν, εἰ διαζύγιον γήνηται.
κθ'. Σκαεβ. Καλῶς συμφωνεῖται τῷ
τελευτάῳ ἐνιαυτῷ τοῦ μὴ λειφθέν-
τος καρποὺς κερδαίνειν πλὴν γυναικῶς.
λ'. Ιαβουλ. Αἰσχρὸν διατεπρημένον ἔπι-
δοῦσα γυνὴ ἐκατὸν νομισμάτων, ὅτε-
ρ(ω) συνεφώνησεν, ἵνα διαζύγιον γι-
νομέου(σ) τοσούτου ἀξί(ω) ὁ ἀνὴρ ἄπο-
δοθῇ. τῷ(σ)το ὁ αἰὴρ συναινούσης αὐτῆς,
διακοσίων νομισμάτων ἐπώλησεν. ἀ-
δελφὸν ἔχοντα τὸ διαζύγιον ὁ ἀνὴρ, ἢ (ω)
ἀνδρὸν, ἢ τὰ διακόσια νομίσματα πα-
ραχεῖν. εἰ δὲ μὴ κτ' συναινέσιν τῆς
γυναῖκος πέπρακε, πάντως (ω) ἀνδρὸν
χρεώσεται.

Καλῶς ὁ πατὴρ συμφωνεῖ μὴ
παραχεῖν ἀκὼν πλὴν προῖκα ἢ
ἐπιθήλατο, καὶ οὐκ ἀπαγγέλλεται.

λα'. Τὰ ἔπι τῇ προικῇ γινόμενα
σύμφωνα πρὸς τῆς ἀναδόσεως ἰσχύου-
σιν· οὐδὲ γὰρ ὅστις ψιλὸν πάκτον τὸ
ποιοῦτον, ὅτε πρὸς τῆς ἀναδόσεως τῷ
ἐπιδομένῳ γίνεται προσημάτων.

λβ'. Διόταται συμφωνεῖν ἢ γυνὴ, ἵνα
λαμβάνουσα τοῦ καρποὺς τῷ προικι-
μαίων προσημάτων ἐαυτῇ ἄπο-
τρέφῃ.

λγ'. Εἰάν τις συνεφώνησεν πρὸς (ω)
πενθερόν, ἵνα εἰς συμβῇ αὐτὸν ἐν τῷ
γάμῳ τελευτῇσαι παῖδων ὑπόντων τὸ
ἥμισυ τῆς προικὸς μόνον ἄποδοθῇ· ἀ-
χρηστὸν ὅστις τὸ σύμφων(ω).

λδ'. Εἰάν γυνὴ συμφωνήσῃ πρὸς
(ω) ἀνδρα, ὥς(ε) θανάτῳ αὐτῆς λυο-
μέου(σ) τῷ γάμῳ πλὴν προῖκα τοῖς

Anium diremptum fuerit, si-
gnificat eum nihil debere
consequi si diuortium fiat.

XXIX. SCÆVOLA. Recte L. 31.
conuenit vt extremi anni fru-
ctus nondum percceptos^m mu-
lier lucretur.

XXX. IAVOLEN. ⁿ Cum L. 32.
mulier fundum aestimatum
centum nummis dedisset,
postea conuenit vt diuortio
facto fundus eodem pretio
restitueretur. eum maritus
muliere consentiente vendi-
dit nummis ducentis: est in
mariti potestate post diuor-
tium vtrum velit fundum,
an nummos ducentos præ-
stare. Sin autem absque mu-
lieris voluntate, omnimodo
fundum debet.

C^o Pater recte paciscitur ne
inuitus dotem soluat, quam
est pollicitus, & ab eo non
exigitur.

XXXI. ^p Pacta conuenta quæ L. 1.
de dote reddenda fiunt, va- C. de
lent: neque enim id nudum pact.
pactum est, quod fit de red- conu.
dendis his quæ iam data sunt. tam
sup.
dote,
et c.

XXXII. ^q Potest mulier pa- L. 2.
cisci, vt rerum dotalium fru-
ctus percipiens, seipsum alat.

XXXIII. ^r Si quis cum socer- L. 3.
o pactus sit, vt si liberis su-
perstitibus in matrimonio de-
cesserit, dimidia tantum dos
reddatur: ^f pactum est inu-
tile.

XXXIV. ^s Si mulier cum ma- L. 4.
rito conuenerit, vt morte eius
soluto matrimonio dotem

communibus liberis restitue-
ret : si quidem iam filij nati
erant , & sui iuris effecti à pa-
tre suo stipulari sunt : ex sti-
pulatu habuerunt actionem.
Sin autem cùm essent sui iu-
ris , stipulati non sunt , aut
erant in potestate : aduersus
patrem nullam habent actio-
nem : neque enim ex pacto
alieno quis actionem acqui-
rit : neque filius qui in pote-
state est , rectè à patre stipu-
latur.

L. 5. XXXV. ^u Si maritus cum v-
xore pepigerit , vt ei defun-
ctæ heres sit : ^{*} hoc pactum in-
utile est. neque enim pacto
de hereditate nostra dispo-
nere possumus , ^y quum extra-
neus absque testamento he-
res alterius esse non possit.

L. 6. XXXVI. ^z Si pactum factum
fuerit vt vxore defuncta dos
penes maritum remaneat : si
dos profectitia sit , valet pa-
ctum , ^a & pater excluditur.
potest enim dos pacto fieri
deterior , cùm solus pater de
ea acturus est.

L. 7. XXXVII. Pater pro filia do-
tem dans pactus est , vt si in
matrimonio puella deceffe-
rit , nepotibus suis dos resti-
tuatur : ex hoc pacto summo
quidem iure ^b nulla datur a-
ctio nepotibus , ^c datur tamen
utilis.

L. 8. XXXVIII. ^d Maritus inuita
vxore nullam habet commu-
nionem in rebus eius quas ex-
tra dotem habet.

A κοινοῖς παισὶν ἀποκαταλῶαι· εἰ μὴ
καὶ τεχθέντες ἦσαν. **Θ** παῖδες ἤδη, καὶ
αὐτεξούσιοι γυρόμυροι ἐπερότησαν **Φ**
ἴδιον πατέρα, ἔχον τιτὸν ἐπὶ τῷ συμ-
φώνῳ ἀγωγῇ. ἐὰν δὲ αὐτεξούσιοι
ὄντες ἐκ ἐπερότησαν ἢ ὑπεξούσιοι ἦ-
σαν· οὐδεμίαν ἔχουσιν ἀγωγὴν καὶ τῆς
πατρὸς· οὐδὲ γὰρ ἀπὸ ἀλλοτρίου συμ-
φώνου κτᾶται τις ἀγωγῇ· οὐδὲ πᾶς
ὑπεξούσιος καλῶς ἐπρωτᾷ **Ψ** πα-
τέρα.

Λε. Εὰν ὁ ἀνὴρ συμφωνήσῃ πρὸς τιτὸν
γυναικα, ἵνα τελευτῶσαν αὐτῷ κλη-
ρονομήσῃ· τὸ σύμφωνον **Ω** τῆς τοῦ ἀχρη-
στὸν ὅστιν. οὐδὲ γὰρ διωατὸν διὰ συμ-
φώνου τυποῖται τὰ πρὸς τῆς ἡμετέ-
ρας κληρονομίας· ὁ δὲ πικρὸς γὰρ ἀνδρῶ-
C πος διαθήκης χωρὶς ἑτέρον οὐ διώαται
κληρονομήσαι.

Λς. Εὰν γλήται σύμφωνον ἵνα πρὸς
τελευτῶσης τῆς γυναικὸς ἢ πρὸς ἄ-
πομείνῃ παρὰ τῷ ἀνδρί· ἐὰν παρὰ τῆς
πατρὸς ἐπιδομῇ ὅστιν ἢ πρὸς ἑρ-
ρώται τὸ σύμφωνον, καὶ ἀποκλείεται ὁ
πατήρ. διωατὸν γὰρ βλάπτεται ἀπὸ
συμφώνων τιτὸν πρὸς ἑα, ὅτε μόνον **Θ** ὁ
πατήρ μέλλει πρὸς αὐτῆς ἐν ἀγῶνι.

λζ. Πατήρ ὑπὲρ θυγατρὸς προῖκα ἐπι-
δοῖς συνεφώνησεν, ἵνα ἐὰν ἐν τῷ γά-
μῳ ἡ κόρη τελευτήσῃ, τοῖς ἐγγόνοις αὐτῆς
ἢ πρὸς ἄποδοσῇ· ἐκ τῆς συμφώνου
τύπου ἀκριβὲς μὴ οὐδεμίαν ἀγωγὴν δι-
δοται τοῖς ἐγγόνοις, οὐπλῖα δὲ ἀρμόζει.
λη. Ὁ ἀνὴρ μὴ βουλομένης τῆς γυναι-
κὸς οὐδεμίαν ἔχει κοινωνίαν πρὸς τὰ
ὅσα προῖκα αὐτῆς πρὸς ἑα.

λθ'. Τῆς

λθ'. Τῆς πρὸ ταύτης τῆς διατάξεως λεγούσης τὰ μὴ ἴσα σύμφωνα ἀδενεῖν, αὕτη ἡ διάταξις ἐρμηνεύει, ὅτι οὐκ εἰς τὸ παντελὲς ἀδενόσιν, ἀλλ' εἰς τὸ περιττὸν μόνον ἀδενεῖ τὸ ἐκ τῆς συμφώνων· ἵνα εἰ πυχὸν ἐχρύνετο σύμφωνον, ὥστε τῆς περιττῆς τῆς ἡμισυ μέρους τῆς αἰδοῦς κερδάναι, τῆς δὲ περιττῆς δωρεᾶς τρίτον πλεονάζον λαβεῖν, δόξῃ καὶ ὑπὲρ τῆς περιττῆς τῆς τρίτον συμφωνηθῆναι, μὴ μὲν τοῦ καὶ ὑπὲρ τῆς περιττῆς δωρεᾶς τὸ ἡμισυ. τὸ γὰρ ἐν τῷ ἐνὶ συμφώνῳ περιττὸν ἀναπροδιδόν, οὐ τὸ ἐν τῷ ἐτέρῳ περιττῷ.

μ'. Εὰν ἡ γυνὴ γραμματεῖα ἔχουσα χρεωστῶν ἰδίων, ταῦτα δέδωκεν ἑξωπερίου τῷ ἰδίῳ ἀνδρί· τὰς μὲν ἀγωγὰς αὐτὴ ἐχέτω· ἑξέσω δὲ τῷ ἀνδρὶ ταύτας κινεῖν ὡς περὶ κούρεται τῆς γυναικὸς, μηδεμίαν ἀπαγορεύειν ἰκανοδοσίῳ. δεκεῖ γὰρ αὐτῇ πρὸς ἀσφάλειαν τὸ ὑπὲρ τῆς δωρεᾶς ὅτι γέγραπται ἐν τῷ περιττῷ συμβολαίῳ ἡ τύπων τῆς περιττῆς ἐν ἑξωπερίοις ὑποθήκῃς, ἀπαγορεύει δὲ τὸ μὲν τόκοις εἰς ἑαυτὸν καὶ πλεονάζοντα δαπανᾶν· τὸ δὲ κεφάλαιον φυλαχέτω τῇ γυναικί, ἥτοι εἰς τὰς δεσποσύνας αὐτῇ χρείας ἀναλίσκονται. καὶ εἰ μὲν συνεφωνήθησαν ὑποθήκῃ ἐν τῷ περιττῷ συμβολαίῳ πρὸς τῆς ἑξωπερίοις καὶ δὴ ἐχρύνοντο. ἐν ᾧ δὲ μὴ συνεφωνήθησαν, ἐχέτω ὑπὸ τύπου τῆς νόμου σιωπῆρας ὑποθήκας ἡ γυνὴ, ἀρμολογούσας

Basil. Tom. IV.

A XXXIX. Cū præcedens constitutio diceret, pacta que paria non sunt, infirma & inualida esse, hæc constitutio interpretatur ea non esse penitus inualida, sed alterum ex pactis esse tantum inualidum in id quod excedit: ut si fortè pactum factum sit ut dimidiam dotem maritus lucretur, ex donatione autem ante nuptias mulier trientem, & in dote conuenisse videatur ut tertiam partem ferat, non autem dimidiam ex donatione ante nuptias. quod enim in vno pacto excedit tollimus, non autem quod in altero deest addimus.

L. Si mulier habens cautiones debitorum suorum eas extra dotem marito dederit: ipsa quidem habeat actiones: liceat autem marito eas mouere tanquam procuratori mulieris nulla ab eo præstita satisfactione. Ei enim sufficit ad cautionem si ostenderit dotali instrumento conscriptum esse, datas esse has res loco paraphernarum, atque vfuras quidem exactas circa se & vxorem expendat: fors autem seruetur mulieri, vel in eos quos ipsa voluerit vfus consumatur. & si de hypotheca quidem rerum quæ extra dotem sunt in instrumento dotali conuenerit, ea rata sint. Sin autem non conuenerit, habeat ex hac lege tacitam hypothecam, ei com-

N n n

petentem ex eo tempore quo A
maritus exegit, non autem ex
eo quo cautiones dedit. ha-
bebat enim facultatem mul-
lier, cum maritus nondum
exegisset, ^s agendi & exigen-
di, vel per se, vel per legi-
timum procuratorem. pote-
rat autem ipsas quoque ^h cau-
tiones recipere à marito, se-
curitate seu apocha ei præ-
standa. dum autem hæ cau-
tiones apud maritum sunt, ⁱ &
dolum & diligentiam præ-
stat, qualem circa res suas: ne
ex eius malignitate vel defi-
dia aliquam iacturam mulier
patiatur.

L. 1.
C. de
dote
cauta
non
num.

XL I. ^k Dotem numeratio,
non scriptura dotalis instru-
menti facit. & ideo non igno-
ras ita demum te ad petiti-
onem dotis admitti posse, si
dotem à te reuera datam pro-
baueris: hoc est, si non in
charta tantum, ^l sed reipsa
dos data est.

L. 2. XL II. ^m Si constante matri-
monio maritus tanquam do-
naturus vxori, ⁿ quædam doti
adiecit, & decessit ^o acquie-
scens donationi: conueniun-
tur heredes, necesse habent-
es præstare quæ maritus do-
navit: morte enim mariti do-
natio conualuit.

SCHOLIA.

^a Omnes qui.] Hoc est, inter virum
& vxorem, & eos qui illos habent
in potestate. Nam si quis eorum non
interfuit, pactum conuentum inter
alios eis non proderit. Pone autem

αὐτῇ ἔξ ἐκείνου τῆ καιροῦ ἔξ οὗ ὁ ἀνὴρ
ἀπήτησεν, οὐ μὲν ἔξ οὗ τὰ γραμμα-
τεῖα δέδωκεν. ἔξ οὗ γὰρ εἶχεν ἡ
γυνὴ μηδέπω τῆ ἀνδρὸς ἀπαιτήσαν-
τος, αὐτὴ κινήσαι καὶ ἀπαιτῆσαι, ἢ δι'
ἑαυτῆς ἢ διὰ νομίμου ἐντολέως. ἡδύ-
νατο δὲ καὶ αὐτὰ τὰ γραμματεῖα πα-
ρα τῆ ἀνδρὸς ἀναλαβεῖν, ἀποδοῦναι
αὐτῇ ποιοῦσα τῆς ἀποδόσεως. ἐφ' ὅσον
δὲ εἰσὶ τὰυτὰ τὰ γραμματεῖα ὧρὰ
τῷ ἀνδρὶ, καὶ δόλον ἀπαιτεῖται, καὶ
ἐπιμέλειαν τοσαύτην ὅσω ἐπιδεί-
κνυται ὧρὰ τὰ ἴδια πράγματα· ἵνα
μὴ ἐκ τῆς ἐκείνου κακοδελείας, ἢ πο-
νηρίας ὑπομείνη ἵνα βλάβῃ ἡ γυνή.
μα'. Τὴν προίκα ἢ δρεῖθμισις, ἐκ ἡ
γραφή τῆς προικῶς συμβολαίου ποιεῖ.
καὶ διὰ τῆς ἐκ ἀγνοεῖς οὕτως σε πρὸς
τὴν ἀπαίτησιν τῆς προικῶς διώσασθαι
δεχθῆναι, ἐὰν τὴν προίκα δόξῃσαν
ἐν αὐτῇ τῇ ἀληθείᾳ ἀποδοῦναι. Του-
τέστι μὴ ἐν χάριτι μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ ἐν
αὐτῇ τῷ πράγματι ἡ προίξ ἐπέδωκεν.
μβ'. Εὰν ἐν συνισταμένοις τοῖς γάμοις
ὁ ἀνὴρ ὡς δωρούμενος τῇ γυναικὶ τι-
νὰ προσέθηκεν τῇ προικί, καὶ ἐτελεύ-
τησεν ἐφισυχάσας τῇ δωρεᾷ, ἐνά-
γονται ^δ κληρονόμοι ἀναγκαζόμενοι
παραχεῖν ἅπῃ ὁ ἀνὴρ ἐδωρήσατο.
ἴσχυσε γὰρ τῷ θανάτῳ τοῦ ἀνδρὸς ἡ
δωρεά.

ΣΧΟΛΙΑ.

Τουτέστι μεταξὺ τῆ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικὸς,
καὶ τῶν ἐγγόνων αὐτοῦ καὶ τῶν ἐκείνου. Εἰ γὰρ ἴς
αὐτὸν μὴ πρῶτον, ὁδὸν αὐτὸν ὠφελήσῃ δὲ με-
ταξὺ ἐτέρων γυρόμενον σύμφωνον. ἴς δὲ ὅτι

ὁ μέρος τῆς γυναικὸς συνεφώνησεν, ὥστε τυχὸν
τὰ ἐν νομίσμασι μὴ ἔντρα αἰνοῦναι, ἀλλὰ πῶς
ζήτημα μὲν πλὴν τῆς γάμου λύσιν ἀποδοθῆναι.
ζητεῖ διγ. ζ'. τῆς προέχουσας ἡτλ.

Τότε ἀφ' ἑξῆς ἀφ' αὐτοῦ τῆς γάμου
κρατεῖ ὁ εἰρημὸν σύμφωνον, ὅταν τῇ παίδων
ὑποπνῶν ὅτι τῇ συμφωνίᾳ τῆς ἀνδρὸς καὶ τῆς
γυναικὸς διελεύθῃ ὁ γάμος· ὅτι γὰρ τῇ συμφωνίᾳ
ἀφ' αὐτοῦ ἀφ' ἑξῆς κρατεῖ τὰ ἡρόδωτα
σύμφωνα, ὡς νεαροὶ κβ'.

Τοῖς ἀπὸ ἡμετέρων τῇ καρπῶν συνα-
γμῶν.

Αἰτίαι ἑνὲς εἰσὶν αἱ κακοῦς κατηγ-
ροῦσιν τῆς γυναικὸς. καὶ ὅτι μιᾷ τούτων ἡ γυνή
ἐλεγχθῇ μὲν ῥέπουδίου πομπῶν, ἐκπύπῃ τῆς
ιδίας περιχρῶν. ὅτι γὰρ τῇ τούτων αἰτίαν, οὐ-
δὲν κατὰ παρὰ ἑρμῆται σύμφωνον.

Ὁ Παῦλος λέγει τὸ δὲ σύμφωνον δέχεσθαι
ὁ ἐμπροσθέν πλὴν ἀπαύτησιν τῆς περι-
χρῶν μὲν πλὴν γάμου λύσιν, οὐ μὴν δὲ ὑποπ-
νῶν.

Ὁ γὰρ πατὴρ προέχουσας καὶ θυγατέρας καὶ συνα-
γμῶν συμφωνεῖ· ὅτι γὰρ τοῖς οἰκείοις περι-
χρῶν δοκεῖ συμφωνεῖν.

Τοῦτο νόσον, ὅτι μὲν δὲ συζητῆσαι τὸν γάμον γί-
νεται τῇ περιχρῶν ἐναλλαγῇ.

Εκ περιχρῶν τῆς ιδίας μητρὸς, πρὸς ἐκεί-
νῳ γὰρ ἡ μίσθωσις.

Κληρονόμος ἡρόδωτος, ἄλλως δὲ οὐ.

Τοῦτο νόσον, καὶ ὁ Πέτρος κληρονόμος γί-
νεται, ὡς περὶ καὶ οἱ παῖδες.

Αἰωνιζόμενος περιχρῶν δὲ μηδαμῶς φαί-
νεται παῖδα anniculum κατὰ δὲ σύμφωνον μὲν
τὸν τῆς γυναικὸς θάνατον. καὶ ὅσον μὲν ἐκ περι-
χρῶν ὁ ἑαυτοῦ ἀνδρὸς αὐτῶν, ἰσχυρὰ, ἢ λελογι-
σμένῳ περιχρῶν δικαιοδοσία. ὅτι γὰρ αὐτῶν
θάτερος εἴποι, τούτου δὲ ἐναντίον ἀκούσεται. ὁ
τῶν Παπianὸς τῇ φύσει τῇ περιχρῶν, καὶ τῇ
πρὸς σοφισμὸν ἐλκρούσῃ πιθανότητι περι-
χρῶν, τέμνει δὲ ζητούμενον. ἐμοὶ γὰρ φησὶ πα-
νὸν εἶναι δοκεῖ περιχρῶν πολλὰ λέναι τῇ μητρὶ τὸν παῖ-
δα. καὶ ἀφ' ἑξῆς τὸ μέρος τῆς περιχρῶν, ἀλλ' οὐ
πᾶσιν πλὴν περιχρῶν δεῖ πῶς κατέχῃ τὸν αἰ-
δρα. πῶς δὲ πιθανὸν εἶναι δοκεῖ τὸν παῖδα τῆς μη-
τρὸς περιχρῶν τῆς καὶ τῆς ναυαγίου; ὅτι πλὴν
μὲν εἰς πλεῶν περιχρῶν, καὶ μέλλον

Basil. Tom. IV.

A partem mulieris conuenisse, vt pecu-
nia non intra annum, sed statim post
solutum matrimonium redderetur.
Quare dig. 7. huius tit.

^b *Liberis existentibus.*] Tunc diuor-
tio soluto matrimonio pactum hoc
locum habet, cum liberis superstiti-
bus consensu viri & vxoris matrimo-
nium dissolutum est : nam in nuptiis
consensu diuortio solutis seruantur
pacta, vt Nou. 22.

^c *Vsuris tantum eorum.*] Ex pretio fru-
ctuum collectis.

^d *Ne de moribus agatur.*] Ex quibus-
dam causis mores vxoris accusantur.
& si vel ob vnam earum arguatur mu-
lier post diuortium, dote multatur.
In eiusmodi igitur causis pactum pe-
nitus non valet.

^e *Vt dos citius reddatur.*] Paulus ait,
pactum admitti quod dotis exactio-
nem repræsentat, non etiam quod
differt.

^f *Extraneus in dote danda.*] Pater enim
præsentem & consentientem filia pacisci-
tur : nam de re sua pacisci videtur.

^g *Nam dos que in pecunia.*] Hoc intel-
ligendum est, cum post contractum
matrimonium permutatio rerum do-
talium fit.

^h *Diuortio factum.*] Ex persona ma-
tris, quæ fundum colendum condu-
xerat.

ⁱ *Frater eius bessem.*] Heres factus,
non aliter.

^k *Ant post mortem.*] Hoc intelligen-
dum est, etsi Petrus heres fiat, sicut
& liberi.

^l *Cum anniculo filio.*] Aduersarius præ-
tendit filium anniculum nusquam ap-
paruisse secundum pactum conuen-
tum post mortem mulieris. Et prima
quidem facie, neuter eorum satis fir-
mam ac rationi consentaneam alle-
gationem profert. Quidquid enim al-
ter eorum dixerit, eius audiet con-
trarium. Papianus ergo attendens re-
rum naturam & probabili coniectu-
ra motus, decidit id quod queritur.
Mihi enim, inquit, videtur verisimi-
le infantem ante matrem periisse :
& ideo partem dotis, non autem to-
tam dotem maritum retinere oportet.
Quomodo autem videtur verisimi-
le filium ante matrem naufragio
periisse? Quoniam verisimile est, eam
quidē, quod esset prudentior, & magis

N n n ij

cogitationibus suis posset sufficere in periculo cautè se gessisse, & arrepta tabula, vel quo alio navis instrumento, aliquantulum restitisse cogitantem de salute: infantem autem, cum nihil horum cogitare posset, sed nec ea quæ immincebant sentiret, ignorantem id quod accidebat priorem necatum esse. Simile habes in tit. II. de religiosis, dig. 32.

CYRILLI. Si naufragio periit mulier & infans anniculus, videtur infans prius periisse. Quamobrem locus erit pacto conuento, in casum orbitatis.

^m *Dotem deducit.*] Pater dotem dedit pro filia pactus, ut si nata ei filia matrimonium dirimeretur, maritus dotem lucraretur. Nata filia, diuortio solum fuit matrimonium. pone autem mariti & mulieris consensu fuisse missum repudij nuncium. Soluta ergo, ut dictum est, matrimonio, vir per errorem dotem soluit mulieri. Postea decedens filiam heredem scripsit. Mater quoque decedens cum extraneo quodam filiam heredem instituit. instituto autem familiæ erciscundæ iudicio inter filiam & eius coheredes, desiderabat filia dotem præcipuam capere, quæ patri quidem suo competierat, per errorem autem soluta fuerat uxori eius, matri autem filiæ. Dicit Papianus, eam non improbè petere ut dotem præcipuam sibi capere liceat.

Ex materna hereditate.

CYRILLI. Solui uxori meæ dotem indebitam. filia mea quæ mihi ex asse heres fuit, matris autem cum Titio, dotem repetit à Titio per iudicium familiæ erciscundæ.

ⁿ *Sine liberis.*] Interdum pacto facto, argumentum à contrario sensu ductum alterum pactum inducit. hoc autem discas ex responso. Veni ergo ad propositum. Pater dotem pro filia dedit, & pactus est ut dotem reciperet, si filia sine liberis excederet. Dicit ergo Papianus, eos qui hoc pactum fecerunt, videri convenisse, ut si liberis superstitibus mulier decesserit, maritus dotem lucraretur. Sed & si factum fuerit dotis additamentum,

A δυνάμειν δὲ ἀρχέσαι τοῖς ἰδίοις λογισμοῖς, ἢ ἴα καὶ τὸν κίνδυνον, καὶ ἐπιλαβομένης σφίδος, ἢ καὶ ἐτέρου ἑνὸς τῶν καὶ τὸ σκάφος περιστραγώντων ὀργάνων, πρὸς μικρὸν γοῶν ἀνπαρεῖν πρὸς τὴν τῆς σωτηρίας ἐπινοίαν· τὸν δὲ παῖδα πύτων ἐσθὲν ἀφαιροῦναι δυνάμειν, ἀλλ' οὐδὲ πρῶτη τῶν ἐπιχειρήσεων ἀθανάτοισιν ἐν ἀγνοίᾳ τῶ συμβαινόντος ἑαυτὸν ἐκδοῦναι πρὸς ἐπιμοτέραν ἀπώλειαν. ὁμοίον ἔχει ἐν ταῖς ἰα. ἰν. δὲ religiosis διγ. λβ'.

Κυρίλλου. Εἰ ἐν ναυαγίᾳ ἀπώλутαι ἡ γυνὴ καὶ ὁ παῖς ἐνιαυτῶν, πρῶτον δοκεῖ ὁ παῖς τελευτᾶν. δι' ὃ ῥῶτα ἔσται τὰ ἐξ ἀπαίδας πάκτω.

Πατὴρ ἄνδρ' θυγατρὸς ἐπιδεδωκε παρῖκα συμφωνήσας ἵνα εἰ θυγατρὸς αὐτῇ ἡγομένης ἀγαλῇ τὸ γάμος, κερδαίνῃ τ' παρῖκα ὁ ἀνὴρ. θυγατρὸς ἡγομένης διελεύθῃ ῥέπουδ' ὁ γάμος. θεμεπισὼν δὲ ὅτι καὶ σωμένῃ τῷ ἀνδρὶ καὶ τῇ γυναικὶ πεμφθῇ τὸ ῥέπουδ' ἐν. τῷ γάμῳ ἴσιν αἰνῶν ἀγαλῇ τὸν, ὡς εἴρηται, πλανηθεὶς ὁ ἀνὴρ, ἀπελθὼν κατέβαλε παρῖκα τῇ γυναικί. καὶ ταῦτα τελευτῶν, ἔγραψε τὴν θυγατέρα κληρονόμον. καὶ ἡ μήτηρ δὲ τελευτῶσα οὐκ ἐξωτικῶς ἑνὶ, γράφει τὴν θυγατέρα κληρονόμον. συγκερομένου δὲ τῆς familiæ erciscundæ δικαστηρίου μεταξὺ τῆς θυγατρὸς καὶ τῆς συγκερομένης αὐτῆς, ἥτις τὴν παρῖκα ἐν ἐξαίρετῳ λαβὴν ἡ θυγάτηρ, ἀρμόσασθαι μὴ τὰ πατρί, καὶ πλῆν δὲ αὐτῆς καὶ βληθεῖσθαι τῇ γυναικί, μητεὶ δὲ τῆς κόρης. καὶ λέγει Παπιδμός, μὴ ἀναιδῶς αὐτὴν ἀπαγεῖν ἐξαίρετως τὴν παρῖκα λαβὴν.

Ἀπὸ τῆς μητρὸς κληρονομίας.

Κυρίλλου. Κατέβαλον τῇ γαμετῇ μου τὴν παρῖκα indebitam. ἡ θυγάτηρ μου ἐμὲ μόνον κληρονομήσασα, τὴν δὲ μητέρα καὶ Τίτιον, ἀπαγεῖ Τίτιον τὴν παρῖκα ἀπὸ τῆς φιλίας ἐρρισχιδάει δικαστηρίου.

Ἔστιν ὅτε γινώσκου συμφώνου ἡ ἀντιθέστω λὴ ἔτερον εἰσάγει συμφωνον. τῷ δὲ αὐτῷ ἐκ τοῦ ῥεσπόνσου μαθήσει. ἐλθὲ οὖν ἐπὶ τὸ παρῖκα. πατὴρ ἄνδρ' θυγατρὸς ἐπιδεδωκε παρῖκα, εἰ δὲ δίχα παίδων ἡ γυνὴ τελευτήσῃ. λέγει ἴσιν ὁ Παπιδμός, οἱ τῷ συμφωνήσαντες δοκεῖσι συμφωνῆναι, ἵνα εἰ παίδων ὄντων ἡ γυνὴ τελευτήσῃ, κερδαίνει τὴν παρῖκα ὁ ἀνὴρ. εἰ δὲ καὶ ἐχέτο παρῖκα τῆς παρῖκα,

τα αὐτὰ καὶ ὅτι τῇ παρθένῃ κεῖται σύμφωνα ἐν ᾧ μὴ ἐναντίον γήνηται σύμφωνα.

Κυρίλλου. Εἰ δὲ ἀπαμείβας ὁ πατὴρ ἐπαρωτή-
σῃ αὐτὴν τί τὴν παρθέναν, παίδων γνησίων ὁ ἀνὴρ
κερδαλέα αὐτῇ, καὶ τὰ ἐν παρθένῃ μίστρας δό-
ξεντα.

Τοῦ Ἀνωνύμου. Περὶ συμφώνου τῆς ἐπαυ-
ξήσεως, ἀνάγνωθι βιβλ. ε'. τῷ κώδικος βιβλ. γ'. 88. 89.
10'. καὶ τὴν περὶ ἰσότητος παρὶς πθ'. νεαράν.

Γυνὴ τις ὅτι δέδωκε παρὶς σκευάσθησε δὲ ὁ
ἀνὴρ ὅπου δὴ ποτε ἀπελεύσῃ ὡς γυνὴ, ἐμοὶς ἀπε-
λεύσῃ διαπονήμασι. Τούτων οὕτω γνησίων, καὶ ἴσῃ
γάμων ἥδη συκροτηθέντων, ἐν ἐκέρχῃ
ὑνὶ ἀφ' ἑαυτῶν ὁ πατὴρ αὐτῆς, δι' ὅτις αὐτῇ
μετετρέψατο. ἡ δὲ ὡς τε συμφώνῳ καὶ τοῖς πατρὶ
ῥαφῶσι πεπαισῆσα, κατέλαβε τὴν ἐκέρχῃ ἐν
ἡ δὴ γεν ὁ πατὴρ αὐτῆς, ὁ φέρον χεῖρων γραπ-
πὸν, καὶ ἐποίησεν εἰκότως ἡ γυνὴ διαπονήματα.
λέγει τοίνυν ὁ Παπιδανός, καὶ τὰ μάλιστα, μηδε-
μίαν ἔχει διέκτασιν ἀγωγῇ ἡ γυνὴ ὅτι ἀπαμεί-
σῃ, δίδωμι αὐτῇ ἀφ' ὅ δὲ δικαίον οὐπλίσαν, ἥτοι
ἰμφοκτου ἀγωγῇ.

Εν τῷ συμφώνῳ δηλαδὴ ἰμφοκτου οὐπλίσαν,
ἥτοι παρὰ σκευῆς βέρβοις, ὡς φησὶν Ἀναστάσιος.

Κυρίλλου. Εὰν παμείβῃ ἡ γυνὴ, διαπονήμα-
σι τῷ ἀνδρὶ ὁδύειν, ἔχῃ παρὰ σκευῆς βέρ-
βοις ἀγωγῇ οὐπλίσαν, ἥτοι ἰμφοκτου, ὡς
δέδωκεν ὁ Παπιδανός δὲ ἀπορίας τῆς μηδεμίας,
ὅτι μὴ ἐπιλομένη ψυχῇ.

Ἰσιδώρου. Οὐτε ἡ παρὰ σκευῆς βέρβοις ἐκ
τῷ feci ut des. οὐτε γὰρ εἶπεν, ἀπελθε, καὶ δι-
δωμι, ἀλλ' ὅπου δὴ ποτε εἰ ἀπελεύσῃ, ἐμοὶς ἀ-
πελεύσῃ διαπονήμασιν.

Παρθένῃς ἐπαρωτήθη ὡς αὐτῆς, καὶ σκευ-
άσθησεν, ἵνα εἰ δὲ παίδων ἐν τῇ γάμῳ τελευ-
τήσῃ, τῇ μητρὶ αὐτῆς ἡ παρὶς ἀποδοθῇ. ὅτι
μὴ ὅσοι ἀφ' ἑαυτῶν κατὰ τῷ ἀνδρὶ ἀγωγῇ τῇ
μητρὶ τῆς κόρης ἐκ τῷ τοῦτου συμφώνῳ, δηλον.
ἔδδ' γὰρ τὴν μητέρα ἐλθούσῃ ἐπαρωτῆσαι τὸν γά-
μον, καὶ ὅτε εἶχε τὴν δὲ σκευάσθη. πὶ δὲ, ὅτι
ἐτελεύτησεν ἡ γαμηθεῖσα ἐπ' ὅτις αὐτῇ ὑνὶ κλη-
ρονόμῳ, μήπω ἀπαμείβῃ τὴν παρὶς παρὰ
τῷ ἀνδρὶ καὶ ἀπελθὼν ὁ κληρονόμος τῆς κόρης,
κατέβαλε τὴν ποσότητα τῆς παρὶς τῇ μητρὶ
τῷ κληρονόμῳ ἐκ τῇ; ἀγωγῇ γὰρ ὅσοις εἰ-
χεν ὡς εἶρηται κατ' αὐτῆς. λέγει ὁ Παπιδανός, εἰ

Basil. Tom. IV.

Academ observantur pacta etiam in
augmento, nisi aliud conuenierit.

CYRILLI. Si in casum non exi-
stentium liberorum pater dotem sibi
reddi stipulatus fuerit : liberis super-
stitibus maritus eam lucratur, & quæ
additamenti causa data sunt.

o Dotis additamentum.] INNOMIN.
De pacto augmenti lege lib. 5. Cod.
tit. 3. constit. 19. & de æqualitate do-
tis Nouellam 89.

P Conuenit ut vir.] Mulier quædam
dotem dedit : conuenit autem inter
virum & uxorem, ut quocumque iret
vixor, viri sumptibus iret. His ita fa-
ctis, & iam contractis nuptiis, in qua-
dam prouincia degens maritus eius,
per literas eam accersit. Illa autem
pactum & literas viri secuta, venit in
prouinciam in qua degebat maritus
eius gerens officium militare, & ut
erat verisimile, mulier sumptus fe-
cit. Dicit ergo Papianus, licet mul-
lier nullam habeat directam actionem
ad eos repetendos, ei tamen æquita-
tis ratione do utilem, seu in factum
actionem.

Ex pacto scilicet, in factum uti-
lem, seu actionem præscriptis verbis,
C inquit Anastasius.

q Et uxor litteras.] CYRILLI. Si
mulier pacta fuerit ut iret sumptibus
mariti, habet actionem præscriptis
verbis, utilem seu in factum, quam
ei dat Papianus, quia cessat actio
mandati, quod non fuerit animus
mandandi.

ISIDORI. Neque præscriptis ver-
bis ex negotio, Feci ut des. Non e-
nim dixit, proficiscere, & dabo, sed,
Quocumque ibis, meis ibis sum-
ptibus.

Ut si sine liberis.] Puella quædam
pro se dotem promisit, & pepigit ut
si sine liberis in matrimonio decede-
ret, matri suæ dos redderetur. Ma-
tri puellæ nullam ex hoc pacto actio-
nem esse certum est. Oportebat e-
nim matrem dotem stipulari, & tunc
actionem ex stipulatu habuisset. Quid
ergo si nupta decesserit relicto here-
de extraneo, dote nondum à marito
petita : heres autem puellæ dotem ul-
tro soluerit matri defuncti ? nullam
enim aduersus eum, ut dictum est,
habebat actionem. Dicit Papianus, si

Nnn iij

Ως εἰ εἰ δωρεὰ ὅτιν, οὐκ ἔρρωται ὁ ποιοῦ- A
 ῥηρόνδρον σύμφωνον. ὅτιν παρὰ τοὺς ἵνα ὁ κερ-
 δαίνῃ τοὺς καρποὺς ὁ αἰὲρ, ὅδε εἰς παρὰ τοὺς λο-
 γίζονται αὐτῶν, τοὺς τοκοὺς ὅτιν τῷ ἡμῆματος κατὰ
 ὁ εἰρημνόν ἐν τῷ δ'. δι. τῷ πρὸντος λιτ. καὶ οὐ-
 τε ἀντιπῶται ἡμῖν τῷ εἰρημνῶν ἐν τῷ κ'. δι. τῷ
 παρὰ τοὺς ἵνα. ἑτέρων ὅτιν τὸ μῆτε ἀπαρτεῖν
 τῷ λόγῳ παρὰ τοὺς ἐπιχειρήματα, καὶ ἑτέρων τὸ ἔχῃ
 μὴ αὐτῶν τὸν αἰὲρα πρὸ αὐτῶν λόγῳ παρὰ τοὺς,
 μὴ δὲ τὸ παρὰ τοὺς κερδαίνειν ἐξ αὐτῶν. μέ-
 μνησο καὶ τῷ παρὰ τοὺς ἵνα ἐν τῷ ια'. δι. τῷ
 παρὰ τοὺς ἵνα.

Τὸ πλάτος οὕτως ἔχῃ. ὅτιν τῷ γάμου
 βάρη χρυφίζοισιν οἱ καρποὶ, δοκεῖ πακτεῦσιν ὁ
 αἰὲρ, ὅτε αὐτὸν ἐκ τῷ οἰκείῳν ἀποπληρωσῇ τὸν
 τῷ γυναικὸς δαμνῶν. καὶ ὅτι κατὰ δωρεὰ
 τὸ παρὰ τοὺς.

Τοῦ Εὐαγγελίου. Τοῦτο νομίζω δεῖ νοεῖν,
 καὶ τῷ ια'. ἀφ. τ. γ'. λιτ. τῷ.... βιβ. ἡς φη-
 σιν ὅτι εἰ γυνὴ ἐν παρὰ τοὺς ἀρξὴν ὅτιν δοῦσα δα-
 νησῶν ἀποκείμην συμφωνήσῃ τοὺς τοκοὺς αὐ-
 τοῖς διδόναι τὸν αἰὲρα, οὐκ ἔρρωται, καὶ ἐφ' ὧτη-
 σις γέρονται, οὐτε ἀγῶν ἀρμύζῃ τῷ ἡμῶν αὐ-
 τῷ, παρὰ τοὺς δὲ τῷ αἰὲρος. εἰ δὲ ἀεσίματος ὅτι
 ὁ ἀρξὴ, ἔχῃ τῷ ἐξ ἐμπό ἀγῶν. καὶ τῷ φησὶ
 βιβ. δ'. λιτ. μζ'. ἀφ. τ. α'. ὅτι οὐτε εἰ ἐφ' ὧτη-
 σῃ γυνὴ διδόναι τὰ τέλη τῷ παρὰ τοὺς ἀρξὴν,
 εἰέχεται. οὐτε εἰ ὅτι ἀφ. τ. π. μ. ἡμῶν, καὶ τῷ
 ἐξ ἐμπό ἀγῶν, ἀφ. τὰ παρὰ τοὺς τῷ αὐτῷ κα-
 τὰ τοῖς δημοσίῳν συμφωνοῦντα. ἀφ' ὧτη τὰ
 εἰρημνῶν καὶ παρὰ τοὺς ἀρξὴν βιβ. β'. λιτ. ιδ'.
 διγ. μβ'.

Ὁ δὲ ἀφ. τ. π. μ. ἡμῶν ἀρξὴς εἰς παρὰ
 κατὰ τοὺς, καὶ εἰδὼς ὅτι τῷ ἀφ. τ. π. μ. ἡμῶν
 αὐτῷ ἐπέχῃ τὸν κίνδυνον, τῷ δὲ ἀφ. τ. π. μ. ἡμῶν
 γυνὴ, βουλόμην αὐτῷ παρὰ τοὺς ἀρξὴν, καὶ με-
 σατῇ τὸν τυχερὸν κίνδυνον εἰς αὐτῷ, σύμ-
 φωνον ἔθετο σιωπῶντα τῷ γάμου, τοὺς ἀρξὴς
 ἀφ. τ. π. μ. ἡμῶν εἰς πρὸ αὐτῶν. ὅτιν δὲ ὡς εἶπον ἐ-
 παρὰ τοὺς, ἵνα λοιπὸν ἡ γυνὴ μᾶλλον, καὶ μὴ
 αὐτὸς ὁ ἀφ. τ. π. μ. ἡμῶν τῷ ἀφ. τ. π. μ. ἡμῶν
 δυνάμει. ὅτιν δὲ τοιοῦτου συμφωνοῦ γέροντος,
 παρὰ τοὺς ἀρξὴς καὶ τὸ παρὰ τοὺς ἀρξὴς συμ-
 βόλων, καὶ ἀφ. τ. π. μ. ἡμῶν, ὡς ἀφ. τ. π. μ. ἡμῶν
 εἰσὶν οἱ ἀρξὴς πρὸ αὐτῶν, καὶ αὐτὸς ἀφ. τ. π. μ. ἡμῶν
 τῶν τὸν κίνδυνον. λέγῃ Σκαεβόλας μὴ ἀφ.

Quamobrem si donatio est, non
 valet eiusmodi pactum. Nam & si
 actum fuerit, ut maritus fructus non
 lucratur, neque ei in dotem compu-
 tentur, habebit usuras pretij, ut dici-
 tur in 4. dig. huius tit. Nec obstant
 quæ dicuntur 20. dig. tit. præceden-
 tis. Aliud enim est non petere quæ in
 dotem promissa sunt, & aliud mari-
 tum quidem ea habere apud se dotis
 nomine, ex eis autem nihil omnino
 lucrari. Memineris etiam eorum quæ
 tradita sunt in 11. dig. tit. præcedētis.

^a Quod fructus ad maritum.] Diffusior
 B textus sic habet, Cum onera matri-
 monij fructus releuent, videtur ma-
 ritus pacisci ut de suo creditorem mu-
 lieris adimpleat. & est mera donatio
 quod actum est.

ENANTIOPH. Existimo hoc in-
 telligendum esse secundum 11. con-
 stit. 3. tit. lib. qua dicitur, si
 mulier quæ fundum pignoraturn cre-
 ditoribus in dotem dedit, pacta sit ut
 maritus eis usuras præstet, non vale-
 re, etiam si in stipulationem pactum
 deductum sit: neque competit actio
 eius quidem filio, mariti autem pri-
 uigno. Sed si fundus erat æstimatus,
 C habet actionem ex empto. Atqui di-
 cit lib. 4. tit. 47. const. 1. nec mulie-
 rem quæ tributa fundi dotalis exsol-
 uere promiserit, teneri: neque si æsti-
 matus erat, locum esse actioni ex
 empto propter pactum de soluendis
 tributis. Lege ea quæ dicta sunt & ad-
 notata lib. 2. tit. 14. dig. 42.

^b Etiam constante matrimonio.] Maritus
 qui æstimata prædia in dotem accepe-
 rat, cum sciret æstimatorum pericu-
 lum ad maritum pertinere, inæstima-
 torum autem ad mulierem, circum-
 scribendæ mulieris gratia, & ut à se
 D periculum auerteret, & in mulierem
 conuerteret, pactus est constante ma-
 trimonio, ut prædia apud se inæstima-
 ta essent. Hoc autem, ut dixi agebat,
 ut deinceps mulier, non ipse pericu-
 lum agnosceret, si prædia deteriora
 facta essent. Facto autem hoc pacto
 curauit etiam ut mutarentur dotales
 tabulæ, quibus significabatur prædia
 apud se inæstimata esse. Queritur er-
 go an secundum prius dotale instru-
 mentum remaneant apud eum præ-
 dia æstimata, & ipse eorum sustineat
 periculum. Dicit Scauola non ideo

Nnn iiij

paetum de quo nunc quaeritur inu-
lidum esse, quod constante matri-
monio factum esset, dummodo de-
teriore loco dos non esset eo pacto
admisso: hoc est, si pacto eiusmodi
mulier non laedatur. Valet ergo pa-
etum secundum dictam distinctio-
nem. Si autem praedia maritus de-
teriora fecerit, eo nomine dotis actio-
ne tenetur.

CYRILLI. Pactus est maritus ut
quae erant aestimata, inaeestimata essent,
ut ea sine periculo suo deteriora fa-
ceret, & fecit. tenetur actione ex sti-
pulatione.

Cum dotem darem pro muliere.] EIVS-
DEM. Heres eius qui dotem dedit, &
eam sibi reddi post diuortium sti-
pulationis est, si renouato matrimonio con-
senferit ut dos eadem maneat, eam
non recte repetit.

Lator contextus habet. Et postea
mulier herede ei consentiente redin-
tegrauit matrimonium. In adnota-
tionibus autem ibi Stephanus dicit,
Videtur autem consentire quanti-
tati dotis. Thalelaeus ait, quanti-
tati dotis, quia consensit matrimonio.
Dorotheus autem verbis textus ha-
rens, si consensit ut quantitas quam
agendo ex stipulatione poterat petere à
marito, in dote esset renouato matri-
monio.

Ut quantitas in dote.] INNOMINATI.
Interdum etiam contra iuris ratio-
nem, fauore dotium cogitur quis
consentire, ut tit. 3. dig. 9. th. 2.

Ut si moreretur.] CYRILLI. Mu-
lier effecit, ut dotem quam dedit
frater eius sibi reddi stipularetur. si ex
ea res legauerit, & seruis dotalibus
libertates reliquerit: frater à marito
& res repetit & seruos.

Adnotatio. Si enim frater quoque
non specialiter stipulatus esset in di-
ctum casum, nullam habuisset actio-
nem ex his quae pacta aut stipulata est
mulier in eius personam. Hoc ipsum
autem dicit etiam Papianus in dige-
sto 26.

ENANTIOPH. Hoc dictum est
cum distinctione lib. 33. tit. 4. dig. 11.
Dicit enim quod si uxor mea cum do-
tem daret te interposuerit, qui nihil
numerafti, ut stipulareris eam tibi
reddi, & decedens mihi dotem lega-

A ποτὸ ἀίχμερον εἶ) τὸ πᾶν πιν πρὸ οὐ νῦν ὅτι ἡ
ζήτησις, ὅτι ἐν σωεσῶν τὰ γάμου γεγνηται
μόνον, εἰ μὴ ἐν χείρῳ τὰς δὲ δέσκειται ἡ παρῖς,
τὸ τοῦ πιν πρὸ δεξέντος συμφώνως. τοῦτέστιν, εἰ μὴ
βλάπτεται ἡ γυνὴ ἀπὸ τῆς ἡγομένης συμφώνως.
ἐρρῶ) μὲν οὖν δὲ συμφώνον καὶ τὴν εἰρημνίαν δέ-
σιζιν. εἰ δὲ χείρῳ αὐτῆς τοῖς ἀρχαῖς ἐποίησεν ὁ
αἰὲρ, κατέχευε) δὲ τὸν τὴν πρὸ παλαιῶν ἀγωγῇ.

Κυρίλλος. Ἐπακτῶσεν ὁ ἀνὴρ τὰ ἀπατημῆ-
νῳ, ἀδελφῆς τῆς εἰ, ἵνα ἀκινδύνως χείρῳ
αὐτῆς ποιήσει, καὶ ἐποίησε. κατέχευται τῇ δὲ σπου-
δῇ τοῦ ἀγωγῇ.

Τοῦ αἰῶν. Ὁ κληρονόμος τῆς ὁπιδεδοκῆτος
παρῖς, καὶ φυλαξάντος αὐτῆς πῶν ἀνὰ δόσιν
μὲν ἀπὸ τῆς, εἰ ἀναεσμένως τὸ γάμου σωαι-
νέσθῃ μὲν πῶν αὐτῇ παρῖς, οὐ καλῶς αὐ-
τῇ ἀπατῇ.

Τὸ πλάτος οὕτως ἔχει. καὶ μὲν τοῦτα ἡ γυνή,
σωαινωῦτος αὐτῇ τὴν κληρονομῆσάντος, ἀνὰ δὲ
σαρτὸν τὸν παρῖς ἀνδρα σωαινωῦτος.
παρῖς ἀνδρῶν δὲ εἰς τὸν ὅτι τὸν Στεφανὸς φη-
σιν, δοκεῖ δὲ σωαινωῦτος τῇ ποσότητι τῆς παρῖς.
καὶ Θαλαλαῖος φησιν, ὅτι τῇ ποσότητι τῆς
C παρῖς δι' ὧν τὰ γάμου σωαινωῦσε. Δορώθεος μὲν
πὶ τὸν ὅτι κατὰ τὸν, εἰ σωαινωῦσε, ἵνα ἡ
ποσότης αὐτῆς ἡδυνάτο πῶν δὲ σπουδῆς τοῦ κινῶν
μὲν δὲ τὸν ἀνδρα, αὐτῇ ἐν παρῖς ἀνὰ δὲ τῆς
τῆς γάμου.

Τοῦ Ἀνωμένου. Ἐστὶν ὅτε καὶ παρῖς τὸ ἀκρίβες
φαβόρε δὲ τῆς αἰαλῆς τῆς σωαινωῦσε, ὡς
ἡ. γ'. διγ. θ'. θεμ. β'.

Κυρίλλου. Ἡν ὅτι δέδωκε παρῖς ἡ γυνή, ἐ-
ποίησε τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς ἐπὶ τῇ. ἐὰν δὲ αὐ-
τῆς ληγατεύσῃ παρῖς, καὶ ἐλθῇ τῆς κα-
D τῆς οἰκῆτος παρῖς, ἀπατῇ τὸν ἀδελ-
φὸς τὸν ἀνδρα, καὶ τὰ παρῖς, καὶ τοῖς οἰκῆτος.

Παραγραφή. Εἰ γὰρ μὴ ἐπὶ τῇ τῆς ἰδικῶς
καὶ ὁ ἀδελφὸς τὸν εἰρημνὸν χάσων, ὅτι δὲ μὲν εἰ-
χεν ἀγωγῇ δὲ ὧν ἐπακτῶσεν, ἡ ἐπὶ τῇ τῆς εἰς
παρῖς αὐτῆς ἡ ἀδελφῆς. τῆς δὲ αὐτῆς καὶ ὁ Πα-
πιανὸς ἐν τῇ καὶ. διγ. φησιν.

Ἐναντιοφανοῖς. Τοῦτο μὲν ἀπὸ τῆς εἰ-
ρηται βιβλ. λγ'. διγ. δ'. διγ. ια'. φησὶ γὰρ ὡς ἐὰν ἡ
γυνὴ μου διδοῖσα παρῖς, παρῖς ἀνδρῶν * μὲ *
μηδὲν δὲ αὐτῆς παρῖς τῆς πῶν ἐπὶ τῇ τῆς
ἐπὶ τῇ, καὶ τῆς τῆς ληγατεύσῃ μὲν πῶν

παρῖκα· εἰ μὴ οὐχ ὡς δωρουμένης σοι τὴν ἐξω-
τησιν ἐνετείλατο ποιήσασθαι, ἔχουσιν οἱ κληρονό-
μοι αὐτῆς καὶ σοὶ τὴν μὲν δαπάνην, καὶ γὰρ σε πα-
ραγράφομαι ἐνάρχοντα. εἰ δὲ ὡς δωρουμένης ἐνε-
τείλατό σοι, καλῶς βάρη φιδεχομένης, ὡς λα-
βὼν μόρτις καὶ οὐσα δωρεάν. Ἀλλὰ καὶ ἐν πτωχότητι
ρῶ δίδεται φιδεχομένης ἀπὸ τοῦ λαβόντος αὐτὴν.
ἀνάγνωθι περὶ τούτου διάφορα νόμιμα ἐν τῇ
οξ'. διγ. θεμ. γ'. τῷ λα'. βιβ. καὶ βιβλ. λβ'. διγ.
λζ'. οὐ μόνον περὶ τῆς καταλιμπνέσθαι ἀπὸ τῆς
μόρτις καὶ οὐσα, ἀλλὰ καὶ τῆς inter viuos δωρου-
μένης, ἀνάγνωθι βιβ. ε'. τῷ κώδικος ὑτ. ιβ'. δξγτ. B
β'. καὶ ιθ'. γινώσκει δὲ ὅτι φησὶ βιβ. κδ'. ὑτ. γ'. διγ.
β'. ὅτι λυομένης τῆς γάμου, ἢ παρῖξ τῇ αὐτεξοσίᾳ
ἀποδίδεται γαμετῇ. οὐτε γὰρ εἴς τινος ὁ αἰὲρ
ἐτέρῳ παρομοιωθῆναι αὐτὴν ἀναγκάζεται, εἰ μὴ
ἀρεμὴν ἐν τούτῳ βλάπτεται.

Κυρίλλος. Πατὴρ παρῖκα ἐπιδέδωκεν ὑπὲρ
θυγατρὸς, καὶ ἐπακτόνσε μὴ ἀπατηθῆναι ἐφ'
ὅσον ζῇ. εἰ δὲ ἀπατῆς τελευτήσῃ ἢ κόρη, μέρος τὸν
ἀνδρα κερδαίνειν, μέρος τὸν υἱὸν αὐτῆς λαμβάνειν.
τελευτῶν ὁ πατὴρ ἐπὶ τῇ ὑπὲρ κληρονόμῳ, ληγα-
τεύσας τὴν παρῖκα τῇ κόρῃ· ἔτεκεν ἐκείνη, καὶ
μὲν διάζυγιον τελευτῶν ἐπὶ τῇ ἀδελφῇ καὶ C
τῇ παιδί κληρονόμοις. εἰ καὶ ὁ εἴς ἀπαμείβας
μέρος πακτόνσας δοκεῖ λέγειν παίδων γμο-
νίων τῷ πτωχῷ, ἀλλ' οὖν τῷ αὐτῷ τελευτῆς πακτόν
οὐ χώρῳ ἔχει ἀπὸ διαζυγίου· εἴς τινος ἀπαμεί-
βας ὁ αἰὲρ τὴν ὅλῃν παρῖκα· τῷ δὲ ἡμῖς αὐ-
τῆς ἀπὸ ληγάτου τῆς γαμικῆς ἀπαμείβας ὀνόματι
τῆς θυγατρὸς.

Σημείωσαι ὅτι τὰ σύμφωνα τὰ ἐπὶ τελευτῆς,
οἷον ἔχει χώρῳ ἐπὶ διαζυγίου.

Προσπαύουσιν περὶ τὸν διαζυγίου τὸ εἰρημέ-
νον ἐν τῇ ια'. διγ. τῷ πρῶτοντος ὑτλ. καὶ ἐπεὶ τὰ
ἐπιφροσύνη τῶν δεινῶν. δι' ἐκείνων γὰρ δο-
κεῖ λέγειν, ἢ εἰ ἀπαμείβας μὲν τελευτῶν ἐμὴν
ἢ παρῖξ, καὶ τελευτήσῃ ἐν τῇ γάμῳ ἢ κόρῃ,
τῷ μὲν ἡμῖς τῆς παρῖκῆς μέρος, μείναι περὶ
τῇ ἀνδρὶ, τῷ δὲ ἑτέρῳ ἀποκαταστήσῃ τῇ κό-
ρης ἀδελφῇ.

Πρόκειται ἐν τῇ πλάτει. καὶ οὐ μόνον τῶν
σευεφωνήθη μεταξὺ ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ εἰς ἐπερώ-
τησιν κατὰ τὴν ἐξ.

Τὸ παλαιόν, παρῖκα ἀπὸ τῆς ἔχει,
καὶ φησὶ ὁ Στέφανος ἐρμηνεύων τὴν λέ-

Auerit : si quidem tibi non tanquam
donatario mandauit vt stipulateris,
habent eius heredes aduersus te a-
ctionem mandati, & ego te agentem
repellam exceptione. Sin autem tibi
mandauit tanquam donatario, rectè
oneraris fideicommissio, vt qui mor-
tis causa donationem acceperis. Quin
etiam omni tempore datur fideicom-
missum ab eo qui accepit. Lege de
eo leges diuerfas dig. 77. them. 3.
lib. 31. & lib. 32. dig. 37. de dote re-
linquenda à donatario mortis causa,
nec non donatario inter viuos. Lege
lib. 5. Cod. tit. 12. constit. 2. & 19.
Sciendum autem est quod ait lib. 24.
tit. 3. dig. 2. soluto matrimonio do-
tem reddi vxori quæ sui iuris est. Nec
enim cogitur maritus alij eam ab ini-
tio promittere, nisi hoc ei nihil no-
cet.

f Pro filia mea dotem.] CYRILLI.
Pater dotem pro filia dedit, & pactus
est ne peteretur quandiu viueret. si
autem puella decederet sine liberis,
vt maritus dotem lucraretur, filius
autem eius partem acciperet. Dece-
dit pater filio herede relicto, dote le-
gata filia: illa peperit, & post diuor-
tium decedit fratre & filia heredibus
relictis. etiam si is qui pactus est par-
tem si liberi non exstarent, videatur
conuenisse totam eius esse dotem, si
liberi exstarent: pactum tamen quod
fit in casum mortis, non habet locum
in casum diuortij: & ideo à marito
tota dos non repetitur: eius autem
partem dimidiam ex causa fideicom-
missi vxoris filia nomine repetit.

Nota pacta in casum mortis locum
non habere matrimonio diuortio fi-
nito.

g Ne à me peteretur.] Intellige me
D viuo, propter id quod dicitur 11. dig.
huius tit. & quoniam ea quæ subiun-
guntur, hoc ostendunt. Per illa enim
videtur dicere, vel si post mortem dos
petita fuerit, & puella in matrimonio
decesserit, vt dimidia quidem pars
dotis maneat apud maritum, altera
autem restituatur fratri puellæ.

h Et dimidia daretur.] Additur in la-
tiore contextu. Eaque non solum in-
ter nos pacta conuenta erant, sed et-
iam in stipulationem deducta erant.

i Filia legauit.] Antiquus habet, præ-
legauit, & dicit Stephanus hoc ver-

bum interpretans : Quoniam dotem A eius ei legavit , merito dixit dotem prælegatam , non propriè legatam . Nec te conturbet quod hîc meminit dotis prælegatæ : in sequentibus autem dedit patri petitionem fideicommissi pro dimidia parte eius , quam ex dimidia parte heredem instituit , eius quidem mater , illius verò vxor . Hodie enim nulla differentia est inter legata & fideicommissa : sed legata peti possunt tanquam fideicommissa , & quæ sunt fideicommissa , peti tanquam legata , vt didicisti dig. 1. de legatis , & vt scriptum B est apertiùs 6. lib. Cod. tit. 43. constit. 2.

^k *Iam diuortio soluto matrimonio.*] Pone ex consensu missum esse repudium.

^l *Ei autem opponebatur.*] Ex his enim quæ dicit Papianus dig. 26. huius tit. didicisti si pactum conuentum fuerit vt si mulier sine liberis decesserit , dos reddatur patri , videri tacitè & à contrario sensu conuenisse , vt si decesserit relictis liberis dos maneat apud maritum . Hoc autem secundum hoc dig. Tryphoninus non admittit à contrario sensu : neque dicit maritum dotem lucrari , quoniam non morte mulieris , sed diuortio solutum fuit matrimonium . quod frater quoque mulieris dicit in allegationibus suis . Et nota quod pacta quæ fiunt in casum mortis , locum non habent si diuortio soluatur matrimonium : sicut nec contrà , vt didicisti dig. 3. huius tituli .

Ponitur in vberiore contextu digestorum , cum pater nondum dotem reddidisset propter pactum , ipsam autem filia prælegasset vt ipsa responderet marito , soluto matrimonio maritum pactum interposuisse cum vxore ne dotem ab ea peteret . Et dicit Stephanus , ideo pacto non admodum niti fratrem mulieris , quia neque summo iure cum ea pactum intercesserat , cum nec dotem promississet , nec eius qui promiserat heres esset .

^m *Mulier lucretur.*] Nota donationem factâ constante matrimonio , quæ principium & vim habitura est soluto matrimonio , valere . Contrà autem inu-

ξιν· ὅτι πλὴν πατρὶος αὐτῆς ἐληγατῶσεν αὐτῇ, εἰκότως παρὰ ἐληγατῶσιν, καὶ οὐ κυρίως ἐληγατῶσιν εἶπε πλὴν πατρὶος· μὴ θορυβῇ δὲ σε εἰς τὸ παρὰ ἐληγατῶσιν μέμνηται τῆς πατρὸς, πατρὶον δὲ φιδεχομίαςου πεπιπίονα δέδωκε τῷ πατρὶ χάριν τῆς ἡμίσεως αὐτῆς μέρους, ὡς ἔξ ἡμισίας μοίρας ἐνεστήσατο κληρονόμον ἢ μήτηρ μὲν αὐτῆς, γαμετὴ δὲ ἐκείνης. σημερον γὰρ ὁδὲ μία ἀφ' αὐτοῦ ἐληγατῶσιν καὶ φιδεχομίαςου· ἀλλὰ δυνάται καὶ τὰ ἐληγατῶσιν, ὡς ἀπὸ φιδεχομίαςου ἀπαμειβῆσθαι, καὶ τὰ κατὰ φιδεχομίαςον κατὰ λειψῶντα, ὡς ἀπὸ ἐληγατῶσιν μεροδωῆσθαι, ὡς ἐγνώσιν ἐν τῷ α'. διγ. τῆ δὲ λεγάτης, καὶ ὡς κείται ἀφ' ἑτέρου ἐν τῷ γ'. βιβ. τῆ κώδικος ὑπὸ μγ'. ἀφ. β'.

Θεμέτισον κατὰ συναινεσιν πεμφθὲν ὁ ῥεπουδῶν.

Εξ ὧν γὰρ ἐν τῷ κγ'. διγ. τῆ πατρὸς ὑπὸ φησὶν ὁ Παπιδανός, ἐγνώσιν ὅτι ἐὰν γῆνται σύμφωνον ὡς τῆς γυναικὸς ἀπαμειβῆσθαι τελευτήσας αἰαδιδῶσιν τὴν πατρὶος τῷ πατρὶ, δοκεῖ σιωπηρῶς καὶ ἔξ ἀντιδοχολῆς συμφωνῆσθαι, ὡς εἰ ὅτι πατρὶ τελευτῶσιν, μεῖναι τὴν πατρὶος πατρὶ τῷ ἀνδρὶ. τῆ δὲ κγ' ὁ πατρὶον διγ. οὐδέχεται ὁ Τρυφωνίνος, οὐτε λέγει τὴν πατρὶος κερδαίνεσθαι ἀπὸ τῆς ἀνδρὸς, ὅτι μὴ τελευτῶσιν τῇ γυναικὶ, ἀλλὰ ῥεπουδῶν διελύθη ὁ γάμος. ὅθεν καὶ ὁ τῆς γυναικὸς ἀδελφὸς ἐν ταῖς οἰκείαις διαχορῆλαις φησὶ καὶ σημειῶσαι ὅτι τὰ σύμφωνα τὰ ὅτι τελευτῶσιν γινώσκοντα, χωρὶς οὐκ ἔχει ῥεπουδῶν ἀφ' αὐτοῦ τῆς γυναικὸς ὡς ἀπὸ οὗ ὁδὲ ὁ ἐναντίον, ὡς ἐγνώσιν ἐν τῷ γ'. διγ. τῆ πατρὸς ὑπὸ.

Τεθεμέτισται ἐν τῷ πλάττει, ὅτι τῷ πατρὶος μὴ πω μὲν ἀποδεδώκετος τῷ πατρὶος ἀφ' ὁ λεγόμενον σύμφωνον, παρὰ ἐληγατῶσιν δὲ αὐτῷ τῇ κέρη ὅτι τῷ αὐτῷ ἀποκρίνεσθαι τῷ ἀνδρὶ, πακτον αὐτῇ μγ' τῆ γυναικὸς ἀφ' αὐτοῦ ἐποίησεν ὁ ἀνὴρ, ὅτι οὐκ ἀπαμειβῆσθαι τὴν πατρὶος. καὶ φησὶν ὁ Στεφάνος, ὅτι ἀφ' τῆς οὐ πᾶν τῷ πατρὶος ἐπαμειβῆσθαι ὁ τῆς γυναικὸς ἀδελφὸς, ὅτι μὴτε ἀκριβεία ἐγνώσιν ὁ πακτον παρὸς αὐτῷ, μὴτε ἐπαμειβῆσθαι τὴν πατρὶος, μὴτε κληρονόμος τῆς ἐπαμειβῆσθαι τῷ πατρὶος.

Σημειῶσαι ὅτι ἐγγράφῳ δωρεὰ ἐν γάμῳ γινώσκοντα, μέλλουσα τῷ ἄλλῳ, καὶ ὁ κύριος λαμβάνειν μγ' ἀφ' αὐτοῦ τῆς γυναικὸς. καὶ οὐκ ἔστι ἐναντίον αὐ-

ἰσχυρῶς δωροῦμαι τῇ γυναικὶ μου, ἐφ' ᾧ μὲν τὸν γάμον αὐτῇ δεσπόσας, ὡς βιβλ. ε'. τῆ κώδικος ὑπ. γ'. Δφατ. β'.

Κυελλῆ. Διατεμμημένην ἀρεθὴν νομισμάτων ρ'. ἐπεδέδωκεν ἡ γυνὴ ὅτι τὰ αὐτὸν ἀναλαβὴν τῆς αὐτῆς Δφατμήσεως. τῆ τὸν σ'. νομισμάτων ἐπώλησεν ὁ αἷρ. Εἰ μὲν γὰρ γινώσκω αὐτῆς, ἐν αὐτῇ ὅτι, ἢ τὰ σ'. δοῦμαι, ἢ τὸν ἀρεθόν. Εἰ δὲ μή, τὸν ἀρεθὸν ἀπαυτεῖται.

Τοῦτο ὅτι ποιῶν τὸν αἷρα διώσας τὸν ἀρεθὸν ἐκποιεῖν. εἰ γὰρ ἀδελφότητος ἴδιον οὔτε συαγνούς αὐτῇ τῆς γυναικὸς ἡδιώατο ἐκποιεῖν, ὡς ἐγγὺς ἐστὶ τῇ. ὑπ. τῆς β'. τῆ ἰνστιτούτων. βλέπε μὴ ἐν αὐτῇ τῇ, μὴ τῇ ια'. δι. τῆ ἐξῆς ὑπ. μὴ τῇ ἢ ἐν τῇ ε'. βιβ. τῆ κώδικος κειμένη Δφατ. ὑπ. κγ'. ὑπ. πρῶτη τυλχόρουσα, ἢ τις φησὶν ὅτι καὶ Δφατμήνη ἀρεθὸς ἐπεδόθη λόγῳ πατρικῶς, ἐφύλατθαι δὲ Δφατμῶν ἢ ἐπιλογῇ τῇ γυναικὶ, ὡς αὐτῇ μετὰ τὴν τῆ γάμου Δφατμῶν εἴτε βούλεται τὸν ἀρεθόν, εἴτε τὴν τῆ ἀρεθὸς Δφατμῶν λαβὴν πρῶτῃ τῆ ἀρεθὸς, καὶ οὐτῶς χάραξεν ὁ Ιούλιος νόμος ὁ καλῶν τὰς ἐκποιήσεως τῆς δοταλίων παρματάων. ἔντα μὲν γὰρ Δφατμήνη δόθεντες, ὡς εἶρηται παρματάων, καὶ μὴ ἐπιλογῇ ἐφύλατθαι τῇ γυναικὶ, ἀλλ' αὐτὰ συαγνούς αἰαδοῦμαι τὰ παρματάων, καὶ συαγνούς ἐκ τῆς ἀρεθῆς, ἀλλὰ μὲν ταῦτα τότε διώσας ὁ αἷρ συαγνούς αὐτῇ τῆς γυναικὸς αὐτῇ ἐκποιεῖν, ὡς Ιαβόλενος ἐν τῇ φησὶν. Ἰσοδοῦν ὅτι καὶ μὴ συαγνούς αὐτῇ τῆς γυναικὸς, δύναται αὐτὰ ὑποπτεῖσθαι, καὶ ἐρῶσαι ἢ ἐπ' αὐτῇ ὑποπτεῖσθαι, ὡς ἐστὶ ματῆν ἐν τῇ γ'. βιβ. τῆ κωδ. ὑπ. λγ'. Δφατ. ε'. ποιεῖ οὖν τὴν Δφατμῶν ὅτι ἐν τῇ μὴ ἐξ ἀρεθῆς, ἀλλὰ μὲν ταῦτα γινέσθαι τὸ σύμφωνον, ὡς τὸν ἀρεθὸν ἀξίον ὄντα τῇ ρ'. νομισμάτων αἰαδοῦμαι τῇ γυναικὶ μὲν τὴν τῆ γάμου Δφατμῶν. Εἰ γὰρ τὸ σύμφωνον ἐξ ἀρεθῆς καὶ μὴ μὲν ταῦτα ἐγγράφω, ἐδοκεῖ γὰρ κυρίως δοταλίου εἶναι, καὶ χάραξεν ὁ Ιούλιος νόμος γὰρ τὴν εἰρημνίαν Δφατ. καὶ οὐτε δοκεῖ χείρων ἢ ἀρεσὶς γινέσθαι τῆς γυναικὸς Δφατ τῆς μὲν ταῦτα συαγνέσεως. συαγνέσας γὰρ τῇ ἐκποιήσεως, πρὸς τὴν παρματῶν γὰρ ἐπιδράζει φύσιν τὴν παρματῶν δὲ σπουδαίου. οἶδας δὲ ματῶν ἐκ τῆ κζ'. διγ. τῆ δὲ πάκτις, ὅτι ἰσχυρῶς σύμφωνον πρὸς τὴν οἰκίαν ἐπιδράζεται φύσιν ἢ παρματῶν δὲ σπουδαίου, οὐ δοκεῖ χείρων ἢ ἀρεσὶς γινέσθαι τῇ γυναικὶ. ἐν τῇ δὲ καὶ πλέον δὲ τῆς ἐπὶ τῇ

A tilis est donatio quam facio sponsæ meæ, ut post matrimonium dominium eius adipiscatur, ut lib. 5. Cod. tit. 3. constit. 2.

ⁿ Cum mulier fundum æstimatum.] CYRILLI. Fundum æstimatum centum nummis mulier dedit, ut ipsum eodem pretio reciperet. Eum maritus vendidit nummis ducentis. Si quidem vxoris voluntate, in eius potestate est, ut vel ducenta det, vel fundum. alioquin fundus ab eo petitur.

Hoc efficit ut maritus fundum alienare possit. Nam si inæstimatus esset, ne consentiente quidem muliere alienare posset, ut didicisti 8. tit. lib. 2. Instit. Non obstat dig. 11. tit. sequ. & const. 1. tit. 23. lib. 5. Cod. qua dicitur, etsi fundus æstimatus in dotem datus sit, si tamen conuenit ut electio mulieri seruaretur, hoc est, ut mulieri liceret, vel ipsum fundum, vel eius æstimationem à marito accipere, sic etiam legem Iuliam locum habere, qua rerum dotalium alienatio prohibetur. Vbi enim res, ut dictum est, æstimata data est, licet electio mulieri seruata non sit, sed easdem res reddi placuit, & quidem non ab initio, sed postea: tunc maritus cum mulieris consensu eas alienare potest, ut hîc dicit Iauolenus: quin etiam citra mulieris consensum potest eas obligare, & valet hypotheca earum, ut scire est ex 3. lib. Cod. tit. 33. constit. 6. Facit ergo differentiam quod hîc non ab initio, sed postea pactum conuentum sit, ut fundus qui ab initio dignus erat nummis centum, redderetur mulieri soluto matrimonio. Si enim pactum ab initio factum esset, non ex interuallo: videretur fere propriè dotalis esse, & locum haberet lex Iulia secundum dictam constit. nec videretur facta deterior mulieris conditio per sequentem consensum. Consentiens enim alienationi, ad priorem fere reducit naturam actionem ex stipulatu de dote. Didicisti enim 27. dig. tit. de pactis, cum conuenierit ut ad suam naturam redeat actio ex stipulatu de dote, non videri fieri deteriorem conditionem mulieris. Hîc autem aliquid quoque am-

D

plius redditur mulieri quoniam consensit alienationi. Nam pro centum quibus initio fundus aestimatus fuerat, ducenta accipit, vel fundum..... Sed & ex continenti pactum insertum videtur, propter rationem dicentem, quod initium nuptiarum totum nuptiarum tempus dicitur.

° *Pater recte paciscitur ne inuitus.*] Pater pro filia certam pecuniae quantitatem in dotem promisit, & pactus est ne inuitus cogeretur ipsi eam quantitatem soluere. Dicit Iauolenus non esse eum dictae quantitatis nomine conueniendum, quoniam id quod pacto conuenito ne inuitus exigeretur conuenit, non videtur esse in causam dotis.

CYRILLI. Qui dotem promisit & pactus est ne ab inuito exigeretur, nunquam conuenitur.

Adnotatio. Hoc non videtur esse in causam dotis, id est, Neque ab initio promissa fuit in dotem quantitas, quam pacto conuenito placuit ab inuito non exigi. Memineris autem eorum quae dicta sunt in constit. 11. huius tit. Lege lib. 3. Cod. tit. 33. constit. 6. Lege lib. 24. tit. 3. dig. 50. & lib. 23. tit. 3. dig. 69. & lib. 5. Cod. tit. 12. constit. 21.

Nota quod inuitus, pendet à sola eius qui promisit voluntate. cum quis autem dicit, si comprobauero, si aestimauero, si iustum esse putauero, pendet à boni viri arbitrio & iudicio, ut dicit Vlpianus tit. de legatis 1. dig. 75.

P *Pacta conuenta.*] THEODORI. Quod de dote pactum sit, parit conditionem, & nudum non est. Memineris 10. constit. 3. tit. lib. 2. nec obstat 6. constit. tit. 12. huius lib. 5.

Τὸ κατὰ πόδας. Pactum quod dixisti cum dotem pro alumna dares, seruari oportet: nec obesse tibi debet quod dici solet, ex pacto actionem non nasci. Tunc enim hoc dicimus cum pactum nudum est. Alioquin cum pecunia datur, & aliquid de reddenda ea conuenit, utilis est conditio. In his κατὰ πόδας: finem autem constitutionis interpretans Thalelaeus, Vtilis, inquit, conditio, quoniam potest agere praescriptis verbis, cum ob causam datum sit.

A ἐκποιήσῃ σωμαρέσεως τῇ γυναικὶ ἀποδίδου. αἰτὴ γὰρ * ἐκ τῆς ὅσου καὶ διετημήσατο πλεονέκτημα. * Ἰου-
χὼν τὸν ἀγρόν... ὡς εἶχε τὸ σύμφωνον, καὶ ^{cons} ^{corruptum}
οὐδὲν πλεονέκτημα διαίρεσιν. εἰ δὲ καὶ εἰς κοιτινὴν τι γερ-
γῆσθαι δοκεῖ, καὶ τὸν λόγον τὸν λέγοντα, ὅτι ἀρ-
χὴ γάμου, πᾶς ὁ τῆς γάμου καὶ εὐχ.

Πατὴρ ὑπὸ τῆς γυναικὸς φανεράν χρεὶς πο-
σότητα λόγῳ τοιοῦτος ἐπηδείξατο, καὶ συνεφώνη-
σεν, ἵνα μὴ ἄλλων αἰσθησάσθαι ἐν τῇ αὐτῇ κατα-
βαλὼν πλεονέκτημα καὶ λέγῃ ὁ Ἰαβωλένος, μὴ
χρεῖσθαι αὐτὸν ἐκ τῆς ἐπαγγελιομένης μεθοδού-
B σθαι ποσότητος, ὅτι τὸ ὅτι συνεδέδωκεν ἐν τῇ
ἡγομένῳ συμφώνῳ, ἵνα μὴ ἄλλων ἀπαιτηθῇ, οὐ
δοκεῖ εἶναι εἰς αἰτίαν τῆς τοιοῦτος.

Κυρίλλος. Επερωτήσας τοιοῦτα καὶ πακτῶσας
ἄλλων μὴ ἀπαιτεῖσθαι, οὐδὲ ποτε ἀπαιτεῖται.

Παραγραφή. Τοῦτο οὐ δοκεῖ εἶναι εἰς αἰτίαν
τῆς τοιοῦτος, ἀλλὰ τὸ οὐτε ἐπαγγελθῆναι πλεονέκτημα
λόγῳ τοιοῦτος ἢ ποσότητος, ὡς ἐν τῇ ἡγομένῳ συμ-
φώνῳ συνεδέδωκεν, ἵνα μὴ ἄλλων ἀπαιτηθῇ. μέ-
μνησο δὲ τῆς εἰρημύτων ἐν τῇ α'. ἀφ' α'. τ. πρὸν-
τος ἡτ. αἰάγων βιβ. γ. τῆς κωδ. ἡτ. λγ'. ἀφ' α'.
τ. αἰάγων βιβ. κδ'. ἡτ. γ'. διλ. ν'. καὶ βιβλ.
C κγ'. ἡτλ. γ'. διγ. ξθ'. καὶ βιβ. ε'. τῆς κωδικῆς ἡτ.
ιβ'. ἀφ' α'. κα'.

Σημείωσα ὅτι inuitus, μόνος τῆς τῆς ἐπρω-
τηθέντος σωμαρέσεως ἦρτηται. ὁ μὲν οὖν εἰπεῖν εἰ
δοκιμάσω, εἰ συνιδῶ, εἰ δὲ ἴσχω εἶναι νομίσω, αὐτὸς
ἀγαθὸς δοκιμασίας, καὶ κρίσεως ἦρτηται, ὡς ὁ
Οὐλπιανὸς ἐν τῇ de legatis α'. διλ. οε'. φησὶν.

Θεοδώρου. Τὸ ὅτι τοιοῦτοι πάντες, ὁ κοινδικ-
τῆς τῶν τῶν καὶ νοδὸν οὐκ ἔστιν. μέμνησο τῆς ι'.
ἀφ' α'. τῆς γ'. ἡτλ. βιβ. καὶ μὴ ἐνδρωθῇ ἡ
τ. ἀφ' α'. βιβ. ἡτ. βιβ. πρὸντος ε'. βιβ.

D Τὸ κατὰ πόδας. Τὸ σύμφωνον ὅτι εἶπεν,
ὅτι πλεονέκτημα ὑπὸ τῆς ἀλυσίμας πρὸς ἑαυ-
τοῦ φερέσθαι καὶ οὐκ ἐφείλει εἰς αἰτίαν
εἶναι ἐκ τῆς οὐκ εἰσὶν ὅτι λέγεσθαι, ἀπὸ συμ-
φώνου ἀγαθὸν μὴ τῶν τῶν. τότε γὰρ τὸ λέγο-
μεν ὡς καὶ κατὰ πόδας μεταδίδεται. καὶ τίποτε αὐτῆς
τούτων ἀναδοσεως συμφωνῆται, καὶ οὐκ ἔστιν ὁ
κοινδικτῆς. ἐν τούτοις ὁ κατὰ πόδας ἐρμηνεύων
δὲ τὸ τέλος τῆς ἀφ' α'. τῆς ὁ Θαλελαῖος, τὸ
κατὰ πόδας ὅτι ἀπαιτησὶν εἶρησθαι, δὲ ἡ διὰ
ταῦτα ὡς δοσεως ὅτι αἰτίας ἡγομένης, πλεονέκτημα
σχετῆς βέρβοις κινήσας.

Οὐ γὰρ

Οτι γὰρ ἐρρώται τῆς τῶ συμφωνον, εἴρηται ἡ-
μῖν ὑπὸ τὸν δὲ πάντοτε δόταλιν οὐκ ἐκεί-
νω τῷ δῖ. ἐνθα ζητεῖ εἰ δυνατόν ἀπὸ συμφωνον
πλὴν γυναικὸς λαμβάνειν καὶ καρποὺς τῆς περι-
κιμαίων περιουσιῶν.

Παρεῖς τοῖς ἀγαθοῖς γὰρ ἔστι τῆς τοῦ ἔργου
κερδᾶναι τοῖς κληρονομοῖς τῆς αἰδρός, πλὴν δὲ γυ-
ναικὸς ζημιωθῆναι τὸ ἡμῖν τῆς περιουσίας, καὶ μὴ
καταλιπεῖν αὐτὸ οἷς βουληθεῖν. ὁ δὲ οὐκ ἐφείλει
συμφωνῆναι, ἵνα πᾶσα ἡ περιουσία τῆς γυναικὸς, ἡ μέ-
ρος αὐτῆς τῶν κληρονομιῶν ὀνόματι τῆς πατρὸς τῆς
αἰδρός τελευτῶντος. καὶ γὰρ τῆς δόξης, ὁ δὲ ἐν ἡ-
τῶν ἀπαρτῶν πᾶσαν πλὴν περιουσίαν ἡ γυνή, καὶ ὁ δὲ ἐν
καταλιμπόρῃ τῶν τοῖς αἰδρός κληρονομοῖς.
ἀναγνώστῃ πλὴν τῆς. Διὰ τῆς πρὸντος ἡτ.

Τὸ κτ' πόδας. Εἰ καὶ τῆς μέλει οὐκ οὐκ πατὴρ
ὑμῶν σε πρὸς γάμον κατενηγύησε, συνεφώνη-
σεν, ἵνα ἐὰν ὁ αἰὲρ ὁ σὸς ἐκείνων πατρὸς κληρονο-
μῶν τελευτῇ ἐν τῷ γάμῳ, μέρος τῆς περιουσίας ἐνε-
κεν τῆς πατρὸς τῶν κληρονομιῶν, ὅπως τὸ ποιοῦτον
σύμφωνον, ὅπως αὐτῇ πᾶσαν ἀγαθὴν ὁλοκληρῶ
τῆς περιουσίας χάρις, καταρτῶσαι οὐ δύναται.

Παῖτα γὰρ τὰ σύμφωνα, τὰ ὅτι μειώσῃ τῆς
περιουσίας κληρονομιῶν, ὁφείλει εἰς πλὴν τῆς αἰδρός
ζωῶν παρακταῖζεσθαι, ἵνα τυχὸν εἰ πατρὸς ἐκείνων
συμφωνῇ πλὴν γυναικὸς τελευτῇ ἐν τῷ γά-
μῳ, τὸ τίμημα ἀπομείνῃ τῶν τοῖς αἰδρός. ἀπὸ
δὲ τελευτῆς τῆς αἰδρός σύμφωνον κτ' τῆς περι-
ουσίας, οὐ βούλεται ἐρρῶσθαι ἡ ἀφ' ἧς.

Θεοδώρου. Συμφωνῇ οὐ δύναται ἡ γυνή
μὴ τῆς ἰδίου αἰδρός ὥστε τελευτῶντος αὐτῆς, ἵνα
αἰαδοῇ ἡ οἰκεία περιουσία τοῖς υἱοῖς αὐτῆς καλῶς δὲ
τῆς ἐκείνων γίνεσθαι, ἐὰν μὲν τοῖς γε αὐτῆς οὐσίαι
ᾧσιν οἱ παῖδες αὐτῆς. πλὴν μὴ λαθῇ ἡ τῆς δια-
τάξεως. τῆς πρὸντος πτ. λέγουσα, ὡς εἰ συμφωνῇ
ὁ πατὴρ τῆς κόρης, ἵνα αὐτῆς τελευτῶντος, αἰαδο-
ῇ ἡ περιουσία τοῖς πασι αὐτῆς, καλῶς κινούσιν οἱ
παῖδες οὐ πλὴν ἀγαθῶν. σημείωσαι οὖν ἀφ' ἧς
φορὰν πατρὸς καὶ θυγατρὸς παρακταῖζόντων. καὶ γε-
μαῖον πάλιν τοῖς παῖδας αὐτῆς οὐσίαι, κτ' τὸ
εἰρημνῶν ἐν τῇ. ἀναγνώστῃ δὲ καὶ πλὴν τῆς. Διὰ τῆς
τῆς πρὸντος ἡτ.

Τὸ αὐτῆς. Οὐ δύναται ὁ αἰὲρ καὶ ἡ γυνή συμ-
φωνῆσαι ἀλλήλοισι κληρονομεῖν. τῆς ἐγὼς ὅτι
ὅλων ἐν τῷ δούτῳ βιβλ. ἡτ. γ'. Διὰ τῆς. ιθ'.
πλὴν ἴδιον ὅτι κτ' ἀφ' ἧς, καλῶς ἀλλήλοισι γράφοις κληρονομοῖς.

Basil. Tom. IV.

A 9 *Potest mulier pacisci.*] Quod enim
hoc pactum valeat dictum est à nobis
tit. de pactis dotalibus in dig. quo
quærit an mulier ex pacto fructus re-
rum dotalium possit accipere.

r *Si quis cum socero.*] Hoc enim con-
tra bonos mores est, ut mariti here-
des lucrentur, mulier autem parte
dotis spoliatur, nec quibusque volue-
rit eam relinquat. Nemo pacisci de-
bet ut tota dos mulieris, vel pars eius
retineatur nomine filiorum patris de-
functi. Nam & si hoc conuenerit, ni-
hilo minus totam dotem mulier re-
petit, neque quidquam relinquit ap-
ud heredes mariti. Lege constit. 6.
huius tituli.

Τὸ κτ' πόδας. Quamuis pater tuus cum
te nuptui collocaret, pactus sit ut si
maritus tuus superstitibus filiis com-
munibus in matrimonio decessisset,
pars dotis propter liberos retineatur.
huiusmodi tamen conuentio, quo
minus actionem integre dotis habeas,
proficere non potest.

f *Pactum inutile est.*] Omnia enim pa-
cta quæ fiunt de deminutione dotis,
tractari debent in vita mariti, ut si
fortè contigerit liberis superstitibus
mulierem decedere in matrimonio,
pretium remaneat apud maritum. A
morte autem mariti pactum quod fit
contra dotem, valere non vult con-
stitutio.

c *Si mulier cum marito conuenerit.*]
THEODORI. Mulier cum marito
suo pacisci non potest, ut ea dece-
dente dos eius restituatur filiis suis :
hoc tamen rectè fieri stipulatur, si fi-
lij eius sui iuris erant. Sed te non la-
teat septima huius tit. constitutio, qua
dicitur, si pater puellæ pactus sit ut ea
defuncta dos reddatur filiis eius filios
rectè vtilem actionem intendere. No-
ta ergo differentiam patris & filiarum pa-
ciscientium : & pone rursus filios sui
iuris, ut hîc dictum est. Lege autem
7. quoque constit. huius tit.

u *Si maritus cum uxore pepigerit, ut ei
defunctæ.*] EIVSDEM. Maritus & u-
xor pacisci de mutua successione non
possunt. Hoc didicisti generaliter lib.
2. tit. 3. constit. 19. Sciendum tamen
est in testamento rectè eos se inuicem
heredes instituere.

Οοο

Τὸ κτ' *πόδας*. Hereditas extraneis te- A
stamento datur. Cum igitur adfirmes
dotali instrumento pactum factum
esse vice testamenti, ut post mortem
mulieris bona eius ad te pertinerent,
quæ dotis titulo tibi non sunt obliga-
ta: intelligis nulla te actione posse
conuenire heredes seu successores
eius ut tibi restituantur quæ nul-
lo modo debentur. Et sic quidem
τὸ κτ' *πόδας*. In eo autem illud dicitur,
Vice testamenti, quia pactum vicem
testamenti sustinet, quod loquatur de
hereditate. hoc verò, Quæ dotis ti-
tulo tibi non sunt obligata, quoniam
de dote licebat pacisci, ut dece-
dente muliere maneret apud mari-
tum.

^x Hoc pactum inutile est.] Hoc didi-
cisti etiam in titulo pro socio, de
duobus sociis qui tale quid pacti e-
rant.

^y Quum extraneus.] Cognati enim et-
iam citra testamentum succedunt.

^z Si pactum factum fuerit.] Maritus ex
pacto totam dotem vxoris suæ lucrari
potest, si profectitia sit. Memineris
27. constit. 12. tit. huius lib.

^a Et pater excluditur.] Tacite signifi-
cans maritum totam dotem lucrari
posse. Non obstat tertia constit. tit.
propositi. Non enim dicit maritum
posse ex pacto totam dotem lucrari,
vel partem eius, sed dicit heredes
eius hoc pacto non frui.

Τὸ κτ' *πόδας*. Si conuenit ut in matri-
monio vxore defuncta, dos penes
maritum remaneret: profectitiæ do-
tis repetitionem huiusmodi pactum
inhibuisse, iuris est manifesti, cum
deteriorem causam dotis, in quem D
casum soli patri repetitio competit,
pacto posse fieri, auctoritate iuris sæ-
pè dictum est.

Ergo si pater pacto eiusmodi exclu-
ditur, multo magis si dos aduentitia
sit, ex hoc pacto remanet apud ma-
ritum. Didicisti hoc etiam titulo de
pactis dotalibus, & tit. de iure do-
tium.

^b Nulla datur actio nepotibus.] Eius
nepotibus ex alio filio, vel ex filia ex
alio priore marito. Nam filius qui-

Τὸ κτ' *πόδας*. Η κληρονομία τοῖς ἐξωτικοῖς
ἐν ἀφαιρήσει δίδεται. ὅτι τὸν πᾶν ἀφαιρέσει
ἐν τῇ περιουσίᾳ συμβολαίᾳ σύμφωνον γε-
νησάται ἐν τῇ ἀφαιρήσει, ἵνα μὴ θάνατον τῆς
γυναῖκος τὰ πατρὶα αὐτῆς εἰς σὲ αἰρήσων,
ἀλλ' ἵνα ἀπὸ περιουσίας σου ἐνέχεται σοι, νοῆς σεαυ-
τὸν μηδὲ ἀφαιρέσει ἀγωγῆς διώσασθαι μεθ' ὧν
σοι κληρονομίαις, ἥτοι ἀφαιρέσει αὐτῆς. ἵνα
σοι ἀποκαταστήσων ἀπὸ τῆς κληρονομίας σου
κεχωρισθῇ. καὶ τὸ μὲν κτ' *πόδας* ἐν τούτοις. εἴρη-
ται δὲ ἐν αὐτῇ, τὸ μὲν ἐν τῇ ἀφαιρήσει ἀφαιρέσει, ὅτι
τῇ ἐπέχει ἀφαιρέσει τὸ σύμφωνον, ὡς παρὰ
κληρονομίας ἀφαιρέσει. τὸ δὲ, ἀπὸ τῆς
περιουσίας σου ἐνέχεται σοι, δὲ ἡ παρὰ περιουσίας
ἐνεχέει συμφωνίᾳ, ὥστε τετελευτήσης τῆς γυ-
ναῖκος, ἀπολάβῃ τὸν πατέρα σου.

Εἰδὼς τὸ καὶ ἐν τῇ βίβλ. τῇ δὲ ῥέσει ἐν
τῇ βίβλ. τῆς παρὰ σοὶ παρὰ δύο κληρονομίας
τὸν τι συμφωνησάντων.

Οἱ γὰρ συγγενεῖς καὶ χωρὶς ἀφαιρέσει κληρο-
νομίαις.

Θεοδώρου. Διότι ἀπὸ συμφώνου ὁ αἰὲρ
πᾶσιν τῶν πατρὶα τῆς ἰδίας γυναῖκος κερδάναι,
εἰ παρὰ σοὶ τῇ βίβλ. μέμνηται τῆς κτ'. ἀφαι-
τῇ βίβλ. ἡτ. τῇ παρὰ σοὶ βίβλ.

Αἰνιτικὸς ὅτι κερδάναι διώσεται ὁ αἰὲρ πᾶ-
σιν τῶν πατρὶα. μὴ οὖν ἐναντιωθῇ σοι ἡ γ'. δὲ
ταῖς τῇ παρὰ σοὶ ἡτ. οὐ γὰρ φησὶ, τὸν αἰὲρα
διώσεται ἀπὸ συμφώνου κερδάναι πᾶσιν τῶν
πατρὶα, ἢ μέρος αὐτῆς, ἀλλὰ λέγει τῇ κληρο-
νομίαις αὐτῇ μὴ ἀπολαβεῖν τῇ τοιούτου πάκου.

Τὸ κτ' *πόδας*. Εἰ συνέδωκεν, ἵνα ἐν τῇ γάμῳ
τῆς γυναῖκος τελευτήσης ἡ παρὰ σοὶ τῇ
ἀνδρὶ ἀπομείνῃ. τῇ τῆς παρὰ σοὶ τῇ
ἐπὶ ἀνδρὶ τῇ τοιούτου συμφώνου καλύειν,
Φανερόν μοι ἐστίν, ὅτι τῇ χεῖρα τῇ αἰτῇ τῆς
περιουσίας ἐν τῇ θεματικῇ τῇ πατρὶα μόνῃ ἢ ἐπὶ ἀν-
δρὶ ἀρμόζειν, τὸ σύμφωνον διώσεται γένεσθαι
τῇ αὐθεντία τῇ νομίμῃ πολλὰ εἰρηται.

Οὐκοῦν εἰ ὁ πατήρ ἀπὸ τοιούτου συμφώνου
ἀποκλείεται, πολλῶν πλεονέει ἀνδρὶ ἀντιτίττει ἐστίν
ἡ παρὰ σοὶ, ἀπομείνῃ τῇ τῇ ἀνδρὶ ἐκ τῇ τοιούτου
συμφώνου. ἰδὼς τὸ καὶ τὸν δὲ πάκου δό-
ταλίοις ἡτ. καὶ τὸν δὲ ἰούρε δόταλμο ἡτ.

Τοῖς ἐξ ἄλλης παιδὸς γνησίοις αὐτῇ ἐγγόνις,
ἢ τοῖς ἀπὸ γυναικὸς ἐξ ἄλλης ποτε ἀνδρός. πάντες

μὴ γὰρ συμφωνῶν ἄνδρ' πατρὸς παροσσεύει τῷ πατρὶ ἀγωγὴν· πατὴρ δὲ τῷ παιδί ἀγωγὴν, οὐ παροσσεύει. ἀλλ' ἢ ἄρα συμβάλλεται τῷ παιδί ἐναγωγὴν εἰς δόλου πῶτα γράφει;

Τοῦτο δ' ῥητὸν σήμερον καὶ καυνοτομίδην παροσσεύει, καὶ ἐστὶ πῶτα καὶ δόλου διαίρεσιν, καὶ χρητὴ αὐτὸ ὡς ἰδίον καὶ ξένον σημειώσασθαι.

Θεοδώρου. Οὐκ ἔξοισιάζει ὁ ἀνὴρ τῷ ἔξω-
παρὶκῶν τῆς ἰδίας γυναικός. ὅθεν εἰ καὶ γυναικὶ
αὐτῆς διαδομένης αὐτὰ, καταδικάζεται εἰς ὅσον
δύναται, εἰ δὲ χωρὶς αὐτῆς ἀδελφὸς αὐτὰ, τὸ πᾶν
ἀπαρτείνεται, ὡς φησὶν ἡ 17. Διφτ. 15. Ἰτ. 17.
πρὸντος βιβλ. τὸ δὲ μείζον φησὶν ἡ 18. Διφτ. 16.
παρὶκῶν Ἰτ. ὅτι ὁ δὲ δυνάται συμφωνῶν ὁ
ἀνὴρ, ὡς κληρονομεῖν τὰ ἔξωπαρὶκα τῆς ἰδίας
γυναικός. μέμνησο γὰρ τῆς 18. Διφτ. 17. Ἰτλ.
δύναται βιβλ. ἐγὼ δὲ ἐν τῇ 18. Διφτ. 18. Ἰτ.
τῷ παρὶκῶν βιβλ. ὅτι ἐὰν ἡ γυνὴ ὅτι τοῖς ἔξω-
παρὶκοῖς ἄποδῇ πᾶν πᾶν ἀνάγκη πᾶν 19.
Διφτ. 18. πρὸντος Ἰτλ.

Τὸ καὶ πόδας. Τούτῳ τῷ νόμῳ ἡ φιλοσοφία,
ἵνα ὁ ἀνὴρ ἐν τοῖς τοῖς παρὶκοῖς, ἃ πᾶν ἔξω
τῆς παρὶκῆς ἡ γυνὴ ἔχει, ἃ καὶ οἱ Ἕλληνες πῶτα-
φερνα λέγουσι, μηδ' αὖτε τῆς γυναικὸς καλυψέ-
σης, ἔχον καὶ καὶ, μηδ' ἵνα ἀνάγκη αὐτῷ ὅτι-
πῶτα. καὶ τὰ μέγιστα γὰρ καὶ ἐν τῷ πᾶν γυναι-
κῇ, ἢ ἐάν τῳ τῷ ἀνδρὶ ἐπέτρεψεν, καὶ τὰ παρὶ-
κα τῆς αὐτῆς ἀνέχεσθαι καὶ εἰς διοικεῖσθαι ὅμως
ὅτι τοῖς νομοθέταις τὴν δικαιοσύνην εἰς τὴν ἀπο-
δοῦναι. ὁ δὲ ἐν τῷ, ὡς εἴρηται, τῆς γυναικὸς
καλυψέσης τὸν ἀνδρα, ἐν τοῖς ἔξωπαρὶκοῖς ἐαυτὸν
βουλεύμεθα ἐμμιγνῶναι.

Ανὴρ λαβὼν γραμματεῖα εἰς πῶτα φερνα,
καὶ τὰς ἔξω αὐτῷ κινῶν ἀγωγὰς, ὁ μὴ ἀπαρτε-
νῶν κεφάλαιον φυλάττει τῇ γυναικί, τοῖς δὲ
τόκοις εἰς κοινὴν ἀναλίσκει τρεῖς. μέμνη-
σο ὡς εἴποντες ἐν τῷ 19. Διφτ. 19. πρὸν-
τος Ἰτλ.

Πρόκειται ἐν τῷ κατὰ πόδας. καὶ τοῦ-
τῳ ἐν τῷ παρὶκῶν συμβολαῖον παροσσεύει.
οὕτω γὰρ τὸ παρὶκῶν δείκνυσιν συμβό-
λαιον ὅτι ἐπεδόθησαν αὐτῷ αἱ ἀγωγὰς. τὸ
δὲ πλέον ἐγὼ μὴ ἐν τῷ de procurato-
ribus Ἰτλ., ὅτι καὶ ὅτι πολλὴ μόνον χρη-
σηταὶ ἵνα πρὸς τὸν ἀφ' ἑαυτοῦ πρὸς τὸν
δίου περὶ τῶν, ἀπαλλάττει αὐτὸν

Basil. Tom. IV.

dem patri paciscens, patri actionem
adquirat: pater autem filio actionem
non adquirit. Sed nunquid prodest
filio si conueniatur ad doli exceptio-
nem?

^c Datur tamen utilis.] Hoc hodie ad-
iectum est noui iuris constituendi cau-
sa, & est contra generalem iuris de-
finitionem, idque notare oportet tan-
quam speciale & nouum.

^d Maritus inuita uxore.] THEODORI.
Maritus in vxoris suæ bonis quæ ex-
tra dotem sunt, nullum ius habet.
Vnde si voluntate eius ea consumpse-
rit, condemnatur in id quod facere
potest. Si verò contra voluntatem
eius consumpserit, totum ab eo exi-
gitur, vt dicit 17. const. 16. tit. huius
lib. Amplius dicit 5. constit. tit. pro-
positi, maritum cum vxore conueni-
re non posse, vt iure successionis ad
eum pertineant bona quæ vxor extra
dotem habet. Memineris enim 19.
constit. 3. tit. lib. 2. Didicisti autem
29. const. 12. tit. lib. propositi, mu-
lierem habere hypothecam rerum pa-
raphernalium nomine: sed lege 11.
const. huius tit.

^c Τὸ καὶ πόδας. Hac lege decernimus,
vt vir in his rebus quas extra dotem
mulier habet, quas Græci parapher-
na dicunt, nullam vxore prohibente
habeat communionem, nec aliquam
ei necessitatem imponat. Quamuis
enim bonum erat, mulierem quæ se-
ipsam marito commisit, res etiam
eiusdem pati arbitrio gubernari: at-
tamen quoniam legumlatores aequi-
tatis conuenit esse fautores: nullo
modo, vt dictum est, muliere prohi-
bente virum in his quæ sunt extra
dotem se volumus immiscere.

^c Dotali instrumento.] Maritus qui in
paraphernis cautiones fœneratitias
accepit, sortem quidem quam exe-
git mulieri feruat: vsuras autem in
vsum communem expendit. Memi-
neris eorum quæ diximus in 8. con-
stit. huius tit.

Additur in τῷ καὶ πόδας. Et hoc dotali
instrumento fuerit adscriptum. Sic
enim ex instrumento dotali constat
datas ei actiones. Amplius didicimus
in tit. de procuratoribus (dig. 65.)
etiam cum quis litteris ad aduersariū
scriptis significauerit, quem aduersus
eum procuratorem fecerit, à satisf-

O o o ij

Πρόκειται ἐν τῇ κατὰ πόδας. καὶ ἐὰν τὴν αὐτὴν δωρεὰν νομίμως συστάσῃ, οὐκ ἀνεκαλέσασθαι· καὶ λέγει ὁ Θαλελαῖος τὸ ρητὸν ὁξυγυμνός ταῦτα, εἰ γὰρ πρὶν ἢ τὰ φ. νομίματα ἢ δωρεὰ, καὶ χρεῖς ὑπομνήματος ἐγγέτο, καὶ ἐτελεύτησεν ἐν σωισταμνίοις τοῖς γάμοις, οὐκ ἐβεβαίωτο. ἐκ εἶναι γὰρ αἱ δωρεαὶ βεβαίωται τῇ τελευτῇ τῆς δωρησαμένου, αἱ δὲ τὸν γάμον μόνον ἀσθενούσαι. αὕτη δὲ καὶ τῶ γάμου χρεῖς καθ' ἑτέρον λόγον ἡδέιναι. εἰ μὴ θεματίσης αὐτὴν κατὰ πᾶσιν ἀκείβεται ἡγομένη. καλῶς καὶ προσέθηκε τὸ δόναντι δύνει. εἰ γὰρ ὡς ἐλπίζων λαβεῖν ἐχειρογράφησεν, οὐκ ἐλαβε δὲ, οὐ χρεὼς ταύτη τῇ ἀφαιρέσει. θεματίσῃ δὲ καὶ τὴν α'. τῆ γ'. ὑπλοῦ ἀφαιρῶ. ὅτι δωρεὰ ἐγγέτο, καὶ ἀπὸ ἐδωρήσατο, ταῦτα ἐγράψεν ἐν τῇ προικιμιαῖᾳ συμβολαίᾳ, ὡς ὑποδδξάμενος αὐτά.

A^o *Adquiescens donationi.*] Additur in τῇ κατὰ πόδας. Si eandem donationem legitimè confectam non reuocauit. Hæc autem verba exponens Thalelaus dicit, Si enim quingentos fortè solidos excedat donatio, eaque actis non insinuata fuerit, & decessit constante matrimonio, non fuit confirmata. Illæ enim donationes morte donatoris confirmantur, quæ propter matrimoniū solum infirmantur. Hæc autem præter matrimonium erat etiam alia ratione inualida. nisi posueris eam fuisse factam secundum diligentem iuris obseruationem. Rectè adiecit etiam illud, donandi animo. Si enim sperans datum iri, chirographo cauerit se accepisse, re verò ipsa non accepit, non est locus huic constitutioni. Pone autem secundum 1. tertij tit. constitutionem, factam esse donationem, & quæ donauit, ea adscripsisse in instrumento dotali, quasi ea accepit.

ΤΙΤΛΟΣ 5.

Περὶ ἀγροῦ προικιμιαίου ἐμποιήσεως.

TITVLVS VI.

De alienatione fundi dotalis.

α'. Παυλ. **Ε**ΣΘ' ὅτε ὁ ἀδιαμήντος προικιμιαῖος ἀγρὸς ἐμποιεῖται, ὡς ὅταν τῷ ἀνδρὸς μὴ ἀσφαλιζομένου τὴν πρὸς τῆς ἐλπιζόμενης ζημίας ἀσφάλειαν, ὁ γείτων κελδοτῇ νεμηθῶναι, καὶ διασώσῃ. ἢ γὰρ ποιαύτη ἐμποίησις, τῇ ἀναγκαίᾳ ὄσιν.

Καὶ μὲν τῆς ὁμάδος μετέρχεται, οἷον πρὸς τὸν κληρονόμον τῷ ἀνδρὸς, ἐφ' ᾧ μὴ τοι μὴ ἐμποιεῖται.

β'. Οὐλπιαν. Εἰ καὶ καταδουλωτῇ ὁ αἰὴρ, οὐ δυνάται ὁ διασώτης αὐτῷ τὸν

Basil. Tom. IV.

I. PAV- **I**nterdum ^a inæsti- L. 1.
LI. **I**matus dotalis fun- in pr.
dus alienatur, vt cūm vici- D. de
nus iussus fuerit possidere, ^b fundo
& habere dominium, ob id dotali.
quod maritus damni infecti
non cauebat. Hæc enim alie-
natio necessaria est.

D Et transit cum vniuer- §. 1.
sitate, veluti ad heredem ma-
riti, ita tamen, vt non alie-
netur.

II. VLP IAN. ^c Etiam si ma- L. 2.
ritus in seruitutem redactus
fuerit, dominus eius fundum

Ooo iij

alienare non potest, ^d neque A
fiscus, si ad eum peruenerit:
quamuis fiscus semper ido-
neus successor sit.

L. 3. III. PAVL. ^c Fundus legatus
dotali seruo inæstimato, ad
legem pertinet.

§. 1. Tunc autem fundus non
alienatur, cum actio de dote
competit, ^f aut mulieri com-
petitura est.

L. 4. IV. GAI. ^g Neque maritus,
^h neque sponsus potest inæ-
stimatum fundum alienare,
aut obligare.

L. 5. V. VLPIAN. ⁱ Neque eius ser-
uitutes remittit, neque alias
ei imponit.

L. 6. VI. IDEM. Neque remittit
seruitutes ædium.

L. 7. VII. IULIAN. ^k Si fundum C
tuum seruientem dotali fun-
do inæstimato maritus ad-
quisierit, seruitutes confun-
duntur: ^l & litis æstimatio-
nem præstat. quod si maritus
soluendo non erit, ^m mulieri
dabitur actio utilis ad restau-
randam seruitutem. Sin au-
tem fundus cui fundus ma-
riti seruitutem debebat, in
dotem datus fuerit: extin- D
guitur quidem seruitus, so-
luto autem matrimonio red-
integratur: & ita mulieri vel
ⁿ heredi eius redditur.

L. 8. VIII. ALFEN. ^o Si rogatu
uxoris maritus oliuetum suc-
ciderit, & nouellum fecerit,
deinde dotem ei relegaue-
rit, etiam ligna excisa ac-
cipit.

ἀρχὸν ἐμποῖσται, οὔτε ὁ δημόσιος, εἰ
εἰς αὐτὸν περὶ εἰρήνης· εἰ καὶ τὰ μάλιστα
διὰ παντὸς ἀπορῶν διάδοχος ὅστις ὁ
δημόσιος.

γ'. Παυλ. Ὁ λησταυδὴς τῷ ἀδια-
πητήτῳ περιουσίᾳ δούλῳ ἀρχὸς,
αἰτῆται πρὸς τὸ νόμον.

Τότε δὲ ὁ ἀρχὸς ἐκ ἐμποιεῖται, ὅτε
ἢ τῆς περιουσίας ἀγωγὴ ἀρμόζει, ἢ ἐμέλ-
λει ἀρμόζειν τῇ γυναικί.

δ'. Γαι. Οὔτε ὁ ἀνὴρ, οὔτε ὁ μνηστὴρ
δύναται τὸ ἀρχὸν ἐμποιεῖν, ἢ ὑπο-
πτεῖσθαι.

ε'. Οὐλπιαν. Οὔτε τὰς δουλείας αὐτῶν
παραχωρεῖ, οὔτε ἄλλας ἐπιπλήθυναι
αὐτῶν.

ς'. Ἰδεμ. Οὔτε συγχωρεῖ τὰς δουλείας
τῶν οἰκῶν.

ζ'. Ἰουλιαν. Εἰ τὸ ἀρχὸν τοῦ δου-
λοῦντος τῷ ἀδιαπητήτῳ περιουσίᾳ
κτήσεται ὁ ἀνὴρ, συνεχέονται αἱ
δουλείαι· καὶ δίδωσιν πλὴν ἀποπλη-
σιν τῆς δίκης. ἀπορουῶντος δὲ τῆς ἀν-
δρός, οὐπλῆως ἐνάγεται παρὰ τῆς
γυναικὸς, ἐπὶ τῷ ἀνανεῶσαι πλὴν
δουλείᾳ. εἰ δὲ ὁ δουλοδόμος ἀρχὸς
παρὰ ἀρχὸν τῆς ἀνδρός, ἐπιδοθῇ·
σβέννυται μὲν ἡ δουλεία, μετὰ δὲ
λύσιν τῆς γάμου ἀνανεοῦται· καὶ οὐ-
τὼ δίδεται τῇ γυναικί, ἢ τῷ κληρονό-
μῳ αὐτῆς.

η'. Αλφ. Εἰ παρὰ κλήσιν τῆς γυναι-
κὸς ὁ ἀνὴρ ἐκτέμῃ τὸ ἐλαφύνα, καὶ
νεόφυτον ποιήσῃ, εἴτα λησταυδὴς αὐ-
τῇ πλὴν προῖκα, λαμβάνει καὶ τὰ ἐκ-
κοπέντα ξύλα.

θ'. ΑΦΡΕΙΚ. Η δὲ ἐπρωτήσεως ἀρχὸν ἂν
 δὲ ἐμοὶ χρεώσουμένη, ἐὰν τὸ χρεῖσθαι
 εἴπῃ μοι ἔχῃ ἐν τοσούτοις, γίνεται ἀ-
 διαμήντος προικιμαῖος ἀρχός. εἰ δὲ
 τὸ ἀρχὸν, ἢ δέκα νομίσματα ἐχρεώ-
 σαι, καὶ ἡπιδόθῃ τὸ χρεῖσθαι, οἷον
 δέλω γίνεται τῆς τοσούτου. εἰ δὲ τὸ
 ἀρχὸν ἢ Πέτρον, καὶ Ἀποδότην ὁ Πέ-
 τρος, γίνεται ἀδιαμήντος τοσού-
 τιμαῖος ὁ ἀρχός. εἰ δὲ δύο ἀρχοὶ
 ᾗσαν, ὃν δὴ δέλω γίνεται τοσούτος. καὶ
 ἐὰν ἐμποίῃσιν ἓξ ἑκα, ὁ ἄλλος γίνε-
 ται ἀδιαμήντος προικιμαῖος. καὶ ἐὰν
 ἀνταγορεύσῃ τὸ ἐμποιῆντα, δυνά-
 ται μείναντα ἐμποιῆσαι.

ι'. ΠΑΥΛ. Εἰ δὲ καὶ πρὶν ἢ ἀνταγο-
 ρεύσῃ τὸ ἐμποιῆντα, πωλήσῃ καὶ
 ἄλλῳ, οὕτω τε τοσούτῳ ἀ-
 γορεύσῃ, βεβαίονται ἢ τῷ δευτέρῳ
 τοσούτοις.

ια'. ΑΦΡΕΙΚ. Καὶ ἡπιδόθη δὲ τῇ γυναικὶ,
 κωλύεται ἢ ἐμποίῃσις αὐτῇ. οὐ μὲν
 ἐὰν ὁ ἀνὴρ γῇ τὴν ἡπιδόχην.

ιβ'. ΠΑΠΑΝ. Καὶ μὲν λύσιν τῆς γάμου
 μὲν προικιμαῖος ὁ ἀρχός. οὐτε κα-
 τὰ γνώμην τῆς πενθεροῦ ὁ ἀρχός ἐμ-
 ποιῆται.

ιγ'. ΟΥΛΠΑΝΟΣ. Καὶ τὸ πολιτικὸν καὶ
 τὸ ἀρχοντικὸν προικιμαῖον οἶκημα
 λέγεται. ἢ γὰρ κώλις ἡπιδόθη παντός
 ὅστις κτήματος.

Κὰν μέρῃ ἀρχοῦ ἡπιδόθῃ, οὐκ
 ἐμποιῆται.

Προικιμαῖον ὅστις τὸ τῆς δευτε-
 ροῦ.

IX. AFRIC. ^P Si mulier cui L. 9.
 fundus à me debebatur ex sti-
 pulatione, dixerit mihi se ha-
 bere debitum in dotem, fun-
 dus inæstimatus dotalis effi-
 citur. quòd si fundum aut
 decem nummos debebam,
 & debitum in dotem datum
 fuerit, id quod velim in dote
 est. ¹ Sin autem fundum vel
 Petrum, & seruus decesserit,
 fundus inæstimatus dotalis
 efficitur. si verò erant duo
 fundi, is quem velim in dote
 est. & si vnum alienauero, al-
 ter dotalis efficitur. & si alie-
 natum redemero, potest eum
 qui remanserat alienare.

X. PAVLI. Quòd si etiam L. 10.
 priusquam fundum aliena-
 tum redemero, alium quo-
 que vendidero, deinde pri-
 mum redemero, confirma-
 tur secundi venditio.

XI. AFRICAN. ¹ In fundo L. 11.
 quoque æstimato, si electio
 mulieri data sit, prohibetur
 eius alienatio. non item si ma-
 riti electio sit.

XII. PAPIANI. Etiam post L. 12.
 solum matrimonium fun-
 dus dotalis manet. Nec vo-
 luntate quidem soceri fundus
 alienatur.

XIII. VLPIAN. ² Et vrba- L. 13.
 num & rusticum ædificium
 dotale dicitur: ad omne enim
 ædificium prohibitio perti-
 net.

Etiam si pars fundi data §. 1.
 fuerit, non alienatur.

Dotale est ³ quod in domi- §. 2.
 Ooo iij

nio mariti factum est: & tunc alienari prohibetur. ⁷ heredi quoque mulieris idem auxilium præstatur, quod mulieri.

§. vlt. ² Si maritus vxore herede instituta, fundum dotalem alicui legauerit: si quidem post legata ex hereditate mulier dotem habeat, vel partem eius, valet legatum fundi dotalis vel in totum, vel in partē. Sin minus, non valet.

L. 14. XIV. PAVLI. ² Dotalis fundus est etiam qui voluntate eius qui vxorem ducturus est, alij datus est.

§. 1. Etiam si alius in dotem mulieris nomine dederit.

§. 2. ^b Si mulier cui fundum alienum maritus debebat, eum in dotem promiserit, tunc fiet dotalis ^c cū ad eum peruenierit.

§. vlt. ^d Si dotis constituendæ causa fundum legatum vel hereditatem mulier repudiauerit, viro fortè substituto, ^e fundus dotalis fit.

L. 15. XV. PAPIAN. ^f Etiam si maritus litteris ad vxorem missis, declarauerit dotis non fore prædium: ea tamen in matrimonio defuncta fundum maritus retinet. mulier enim ex pacto actionem habere non poterat.

L. 16. XVI. TRYPHON. ^g Licet fundi dotalis dominium vsucapione adquiri lex vetet, si tamen eum cuius dominium à me vsu quæri coeptum erat:

Α τείας τῶ ἀνδρὸς γινόμενον· καὶ τότε κωλύεται ἐκποιεῖσθαι. καὶ ὁ κληρονόμος τῆς γυναῖκος, πλὴν αὐτῇ τῇ γυναικὶ βοηθῆσαι ἔχει.

Εάν ὁ ἀνὴρ γράψας πλὴν γυναῖκα κληρονόμον, λησάτωσιν ἑνὶ τῷ προικισμῷ ἀγρόν, εἰ μὲν μὴ πᾶς λησάτω ἐκ τῆς κληρονομίας ἡ γυνὴ γῆ πλὴν προῖκα, ἢ μέρος αὐτῆς, ἔρρωται τὸ τῶ προικισμοῦ λησάτον, ἢ ἐπὶ ὁλοκλήρῳ, ἢ ἐν μέρει. εἰ δὲ μὴ, ἀνίσχυρόν ἐστιν.

ιδ'. Παυλ. Προικισμῷ ἐστὶ καὶ ὁ γνώμη τῶ μέλλοντος γαμεῖν δοδεῖς ἐστῶ.

Κὰν ἄλλῳ προικίσῃ πλὴν γυναῖκα.

Εάν ἄλλόττειον ἀγρόν ἡ γυνὴ παρὰ τῶ ἀνδρὸς χρεωστούμενη, ἐπαγγείληται αὐτὸν ἐν προικί, τότε γίνεται προικισμῶς, ὅταν εἰς αὐτὸν ἔλθῃ.

Εάν ἐπὶ συστάσει προικὸς ὁραθήσεται λησάτω ἀγρός, ἢ κληρονομίαν ἡ γυνὴ, πυχόν τῶ ἀνδρὸς ὑποκατασάντος, γίνεται προικισμῷ ὁ ἀγρός.

ιδ'. Παπαν. Εἰ καὶ γράψῃ τῇ γυναικὶ ὁ ἀνὴρ μὴ εἶναι τῷ ἀγρόν προικισμῷ, ὅμως ἀποθνησκούσης αὐτῆς ἐν τῷ γάμῳ, κρατεῖ τῷ ἀγρόν ὁ ἀνὴρ. ἡ γυνὴ γὰρ ἐκ τῶ συμφώνου ἀγωγῇ ἔχον οὐκ ἠδυνάτο.

ισ'. Τρυφων. Κὰν διὰ χρήσεως δεσπόζουσαι κενώλυνται ὁ προικισμῶς ἀγρός, εἰ μὲν ταῖς ἀξιάμενον διὰ χρήσεως δεσπόζουσαι ὧς ἐμὲ καταγρά-

ψ. ὅτι γυνὴ ὡς ἴδιον, οὐκ ἐμποδίζεται ἢ διὰ χηρείας κωλύσεως. εἰ δὲ οὐ δύναται οὐκ ἀπήνησας αὐτῇ, κινδυνεύεις, εἰ μὴ ἄρα ὀλίγος ὥστε λείπετο χρόνον.

ιζ'. Μαρκίαν. Βεβαίως ἡ τῆς προικιμίας ἀρετὴ παρῶν, ἐν δὲ ὑποταγούσης τῆς γυναικός, ἢ προῖξ κέρδος τῆς ἀνδρός γίνηται.

ιη'. Ιαβόλεν. Ἐὰν ἡ γυνὴ ὑπάρξῃ πώσῃ δοῦναι καὶ τὸ συμφωνηθῇ τὸ ἡμῶν τῆς ὑμῶν, καὶ λαβεῖν τὸ ἀρετὴν, μερίζονται τὸν καρπὸν.

ιθ'. Καὶ διεπρήθη ὁ ἀρετὴς ὁ παρικιμίας, ὅμως εἰ ἐγγύετο σύμφωνον, ἵνα αὐτὴ βούλεται ἀναλάβῃ ἡ γυνὴ, ἢ τὸ ἀρετὴν, ἢ πῶς διαπύμῃ. ὥστε τῷ νόμῳ τῷ κωλύοντι πῶς ἐκποίησιν τῆς παρικιμίας ἀρετῆς.

κ'. Ὁ ἀνὴρ ἐπὶ κοινῷ παρῶν λαβὼν εἰς παρῶν, αὐτὸς μὴ οὐ δύναται παρῶν λαβεῖν τὸ κοινὸν εἰς τὸ δικαστήριον. καλῶς δὲ καλεῖται παρὰ τῆς κοινωνοῦ.

ΣΧΟΛΙΑ.

Ὁ νόμος ὁ Ιούλιος κωλύει τὰς ἐκποιήσεις τῶν δοταλίων ἀρετῶν τε καὶ οἰκημάτων. καὶ τὸ ὅτι αὐτονομία, ὅ μὴτε ἀρετὴν, μὴτε οἶκον ἐκποιῶν δοταλίον. συμβαίνει δὲ πολιτικὸν καὶ ἐκποίησιν γίνεσθαι, καὶ μὴ ἐμποδίσθαι τὸν Ιούλιον νόμον. ὡς ἐνταῦθα ὁ γένετον ἐκελύσθαι δικαστὴν νεμεζεύσθαι πῶς δοταλίαν οἰκίαν. ἐνταῦθα γὰρ δεσποτικὴ γίνεται τῆς δοταλίας οἰκίας ὁ γένετον, καὶ οὐκ ἐμποδίζει ὁ Ιούλιος νόμος, ὅτι ἡ ποικίλη ἐκποίησις μὴ κατὰ παρῶν γένετον τῆς ἀνδρός. καὶ ἀφ' αὐτῆς ὁμαδὸς δὲ τὸ δοταλίον κτήμα κατὰ τὸ ἐκδεχόμενον ἐφ' ἑτέρῳ μετατίθεται. οἷον τε-

A tibi mulier tanquam proprium conscripserit, non impeditur, ^b quod usu quaeritur dominium. Si autem cum posses, eum non petiisti, id tuo periculo est, ⁱ nisi exiguum tempus superfuerit.

XVII. MARCIAN. Confirmatur fundi dotalis venditio, si mortua muliere dos cesserit lucro mariti. L. 17.

XVIII. IAVOLEN. ^k Si mulier moram fecerit in danda ^{L. ult. §. 1.} sicut placuit dimidia aestimationis parte, & fundo recipiendo, ⁱ fructus diuidunt.

XIX. ^m Licet fundus dotalis aestimatus fuerit, tamen si conuenerit ut quod velit mulier recipiat, aut fundum, aut aestimationem: locus est legi, quæ prohibet ⁿ alienationem fundi dotalis. L. 1. Cod. cod.

XX. ^o Maritus qui communem rem in dotem accepit, socium quidem ad iudicium communi diuidendo prouocare non potest. ipse autem rectè à socio prouocatur. L. 2.

SCHOLIA.

^a In aestimatus dotalis fundus.] Lex Iulia prohibet alienationes fundorum dotalium, & ædium: & hoc ipsum est, quod ea lege cauetur, ut neque fundus, nec ædes dotales alienentur. Accidit autem ut civilis fiat alienatio, & eam non impediatur lex Iulia: ut cum vicinus damni infecti iure possidere iussus est domum dotalem. Hic enim vicinus dominus fit domus dotalis, nec impedimento est lex Iulia, quoniam hæc alienatio non fit ex voluntate mariti. Sed & per vniuersitatem transit prædium dotale, secundum quod possibile est, ad alterum: veluti de-

functo marito, prædium dotale cum aliis eius bonis ad heredem transit : cum suo tamen iure, ut alienari non possit, etiam si ad heredem mariti transferat.

CYRILLI. Si ob id quod non caueretur damni infecti, missus fuerit vicinus ex secunda possessione in dominium rei dotalis, valet alienatio. Prædium dotale nec heres mariti vendat.

ENANTIOPH. Fundus dotalis propriè est inæstimatus, qui nec consentiente muliere alienatur, ut lib. 5. Cod. tit. 13. & Instit. 2. tit. 8. Sciendum autem est ex 29. constit. tit. 12. eiusdem lib. mulierem præferri creditoribus dote anterioribus, siue sint prædia inæstimata, siue non, cum in ea habeat actionem in rem, & hypothecam. & 61. Nouella quæ tractat de non alienandis immobilibus dotis & donationis ante nuptias, dedit ei actionem in rem. Lege huius tit. constit. 11.

Ego quidem, ut dixi in facti specie, missus sum in possessionem domus dotalis. Potest autem hoc ipsum quoque poni in fundo dotali. Si enim propter opus quod in fundo tuo fit, à te stipuler cauere damni infecti, nec cautionem caueris, mittor in possessionem illius partis agri in qua opus facis, ut dicit Paulus lib. 39. tit. 2. dig. 38. them. 2.

INNOMINATI. Merito petitur à marito ut de damno infecto caueat : in dote enim maritus emptorem aut creditorem imitatur, ut lib. 44. tit. 7. dig. 19. Emptor autem cauet non solum cum à domino, sed etiam cum à non domino emit, ut lib. 39. tit. 2. dig. 13. Et creditor qui pignori rem accepit, cauet, ut dig. 12. & 15. ubi etiam dicit generaliter, quemlibet qui ius in rebus habeat, si non caueat cum cauere possit, eis excidere. Est enim officium Prætoris, ut eum qui missus est in possessionem damni infecti, iubeat dominij iure locum possidere in cuius possessionem missus fuit, si diu moram fecerit vicinus in danda statuta cautione. Sic Paulus in dicto lib. 39. dig. tit. 2. dig. 5.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. Τὸ δὲ δόταλιον κτῆμα μὴ τῆς ἄλλης αὐτῆς ἐπιδοσίας ὅτι τὸν κληρονόμον αὐτὸς μετέρχεται· μὴ τῆς οἰκείου δικαίου μὲν τοι, ἵνα ἐκποιεῖσθαι μὴ δύνηται, καὶ ὅτι τὸν τῆς ἀνδρὸς κληρονόμον μετῆλθεν.

Κυρίλλου. Εὰν ἐκ τῆς δάμνι ἐνφύκη πεμφθῇ ὁ γείτων ἀπὸ β'. νομῆς εἰς δεσποτείαν τῆς περιουσίας τοῦ ἀρχαίου, ἔρρωται ἢ ἐκποιήσῃ. ὁ περιουσιαῖον κτῆμα μὴτε κληρονόμος τῆς ἀνδρὸς πωλεῖται.

Τοῦ Ἐναντιοφανοῦς. Κυρίως δόταλιος ἀρχὴς ὅστις ὁ ἀρχαῖος, ὃς οὐτε τῆς γυναικὸς συναβούσης ἐκποιεῖται, ὡς βιβλ. ε'. τῆς κώδικος ὑπὸ ιγ'. καὶ ἰνστι. β'. ὑπ. η'. ἴσθι δὲ ὅτι ἡ κθ'. ἀφ' αὐτῆς βιβλ. ε' αὐτῆς βιβλ. ε' δίδωσι τῇ γυναικὶ περιουσίαν καὶ τῇ περιουσίᾳ δυνάμεων φαινομένων τῇ τῆς τοιοῦτος, εἴτε ἀεσιμάτα ὦσιν, εἴτε μὴ, ὡς καὶ ἐν ῥέμ καὶ ἐποδηίας ἐπ' αὐτῆς ἐρρύση. καὶ ἡ περὶ τοῦ μὴ ἐκποιεῖσθαι τὰ τῆς τοιοῦτος, καὶ περὶ γάμου δωρεᾶς ἀκίνητα ξα'. νεαρά, δέδωκεν αὐτῇ τὴν ἐν ῥέμ. αἰάγνωθι τοῦτου τ' ὑπ. διατ. ια'.

Εγὼ μὲν, ὡς ὅτι θεματι εἶπον, τὸν γείτονα ἐπεμψάμεν εἰς νομὴν δόταλίας οἰκίας. διωκτὸν δὲ ὅστις καὶ ὅτι δόταλίου ἀρχὴς τοῦτο αὐτὸ θεματῆσαι. εἰ δὲ γὰρ ἀφ' ὁ γυνόμενον ἔργον ἐν τῇ αὐτῇ ἐπηρεώσῃ βούλομαι τὴν δάμνι ἐνφύκη ἀσφαλῆσαι, καὶ μὴ δῶς μοι τὴν τοιαύτην ἰκανοδοσίαν, πέμπωμαι εἰς νομὴν ἐκείνου τ' μερὸς τ' ἀρχὴς ἐν ᾧ ὁ ἔργον ποιῆς, ὡς ὁ Παῦλος φησὶν ἐν τῷ λθ'. βιβλ. ὑπ. β'. διτ. λη'. θεμ. β'.

Τοῦ Ἀνωνύμου. Εἰκότως ἀπαυτεῖται τὴν ἀσφαλῆσαι τῇ δάμνι ἐνφύκη τοῦ ἀρχαίου ὁ αὐτὸς ὅτι τῇ περιουσίᾳ γὰρ ὁ αὐτὸς μημεῖται ἀρχαῖος, ἢ δανειστὴς, ὡς βιβλ. μδ'. ὑπ. ζ'. διτ. ιθ'. ὁ δὲ ἀρχαῖος οὐ μόνον ὅτε ἀπὸ δεσποῦ, ἀλλὰ καὶ ὅτε τοῦ μὴ δεσποῦ ἀρχαῖος, ἀσφαλίζεται, ὡς βιβλ. λθ'. ὑπ. β'. διτ. ιγ'. καὶ ὁ δανειστὴς λαβὼν ἐνέχυρον, ἀσφαλίζεται, ὡς διτ. ιβ'. καὶ ιε'. ἐν ᾧ καὶ γυναικὸς φησὶν. ὅτι πᾶς δίκαιον ἔχων καὶ τ' οἶκος, καὶ δυνάμενος ἀσφαλίσει, εἰ μὴ ἀσφαλίσει, ἐκπέπλησται αὐτῶν. ὁ φιλικὸν γὰρ ὅστις τ' ἀρχὸν, τ' πεμφθέντα εἰς τὴν δάμνι ἐνφύκη νομὴν, κελεύειν δεσποτείας δικαίον ἐμεῖσθαι τὸν τόπον εἰς οὗ νομὴν ἐπέμφθη, εἰ δὲ ὅτι πολὺν χρόνον ὁ γείτων ἐπ' ἐρρηται δοῦναι αὐτῷ τὴν νενομισμένην ἀσφαλῆσαι. οὗτος ὁ Παῦλος φησὶν ἐν τῷ εἰρημνικῷ λθ'. βιβλ. τ' διτ. ὑπ. β'. διτ. ε'.

Τοῦ Ἀνωνύμου. Πῶς καὶ πότε δεσπόζει ὁ A
πεμφθεὶς, γινώσκεις ἐκ τῆς ε'. καὶ ιε'. διτ. τῆς β'.
ἡτλ. τῆς λθ'. βίβ.

Ἀνὴρ ὑποδεδεμένος ἀδελφίμηνον ἀρεθὲν, ἢ
οἰκίδην λόγῳ παρισκός, ad pretium partici-
pandum πέπρακεν ἑαυτὸν, ἢ ἀπελευθερὸς
ὢν, ἀχάριστος πρὸς τὸν οἰκεῖον πάτερωνα ὥφθη. καὶ
καταδουλωθεὶς παρορτοῖσε δηλονότι πύρρα πα-
ρόντα αὐτῷ, μὴ ὢν καὶ τὸν ἀρεθὲν τὸν δοτάλιον, ἢ πλὴν
οἰκίδην τῷ οἰκεῖῳ δεσποτῇ. Ὁ ζητούμενος ἄρα δύ-
ναται ὁ γυνόμενος τούτου δεσποτῆς ἐκποιεῖν τὸν δο-
τάλιον ἀρεθὲν, ἢ πλὴν οἰκίαν. λέγει δὲ Οὐλπιανὸς, οὐ-
δαμῶς. καὶ Ἀφ' αὐτοῦ καὶ συμβῇ δημευθῆναι
τὸν ἄνδρα τὸν ὑποδεδεμένον ἀδελφίμηνον πρέ-
γματι, οὐ δύναται ὁ Φίσκος ταῦτα ἐκποιεῖν, καὶ
τὰ μέγιστα ὑπορτοῖς Ἀφ' αὐτοῦ ὅτιν ὁ Φίσκος, καὶ
δύναται τῇ γυναικὶ ποιῆσαι τὸ ἴκονον.

Τοῦ Ἐναντιοφανοῦς. Τοῦτο δὲ διτ. φησὶ πρὸς
τῆς ἀναρχίας ἑαυτὸν πρέμειναι τοῖς συμμε-
τέουσιν τὴν ἑαυτοῦ ἡμίαν. ἄλλ' ἀνέρεθ' δι' ἀ-
ρχείας.

Ὡς εἴπον θεματίσον ad pretium partici-
pandum ἑαυτὸν πέπρακε, ἢ ἀπελευθερὸν
ὢντα αὐτὸν, καὶ ὅς ἀρχείας καταδουλωθῆναι. καὶ C
μὴ θεματίσης ὅτι ὅς ἀποφάσεως καταδεδούλω-
ται, ὡς ἐστὶ μαθεῖν ἐκ τῆς β'. τῆς μτ' τὸν νεαρόν
κώδικα Ἀφ' αὐτοῦ. ἢ τις πρὸς τῆς δολιτέων Ἀφ' αὐ-
τοῦ γάμων.

Θεματίσον γὰρ τὸν ἄνδρα δημευθέντα, ἢ τελευ-
τῶντα μὲν, μὴ ἐγκύετα δὲ Ἀφ' αὐτοῦ, καὶ τὸν Φί-
σκον ὡς βαρύνειν αὐτὸν πλὴν κληρονομίας κατε-
γκύετα.

Γινώσκεις ἀδελφίμηνον οἰκέτην ἐπιδέδωκε λό-
γῳ παρισκός. τούτω δὲ οἰκέτη τελευτῶν τις, ἀρεθὲν
ἐληγάτοσε. καὶ λέγει Παῦλος χώραν ἔχον τὸν
Ιούλιον νόμον ὅτι τῷ ληγάτοσιν τῷ ἀδελ-
φίμηνον οἰκέτη ἀρεθῶ, καὶ μὴ δύνασθαι αὐτὸν ἐκ-
ποιεῖν, νομιζόμενον (εἰ) δοτάλιον. ὅτι τῆς δὲ
καλύπτεται ἢ ἐκποιήσας τῆς δοταλίου ἀρεθῶ, ἐφ'
ὅσον αὐτῇ ἀρμόττει τῇ γυναικὶ τῆς παρισκός ἢ ἀ-
πάτησις, ἢ ἐλπίζεται πύρτως ἀρμόττειν.

Τὰ γὰρ τοῖς ἀδελφίμηνον πρέμματα παρορ-
τόμενα, τῇ γυναικὶ Ἀφ' αὐτοῦ, ὡς ἔγνωσεν ἐκ
ι. διτ. τῆς γ'. ἡτλ. τῆς παρορτόμενα τοῖς ἀδελφίμην-
οῖς πρέμματα δοτάλια (εἰ) δοχεῖ, καὶ ἀκίνητα ὄν-
τα, οὐ δύναται ὁ ἀνὴρ ἐκποιεῖν.

^b Et habere dominium.] INNOMINATI.
Quomodo & quando dominus fiat
qui missus est in possessionem, scis ex
5. & 15. dig. tit. 2. lib. 39.

^c Etiam si maritus in seruitutem.] Vir
qui inæstimatum fundum aut ædes
in dotem accepit, se vendidit ad pre-
tium participandum: aut cum liber-
tus esset, ingratus existit circa pa-
tronum suum. & cum in seruitutem
reductus esset, omnia bona sua ad-
quisiuit, inter quæ etiam fundum
dotalem vel ædes domino suo. Qua-
ritur, vtrum qui eius dominus effe-
ctus est, possit fundum dotalem alie-
nare, aut ædes, quod Ulpianus ne-
gat. Et ideo etiam si contigerit pu-
blicari bona eius qui res inæstimatas
accepit, non potest fiscus eas aliena-
re, quamvis fiscus idoneus successor
sit, & possit mulieri satisfacere.

ENANT. Hoc dig. loquitur de eo
qui passus est se venundari ad pretium
participandum. Sed hoc per desuetu-
dinem sublatum est.

Pone, vt dixi, eum se vendidisse
ad pretium participandum, vel ipsum
cum esset libertus, propter ingratu-
tudinem reductum esse in seruitutem.
nec ponas eum ex sententia fuisse
reductum in seruitutem. hodie enim
nemo fit seruus ex sententia, vt sci-
re est ex 22. constit. Nouellarum con-
stit. quæ sunt post Codicem, quæ est
de secundis nuptiis.

^d Neque fiscus.] Pone enim mariti bo-
na publicata fuisse, aut decessisse qui-
dem, non habuisse autem successore-
m, & fiscum tanquam vacantem
occupasse eius hereditatem.

^e Fundus legatus.] Mulier quædam
inæstimatum seruum in dotem de-
dit. Huic seruo decedens quidam
fundum legauit. Dicit Paulus locum
habere legem Iuliam in fundo lega-
to seruo inæstimato, nec posse eum
alienari, quod censeatur esse dotalis.
Toties autem prohibetur dotalis fun-
di alienatio, quoties ipsi mulieri com-
petit de dote actio, aut speratur om-
nino competitura.

Quæ enim accedunt rebus inæsti-
matis, ad mulierem pertinent, vt di-
dicisti 10. dig. 3. tit. Quæ accedunt
rebus inæstimates, videntur esse do-
talia, & cum sint immobilia, maritus
ea alienare non potest.

^f *Aut mulieri competitura est.*] Quamdiu ergo dubitatur utrum mulieri competat, dotis repetitio, nec ne, non impeditur rerum dotalium alienatio. ut puta, extraneus qui dotem dedit, eam sibi recepit, cauitque sibi reddi: & incertum... (an) decessit muliere herede relicta. Quod autem dictum est de muliere, trahendum etiam est ad heredem eius, ut dicit Vlpianus dig. 13. Lege etiam dig. 17. huius tit.

CYRILLI. Fundus legatus seruo dotali dotalis est, & prohibetur eius alienatio, cum mulieri dos est competitura.

ENANTIOPH. Lege dig. 17. & cum heredi mulieris competit. Habet enim idem auxilium quod mulier, ut dig. 13. them. 3. Quando autem mulieri, & quando marito competat, didicisti tit. 3. dig. 67. & lib. 15. tit. 1. dig. 19. them. 2.

^g *Neque maritus.*] Lex Iulia quæ de dotali prædio prospexit, ne id marito liceat pignori dare aut alienare, plenius interpretanda est: hoc est, ut non in marito tantum locum habeat, sed etiam in eo qui despondit quidem sibi, sed nondum eam duxit, ut nec ipse fundum dotalem aut ædes alienare, aut pignori dare possit.

^h *Neque sponsus.*] INNOMIN. Nam hic quoque dotalis dicitur, & non alienatur. Nam & sponsi abusiue dicuntur vir & vxor. Proprie enim post matrimonium dicitur vir & vxor, ut lib. 6. Cod. tit. 61. constit. 5. Dicit enim lib. quoque 38. tit. 10. dig. 8. ex ipsis sponsalibus incipere nomen foci & socrus, & generi & nurus. Quod hæc autem non proprie dicantur, didicisti tit. 2. huius lib. dig. 12. them. 2.

ⁱ *Neque eius seruitutes remittit.*] IULIANVS scripsit lib. 16. Digestorum suorum, neque seruitutes dotali fundo debitas maritum posse remittere, neque alias ei imponere. Sed nec si remiserit, libertas ex hac remissione competit, ne ædium dotalium conditio deterior fiat.

CYRILLI. Maritus non rectè fundi seruitutem remittit, aut eum seruitute onerat. Eadem etiam in ædibus.

A. Ωστε ἐν ᾧ ἀμφιβάλλεται, πότερον ἀρμότῃ ἢ οὐχ ἀρμότῃ τῇ γυναικὶ τῆς πατρὸς ἢ ἀπαίτησις, ὅτε ἐμποδίζεσθαι ἢ ἐκποιήσας τῆς δotalίων παρρημάτων. τί γὰρ, ὁ ἔξωτικός τῆς πατρὸς ἐπιδεδωκώς, ἐφύλαξεν ἐαυτῷ πλὴν ἀνάδοσιν, καὶ ἀδελφόν... τελευτᾷ ἐπὶ τῇ γυναικὶ κληρονόμῳ. ὅς ᾗ ἐπὶ τῆς γυναικὸς εἰρημνόν, ἐλκεῖν χρὴ καὶ ἐπὶ τὸν κληρονόμον αὐτῆς, ὡς Οὐλπιανὸς ἐν ταύτῃ. διγ. φησίν. ἀνάγνωθι καὶ διγ. 13. διγ. τούτου τῆς τιτ.

Κυρίλλου. Ο ληγατὰς αὐτὸς πατρὸς παρρημῶν δούλῳ παρρημῶν ὅτι, καὶ κωλύεται ἢ ἐκποιήσας αὐτῇ, ὅτε τῇ γυναικὶ μέλλει ἀρμότῃ ἢ πατρί.

Τοῦ Εὐδοκίμου. Ἀνάγνωθι διγ. 13. καὶ ὅτε πατρὶς κληρονομία τῆς γυναικὸς ἀρμότῃ. πλὴν αὐτῇ γὰρ ἔχει τῇ γυναικὶ βοηθήσαν, ὡς διγ. 17. θεμ. γ'. πότε δὲ τῇ γυναικὶ, καὶ πότε πατρὶ ἀρμότῃ, ἐγνωσέν. γ'. διγ. 67. καὶ βιβλ. 16. τιτλ. α'. διγ. 15. θεμ. β'.

Ο νόμος ὁ Ιούλιος ὅστις πατρὶς δotalίου παρρημῶν κτήματος, ἵνα μὴ ἐξείη πατρὶ ἀδελφῷ ὑποτίθεσθαι, ἢ ἐκποιῆν, πλατύτερον ἐρμηνευτῶν ὅτιν. ὅτιν δὲ πλὴν αὐτονομῶν οἶον ἐκτείνεῖν μὴ μόνον ἐπὶ τῷ ἀδελφῷ, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῷ μνηστευσαμένου μὲν, μήπω δὲ γήμνους, ἵνα μὴ αὐτὸς ἐκποιῇ, ἢ ὑποτίθεσθαι δύναιται τὸν δotalιον ἀδελφῷ ἢ οἴκῳ.

Τοῦ Ἀωνύμου. Καὶ οὗτος γὰρ δotalίος λέγεται, καὶ ὅτε ἐκποιῆται. αὐτὸς γὰρ καὶ γαμετὴ λέγεται καὶ οἱ μνηστῆρες κατὰ χρηστικῶς. κυρίως γὰρ καὶ τὸν γάμον, αὐτὸς καὶ γαμετὴ λέγεται, ὡς βιβλ. 5. τῆς καθ' ἑαυτὸν. ξα'. αλφ. ε'. φησὶ γὰρ καὶ βιβλ. 16. τιτ. 1. διγ. η'. ὅτι ἔξ αὐτῆς τῆς μνηστείας ἀρχεῖται τὸ ὄνομα τῷ πενθερῷ καὶ τῆς πενθερᾶς, καὶ τῷ γαμβρῷ καὶ τῆς νύμφης. ὅτι δὲ ταῦτα οὐ κυρίως λέγονται, ἐγνωσέν. β'. τούτου τῆς βιβλ. διγ. 15. θεμ. β'.

Ο Ιουλιανὸς ἐγραφε ἐν ταύτῃ. βιβλ. 16. τιτ. 1. αὐτῷ, ἵνα μὴ δυνῇται ὁ ἀνὴρ, μήτε τῷ ὀφθαλμῷ τῆς δotalίᾳ ἀδελφῷ δουλείας παρρημῶν, μήτε ἑτέρας αὐτῷ ἐπιτιθέναι. ἀλλ' ὅτι εἰ παρρημῶν, λιβέρτας ἐκ τῆς αὐτῆς ἀρμότῃς παρρημῶν οἰκίας, ἵνα μὴ χείρων ἢ ἀρεσὶς γίνωται τῆς δotalίας οἰκίας.

Κυρίλλου. Οὐ καλῶς παρρημῶν δουλείας τῷ ἀδελφῷ ὁ ἀνὴρ, ἢ βαρεῖ αὐτὸν δουλεία. παρρημῶν καὶ ἐπὶ οἰκίας.

Τοῦ

Τοῦ Ἀνωνύμου. Οὐτε τῇ ἀρεσίᾳ αἰέχεται Α
 τῶν ἀπολέσθαι· καὶ αὐτὸ γὰρ εἰδὸς ἐστὶν ἐκποιή-
 σεως, ὡς βιβ. ν'. ὑπ. ις'. διγ. κη'.

Τῇ γὰρ συγχύσει τῆς δεσποτείας ἀπόλλυται ἢ
 ὁφθαλμῶν τῶν δοταλίων ἀρεσῶν δουλεία. ὅτι δὲ τῇ
 συγχύσει τῆς δεσποτείας σβέννυται ἡ δουλεία, πρυ-
 παρχοῦν μὲν ἐστὶ μαθεῖν, μάλιστα δὲ ἐν ταῖς βιβ.
 ἡ' διγ. ὑπ. γ'. διγ. α'.

Τοῦτέστι καταδικάζεται ὁ ἀνὴρ πρὸς τῆς δου-
 λείας ἀφαιρήσειν τὴν γυναικὶ παρὰ τὴν αἰσχύνην.

Τίω ἰν φάκτου νόμον, ἵνα κινή ἢ γυνή κτ'
 τῷ πατρὶ ὅτι τὰς ἀναθεῖσθαι τὴν δουλείαν. τὸν
 ἀρεθὲν ὠνησάμενος ὁ ἀνὴρ, πάλιν αὐτὸν ἀναδέδω-
 κε τῷ πατρὶ, τῆς δουλείας δηλονότι ἀπηλλα-
 γμένον. οὕτω καὶ Θαλελαῖος ὁ μακαρίτης.

Κυρίλλου. Εἰ δὲ δουλοῦν κτῆμα ἀρεσῶν ὁ
 ἀνὴρ, ἀπαγεῖ αὐτὸν ἢ γυνή πρὸς ἀφαιρήσειν τῆς
 δουλείας. Εἰ δὲ ἀπορῶς ἐστὶ, τὸν πατρί, εἰ
 ἐπεκτήσατο τὸν ἀρεθὲν. Εἰ δὲ τῷ ἀνδρὶ μὲν ὁ
 ἀρεθὲς, ἀναθεῖ αὐτῇ πρὸς δουλείαν, εἰ νέ-
 μεται.

Καὶ τὰς κληρονομίαν γὰρ τῆς γυναικὸς, τίω αὐ-
 τὴν δίδωσιν ὁ Ἰούλιος νόμος βοήθησαν, ὡς ὁ Οὐλ-
 πιανὸς ἐν ταῖς γ'. διγ. γεμ. γ'. φησί.

Κυρίλλου. Γνώμη τῆς γυναικὸς ὁ ἀνὴρ πα-
 δένδρα τῷ πατρὶ καὶ ἀρεθὶ καὶ πατρὶ, ἐληγά-
 τευσε τῇ γυναικὶ τίω πατρὶ. λαμβανὴ δὲ καὶ
 τὰ κοπιέντα δένδρα τῷ αὐτῷ.

Γυνὴ ἐπρωτήθη τὰς ἀνδρὶ ὁ ἐρεωφεῖτο ἐξ
 αὐτῶν. Εἰ μὲν ἀρεθὲν ἐρεωφεῖτο, αὐτὸς ἐστὶ ἐν
 πατρὶ. Εἰ δὲ ἀρεθὲν ἢ χεῖματα, οἷον βούλε-
 ται ὁ ἀνὴρ. Εἰ δὲ ἀρεθὲν ἢ οἰκέτις, καὶ τελευ-
 τήσῃ ὁ οἰκέτης, ἀρεθὲς. Εἰ δὲ τὸνδε, ἢ τὸνδε
 τὸν ἀρεθὲν, ἕνα πωλήσας, τὸν ἄλλον οὐ καλῶς
 πωλεῖ, εἰ μὴ τὸν πατρὶ ἐπεκτήσεται. Εἰ
 δὲ πωλήσῃ, τῇ ἐπεκτήσῃ τῷ πατρὶ βεβαυ-
 λῇ ἢ πατρὶ.

Τοῦ Ἀνωνύμου. Ἀνάγνωθι τοῦτο τῷ ὑπ.
 διγ. ις'. γεμ. β'.

Τοῦ αὐτοῦ. Περὶ ἀλτερνατίωνος πατρὶ κα-
 τὰ τὸν νόμον, ἢ ἄμα ἐκατέρου, καὶ πατρὶ φθορᾶς
 ἐνὸς τῶν ὁμολογηθέντων, ἢ τῶν β'. ἀνάγνωθι βιβ.
 ιγ'. ὑπ. δ'. διγ. β'. καὶ βιβ. λ'. διγ. μζ'. καὶ βιβ.
 μέ. ὑπ. α'. διγ. ρε'.

Basil. Tom. IV.

INNOMINATI. Neque non ven-
 tendo patitur eas amitti: nam hæc
 quoque species est alienationis, ut lib.
 50. tit. 16. dig. 28.

^k Si fundum tuum seruientem.] Nam
 confusione dominij amittitur serui-
 tus quæ fundo dotali debebatur.
 Quod autem confusione dominij ex-
 tinguatur seruitus debita fundo do-
 tali, multis quidem ex locis sciri po-
 test, maximè autem ex libro 8. Dig.
 tit. 6. dig. 1.

^l Et litis æstimationem.] Hoc est, ma-
 ritus condemnatur præstare mulieri
 æstimationem seruitutis.

^m Mulieri dabitur actio.] Intellige ac-
 tionem in factum, ut mulier agat
 aduersus venditorem ad redintegran-
 dam seruitutem. Cum fundum emis-
 set maritus, rursus eum reddidit ven-
 ditori, liberum scilicet. Ita etiam
 Thalelaus beatæ memoriæ.

CYRILLI. Si maritus prædium
 seruiens emerit, mulier ab eo æsti-
 mationem petit seruitutis. Quod si
 soluendo non erit, à venditore, si
 fundum rursus habere cœpit. Sed
 si fundus mariti erat, renouat ei ser-
 uitutem, si possideat.

ⁿ Heredi eius redditur.] Nam heredi
 quoque mulieris succurrit lex Iulia,
 ut dicit Vlpianus dig. 13. th. 3.

^o Si rogatu uxoris.] CYRILLI. Ma-
 ritus qui voluntate mulieris succi-
 dit arbores fundi dotalis, legauit do-
 tem mulieri. Etiam arbores excisas
 accipit.

^p Si mulier cui fundus.] Mulier pro-
 misit marito id quod sibi ab eo debe-
 batur. Si quidem fundus debebatur:
 ipse erit in dotem. Sin autem fundus
 vel pecunia, utrum velit maritus.
 Si verò fundus vel seruus, & seruus
 decesserit, fundus. Si autem hic vel
 ille fundus, vno vendito alium non
 rectè vendit, nisi primi dominium
 rursus adquisierit. Sed si vendiderit,
 acquisitione primi confirmatur ven-
 ditio.

INNOMINATI. Lege huius tit.
 dig. 14. them. 2.

^q Sin autem fundum, vel Petrum.]

EIVSDEM. De alternatione rei vel
 loci, vel vtriusque simul, & de amif-
 sione vnus vel duorum ex his quæ sunt
 promissa, lege lib. 13. tit. 4. dig. 2. &
 lib. 30. dig. 47. & lib. 45. tit. 1. dig. 105.

Ppp

^r *Et servus decesserit.*] Idem est, etiam A si Petrus non decesserit, ex alia autem causa mulier cum adquisierit: debetur enim alterum absque vlla controuersia, vt dicit Pomponius 45. lib. Dig. tit. 1. dig. 16.

Addit Innominatus, & inuenitur lex ambulatoria. in quibus hæc adnotantur. De voluntate ambulatoria lege etiam lib. 34. tit. 4. dig. 4. & in fine 21. dig. primi tit. lib. 19.

^f *In fundo quoque æstimato.*] Hoc est, maritus non solum fundum inæstimatum alienare prohibetur, sed interdum etiam æstimatum.

CYRILLI. Si mulier pacta sit vt fundus sibi redderetur, vel æstimatione: si non seruauerit sibi electionem, alienatio non prohibetur.

^r *Si electio mulieri.*] Adco vt soluto matrimonio electionem habeat, velitne fundum accipere, an eius æstimationem. Adnotatio. Non obstat quod positum est dig. 32. tit. præcedentis: sed lege illic positam adnotationem. Prædium inæstimatum etiam soluto matrimonio videtur esse dotale. Quamobrem nec soluto matrimonio maritus id alienare potest. Lege dig. sequens.

^u *Et urbanum.*] Multa diximus de prædiis dotalibus. Libenter igitur scirem quid sit prædium dotale. Debemus ergo id intelligere tam urbanum, quàm rusticum. ad omne enim ædificium, siue in vrbe, siue ruri positum sit, lex Iulia pertinet. Prædij autem appellatione etiam pars prædij continetur. Proinde siue totum prædium in dotem sit datū, siue pars prædij, maritus secundum legem id alienare non potest. Tunc autem lex Iulia prædij dotalis alienationem prohibet, cum maritus eius dominus factus est. Si enim nondum dominus factus sit, alienare non potest quod in dominio eius effectum non est. & lex Iulia necessaria non est, vt maritus prædium dotale alienare non possit. Non solum autem vxori, sed etiam heredi eius lex hoc auxilium præstat.

CYRILLI. Eadem omnia seruuantur etiam in ædibus. Etiam pars prædij alienari prohibetur, cum maritus factus fuerit dominus. Hoc priuilegium habet etiam heres mulieris.

Τὸ αὐτὸ ἔστι, καὶ μὴ ἐτελεύτησεν ὁ Πέτρος, ἐκτῆσται δὲ αὐτὸν ἐξ ἄλλης αἰτίας ἢ γυνή· τὸν γὰρ ἕτερον ἀναμφισβόλως ὀφείλεται, ὡς ὁ Πομπόνιος ἐν ταῖς με'. τῷ δ' βιβ'. ζ' τ. α'. διγρ. ις'. φησὶν.

Πρόκειται εἰς τὸν αἰώνιον, καὶ δύνειται ὁ νόμος ambulatoria. ἐν οἷς παρὰ τὴν ἀρχαίαν τὰδε. πρὸ ἀμφοτεροῦ γυναικὸς ἀναγνώστῃ καὶ βιβ'. λδ'. ζ' τ. δ'. δ' βιβ'. δ'. καὶ ἐν ταῖς τέλει τῶ κα'. δ' βιβ'. τῶ α'. πτ. τῶ ιθ'. βιβ'.

Β Τούτῃ, οὐ μόνον τὸν ἀδελφὸν ἀρξὴν καλύπτεται ὁ ἀνὴρ ἐκποιεῖν, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀδελφὸν πηλὸν ἐὰν ὅτε.

Κυρίλλου. Εὰν πακτεύσῃ γυνή τὸν ἀρξὴν ἀναλαβόν, ἢ τὴν ἀδελφὸν. εἰ μὴ ἐαυτῇ φυλάξῃ τὴν ἐπιτολήν, οὐ καλύπτεται ἡ ἐκποίησις.

Ὡς αὐτὴν μὲν τὴν γάμου ἀφ' αἰσιν, αἰρεσὶν ἔχῃ, εἴτε τὸν ἀρξὴν, εἴτε τῶ ἀρξὸς τὴν ἀδελφὸν βούλεται λαβόν. Παραγραφή. μὴ ἐναπιδῇ ὅτι ὁ κείμηνον ἐν ταῖς βιβ'. δ' βιβ'. τῶ πορὰ βόοντος ζ' τ. ἀλλ' ἀναγνώστῃ τὴν ἐκδοσὶν κειμένῳ παρὰ τὴν ἀρχαίαν. ὁ ἀδελφὸν κτήμα καὶ ἀδελφὸν τῶ γάμου δοτάλιον (εἰ) δοκεῖ. ὥς ὅτε C οὔτε διαλυομένου τῶ γάμου διώσται αὐτὸ ἐκποιεῖν ὁ ἀνὴρ. ἀναγνώστῃ δ' ἐξ ἡς δ' βιβ'.

Πολλὰ πρὸς δοταλίων παρὰ τὴν εἰρήνην. ἡ δὲ εἰς τοῖς ἐμάνθανον, π' ἔστι δοτάλιον παρὰ τὴν. ὀφείλουσιν οὖν νοεῖν, οὐ μόνον ὁ πολιτικὸν, ἀλλὰ καὶ ὁ ἀρξικὸν. παρὰ τὸν γὰρ οἰκοδόμημα, καὶ τε ἐν πόλει, καὶ τε ἐν ἀρξὶ ἀφ' αἰσιν, χωρὶς ἔχει ὁ Ιούλιος νόμος. τῇ δὲ τῶ παρὰ τὴν παρὰ τὴν, καὶ μέρος κτημάτων παρὰ τὴν. τοιγάρτοι εἴτε ὁλόκληρον κτήμα, εἴτε μέρος κτήματος ἐπιδοθῇ ἐν παρὰ τὴν, οὐ διώσται τὸ πρὸς νόμον ἐκποιεῖν ὁ ἀνὴρ. τότε δὲ ὁ νόμος ὁ Ιούλιος τὴν ἐκποίησιν τῶ δοταλίου παρὰ τὴν καλύπτει, ὅταν καὶ δεσποτὴς αὐτὸς γένηται ὁ ἀνὴρ. δεσποτὴς γὰρ μήτε ἀνὴρ, οὔτε διώσται τὸ μὴ ὅν ἐν τὴν αὐτὸς δεσποτεῖν ἐκποιεῖν. καὶ ὅτι ἀναγκῆς ὁ Ιούλιος νόμος ὥς μὴ διώσται τὸν αἰδρα τὸ παρὰ τὴν δοτάλιον ἐκποιεῖν * ἀλλὰ καὶ ὁ κληρονόμος αὐτῆς τὴν τοιαύτην διδοσὶν ὁ νόμος βοήθειαν. * add. οὐ μόνον δὲ τῇ γυναι-

Κυρίλλου. Τὰ αὐτὰ πρὸς τὴν καὶ ὅτι οἱ κληρονόμοι καὶ μέρος κτημάτων καλύπτεται ἡ ἐκποίησις ὅτε δεσποτὴς ὁ ἀνὴρ γένηται. τὸ πρὸς τὸν κληρονόμον καὶ ὁ κληρονόμος ἔχει τῆς γυναικός.

Τοῦ Εναντιοφανοῦς. Αἰγρικὸν μὲν γὰρ ἐστὶν ἄγρον· ὃς ἐν χωρίῳ οἰκίμα, καὶ ἐν χωρίῳ ἐστὶν, ὡς βιβλ. η'. ὑπλ. δ'. διγ. α'. καὶ Ἰνστιτ. β'. ὑπλ. γ'. καὶ βιβλ. ν'. ὑπλ. ιγ'. διγ. ρ. η'. ἐν ᾧ παρρησιάζονται ὅτι καὶ ὁ κήπος ὁ ἔχων οἰκοδόμημα οὐ βλάπτονται. Εἰ δὲ τὸ πλέον αὐτῶν τυχὸν ἐν παρρησιάζοντα καὶ ἄμπελων ἔχῃ, οὐ λέγεται οὐ βλάπτονται παρρησιάζοντα. ἐν δὲ τῷ δ'. διγ. τγ. β'. ὑπλ. κ'. βιβλ. φησὶ ὅτι τὰ κεχρησμένα τῶν οἰκιστῶν τῶν αὐτῶν, ὅτι εἰσὶ τῶν οὐ βλάπτονται παρρησιάζοντα. Τότε δὲ γίνεσθαι αὐτῶν δεσποτῆς ὁ αἰὲρ, ὅτι δὲ ἀποῖνα ἢ αὐτῶν ἢ ἐπιδεδωκέναι. σωματικὴ δὲ τοῦ τῶν καὶ τὸ γ'. θεμ. τγ. ἐπομῆρου διγ.

Τοῦ Εναντιοφανοῦς. Καὶ ὁ δοθεὶς τῷ μνηστῆρι, ὡς διγ. δ'. νόμος δὲ τὸν ἀδελφίμηνον· αὐτὸς γὰρ λέγεται δοτάλιος· τὸν γὰρ ἀδελφίμηνον ὡς ἀρρεσθῆς ἐκποιῇ, ὡς βιβλ. ε'. τγ. κωδ. ὑπλ. ιγ'. οὐ μόνον δὲ τῷ ἀδελφίμηνον, ἀλλὰ καὶ τῷ ἀδελφίμηνον δεσποτῆς ὁ αἰὲρ, ὡς ὑπλ. γ'. τῶν βιβλ. διγ. θ'.

Τοῦτο νόμον παρρησιάζοντα τὸ μὴ δυνάσθαι τὸν αἰὲρα τὸν δοτάλιον ἀγρὸν ἐκποιῇ, καὶ ἐτελεύτησεν ἡ γυνὴ, καὶ ἤρρωσε τῷ κληρονόμῳ αὐτῆς ἡ ἀπαίτησις τῆς παρρησιάζοντος. οὐτε γὰρ τὸν παρρησιάζοντα δεσποτῆρα τῇ γυναικὶ τῷ δὲ δοτῆρι τῷ κληρονόμῳ αὐτῆς, ὡς ἐστὶ μαρτυρῶν ἐν τῷ ζ'. βιβλ. τ. κώδικος ὑπλ. οδ'. παρρησιάζοντα αὐτῆς δίδου, ὡς φησὶ νεαροὶ 4α'. μέμνηται τῶν εἰρημνῶν παρρησιάζοντα τῷ τέλει τῷ ζ'. διγ. τ. παρρησιάζοντος ὑπλ.

Τοῦ Εναντιοφανοῦς. Ἐπὶ τῷ παρρησιάζοντι θεματι. εἰσὶ γὰρ ἵνα μὴ ἀρμολύονται τῷ κληρονόμῳ αὐτῆς, ὡς βιβλ. ζ'. τ. κώδικος πτλ. οδ'. φησὶ δὲ καὶ βιβλ. κδ'. πτλ. γ'. διγ. κζ'. ὅτι ὅσα τῆς γυναικὸς κινούσης παρρησιάζοντος παρρησιάζοντος φυλάττειται, ταῦτα καὶ ἐπὶ τῷ κληρονόμῳ αὐτῆς γίνονται.

Εἰς τὴν τὴν αὐτῆς γαμετὴν ἐνσησάμενος κληρονόμος, τὸν δοτάλιον ἀγρὸν, ὃν παρρησιάζοντα παρρησιάζοντος ἀπαίτησιν ἵναι, ἀφαιρῶν καὶ εἰ μὴ μὲν τὴν ἀπαίτησιν παρρησιάζοντος ἀφαιρῶν, δυνάσθαι ἡ γυνὴ τὴν ποσότητα τῆς ἰδίας παρρησιάζοντος, ἀπὸ τῆς κληρονομίας ἀποσῶσαι τὴν τελευτήσαντος, ἔργῳ δὲ ἐπὶ τῷ αἰὲρι τῷ δοτάλιῳ ἀπαίτησιν. εἰ δὲ μὴ δυνάσθαι ἀποσῶσαι τὴν ποσότητα τῆς παρρησιάζοντος ἐκ τῆς ἑκατομυρίας κληρονομίας, ζητεῖται μὲν καὶ οὕτως, εἰ ἔργῳ τῷ παρρησιάζοντι τῷ δοτάλιῳ ἀπαίτησιν ἀπαίτησιν. λέγει δὲ ὁ Σκαεβόλας, εἰ καὶ μὴ δυνάσθαι πᾶς ὁ ἀγρὸς, ἀλλὰ μέρος αὐτῶν ἐκδικεῖσθαι παρρησιάζοντος τῷ ἀπαίτησιν,

Basil. Tom. IV.

ENANTIOPH. Rusticum quidem, est villa. urbanum autem prædium dicitur omne ædificium, etiam si in villa sit, vt lib. 8. tit. 4. dig. 1. & Instit. 2. tit. 3. & lib. 50. tit. 16. dig. 198. In quo addit, etiam hortum quod ædificium habet, urbanum prædium esse. Quod si plurimum in re ditu olerum vel vinearum consistat, non dicitur urbanum prædium. In 4. autem dig. 2. tit. lib. 20. dicitur stabula separata ab ædificiis, non esse urbanorum prædiorum.

^x Quod in dominio mariti.] Tunc autem maritus eius dominus fit, cum ea quæ dedit domina erat. Huic autem conuenit thema quoque 3. seq. dig.

ENANTIOPH. Et qui datus fuit sponso, vt dig. 4. Intelligit autem eum qui est inæstimatus: ipse enim dicitur dotalis: æstimatum enim alienat quasi emptor, vt lib. 5. Cod. tit. 13. Non solum autem æstimati, sed etiam inæstimati maritus dominus est, vt tit. 3. huius lib. dig. 9.

^y Heredi quoque mulieris.] Hoc sic intellige vt maritus dotalem fundum alienare non possit, si mulier decesserit: & eius heredi competierit dotis repetitio. Non enim omne priuilegium quod vxori concessum est, eius etiam heredi præstatur, vt scire licet ex 7. lib. Cod. tit. 74. Datur tamen filiis eius, vt dicit Nou. 91. Memineris eorum quæ dicta sunt in fine 7. dig. huius tit.

ENANTIOPH. In subiecto themate. Sunt enim quædam quæ heredi eius non competunt, vt lib. 7. Cod. tit. 74. Dicit autem liber quoque 24. tit. 3. dig. 27. quæcumque seruantur ipsa muliere agente de dote, eadem fieri etiam in herede eius.

^z Si maritus vxore herede.] Si quis vxore sua herede instituta, dotalem fundum quem ab ea accepit, alicui legauerit, distingue: & si quidem deductis legatis mulier quantitatem dotis suæ seruare possit ex hereditate defuncti, valet legatum fundi dotalis. Sin autem ex hereditate defuncti dotis quantitatem seruare non possit, quæritur an sic quoque valeat legatum fundi dotalis. Dicit Scæuola, etsi non totus fundus, sed aliqua pars eius vindicari possit occasione legati,

Ppp ij

quatenus pars eius deest ad supple-
dam dotem : eam solam partem quæ
deest ad supplendam dotem , non
autem totum fundum , apud mu-
lierem remanere ad supplendam do-
tem.

Tertia pars fundi remanet apud
ipsum non alienanda : bessem autem
legatarius vindicat.

CYRILLI. Si maritus vxore he-
rede instituta fundum dotalem lega-
uerit , in eo quod remanet deducta
dote , valet legatum.

INNOMINATI. Mulier quæ aliquid
amplius per fideicommissum accepit
ex testamento mariti , & conatur do-
talem fundum ab eo alienatum vin-
dicare , repellitur doli exceptione , vt
lib. 31. dig. 77. them. 6.

^a *Dotalis fundus est.*] Si qua mulier
nuptura Titio , voluntate eius fun-
dum quem ei dotis nomine datura
erat , tradidit Mæuio : dos eius con-
ditionis erit cuius erat futura , si ipsi
Titio principaliter fundum mulier
tradidisset. Et si non ipsa mulier ma-
rito fundum in dotem dedit , sed al-
ius pro ea : fundus nihilo minus do-
talis erit , quoniam propter vxorem
videtur ad eum peruenisse. Adno-
tatio. Hoc est , licet non marito , sed
alij voluntate eius fundum mulier
tradidit : fundus tamen sic quoque
dotalis erit , & habebit effectum fun-
dorum dotalium. Didicisti enim ex
his quæ dicit Vlpianus dig. 19. 3. tit.
huius lib. quod etiam si alij iussu ma-
riti dos detur , nihilo minus maritus de
dote obligatur.

^b *Si mulier cui fundum.*] Mulier sti-
pulata est fundum à Titio , qui non
ad ipsum Titium , sed ad alium per-
tinebat. Postea nubens huic ipsi Ti-
tio promisit ei in dotem dare id quod
ab eo debebatur. Dicit Paulus fun-
dum esse in pendenti , & tunc dota-
lem fore cum Titius eius dominus fa-
ctus fuerit.

^c *Cum ad eum peruenerit.*] Aliud est in
ancilla : nec enim aliàs dotalis fit ,
quàm si eo tempore quo dos consti-
tuebatur , erat in dominio mariti , vt
dicit Celsus tit. 3. dig. 58. Nec mirum.
In rebus enim immobilibus lex Iulia
magna curam egit mulierum : & me-
ritò fundus dotalis fit , quandocum-
que eum maritus quæsierit.

Αὐτὸ μέρος αὐτῆς λείπει πρὸς ἀναπλήρωσιν τῆς
πρεσβυτέρης· τὸ μόνον δὲ μέρος οὗ ἐλείπει πρὸς
ἀναπλήρωσιν, ἀλλὰ μὴ πᾶν τὸν ἀγρὸν μὲν
τῇ γυναικὶ πρὸς ἀναπλήρωσιν τῆς πρεσβυτέρης.

Τὸ μὲν τεύχον τῷ ἀγρῷ μὲν πρὸς αὐτῇ ἀνεκ-
ποίητον· ὁ δὲ διμοιρεῖν ὁ ληγατάριος ἐκδικεῖ.

Κυρίλλου. Εὰν ὁ ἀνὴρ πῶν γυναικὶ κληρονό-
μον γράψας, ληγατεύσῃ τὸν πρεσβυτέρου ἀγρὸν,
εἰς ὅσον ὑπολείπεται τῆς οὐσίας μὲν πῶν φοι-
κα, ἐρρώται ὁ ληγάτων.

Τοῦ Ἀνωνύμου. Ἡ γυνὴ λαβοῦσα τὴν πλέον
καὶ φιδιχόμευσιν ἐκ τῆς ἀφαιρήσεως τῶν ἀνδρῶν,
καὶ περὶ τὸν ἀγρὸν ἐκδικῆσαι τὸν πρὸς αὐτῇ πρεσβυ-
τέρου ἀγρὸν, ἐκβάλλεται δόλου πρεσβυ-
τέρου, ὡς βιβλ. λα'. διγ. οζ'. θεμ. γ'.

Εὰν γυνὴ τις μέλλουσα Τίτῳ γαμεῖσθαι, καὶ
γνώμῃ αὐτῆς τὸν ἀγρὸν ὃν ἐμελλεν ἐπιδιδόναι
λόγῳ πρεσβυτέρου ἐπιδίδουσε Μαρίῳ υἱῷ, ποιού-
της αἰρέσεως ἔσται ἡ πρεσβυτέρου, ὅποια καὶ ᾧ, εἰ αὐτῇ
πρεσβυτέρως τῷ Τίτῳ ἢ γυνὴ λόγῳ πρεσβυτέρου
ἐπιδέδωκε. * τῷ ἀνδρὶ ἀγρὸν, ἀλλ' ἐπεὶ υἱὸς * Sic

ὑπὲρ αὐτῆς, δόταλιος ὁ δὲν ἦτον ἔσται ὁ ἀγρὸς, ^{supple-}
ἐπὶ τῇ πρεσβυτέρῃ τῆς γυναικὸς, δοκεῖ περὶ εἰλεῖν ^{am:}
εἰς αὐτὸν. πρεσβυτέρου. καὶ μὴ τῷ ἀνδρὶ, ^{καὶ ἢ}
ἀλλ' ἐτέρῳ υἱῷ καὶ γνώμῃ αὐτῆς τὸν ἀγρὸν ἐπιδό- ^{γυνὴ ἐκ}
ναι. καὶ οὕτω δόταλιος ἔσται ὁ ἀγρὸς, ^{ἐπιδό-}
καὶ ὁ πρὸς δόταλίων ἐξ ἑστέλεσται. οἷδας γὰρ ^{δωκε}
μαθὼν ὅτι ὁ Οὐλπιανὸς ἐν τῷ βιβλ. διγ. τῷ γ'. ^{λόγῳ}
π. τ. τῷ πρὸντος βιβλ. φησὶν. ὅτι καὶ ἄλλῳ υἱῷ καὶ ^{πρε-}
κέλευσιν τῷ ἀνδρὶ ἢ πρεσβυτέρου ἐπιδέδωκε, ὁ δὲν ἦτον ^{κός:}
ὁ ἀνὴρ πρὸς πρεσβυτέρου ἐνέχεται.

Γυνὴ υἱὸς ἀγρὸν ἐπὶ πρῶτῳ Τίτῳ υἱῷ, ὃς οὐκ
αὐτῇ τῷ Τίτῳ διέφερεν, ἀλλ' ἐτέρῳ υἱῷ. μὲν αὖ-
τα γαμουμένη τούτῳ αὐτῇ τῷ Τίτῳ, ὁ πρεσβυ-
τέρου ἀγρὸν αὐτῇ πρὸς αὐτῇ γέρος, ἐπὶ γέρος
αὐτῇ διδόναι λόγῳ πρεσβυτέρου. καὶ λέγει Παῦλος
ἐν τῇ ἐπιστολῇ τῷ τὸν ἀγρὸν, καὶ τότε δόταλιον γί-
νεσθαι, ὅταν δεσποτὴς αὐτῆς γένηται Τίτος.

Ἐπεὶ ὅτι ἐπὶ πρεσβυτέρου οὔτε γὰρ ἄλλως
γίνεται δόταλία, εἰ μὴ κατὰ τὸν κατὰ κατὰ ὃν
ἢ ἐπιδόσις ἐγίνετο τῆς πρεσβυτέρου, ὑπὸ δεσποτῆτος
ᾧ τῷ ἀνδρὶ, ὡς ὁ Κέλσος ἐν τῷ γ'. πηλ. διγ.
νῆ. φησὶ. καὶ μὴ γαμουμένης. ἐπὶ γὰρ τῇ ἀκινή-
των ὁ Ιούλιος νόμος πολλὴν τῇ γυναικὶ ἐθετο
πρεσβυτέρου καὶ εἰκότως δόταλιος γίνεται ἀγρὸς, ὅτε-
δή ποτε αὐτὸν κτήσεται ὁ ἀνὴρ.

Ενεστήσατο τις Μαέβιον ἵνα κληρονόμον· ἂν γὰρ δὲ λόγῳ ληγάτου γυναικὶ Τίτια καὶ ἀλέ-
γοιπεν· αὐτὴ δὲ μέλλουσα γαμεῖσθαι Μαεβίῳ
τῷ κληρονόμῳ, καὶ παρῖκα βουλομένη αὐτῷ ὅτι-
δοῦναι, ὅ ληγάτον ὅτι τῆδε ἐρεπουδία τῆδε,
ἵνα ἀφ' αὐτῆς τοιαύτης παρῖκα τῆδε, ὅ ἀγρὸς ἀ-
πομείνη παρῖκα Μαεβίῳ, κληρονόμῳ τυγχάνοντι.
ἢ οὐκ ἐνεστήσατο μὲν τὸν Μαέβιον· τὴν δὲ γυναι-
κα κληρονόμον ἐνησάμενος, ἢ ληγάτον αὐτῇ
καταλελοιπὸς, ὥστε κατέστησεν αὐτὴν ἐν τῇ κλη-
ρονομίᾳ, ἢ ἐν τῇ ληγάτῳ τὸν Μαέβιον· καὶ ὅτι-
τῆδε ἡ γυνὴ παρῖκα τῆδε τὴν κληρονομίαν ἢ ὅ
ληγάτον, ἵνα χωρὶς γῆνται τῇ ὥστε κατέστησεν,
καὶ λάβῃ τὴν κληρονομίαν, ἢ ὅ ληγάτον ὁ
Μαέβιος· γίνεται παρῖκα μᾶλλον ἀγρὸς.

* 28. ὅτι συ-
στά-
σει-
κός
Τοῦ Ἐνδρυποφαιουῖ. Ἀνάγνωθι. γ'. δι'. ε'.
ἐν ᾧ φησὶ τὸν πατέρα παρῖκα τῶν ἀνδρῶν ὅτι * μὴ
ποιεῖν παρῖκα τῶν ἀνδρῶν, ἀλλ' ὅ μὴ γινώσκει τῆς
οὐσίας αὐτῆς ὅ ἔρεπουδία τῆδε.

Γυνὴ τις ἀγρὸν ὅτι δέδωκε λόγῳ παρῖκα
μὲν ἐν τῇδε παρῖκα τῶν ἀνδρῶν. συμφωνήθη δὲ ἐκεί-
νο ὥστε τελευτῇ τῆς γυναικὸς ἀφ' αὐτοῦ τῆ
γάμου, μεῖναι τὴν παρῖκα τῶν ἀνδρῶν. τοῦ-
των δὲ οὕτω γενημένων, γάμμος παρῖκα αὐ-
τῇ ὁ ἀνὴρ ἐποίησατο ὥστε ἀγρὸς τῆς παρῖ-
κῆς τὸν ἀγρὸν. μὲν αὐτὰ ἐτελεύτησεν ἡ γυνὴ, καὶ
διελύθη ὁ γάμος. ἦλθον οἱ τῆς γυναικὸς κληρονό-
μοι καὶ ἐκίνησαν ἐπὶ τῇ ἀνδρὶ, οὐ παρῖκα τῆς
παρῖκῆς, αὐτῇ γὰρ ἐκέρδησεν ὁ ἀνὴρ τελευτῇ
τῆς γυναικὸς κατὰ τὸν καὶ τὸν τελευτῇ τῆς
γυναικὸς, ἀλλὰ βουλομένοι λαβῆναι τὸν ἀγρὸν ὡς
ἔξω γινώσκον τῆς παρῖκῆς, ἀλλ' ὅτι παρῖκα τῆ
ἀνδρὸς τῇ γυναικὶ πεμφθέντων γραμμάτων. καὶ
λέγει Παπιδὸς μὴτε τὸν ἀγρὸν διῶσθαι αὐτοῖς
ἀπατεῖν, ἀλλὰ μὲν καὶ τῶν παρῖκα τῶν ἀνδρῶν.
ὅτι γὰρ ψιλά φησὶ γάμμος, οὐκ ἐποίησαν τὸν
ἀγρὸν ἔξω τῆς παρῖκῆς· ὅθεν ἵνα ἀφ' αὐτῆς τοιαύ-
των γραμμάτων ἀγρὸν ἐκτίσας ἡ γυνὴ.
ὥστε εἰ τύχῃ τοῖς κληρονόμοις νέμεσθαι τὸν ἀγρὸν,
διώσονται ἀντιπρὶν παρῖκα γαφίῳ.

Ἐπεὶ αὐτὰ ὡς ἐν παρῖκα. ὁ νόμος ὁ Ιού-
λιος οὕτε ἀφ' αὐτῆς τῆς μακροῦ χρόνου παρῖκα γα-
φῆς συγχωρεῖ τὸν δοτάλιον ἀγρὸν ἐφ' ἑτέρῳ με-
τατίθεσθαι. τῆτο εἰδὼς, ἐλθεῖν ὅτι ὁ παρῖκα
μὲν. γυνὴ τις εἶχεν ἀγρὸν, ὃν ὅτι πολὺν
χρόνον, ἐνέμετο Τίτιος, καὶ ἡμελλεν ἔχειν ὥστε αὐτῇ τὴν μακροῦ χρόνου παρῖκα γαφίῳ.

Basil. Tom. IV.

A^d Si dotis constituende.] Quidam Mæ-
uium heredem instituit : fundum au-
tem legauit Titia : ea autem nuptu-
ra Mæuiio heredi, & volens dotem ei
dare, consultò legatum repudiavit,
vt per eiusmodi repudiationem fun-
dus apud Mæuium heredem rema-
neret. Aut non instituit quidem Mæ-
uium : vxorem autem cùm heredem
instituisset, vel ei legatum reliquisset,
substituit ei in hereditate vel legato
Mæuium : & mulier data opera repu-
diauit hereditatem vel legatum, vt
locus esset substitutioni, & hereditas
vel legatum ad Mæuium perueniret.
fundus erit dotalis.

B^e Fundus dotalis fit.] ENANT. Lege
tit. 3. dig. 5. quo dicitur patrem qui
repudiavit dotis constituendæ causa,
quia quod repudiavit nō fuit in bonis
eius, dotem profectitiam non facere.

C^f Etiam si maritus litteris.] Mulier quæ-
dam fundum in dotem dedit cum
aliis rebus. Conuenit autem vt mor-
te mulieris soluto matrimonio dos
apud maritum remaneret. His ita
peractis, maritus literas ad eam mi-
sit, quibus declarauit id prædium se
non habiturum in dotem. Postea de-
cessit mulier, & solum fuit matri-
monium. Venerunt heredes mulie-
ris, & egerunt aduersus maritum non
de tota dote, eam enim maritus lu-
cratus est ex casu mortis mulieris, sed
volentes fundum accipere, quem do-
ti non fore maritus per literas ad vxo-
rem scriptas significauit. Dicit Pa-
pianus eos fundum petere non posse,
sed eum quòque apud maritum re-
manere. Solæ enim, inquit, literæ
non fecerunt vt fundus doti non ef-
fet : neque per eas literas mulier vl-
lam actionem adquisiuit. Quamob-
rem si quo casu fundi possessio ad he-
redes mulieris perueniret, possunt
opponere exceptionem.

D^g Licet fundi dotalis.] Hæc habet vice
præuix inspectionis. Lex Iulia ne per
longi quidem temporis præscriptio-
nem patitur fundum dotalem ad al-
ium transferri. Quo cognito veni ad
propositum. Mulier quædam fundum
habebat, quem longo tempore possi-
debat Titius, & eo nomine longi tem-
poris præscriptionem habiturus erat :

Ppp iij

sed tempore nondum finito mulier A nuptura cuidam, eum ipsum fundum ei in dotem dedit, non ipsum quidem fundum tradens corporaliter; sed conscribens in instrumento dotali. Cum itaque maritus aduersus Titium posset agere, & fundum vindicare, id neglexit. Dicit Tryphoninus rem sui periculi fecisse, si Titius fundum adquisierit per possessionem longi temporis. Nam licet lex Iulia quæ vetat fundum dotali alienari, videatur etiam pertinere ad huiusmodi acquisitiones, nec permittat per longi temporis possessionem fundum ad alium transferri: non tamen interrumpit possessionem quæ alteri cœpit currere antequam dos daretur. Est ergo periculo mariti, quod Titius longi temporis præscriptionem habuit.

INNOMINATI. Rem enim alienat etiam is qui eam patitur vsucapi, aut non vtendo eius amittit seruitutes, vt lib. 50. tit. 16. dig. 28. Didicisti autem etiam dig. 12. secundi tit. lib. 6. in his quæ lex alienari prohibet, Publicianam non competere.

^h *Quod vsu queritur dominium.*] Note per longi quidem temporis præscriptionem legem Iuliam permittere, vt fundus dotalis ad alium transferatur, nisi antequam in dotem daretur, eum cœperit possidere.

ⁱ *Nisi exiguum tempus.*] Hoc intellige cum naturali quadam æquitate, & tot pone dies intra quos non erat verisimile posse maritum & docere aduocatos, & in ius Titium vocare, & omnia facere quæ fieri oportet ante litem contestatam.

^k *Si mulier moram fecerit.*] Mulier fundum in dotem dedit, & pacta est, vt si maritus ipsius fundi partem ex casibus lucraretur, soluto matrimonio eius quoque fundi quem ex casibus lucrificisset partem ipsi redderet, & eius æstimationem acciperet. Verum soluto matrimonio maritus quidem ex casibus dimidiam partem fundi lucratus est. moram autem fecit mulier, & non soluit. Dicit Labeo, fructus post moram mulieris ex toto fundo perceptos, ad maritum pertinere. Ego autem Iabolenus existimo fructus magis diuidendos pro portio-

Αλλά μήπω τῷ χρόνῳ παρωθέντες, ἡ γυνὴ γαμουμένη τῷ, τὸν αὐτὸν τὸν ἀγρὸν λόγῳ παρὶς ἐπιδεδωκεν, ὅτε αὐτὸν σωματικῶς τραδιώσασα τὸν ἀγρὸν, ἀλλ' ἐν τῇ παρικοιμῶσιν συμβολαίῳ καθάρσασα. διωάμενος οὖν ὁ αἷρ κινήσας κατὰ Τίτιον, καὶ ἐκδικήσας τὸν εἰρημὸν ἀγρὸν, ἐραθύμῃσε τοῦτου τῷ μέρος. καὶ λέγει Τρυφωνῖνος κινδυνώει αὐτὸν, τῷ Τίτιον τὸν ἀγρὸν διὰ τῆς τῷ μακροῦ χρόνου κτησαμένου νομῆς. καὶ τὰ μέγιστα γὰρ ὁ νόμος ὁ Ιούλιος ἐκποιῆσαι καλῶς τὸν ἀγρὸν τὸν δotalιον, καὶ παρὶς τὰς ποιουτοῦτοιοις ἀνέκειν κτήσεως, καὶ οὐ διὰ τῆς τῷ μακροῦ χρόνου νομῆς συλχαρεῖ τὸν δotalιον ἀγρὸν ἐφ' ἑτέρῳ μετὰ πῆσας. ὁμοῦ οὐ διὰ τῆς πῆσας παρὶς τῆς ἐπιδόμεως τῆς παρὶς δόξα- μῶν ἐτέρῳ πῆσας νομῶν. κινδυνώει τῷ οὖν ὁ αἷρ δι' ὃν ὁ Τίτιος ἔχει πῆσας τῷ μακροῦ χρόνου παρῆσας.

Τοῦ Ανωμένου. Εκποιῆσαι γὰρ παρῆσας καὶ ὁ αἷρ κινήσας αὐτὸν οὐ συλχαρεῖ τῷ, ἢ τῇ ἀρῆσας τὰς δουλείας αὐτῶν ἀπὸ πολλοῖς, ὡς βιβ. ν'. ὑπὸ τῷ δ. κ'. ἐργῶς δὲ καὶ δι. β'. τῷ β'. ὑπὸ τῷ γ'. βιβ. ὅτι ἐπὶ τῷ ἀπὸ τῷ νόμου κεκαλυμμένων ἐκποιῆσαι, οὐχ ἀρῆσας ἢ Πουβλικιανῇ.

Σημειῶσαι ὅτι οὐτε διὰ πῆσας τῷ μακροῦ χρόνου παρῆσας συλχαρεῖ τὸν δotalιον ἀγρὸν ὁ Ιούλιος νόμος ἐφ' ἑτέρῳ μετὰ πῆσας, πῆσας ἐν μὴ παρὶς τῆς ἐπιδόμεως τῆς παρὶς αὐτὸν ἡρῆσας νέμεσας.

Τοῦτο φρικώτερον νόμον, καὶ τῶν τῶν γε- μῶσιν ἡμέρας, ὃν ἐν τῷ οὖν εἰκὸς τὸν ἀνδρα διωάσας καὶ συλχαρεῖς διδάσκειν, καὶ ἐν αἰτιάσας ποιῆσαι τὸν Τίτιον, καὶ πῆσας παρὶς τῆς οὖν δεῖ παρὶς τῆς παρῆσας τῶν παρὶς τῆς.

Αγρὸν ἐπιδεδωκεν ἡ γυνὴ λόγῳ παρὶς, καὶ συλχαρήσας, ὥστε τὸν ἀνδρα κερδαίνοντα μέρος ἀπὸ τῷ καὶ τῶν τῶν αὐτῶν τῷ ἀγρῷ, μὴ πῆσας τῷ γαμου διὰ τῆς δουλείας αὐτῇ, καὶ ὁ ἀπὸ τῷ καὶ τῶν κερδαίνον τῷ ἀγρῷ μέρος, καὶ λαβὴ τῶν πῆσας διὰ τῆς. ἀλλὰ μὴ πῆσας τῷ γαμου διὰ τῆς λεισιν, ἐκέρδῃσε μὲν ὁ ἀνδρὶς ἀπὸ τῷ καὶ τῶν ὁ ἡμι- συ τῷ ἀγρῷ. * μέρος δὲ πεποίηκεν ἡ γυνὴ, καὶ οὐ κατέβαλε. καὶ λέγει ὁ Λαβεὼν τοῖς μὴ πῆσας μέραι τῆς γυναικὸς ἐν πῆσας τῷ ἀγρῷ λαφ- τῆς καρποῖς τῷ ἀνδρὶ διὰ τῆς. ἐγὼ δὲ Ια- βολένος καὶ ἀναλογίαν μέλλον νομίζω μετῆσας

* Sic etiam Herm. qui verte- rat, par- tem. καὶ μό- ραν

τοὺς καρποὺς, καὶ τὸ μὲν ἀναλογισθὲν τούτων μέρος
ἀνδρὶν τῷ δὲ τῷ ἀνδρὶ, τὸ δὲ ἕτερον μέρος ἀπο-
κατισταθαι τῇ γυναικί. καὶ τούτω κεχρημένα
τῷ νόμῳ.

Παραγραφή. Οὐδὲν Λαβέων ἔλεγε πρὸς
τῷ ἀνδρὶ τοὺς καρποὺς κερδαίνην τὸν ἀνδρα. του-
τέστι τοὺς μὲν τῶν μέρων τῆς γυναικὸς μέρος τῆς
τῇ γυναικὸς κατὰ βολῆς ληφθέντας. ὁ δὲ Ιαβο-
λένος ἔλεγε καὶ ἀναλογίαν, καὶ μὴ τὸ πρὸς ἀ-
νδρὶ τοὺς καρποὺς κερδαίνην τὸν ἀνδρα. μόνον γὰρ
τὸ μέρος τῶν καρπῶν ὁ ἀνὴρ ἀποκερδαίνει, ἥτοι
τῷ ἀνδρὶ, μόνον τῆς γυναικὸς ποιησάσης,
καθ' ὃ μέρος ἐδόκει τῶν δὲ χυλῶν μεῖναι τῶν τοιοῦ-
των πρὸς αὐτῷ.

Τοῦ Ἀνωτέρου. Περὶ μερισμοῦ τῶν τελευ-
ταίου ἐπαιφῶν, Διαλυομένου τοῦ γάμου, τῶν καρ-
πῶν τῷ δὲ ἀνδρὶ ἀνδρὶ Διαλαμβαίνῃ βιβλ. κδ'.
ὑπλ. γ'. διγ'. ε'. ζ'. η'. ια'. λα'. ξζ'. ξζ'.

Θεοδώρου. Οὐκ ἐκποιεῖς ἀνὴρ τὸν δόλιον
ἀνδρὶ ἐὰν συνεφώνησεν τῇ γυναικὶ φυλάξαι τὴν
ἐπιτολήν τῆς ἀναδόσεως τῆς πατρὸς. πότε γὰρ
οὐδὲ τὸ πῆμα διώσκει ἀναδοῦναι αὐτῇ εἰ μὴ
βουλήσῃ, καὶ ἀπὸ τῆς ἡ πατρὸς. ὁμοίως
ἐργασίαν ἐν τῇ α'. Διατ. τοῦ ιγ'. ὑπλ. τοῦ πρὸς
ε'. βιβλ. μέμνηται τῆς ε'. καὶ α'. Διατ. τῇ β'. ὑπλ.
τοῦ αὐτοῦ πατρὸς βιβλ. πλὴν ἴσμεν ὅτι κα-
λῶς πωλῆται ἀπὸ τῆς πατρὸς πατρὸς πατρὸς
ματὰ ὁ ἀνὴρ κατὰ τὴν ξα'. νεαράς τῷ ἀνδρὶ.

Θαλελαίου. Τὸ νόμιμον τῆς πατρὸς Διατ.
ἐργασίαν ἐν τῇ ια'. διγ'. τῷ τελευταίου πτ. τῇ κγ'.
βιβλ. τῇ διγ'.

Πρόκειται ἐν τῇ κατὰ πόδας. ἐστὶ δὲ ἐκ ποί-
σις πᾶσα πατρὶς, δι' ἧς ἡ δεσποτεία μεταφέρε-
ται, καὶ τῷ ἀνδρὶ ἐν τῇ τῷ ὅτι ὁ Θαλελαῖος
λέγει. ἐργασίαν δὲ ἐν τῇ δ'. βιβλ. να'. ὑπλ. ἐν τῇ
τελευταίᾳ ὑπλ. Διατ. ὅτι καὶ ἡ ἐμφύτεισι ἐκ-
ποίησις διώσκει καλῶς, καὶ ἡ ἐμφύτεισι.

Θεοδώρου. Οὐκ ἐκποιεῖς ἀνὴρ ἐν πατρὶ καὶ βίῳ,
οὐ διώσκει ἀναδοῦναι τὸν κοινωνόν μὴ θέλοντα
ποιεῖσθαι τὸν τούτου Διαμερισμόν. τὸ δὲ ἐκ ποί-
σις ἀναδοῦναι αὐτὸς ἑαυτῷ τὸν κοινωνόν με-
ρίσκει τὸν ἀνδρὶ τὸν ἐκποιεῖν Διατ. τῇ χρυσόμῳ
διδομένῳ. ὁμοίως βιβλ. γ'. ὑπλ. λζ'.

Θαλελαίου. Κατὰ τὴν τῇ πλὴν Διατάξιν
νόμῳ καὶ τῷ Τρυφωνίου διγ'. τὸ κείμενον παρὰ δύο
διγ'. τοῦ τελευταίου τοῦ κγ'. βιβλ.

A ne, & partem eorum pro portione
apud maritum remanere, alteram
autem partem mulieri restitui. & hoc
iure utimur.

Adnotatio. Dicebat quidem La-
beo maritum totius fundi fructus lu-
crari: hoc est, eos qui post moram
mulieris percepti sunt usque ad solu-
tionem aestimationis. Dicebat autem
Iauolenus maritum pro portione,
non autem totius fundi fructus lu-
crari. Solam enim partem fructuum
maritus lucratur seu retinet, si mu-
lier moram fecerit in soluenda ea
B parte, quæ ut initio pactum conuen-
tum erat, apud eum remanere de-
bebat.

^l *Fructus diuidunt.*] IN NOMIN. De
diuisione fructuum ultimi anni quo
matrimonium solutum est, agit lib.
24. tit. 3. dig. 5. 6. 7. 8. II. 31. 66. 67.

^m *Licet fundus dotalis.*] THEODORI.
Maritus non alienat fundum dota-
lem, si conuenerit ut seruaretur mu-
lieri electio dotis repetendæ. Tunc
enim ne aestimationem quidem po-
test ei reddere si nolit, etiam si dos
fuerit aestimata. Similiter didicisti in
C prima const. 13. tit. huius lib. 5. Me-
mineris autem 5. & 21. const. tit. 12.
eiusdem lib. propositi. Verum scien-
dum est, maritum res dotales inæsti-
matas rectè vendere secundum obser-
uationem Nouellæ 61.

THALELÆI. Ius huius constitu-
tionis cognouimus digest. II. ultimi
tit. 23. dig.

ⁿ *Alienationem fundi dotalis.*] Addi-
tur in τῇ κατὰ πόδας. Est autem alienatio
omnis actus per quem dominium
transfertur. Et Thalelæus ibi in ad-
notationibus ait. Didicimus autem 4.
lib. tit. 51. ultima tit. const. etiam em-
phyteusim vocari posse alienationem,
nec non hypothecam.

^o *Maritus qui communem rem.*] THEOD.
Qui communem fundum in dotem
accepit, non potest cogere inuitum
socium ad eius diuisionem: contra
autem rectè cogitur à socio ut fun-
dum communem diuidat per actio-
nem communi diuidendo. Similiter
lib. 3. tit. 37.

THALEL. Secundum hanc con-
stitutionem intellige etiam dig. Try-
phonini, quod positum est ante duo
capita finis tertij tit. lib. 23.

Ppp iiij

ΤΙΤΛΟΣ Ζ'.

Περὶ τῶν ἀκίνητων τῆς παρὰ γάμου δωρεᾶς, μήτε ὑποτίθεσθαι, μήτε ὅλως ἐκποιεῖσθαι παρὰ τῷ ἀνδρὶ, μήτε συναινούσης τῆς γυναῖκος, πλὴν εἰ μὴ μὲν ταῦτα τὸ ἱκανὸν αὐτῇ γένηται. τὰ αὐτὰ δὲ κρατεῖν καὶ ἐπὶ τῆς πατρικῆς.

TITVLVS VII.

Vt res immobiles donationis propter nuptias, nec pignori obligari, neque omnino à marito alienari, ne consentiente quidem uxore possint, nisi postea ei satisfiat. Hæc autem etiam in dote obtineant.

Nou.
61.
Cap. 1.

S Ancimus, si quis donationem ante nuptias, seu propter nuptias, (sic enim potius vocari oportere lege lata promulgauimus) siue pro se, siue pro alio, siue pater, siue mater, siue cognatus, aut quiuvis extraneus, conscripserit. Si quis, inquam, tale aliquid egerit, & donationem conscripserit, in qua etiam res immobiles sint, interdici-
mus ei, ne de cætero quæ in causam donationis conscribuntur, pignori obliget, vel omnino alienet. Quod enim semel donationis propter nuptias vinculis colligatum est, non fuerit conueniens alienare, ut mulier, lucro fortè obueniente quod ei confert donationem propter nuptias, molestè ferat non inueniens rem in bonis mariti, sed vel aliis alienatam, vel hypothecæ titulo obligatam, potentioribus fortè personis: ut eas

Θ Εσπίζομεν εἰ τις συγγραψάσιν παρὰ γαμιαῖαν δωρεὰν ἢ γυναικὶ παρὰ γάμον δωρεάν· οὕτω γὰρ αὐτῇ γυναικὶ μᾶλλον καλεῖσθαι νενομισμένην, εἴτε αὐτὸς ὑπὲρ αὐτῆς τὸ ποιεῖν, εἴτε καὶ ἐξ ἑτέρου γράφοντος, ἢ πατρὸς, ἢ μητρὸς, ἢ συγγενῶν, ἢ καὶ ξενῶν τυχόν. εἰ τις τίνων ποιοῦν ποιεῖσιν, καὶ γράψαν δωρεάν, ἐν ᾗ καὶ τῶν ἀκινήτων ὅστιν, ἀπαγορεύομεν αὐτῷ, ἢ ὑποτίθεσθαι λοιπὸν τὸ παρὰ τὸ καταγεγραμμένον, εἰς παρὰ γαμιαῖαν δωρεάν, ἢ ἐκποιεῖν ὅλως. τὸ γὰρ ἅπαρ τοῖς δεσμοῖς τῆς παρὰ γαμιαίας δωρεᾶς ἐνοχλῶν γυναικὶ, οὐκ αὖ εἰς παρὰ γαμιαῖαν δωρεάν, ὥστε πλὴν γυναικὶ δοῦναι τυχόν τῶν κέρδους ὅπρ' αὐτῇ παρὰ γαμιαῖαν δωρεάν, δουλεύειν οὐχ ἀνέχουσιν τὸ παρὰ τὸ καταγεγραμμένον τῶν ἀκινήτων δωρεάν, ἀλλ' ἢ ἐκποιεῖν ἄλλοις, ἢ ὑποτίθεσθαι καὶ δυνατοῖς ἴσως παρὰ γαμιαῖαν ὥς ἐκείνη

διὰ τὰς ποικύτας αἰτίας ἢ παντοίως A
ἀβαστ(Ϟ) εἶναι πλὴ ἐκδίκησιν ἢ δύ-
σκολ(Ϟ), καὶ δικαστηρίων δεομένη
ἐξ ὧν αὐτὸς ἐαυτῇ βοηθήσεν.

Ὡς τε τῆς φυλαγέας καὶ ὁ με-
τὰ ταῦτα συμβαλὼν, ἴσω ὡς εἴτε
ὦν, εἴτε ὑποθήκῃ ἔχῃ, οὐδὲν
τύπων ὀφείλει ἐξεί παντελῶς. ἀλλ'
ἐν ἴσῳ τοῖς ἀγράφοις τε καὶ δόρη-
τοις ἔσται τὰ ἐπὶ τύπῳ γεγραμμένα ἢ
συμφωνημένα, καὶ φυλαγέας τῇ
γυναικὶ τὸ κέρδι. οὐδὲ γὰρ ἔδο-
ξαν ἡμῖν ὑπὸ τύπου πεποιημένα ἡ-
νέες τῆς ἡμετέρας δικαστῶν οἵπρ καὶ
αὐτὴν πλὴ ἀγωγῇ τῆς γυναιξίν,
μετὰ πλὴ τῆς γάμου διάλειψιν, ἐπὶ
τῆς προγαμίας δέδωκεσι δωρεὰς
οἵπρ ὁρθῶς ἐχειριθεῖν, εἴτα ὑπὸ τῆς C
μετὰ ταῦτα δικαζόντων ὑπὲρ πε-
ριτοτέρας δῆθεν ἑνὸς ἀκρεβείας
παρεωρεῖτο, καὶ μὴ ἑνὸς ὁδοῦ ἐξ-
δουλεύωσαν. αἱ τὰς πεπρασμέ-
νας λαμβάνοντες ὑποθήκας τὸ πρᾶ-
σιν ἀλῶν τὰς γυναικας συναινέειν,
καὶ οὕτως τῆς οἰκείων ἐκπλήξιν δι-
καστῶν. συναινέσεις γὰρ ἐπὶ τῆς τοι-
ούτων, ἢ εἰς ὑποθήκῃ, ἢ εἰς ὦ-
ν, ἢ εἰς ἄλλῃ ἐκποίησιν γεγραμ-
μένη (Ϟ) λαμβάνοντα παντε-
λῶς οὐκ ἀνὸς ὦν ἴσεν εἰ πρὸς ἀπαξ
τὰ τῆς συναινεσεως γήοιτο. ἀλλ' ὡς-
πρ ἐπὶ τῆς ἐν τῇ κεραιῶν ἐγείψα-
μεν, τὸ δεῖν διετοῖς ὑπερ(Ϟ) χρόνου
παριόντ(Ϟ) αὐτοῖς ἐπὶ ὁμολογίαν
γεῖφειν, βεβαλοῦσαν πλὴ συναινέσειν,

ob causas vel penitus ei sit in-
terclusa vindictio, aut cer-
tè difficilis, & iudicio ei o-
pus sit vnde sibi auxilium
quærat.

Quapropter hoc obserue- 9.1.
tur, scituro eo qui posthac
contraxerit, siue emerit, siue
hypotheçæ titulo acceperit,
nullam se penitus ex his uti-
litatem habiturum: sed quod B
factum scriptumve fuerit,
pro infecto sit, proque non
scripto habeatur, & lucrum
mulieri conferuetur. Nec e-
nim alienum à bonis mori-
bus fecisse videntur quidam
ex nostris iudicibus, qui et-
iam in rem actionem mulie-
ribus soluto matrimonio de-
derunt pro donatione pro-
pter nuptias. Quod quidem C
rectè tentatum, post deinde à
posteris iudicibus quasi ob
nimiam quandam subtilita-
tem contemptui habitum est.
Neque qui fraudulentas hy-
pothecas accipiunt, vias quas-
dam excogitent, hoc agentes
ut mulieres consentiant, &
sic à suo iure excidant. In his D
enim consensus vel ob hypo-
thecam, vel ob emptionem,
vel ob aliam alienationem
conscriptus, ei qui accipit
hil omnino proderit, si se-
mel tantum consenserit. Sed
quemadmodum scripsimus
in intercessionibus, oportere
biennio transacto, aliam rur-
sus professionem conscribere,
quæ consensum confirmet,

& tunc id quod gestum est, ^A καὶ τότε κύριον εἶναι τὸ γινόμενον· οὕτω καὶ πάντα γινέσθω.

§. 2. Et si mulier consenserit secundum figuram intercessionum: esto penitus damno indemnis, nisi consensum uti diximus, iterauerit. Multa enim à primo statim auditu peccari possint à muliere vel metu coniugis, vel fraudibus facile inducta, suaque

Καὶ εἰ συναινέσεν ἡ γυνὴ κατὰ τὸ τῆς ἰντερκεσιόνων σχήμα· ἔστω παντελῶς ἀζημιωθῇ, εἰ μὴ καὶ δευτέραν κατὰ τὴν εἰπόντες ἐφθμηδὺ ποιήσασιν. πολλὰ γὰρ αὖ ἐκ παροχής δόθεις ἀκοῆς ἀμάρτυρι τῆς γυναικός, ἢ δέει τῶ συνοικουῦν, ἢ ἀπάτης ^B ῥαδίως ὑποαγορεύσῃ, καὶ τῆς οἰκείων ἀμελείας δικαίων· κατασκεπτομένη δὲ ἐν πλείονι χρόνῳ πλεονέκτησιν γένοιτο ἀνὰ αὐτῆς ἀσφαλεστέρα.

§. 3. Sed nec hoc damus simpliciter: sed tunc demum mulierem damno subiicimus quod ei ex secundo consensu imminet, si ex aliis mariti facultatibus ei satisfieri possit pro re quæ donatione propter nuptias continetur, vel rebus immobilibus quæ alienationis, vel hypothecæ nomine ab aliis detinetur. Alioqui si nihil aliud supersit, ne sic quidem mulierem læsionem sustinere concedimus: sed licet denuò aut etiam sæpius consenserit, ad rationem intercessionis res reducatur: sitque ei lucrum omni ex parte in tuto positum, si nihil aliud reliquum supersit, quod ad quantitatem donationis propter nuptias sufficiat. Atque hæc dicimus non mulieribus solum prospicientes, sed multò magis viris quoque qui hæc faciunt. Si quidem ex multis atque adeo plurimis casibus

Γλῶσσά οὐδὲ τῆς ἀπλῶς δίδου· ἀλλὰ πλεονέκτησιν γυναικῶν, ὑπὸ πλεονέκτει τῆς δευτέρας συναινέσεως ἀγορεύσῃ, ὡς ἴνα ὅτι ἐπὶ τῶν πραγμάτων, ὅτε δὲ δυνάμει αὐτῇ τὸ ἰκανὸν ^C γινέσθαι. τῶν παροχῶν τῆς παροχῆς δωρεᾶς πραγμάτων ἢ πραγμάτων ἀκινήτων ὑφ' ἑτέρου κατεχομένων διὰ τῆς ἐκποιήσεως, ἢ ὑποθήκης ἔσθω. ἐπεὶ τοί γε εἰ μὴ δὲ ἐν ἑτέρῳ παροχῇ, οὐδὲ οὕτω βλάβῃ ὑπομείναι πλεονέκτησιν γυναικῶν συγχωρήσῃ· ἀλλὰ καὶ δις ἢ πολλάκις συναινέσεν τὸ πᾶν, εἰς τῆς ἰντερ- ^D κεσιόνος φερέσθω λόγον, καὶ ἔστω παντελῶς αὐτῇ τὸ κέρδος, ἐν ἀσφαλείᾳ κείμενον εἰ φανεῖται μηδὲν ὑπολελειμμένον ἑσθῶν ὑποκειμένων πλεονέκτησιν προγαμίας δωρεᾶς ποσότητα. καὶ ταῦτα φανερὸν, οὐ μόνον κηδομένοι τῆς γυναικῶν, ἀλλὰ καὶ πολλῶν μάλλον τῶν ἀνδρῶν τῆς πάντων ποιούτων. εἰ γὰρ ἐκ πολλῶν καὶ χρόνῳ τῆς πλείων δαμάτων,

τοῖς κοινοῖς παισὶν τὰ τῆς προγαμίας^A δωρεᾶς φυλάττεται **π**ράγματ^α, καὶ αὐτὸς ταῦτα μὲν παρὰ τῇ οὐσίᾳ τῆς ἀνδρὸς καὶ τῇ ἐκείνου διαδοχῇ, ἐκ ταύτης τῆς παρατηρήσεως· ὥστε συμφέροντα **ὅ** νόμον τῇ τε γυναικί, τῷ τε ἀνδρὶ καὶ τοῖς ἐκτὸς λογισμοῖς κατεστάναι. καὶ πολλὰ μᾶλλον ταῦτα ἐπὶ τῆς **π**ροικὸς **π**ράττειν, εἴπερ ἢ ἀπὸ τῆς **π**ροικὸς, ἢ ἐκποιήσεν, ἢ ὑπόδοιτο.^B ἤδη γὰρ τὰ τοιαῦτα ἰκανῶς **π**ερίεργασται καὶ νενομοθετεται.

Ἀλλ' οὐδὲ αὐτῶν τῶν συμβαλλόντων κατὰ πᾶξ ἀμελοῦμεν. εἰ γὰρ καὶ πλεὺς ἐπὶ τοῖς ἐνόχῳ, ὅσον **π**ρὸς τὰς γυναικας ἀρρήτον τε καὶ ἀγροφον εἶναι βουλόμῃθα· οὕτως αὐτὸν ἀνδρας ἐπὶ τοῖς ἄλλοις αὐτῶν **π**ράγμασιν ἐνέχεσθαι βουλόμῃθα **π**ροφάσι τῆς ἐκποιήσεως, ἢ τῆς ὑποθήκης· ταῖς μὲν γυναιξὶ φυλάττοντες καὶ ἐπὶ τοῖς ἀκινήτοις **π**ράγμασιν τῆς προγαμίας δωρεᾶς δίκαιον ἀκαμνοτόμητον· ἐκείνοις δὲ καὶ ἀρμόζον δίκαιον ἐκ τῶν συμβολαίων, ὅσον ἐπὶ τοῖς ἄλλοις αὐτῶν **π**ράγμασιν, πάντων τῶν τῇ προικὶ δεδομένων ἤδη παρ' ἡμῶν **π**ρονομίων, ἐπὶ τῆς ἐαυτῶν μὲνόντων ἰσχύος,^D ὅταν ἢ γυνὴ κινῶι. τοῖς γὰρ ἄλλοις ἅπανσι πλὴν τῆς γυναικὸς καὶ τοιοῦτον **π**ρονόμιον, οὐδὲ εἴς τινος δὲδωκαμην, οὐδὲ νυνὶ δίδομεν.

res donationis propter nuptias communibus liberis servantur, & rursus illa manent in bonis mariti, & eius successionis ex hac observatione: quo fit ut hanc legem tam uxori quàm viro utilem reddant hæ rationes. Et multo magis hæc in dote obseruentur, si quid rerum dotalium vel alienauerit, vel pignori obligauerit. ea enim iam sunt satis elaborata & constituta legibus.

Sed nec ipsos contrahentes omnino negleximus. Licet enim ex his natam obligationem, quod ad mulieres attinet, neque pro dicta, neque pro scripta haberi volumus: attamen ipsos maritos obligatos permanere volumus, occasione alienationis aut hypothecæ: in aliis facultatibus suis mulieribus quidem ius quod eis competit in rebus immobilibus donationis propter nuptias sine omni innouatione reseruantes: illis autem ius quod ex contractuum instrumentis competit, in aliis eorum bonis. omnibus priuilegiis, quæ dotalibus iam à nobis concessa sunt, in suo robore mansuris, si de dote mulier egerit. Nullis enim aliis citra mulierem eiusmodi priuilegia, neque ab initio dedimus, neque nunc concedimus. §. ult.

Scholium ad l. ubi adhuc 29. Cod. de iure dotium, reponendum supra tit. 1.

Hac
præter-
missa
sunt,
quod a-
lieno lo-
co scri-
pta ef-
sent in
exemp.
R. Nos
heic e-
denda
duxi-
mus ne
periret.

Mulier etiam constante matrimo-
nio si maritus ad inopiam sit deductus,
res sibi suppositas à quocumque cre-
ditore posteriore vindicare potest.
ita tamen ut ea alienare non possit,
quandiu manet matrimonium, sed
ea habeat ad exhibitionem tam sui,
quàm mariti, filiorumque: credito-
ribus nullum exinde damnum passu-
ris, sed actiones suas aduersus eum
si quid adquisierit, habituris: pactis
inter virum & uxorem dotis causa,
vel donationis ante nuptias initis in-
tegris custodiendis.

Διωάται καὶ συνεστῶτος τοῦ γάμου ἡ γυνὴ εἰς
ἀπολείαν τοῦ ἀνδρὸς ἐλθόντος, τὰ ὑποκείμενα
αὐτῇ ἐκδικεῖν πρὸς τὰς ἀλλοτρίους με-
ταχειρέρου δαμῶντος. μὴ ἐκποιεῖται δὲ αὐτὰ ἐν
ὅσῳ σιωπᾷται ὁ γάμος, ἀλλ' ἐχέτω πρὸς ἀπο-
θεφῶν ἑαυτῆς καὶ τοῦ ἀνδρὸς, καὶ τῶν παίδων αὐ-
τῆς· μηδὲν βλαπτομένων ἐντεῦθεν τῶν δαμῶντων,
ἀλλ' ἐχόντων εἰς ὑποθήσιν κατ' αὐτὰς οἰκείας
ἀγωγὰς· ἀκεραίων φυλαπτομένων τῶν συμφώ-
νων τῶν μεταξὺ τοῦ ἀνδρὸς, καὶ τῆς γυναικὸς γε-
νομένων ἐνεκεν τῆς πατρικῆς, καὶ τῆς πατρὸς γάμου
διωρεᾶς.

Scholium ad l. vn. §. Quo à nobis recepto. C. de rei ux. act. eod. tit.

Nota testamento facto non esse lo-
cum collationi, nisi ut hoc fiat testa-
tor cauērit.

Σημείωσαι ὅτι ἀγαθῆς χρημῶντος ἰσχύος
οὐκ ἔστι σιωπῆσθαι, εἰ μὴ ἰδικῶς ὁ ἀγα-
θὸς κελύσῃ τῷ γάμῳ.

Ad §. seq.

Nota matrem personam extra-
neam dici.

Σημείωσαι ὅτι καὶ ἡ μήτηρ ἐξωπικὸν πα-
τρὸς λέγεται.

Ad Tit. 3. §. l. 1. C. de dote cauta §. non numerata.

Nam licet mulier eiusmodi instru-
mentum proferat, nihilo minus nu-
merationem re ipsa factam probare
cogitur.

Καὶ γὰρ καὶ τὸ τοιοῦτο συμβόλαιον παρσφέ-
ρουσα ἡ γυνὴ, ἀναγκάζεται εἰδέναι ἥτιον καὶ τίς
ἀπαριθμήσιν τῆς πατρικῆς ἐν ἔργῳ ἀποδείξαι.

ΤΩΝ

ΤΩΝ ΒΑΣΙΛΙΚΩΝ

B I B Λ Ι Ο Ν Α'.

ΤΙΤΛΟΣ Α'.

ΠΕΡΙ ΔΩΡΕΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΑΝΔΡΟΣ ΚΑΙ ΓΥΝΑΙΚΟΣ.

ΒΑΣΙΛΙΚΩΝ

LIBER XXX.

TITVLVS I.

DE DONATIONIBVS INTER VIRVM ET VXOREM.

α'. Οὐλ-
πιου. **Μ** Ἐταξὺ ἀνδρὸς καὶ
γυναῖκος, οὐκ ἔρ-
ρωται δωρεά, διὰ

ᾧ ἔρωτα.

β'. Παυλ. Καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχιν αὐτῶν
διαζυγίαν πρόφασιν, ἐκ τῆς μὴ δωρεΐας.

γ'. Οὐλπ. Καὶ διὰ τὸ μὴ γίνεσθαι ᾧ
δύπορον ἀπορον, καὶ ᾧ ἀπορον, δύπορον.

Οὐ μόνον ἐπὶ τῇ συνεσώπων γά-
μων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῇ κεκωλυμένων,
ἀνίσχυροί εἰσι αἱ δωρεαί. ἔνθα τυχόν
συγκληπικοῦ θυγάτηρ ἀπελευθέρω γα-
μηθῇ, ἢ ἐπαρχίως γυνὴ τῷ διοικου-
πλίῳ ἐξ ἑρχίαν. παλλακὴ δὲ δωρεΐ-
σαι οὐ κεκώλυται.

Καὶ ᾧ συνυπεξούσιοι τῇ
γεγαμημένων, ἐλεύθεροί τε καὶ

Basil. Tom. IV.

I. VL-
PIAN.

U NTER^a vi-
rum & vxo-
rem donatio
non valet,

propter amorem.

II. PAVL. Et ne diuortij oc-
casionem habeant, si non do-
netur.

III. VLP. Tum ne diues in-
ops fiat, inops autem diues.

^b Non solum in matrimoniis
quæ constant, sed & in prohi-
bitis donationes non valent,
^cputà, si senatoris filia liber-
tino nupserit, vel prouincia-
lis mulier ei, qui prouinciam
administrat. concubinæ verò
donare prohibitum non est.

^d Et qui in eiusdem sunt po-
testate cum coniugibus, tam

Qq q

liberi, quàm serui, donare prohibentur: itémque in potestate constituti aliis, qui & ipsi in potestate sunt. Ideóque vxor mea filio, qui est in potestate mea, vtiliter non donat, nisi in castra eunti. nam fit eius castrense peculium. Itidem filius meus, qui adhuc in potestate est, de castrensi peculio rectè donat vxori meæ. Igitur qui habet in potestate filium, & vxori & nurui donare prohibetur.

§. 3. Nec vxor viro donat, nec focer genero, nec eorum potestati subiectis, vel his, qui eos in potestate habent. Si verò focer cum viro non est in eiusdem potestate, vel ipsum

§. 4. Socrus nurui, nurus socrui donat. non enim heic potestatis ratio subest.

§. 5. Homo liber bona fide mihi seruiens rectè donat vxori meæ ex peculio quod ad me non pertinet: non etiam seruius meus, in quem alius vsumfructum habet: seruus enim non donat. Personæ quibus donatione interdictum est, nec per interpositam personam donare possunt.

§. 6. Ipso iure irrita est traditio donationis causa inter coniuges facta, vel stipulatio, vel

^A δούλοι, κωλύονται δωρεῖσθαι, καὶ ὁ υἱοεξούσιοι τοῖς υἱοεξουσίοις. ὅθεν ἡ γυνή μου τῷ υἱοεξουσίῳ μου ὑψ, ἐκ ἐρρωμυδῶς δωρεῖται, εἰ μὴ ἐπὶ στρατόπεδον ἀπὸνπ. στραπωπικὸν γὰρ αὐτῇ γίνεται. καὶ ὁ υἱοεξούσιός μου ὑψ ἐκ τῆς στραπωπικῆς πεκουλίου καλῶς δωρεῖται τῇ γυναικί μου. ὁ οὖν ἔχων υἱὸν υἱοεξούσιον, καὶ τῇ ἰδίᾳ γαμετῇ καὶ τῇ νύμφῃ δωρεῖσθαι κεκωλύται.

Οὐτε ἡ γυνή δωρεῖται τῷ ἀνδρὶ, οὔτε ὁ πενθερὸς τῷ γαμβρῷ, οὔτε τοῖς υἱοεξουσίοις αὐτῶν, ἢ τοῖς ἐχουσιν αὐτοὺς υἱοεξουσίους, εἰ δὲ μή ᾧ ἐστιν ὁ πενθερὸς συυπεξούσιος τῷ ἀνδρὶ, ἢ μὴ ἔχῃ αὐτὸν υἱοεξούσιον, οὐ κωλύεται δωρεῖσθαι τῷ πενθερῷ, ἢ τοῖς υἱοεξουσίοις αὐτῶν, καὶ τῷ υἱοεξούσιον αὐτὸν ἔχοντι.

Ἡ πενθερὰ τῇ νύμφῃ, ἢ ἡ νύμφη τῇ πενθερᾷ δωρεῖται. οὐ γὰρ ὑπὲρ λόγος υἱοεξουσιότητος.

Ελδύειρ καλῇ πίστῃ δουλεύων μοι, καλῶς δωρεῖται τῇ γαμετῇ μου ἐκ τῆς μὴ ἀνήκοντος πεκουλίου. οὐ μὲν καὶ ὁ δούλος μου, καθ' οὗ ἔτερος χεῖσιν ἔχῃ. δούλος γὰρ οὐ δωρεῖται. τὰ κεκωλυμμένα παρὼσσωπα οὔτε διὰ παρενθέτου δυνάμει δωρεῖσθαι.

Ἰδίῳ δικαίῳ ἀκυρὸς ἐστὶν ἡ κατὰ δωρεάν μεταξὺ τῶν συυκοινοῦτων γινομυδὴ ἀφάδοσις, ἢ ἐπερρώτησις, ἢ

χρεῖς ἐλθθεῖα, ἥτοι ὑποχί.

Εὰν ἐπιτρέψω χρεώσει μου πα-
ραχειν τῇ γυναίκί μου, ἐλθθεροδ-
ται μὲν ὁ χρεώσης, ἐμὰ δὲ γίνεται
τὰ νομίματα. δοκῶ γὰρ παρ' αὐτῷ
λαβεῖν, καὶ δεδωκέναι τῇ γαμετῇ
μου. ὥσπερ ἐάν τις πλασάμηνος ἐαυ-
τῷ τῷ δανείσθῃ μου περικουράτωρα,
λάβῃ κατ' ἐπιτροπῇ μου πρὸς χρεώ-
σου μου. ἐμὰ γὰρ εἰσι τὰ χρήματα,
καὶ γὰρ πλὴν τοῦ κλοπῆς ἀγωνίῃ ἔχω.
εἰ δὲ καὶ κατ' ἐπιτροπῇ μου ὁ μελ-
λόμην δωρεῖσθαι παράγῃ, ἐγὼ δο-
κῶ λαβεῖν, ὅτι παραχειν αὐτῇ.

Δ'. Ιουλ. Τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ θανάτου δω-
ρεῖσθαι. εἴτε γὰρ ὑγιανῇ ὁ δωρησάμενος,
ἐνέχομαι πῶ τῆς ἀπατησεως λό-
γῳ. εἴτε τελευτήσῃ, διὰ πλὴν δωρεῶν
διερίσκομαι μὴ ἔχων ὅπῃ ἡδυνάμην
ἔχον.

Ε'. Οὐλπ. Εὰν δωροῦμηνος τῇ μνηστῇ
μου πρὸς ἀρχῇ ἐπὶ τῷ δυνῶν αὐτῇ,
καὶ σὺ μὲν γὰρ γινέσθαι τῷ γάμον πα-
ράγῃ αὐτῇ, εἰ μὲν ἐγὼ σε παρενέ-
βαλον, ἀχρηστος ἢ δωρεὰ ὡς ἐν γάμῳ
γινόμενη. εἰ δὲ ἢ γυνὴ πρὸς ἐνέβαλέ
σε, δοκεῖ τὸ γὰρ γάμων ἢ δωρεὰ
πεπληροῦσθαι.

Εὰν ἔχων σε καὶ πλὴν γαμετῇ μου
ἐναγομῆνους ὑπὲρ χρεῖς ἀμεριμνίαν
καὶ δωρεὰν αὐτῇ ποιήσω, ὁ δὲ τῶς ἐλθ-
θεροδται. εἰ δὲ ἐγὼ ποιήσω, αὐτὸς μὲν
ἐλθθεροδοῦμαι, ἢ δὲ γυνὴ ἐνέχεται.

Μεταξὺ μὲν αὐτῶν, καὶ τῶν
ἀνηκόντων αὐτοῖς, καὶ τῶν δὲ αὐ-
τῶν πρὸς ἐνδομῶν. ἀκυρὸν ἢ δω-

Basil. Tom. IV.

A debiti liberatio seu accepti-
latio.

Si debitorem meum iusse- s. 7.
ro vxori meæ soluere, debi-
tor quidem liberatur, num-
mi autem mei fiunt: videor
enim ab ipso accepisse, &
vxori meæ dedisse: quemad-
modum si quis creditoris mei
se procuratorem esse simu-
lans iussu meo à debitore meo
acceperit: nam pecunia mea
est, & furti actionem habeo.
Sed & si donaturus mihi ius-
su meo vxori dederit, ego vi-
deor accipere, & ipsi dare.

IV. IULIAN. Idem dicen- L. 4.
dum est & in mortis causa do-
natione: nam siue conualue-
rit donator, conditione te-
neor: siue mortuus sit, rem
quam habere poteram com-
perior non habere propter do-
nationem.

V. VLP. Si donaturus spon- L. 5.
sæ meæ tradidero tibi vt ei
dares, túque post nuptias se-
cutas ei tradideris, si quidem
ego te interposui, inutilis est
tanquam in matrimonio fa-
cta. si verò mulier te inter-
posuerit, donatio ante nu-
ptias impleta videtur.

Si cùm te & vxorem meam s. 1.
reos haberem, donationis
causa ipsi securitatem fecero,
neuter liberatur. Si verò tibi
fecero, ipse quidem liberaris,
mulier autem tenetur.

Inter ipsos quidem & qui s. 2.
ad eos pertinent, & ab his in-
terpositas personas irrita do-

Qq ij

natio est. quod si persona, vel res extrinsecus commixta sit, si quidem separari non potest, valet donatio. si verò separari possit, cætera quidem valent, donatio verò in irritum constituitur.

§. 3. Debitor viri inutiliter iussu eius vxori promittit. Si verò vxor donationis causa creditori viri promiserit, & fideiussorem dederit, neuter obligatur, neque vir liberatur.

§. 4. Si cum animum maritus vendendi non haberet, donationis causa vxori venderet, venditio nullius est momenti. Si verò cum animum vendendi haberet, minimo vendidit, quatenus vxor facta est locupletior, infirmatur: puta seruum quindecim aureis dignum, vendidit quinque, nunc autem dignus est decem, quinque præstat in quibus nunc locupletior est.

§. 5. Si donationis causa vicissim non vtantur seruitutibus, amittuntur quidem, post diuortium autem renouari possunt, & condici.

§. 6. Sed & si quis eorum non inuitus exceptione summotus sit, & condemnatus, sententia quidem valet, sed condicetur ei qui donationem accepit.

§. 7. Sepulturæ causa inuicem sibi donare possunt. & si qui donationem accepit sepulturæ causa in eo loco mortuum sepelierit, eum religiosum

Ἀρεά. εἰ δὲ πρὸς ὅσον, ἢ πρὸς ἄλλοις τοῖς ὅροις ἐξωτικὸν μέμικται, εἰ μὴ μὴ δυνάται χωρεῖσθαι, ἔρρωται ἢ δωρεά. εἰ δὲ δυνάται χωρεῖσθαι, τὰ μὴ λοιπὰ κρατεῖ, ἢ δὲ δωρεά ἀκυροῦται.

Ἀνιχνεύσας ὁ χρεώστης τῆς ἀνδρός· κατ' ὅππῃσιν αὐτῷ, ὁμολογεῖ τῇ γυναικί. εἰ δὲ γυνὴ καὶ δωρεὰν ἐπρωτηθῇ τῷ δανειστῇ τῆς ἀνδρός, καὶ δῶ ἐγγυητὴν, οὐδέ τῃ ἐνέχεται· οὔτε μὴ ὁ ἀνὴρ ἐλβετοῦται.

Εἰ μὴ μὴ ἔχων πρὸς θεοῖς ὁ ἀνὴρ πωλήσται, πέντε πέντε τῇ γυναικί διατρεῖσθαι αὐτῇ, ἀκυροῦται ἢ πρὸς θεοῖς. εἰ δὲ πωλήσται βουλόμην, ὁλίγου πέντε πέντε, εἰς ὃ γέγονεν ἡ γυνὴ πλεισιώτερα, ἀκυροῦται. τυχὸν δὲ δόλον δέκα πέντε νομισμάτων ἀξιῶν, ἐπώλησε πέντε νομισμάτων, καὶ νυνὶ ἀξιός ἐστι δέκα νομισμάτων, τὰ πέντε δίδωσιν εἰς αὐτὴν νυνὶ δέκα ὑποσφάται.

Εἰ κατὰ δωρεὰν μὴ χεῖσθαι τῆς κατ' ἀλλήλων δουλείας, ἀπόλλυται μὴ, μετὰ διαζύγιον δὲ, δυνάται ἀναεοῦσθαι, καὶ ἀπαγεῖσθαι.

Εἰ δὲ καὶ ἐκὼν τις αὐτῶν ἐκβληθῇ πρὸς ἀφῆ, καὶ κατὰ δικαστῆν, ἢ μὴ ψήφῃ ἔρρωται. ἀπαγεῖ δὲ ἀπὸ τῆς λαβόντος πλὴν δωρεάν.

Διὰ ταφῆν ἀλλήλοις δυνάται δωρεῖσθαι. καὶ εἰ δὲ θάψῃ ἐν τῷ τόπῳ ὃ πλὴν δωρεάν δεξάμεν· εἰς ταφῆν, ἀνιερομύθον αὐτὸν

ποιεῖ. κανονικῶς γὰρ τότε ἡ δωρεὰ ἐμ-
ποδίζεται, ὅτε ὁ δίδους ὑποχρεώ-
ται ὁ λαμβάνων ὑποχρεώται γίνε-
ται. ἐνταῦθα δὲ οὐ γίνεται ὁ δάψας ἐν τῷ
δωρηθέντι τόπῳ ὑποχρεώτερος, καὶ ἐ-
μελλεν ἐπὶ ἀνταρξάσειν. πρὶν ἢ δὲ
δάψαι, τῷ δωρησαμένῳ μὲν, καὶ
ἐκποιηθῇ παρὰ τῷ λαβόντι πλὴν δω-
ρεάν. εἰ καὶ πολὺ πλεονέκτημα δω-
ρήσωμαι τῇ γαμετῇ, ἔρρωται, μὴ ὁ
μὲν τοῖς δάψαι ἐν αὐτῷ. εἰ δὲ καὶ αὐτὴ ἡ
γυνὴ ἐν αὐτῷ λαφύει, γίνεται εἰς λα-
φύειν ἀνταρξάσειν.

Καὶ ἐπὶ τῷ περὶ σαλαγῆν τῷ θεῷ
καλῶς δωροδομαί τῇ γαμετῇ μου. ἢ
τόπον ἐφ' ᾧ ποιῆσαι ἐν αὐτῷ δημόσιον
ἔργον, ὅπως ἐπιγείλατο, ἢ ναόν. καὶ
γίνεται ὁ τόπος ἱερός.

Καλῶς δωρεὰς χάριν ὡραπο-
μαί πλὴν κληρονομίαν, ἢ ληγάτον, τῆς
γυναικὸς ὑποκαταστάτου οὐσης, ἢ ἔξ
ἀδιαθέτου καλουμένης, ἢ ἐπὶ τῷ λη-
γάτου, ἢ καὶ κληρονόμου οὐσης.

Τὸ αὐτὸ καὶ εἰς ὁλόκληρον ὑπο-
καταστήσω αὐτῇ κληρονομίαν μὴ πα-
ρακρατήσας τὸ λεχθέν ὡρὰ τῷ δια-
δεμένῳ, ἢ τὸ νόμιμον ποσόν. καὶ
ἔξωπλὸς γὰρ τῷ ποιοῦν, οὐ δοκεῖ δω-
ρεῖσθαι, ἀλλὰ πληροῦν πλὴν γαμῶν
τῷ διαδεμένῳ. εἰ δὲ πρὶν πλὴν ψῆ-
φον πλανηθέντες ἢ πλὴν ἐκράτησαν,
ἐχθροὶ πλὴν ἀπαίτησιν.

Εὰν ὁ δωροδότης οὐδὲν οἰ-
κοδεν δαπανᾷ, ἢ δαπανᾷ μὲν, ὁ
δὲ λαμβάνων οὐ γίνεται πλου-
Basil. Tom. IV.

A facit. regulariter enim tunc
donatio impeditur, cum is qui
donat pauperior fit, & qui ac-
cipit locupletior. heic autem
locupletior non fit qui intulit
in locum donatum, quamuis
alium empturus esset. ante-
quam autem corpus hume-
tur, donantis manet, quam-
uis qui accepit, eum distra-
xerit. Quamuis magni pretij
cenotaphium vxori donaue-
ro, valet donatio, postquam
tamen mortuum illud intule-
rit. Sed & si ipsa mulier illata
fuerit, locus fit religiosus.

Etiam ad oblationem Dei §. 8.
rectè vxori meæ dono, vel lo-
cum in quo opus publicum
quod promiserat, faceret, vel
ædem: & locus sacer fit.

C Rectè donationis causa he- §. 9.
reditatem repudio, vel lega-
tum, si mulier substituta sit,
vel etiam ab intestato vocetur,
vel substituta sit in le-
gato, vel etiam si heres insti-
tuta sit.

Idem erit dicendum & si in §. 10.
solidum hereditatem ei resti-
tueron non retento eo quod à
testatore dictum erat, vel legi-
tima quantitate. nam extra-
neus quoque hoc faciendo,
donare non videtur, sed vo-
luntatem testatoris implere.
Si verò per errorem calculi
minus retinuerint, repetitio-
nem habent.

Cum donator nihil de suo §. 11.
impendit, vel impendit qui-
dem, locupletior tamen non

Qqq iij

fit qui accepit, valet donatio. ^A πῶτ' ὅτ', ἔρρωται ἡ δωρεά.

§. 12. Si mulier à marito sibi donata in ° consuetudines processus cognati sui erogauerit, valet donatio. quia locupletior facta non est, quamuis mutuam pecuniam esset acceptura.

§. 13. In donationibus prohibitis, si quidem res donata exstet, vindicatur. Si verò consumpta sit, condicatur ab eo qui accepit, quatenus locupletior factus est.

L. 6. VI. GAI. Nam qui ex donatione quæ iure non valet quid retinet, vel sine causa, vel ex iniusta causa retinet.

L. 7. VII. PAVL. In litis autem contestatione spectamus an factus sit locupletior.

§. 1. Si vxori meæ pecuniam dedero in vnguenta, ea verò creditori suo eam soluerit, & de suo vnguenta emerit, locupletior facta non est. Sed & si lancem ei dedero in vnguenta, & eam retinuerit, de sua autem pecunia tantidem vnguenta emerit, lancem non vindico.

§. 2. Si vir & vxor quina sibi inuicem donauerint, & maritus quidem seruauerit, vxor autem consumpserit, compensatio fit rerum donatarum, & æstimatur in quantum mulier locupletior facta est. Si ex donata pecunia prædium emerit, & minoris fit litis contestatæ tempore, pretium eius dumtaxat præstat.

Εὰν ἡ γυνὴ τὰ δωρηθέντα αὐτῇ παρὰ τοῦ ἀνδρὸς δαπανήσῃ ὡς συνουσιᾶς θεωροῦσας συγγήμοις αὐτῆς, ἔρρωται ἡ δωρεά. πλουσιωτέρῃ οὐ γέγονεν, εἰ καὶ ἡμέλλε δανείζεσθαι.

Επὶ τῇ κεκωλυμένῃ, εἰ μὴ φαίνεται τὸ δωρηθῆναι, ἐνδικεῖται. εἰ δὲ δεδαπάνηται, ἀπαιτεῖται ὁ δέξάμενος, μέχρις οὗ γέγονεν διπλοῦν.

5. Γαι. Ο γὰρ ὅς ἀκύρου δωρεᾶς τι κατέχων, ἢ ἀνὰ αἰτίας, ἢ μὴ ἐκ δικαίας αἰτίας κατέχῃ.

ζ. Παυλ. Εν δὲ τῇ θεωκατέρξει ζητοῦμεν, εἰ γέγονε πλουσιώτερος.

Εὰν δώσω χρήματα τῇ γαμετῇ μου εἰς μύρα, ἡ δὲ καταβάλῃ αὐτὰ τῷ δανειστῇ αὐτῆς, καὶ οἴκοθεν ἀγοράσῃ τὰ μύρα, οὐ γέγονε πλουσιώτερος. εἰ δὲ καὶ δίσκον αὐτῇ παραχωρῇ εἰς μύρα, καὶ ᾧρακραθήσῃ μὴ αὐτὸν, ἐκ δὲ τῇ ἰδίῳν ἑσούτου ἀγοράσῃ τὰ μύρα, οὐκ ἐνδικῶν δίσκον.

Εὰν ὁ ἀνὴρ καὶ ἡ γυνὴ ἄπο πέντε νομισμάτων ἀλλήλοις δωρήσωνται, καὶ ὁ μὴ ἀνὴρ φυλάξῃ, ἢ ἡ γυνὴ δαπανήσῃ, συμφηφισμὸς γίνεται τῶν δωρηθέντων, καὶ σκοπεῖται εἰς ποσὸν ἡ γυνὴ πλουσιωτέρῃ γέγονεν. εἰ δὲ ἐκ τῶν δωρηθέντων χρημάτων ἀρεὸν ἀγοράσῃ καὶ ἡπινόσῃ ἐν τῇ θεωκατέρξει, μόνον ἀρεῶν τιμὴν δίδωσιν. εἰ δὲ πλείονός ἐστιν τὸ δωρηθῆναι, ποσὸν ἄποδίδωσι χωρὶς τοῦτων.

Εὰν ἀγρὸν γυνὴ δέκα πέντε νομι-
 σμάτων ἀγοράσῃ, καὶ παραῖχῃ ὁ
 ἀνὴρ ἐξ αὐτῶν δέκα, καὶ οὐκ ἔστ' πλείο-
 ν· ἢ δέκα ἀξιῷ, οὐκ εἰς ὁλό-
 κληρον τὰ δέκα, ἀλλὰ τὸ διμοι-
 ρῷ ὁ ἀνὴρ ἀνάλαμβόμενος. τὰ γὰρ
 πέντε πρὸς διμοιρῷ καὶ τρίτῳ ζυ-
 μοῦται.

Εὰν δείκνυσιν ὁ ἀνὴρ δωρεὰς χάριν
 πρὸς ἑμὴν ἡμετέραν ἢ πρὸς τοιοῦτον
 αἰώνων παρανομῶν, ἢ πρὸς τὴν ἐξουσίαν,
 ἢ πρὸς ἡμῶν τὰς ἀρχάς, ἢ πρὸς τὰς ἀρχαί-
 ας γονομῶν λόγου ἢ μὴ τῶν καρ-
 ποῦς πρὸς ταῦτα δαπανηθέντων.

*Haecenus exemplar Reg. cetera quae deerant usque ad lib. 38. suppleuimus, tam ex
 Synopsi Basf. collata cum MSS. quam ex Graecis interpretibus, et Harmen.*

θ'. Οὐλπιαν. Καλῶς ἀλλήλοις θανάτου
 αἰτία δωροῦνται.

ι'. Γαι. Εἰς καμρόν γὰρ ἀναφέρεται, ἐν
 ᾧ ὁ γάμος παύεται.

ια'. Οὐλπιαν. Καὶ τῷ θανάτῳ τῆς δω-
 ρησαυμένης γίνεται τῆς λαβόντος. ἐν δὲ
 τῷ μεταξὺ τῆς δωρησαυμένης ὅτι.

Πᾶσα δὲ δωρεὰ θανάτου αἰτία
 μεταξὺ τῶν συνομικούντων ἐρρώται,
 καὶ μὴ ποιούτῃ διαδέσθ' ἡγήται, ὥστε
 μὴ τὸ τελευτῆσαι τῆς δωρησαυμένης,
 γινέσθαι τὸ πρὸς τὸν ἄλλον.

Διαζυγίου γονομῶν, ἢ θανάτου
 αἰτία δωρεὰ ἐκ ἐρρώται, ἀλλ' ἀκυ-
 ροῦται.

ιι'. Παυλ. Καλῶς δωροδομαί τῇ γα-
 μετῇ μου τὸ δέχομαι πρὸς ἀνένεωσιν
 τῆς καυθέντος αὐτῆς οἴκου.

κε'. Τερεντ. Κλεμ. Εἴτε θανά-
 του αἰτία, εἴτε ἀπλῶς δωρήσομαι

A Si mulier praedium quin- §. 3.
 decim emerit, & maritus de-
 cem ex his praestiterit, ac
 praedium valeat tantum de-
 cem, maritus non tota decem,
 sed duas partes decem conse-
 quetur: nam quinque pro ra-
 tione duarum partium & ter-
 tiae pereunt.

B Simaritus probet se pretium §. 4.
 rerum dotalium donationis
 causa auxisse, electionem ha-
 bet ut vel pretium praestet, vel
 ipsas res habita ratione sum-
 ptuum post fructus.

C I X. V L P. Rectè sibi inuicem L. 9.
 mortis causa donant. §. 2.

X. G A I. Nam hoc in id tem- L. 10.
 pus refertur, quo matrimo-
 nium definit.

X I. V L P. Et morte donantis L. 11.
 res fiunt accipientis. medio
 verò tempore sunt eius, qui
 donauit.

Omnis mortis causa dona- §. 4.
 tio valet inter coniuges, et-
 iam si non eo fiat animo, ut
 sequuta morte donatoris, res
 alterius fiat.

Diuortio facto, mortis cau- §. 7.
 sa donatio non valet, sed in-
 firmatur.

X I V. P A V L. Rectè dono v- L. 14.
 xori meae quod ad refectio-
 nem eius aedium incendio
 consumptarum satis sit.

X X V. T E R E N T. C L E M. Siue L. 25.
 mortis causa, siue simpliciter

Qqq iij

uxori meæ rem alienam donauero, eam usufructu capio. quippe tunc impeditur donatio, quum locupletior fit qui accipit, & in suis rebus fit pauperior qui donauit.

L. 26. XXVI. PAVL. Donationes quæ inter virum & uxorem ratæ sunt, puta quæ mortis aut diuortij causa fiunt, etiam inter socerum & nurum procedunt.

L. 27. XXVII. MODEST. Ante nuptias donationes ratæ sunt, etiam si eodem die nuptiæ fuerint consequutæ.

L. 32. XXXII. VLP. Si maritus decesserit donatione in uxorem collata silentio comprobata, confirmatur donatio, & à nemine reuocatur.

§. 10. Porro si donatione constante matrimonio facta virum & uxorem simul decedere contigerit, neuter agit. neuter enim eorum alteri superuixit.

§. 19. Donationis causa facta venditio irrita est. Quod si quis minoris emit, quàm esset pretium, rata est postea donatio.

§. 20. Si cum minore annis duodecim quis uxorem duxisset, eidem quippiam donarit, si quidem præcesserint sponsalia, durat, & tanquam in sponsam facta donatio valet. Si verò non antecesserint sponsalia, nulla est. non enim quasi ad extraneam, sed quasi ad uxorem facta est.

L. 40. XL. VLP. Quæ marito ab

A τῇ γαμετῇ μου ἀλλότριον πρεσβύτημα, διὰ χρήσεως κυριεύει αὐτῶν. πότε γὰρ ἡ δωρεὰ ἐμποδίζεται, ὅτε καὶ ὁ λαμβάνων κερδαίνει, καὶ ὁ δωρησάμενος οἰκοδεν ζήμιον δίδται.

κς'. Γαυλ. Αἱ μεταξὺ τῆς ἀνδρός καὶ τῆς γυναῖκος ἐρρωμέναι δωρεαί, πρὶν αἱ θανάτου καὶ διαζυγίου αἰτήσας, πρεσβύται καὶ μεταξὺ πενθεροῦ καὶ νύμφης.

κζ'. Μοδῆς. Αἱ πρὸ τῆς γάμου δωρεαὶ ἰσχύουσι, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ γαμνηθῶσιν.

λβ'. Οὐλπιαν. Ἐὰν ὁ ἀνὴρ δωρησάμενος τῇ γυναίκῃ τελευτήσῃ ἐφυσχάσας τῇ δωρεᾷ, βεβαιούται ἡ δωρεὰ, καὶ ὡς οὐδενὸς ἀναιρέται.

C πεται.

Ἐὰν δωρεὰς ἐν γάμῳ γαμνηθῆσιν συμβῇ συναποθανεῖν τῷ ἀνδρῇ, καὶ πρὶν γυναῖκα, οὐχ ἐστὶ ἐν ἀγῇ. ὅτι οὐδεὶς αὐτῶν ἐπέζησε τῷ ἐπείθῃ.

Ἡ καὶ δωρεὰ πρὸς τοὺς ἀκούρους ὅστιν. εἰ μὴ τοι ἡγήνοιο ἡ γράσας ἢ τὸ ἔμμημα, μὴ ταῦτα ἐρρωται ἡ δωρεὰ.

D Ἐὰν ἡγίων τῷ δώδεκα ἐνιαυτῷ ἀγαγόμενος πρὸς δωρήσῃται αὐτῇ, εἰ μὴ πρὸς τὴν μνησεῖα, μένει, καὶ ὡς πρὸς μνησὴν ἡ δωρεὰ ἐρρωται. εἰ δὲ μὴ πρὸς τὴν μνησεῖα, ἀκυρῶται ἡ δωρεὰ. οὐ γὰρ ὡς πρὸς ὁξωπικίω, ἀλλ' ὡς πρὸς γαμετῷ ἐγγύετο.

μ'. Οὐλπιανός. Τὰ τῷ ἀνδρὶ παρεχόμενα.

* ἡ κα-
παλα-
λοῦμένου
δηλαδὴ
εἰς ἕξο-
δον τῆς
ἀξιώ-
ματος.
τὸ δὲ
περιτ-
πρόν,
ἄκυρον.

τῆς γυναικὸς δωρούμενα διὰ τὸ τυχεῖν
αὐτὸν ἀξίας, ἔρρωται μέχρι τῆς περ-
χωρουῦτος ποσοδ*.

νγ'. ΠΑΠΑΝ. Οὐ καλῶς ὁ πενθερός
δωρεῖται τῇ νύμφῃ ἢ τῷ γαμβρῷ θά-
νατου αἰτία. καὶ γὰρ ὁ πενθερός ἀπο-
θανῆναι, μὴναι τὸ σιωπικέσιον, καὶ ἀδιά-
φοροῦν εἴτε τὸ υἱόν, εἴτε τὴν θυγατέρα
ἀποκλήρον ἐποίησε. διαζυγίου δὲ χά-
ριν καλῶς δωρεῖται.

ο'. ΕΡΜΟΓΕΝ. Ο πατρώος καὶ ὁ περ-
χονός, καλῶς ἀλλήλοις δωρουῖ-
ται.

Εάν ὁ ἀνὴρ δωρησάμενος τε-
λευτήσῃ ἐφ' οὐχάσας τῇ δωρεᾷ, βε-
βαιόσται ἡ δωρεά. ὅθεν εἰ ὁ δημόσιος
ὡς ἀκληρονόμος τῷ διαδέξεται τὸν
ἀνδρα, οὐ δυνάται τὰς δωρεὰς ἀνα-
τρέπειν.

Οὐδὲ ὁ ἔχωντες ὑπεξουσίους τῷ
ἀνδρὶ καὶ τῇ γυναικί, οὐδὲ ὁ
ὑπεξούσιος τῷ ἀνδρὶ ἢ τῇ γυναι-
κὶ, οὐ δυνάται ἀλλήλοις δωρήσα-
σθαι. Τούτῃ οὐδὲ ὁ πενθερός τῷ συμ-
πενθεροῖ, οὐδὲ ὁ υἱὸς τῷ ἀνδρὶ, ὁ δὲ
τῇ γυναικὶ δωρήσασθαι δυνά-
ται.

Εάν μὴ ὡς ταῖς ἀληθείαις πωρά-
σκων ὁ ἀνὴρ, ἀλλὰ εἰκονικῶς πωρά-
σκων ἐδωρήσατο τῇ γυναικὶ τὸ παρ-
μα· εἰ μὴ ἐπέμεινε τῇ αὐτῇ βουλή-
σι, ἔχουσε μὴ ἢ δωρεᾶ. εἰ δὲ ὁ ἀνὴρ,
ὡς ἐστὶν ἀπὸ * περιμπίλου χρεωστῶν, ἢ
μὴ δέκῃ τῷ ἀπὸδοσιν ἢ λοιπὴν αὐ-
τῷ ἀποδοσὶν, δυνάται χωρῆσαι καὶ
κατὰ τοῦτο τῷ παρμάτῳ. εἰ δὲ

* δημό-
σιου.

A vxore donata sunt apiscen-
dæ dignitatis gratia, rata sunt
ad concessam vsque sum-
mam*.

* que
scilicet
ad exi-
tū di-
gnita-
tis ex-
pendi-
tur.
quod
autem
ulte-
rius e-
roga-
tur, ra-
tū non
est.

L. 53.

LIII. PAPIAN. Non rectè
focer nurui vel genero mor-
tis causa donat. quia licet
mortuus fuerit focer, nuptiæ
tamen manent. nec interest,
an filium vel filiam exhere-
dauit. Diuortij verò causa

rectè donat.

LX. HERMOGEN. Vitricus
& priuignus rectè inuicem
sibi donant.

L. 60.

Si quum maritus donasset,
vsque ad finem vitæ donatio-
ni adqueuerit; rata fit dona-
tio. Quapropter si fiscus ma-
rito successerit, tamquam
nullos heredes habenti: do-
nationes factas rescindere ne-
quit.

L. I. C.
cod.

Nec qui virum & vxorem
suæ potestati subiectos ha-
bent, nec qui sunt in vxoris
aut viri potestate, sibi donare
possunt. hoc est, nec focer
confoceri, nec filius viri, ser-
uo mulieris donare possunt.

L. 4.

Si non tamquam reapse
vendens maritus, sed imagi-
nariè rem quamdam vxori
donauit: si quidem in eadem
voluntate perseuerauit, rata
quidem est donatio: sed ta-
men si maritus ex causa * pri-
mipili debere deprehenda-
tur, & ad solutionem reli-
quum ipsius patrimonium
non sufficiat, etiam ad hanc
rem procedi potest. Sin ad-

L. 15.

* ex
causa
fiscali.

huc superstes donationem re-
uocauit, ne quidem rei domi-
nium alienauit, sed illud in
hereditate moriens reliquit.

L. 17. Si res mulieris extra do-
tem constitutas maritus con-
sumpserit, si quidem ea do-
nante, heres mariti non te-
netur, nisi in quantum factus
est locupletior: sin præter
eius voluntatem, integras
ei res extradotales restituere
cogitur.

L. 19. Si mulier constante matri-
monio filia suæ aliquid do-
nauerit, valet donatio.

L. 11. Maritus seruum mulieri
donare potest, vt acceptum
manumittat.

L. 13. Socrus genero rectè dona-
re potest.

L. 24. Si quis reus criminis, pu-
nitus proscrip-tusque fuerit:
v-xoris eius bona molestari
non debent, sed habeat ea res
suas vniuersas, tam paternas,
quàm maternas, cum his, quæ
cumque donatione mariti ad
eam peruenerunt. Et hæc qui-
dem ita sunt, si mortem ei
pœna irrogauerit. Nam do-
natoris prius defuncti morte
donatio confirmatur. At si
maritus dumtaxat deporta-
tus fuerit, constante scilicet
matrimonio, maneat in pen-
denti donatio. quia nec ma-
trimonium deportatione ma-
riti est dissolutum. Quòd si
maritus vsque ad mortem
donationi adqueuerit: tunc
ius mulieris esto, fisco nullam communionem habente.

ᾧ δὲ ἀνέκαλέσατο τὴν δωρεάν,
τότε οὐδὲ ἀπεσεύσατο τὴν δεσποτείδην
τῶν πραγμάτων, ἀλλ' ἔχων αὐτὴν
ἐτελεύτησε.

Εὰν τὰ ἐξώτερικα τῆς γυναικὸς
ὁ ἀνὴρ δαπανήσῃ, εἰ μὴν δωρησαμέ-
νης ἐκείνης, ἐκ ἐνάγκης ὁ κληρονό-
μος αὐτῆς, εἰ μὴ μόνον εἰς ὃ γέγονε
πλουσιώτηρ. εἰ δὲ παρὰ γνώμην
αὐτῆς, τέλεια πάντα τὰ ἐξώτερικα
ἀναγκάζεται δοτικατᾶσθαι.

Εὰν γυνὴ σωισαμένη τῷ γάμῳ
δωρήσῃ τῇ ἰδίᾳ θυγατρὶ, ἔρρωται ἡ
δωρεά.

Διόταται ὁ ἀνὴρ δωρήσασθαι τῇ
γυναικὶ δούλον, ἵνα λαβοῦσα αὐτὴν
ἐλευθερώσῃ.

Ἡ πεντήρεκαλως διόταται δω-
ρήσασθαι τῷ γαμβρῷ.

Εὰν τις ἀλοῖς ἢ ἐκλήματι τιμω-
ρηθῇ ἢ δήμευθῇ, μὴ ἐνοχλείτω τῆς
ἐκείνου γαμετῆς ἡ οὐσία, ἀλλ' ἔχτω
πάντα τὰ πράγματα τὰ ἴδια, ὅσα πα-
τρῶα ἢ μητρῶα, ἢ ὅσα ἀπὸ δωρεᾶς
τῶν ἀνδρῶν εἰς αὐτὴν πενήλθῃ. πάντα
μὲν, εἰ μὴ θάνατον ἐπήγαγον αὐτῇ ἢ τι-
μωρία. τῇ γὰρ περὶ τῆς δωρεᾶς
σαμὴν, ἢ δωρεὰν βεβαιώσεται, εἰ μὴ ποί-
γε τοιοῦτον μόνον ὁ ἀνὴρ, ὅτι δέ-
σῃ ὁ γάμος μὴ ἐπὶ ἐνηρημένη ἢ δωρεά.
ἢ πᾶσι οὐδὲ ὁ γάμος λέλυται τῷ τῶν
ἀνδρῶν δωροδοκίᾳ. καὶ εἰ μὴ τελευ-
τήσῃ ὁ ἀνὴρ ἐφ' ἡσυχάσας τῇ δωρεᾷ.
τότε τὸ δίκαιον ἔχτω ἡ γυνὴ μὴ ἢ
κοινωνουῦτος τῶν δημοσίων.

huc nullam communionem habente.

Εκ τῆς ἀγράφου συνηθείας τῶν Ὁσων. τῶ-
 π γὰρ ἔστι ὃ ἐξ μορίβους. ἐδέχθη γὰρ ἡμῖν τοῖς
 Ρωμαίοις μὴ ἔρρωσθαι μεταξὺ ἀνδρὸς καὶ γυναι-
 κὸς δωρεάς. Ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον ἐδέχθη, ἵνα μὴ τὰ
 παρὰ ἄλλήλους ἀμοιβὰς ἐρωπὶ γυμνῶνται,
 ἀφειδῶς ἄλλήλοις δωροῦμενοι, καὶ μὴ συλκεί-
 νοντες ὁ ἑκάστου ἀλλήλου ἐκκεχυμένῳ πε-
 ρὶ ἄλλήλους ἐχέμεν, καὶ μηκέτι που σπουδα-
 σωσι παροδοποιεῖν. ὁ μὲντοι Σέξτος Κεκύλιος καὶ
 ἐκείνου ἐλεῖν αἶψαν τῆς καλύσεως εἶναι, ὅτι
 εἰ ἐξ αὐτῶν ἀνδρὶ δωρεῖσθαι, ἡδυνάτο τις ὅς αὐτὸν
 λέγειν παρὰ τὸν ἕτερον, ὅτι λύσω τὸν παρὰ σε γά-
 μον, εἰ μὴ δωρήσῃ μοι ὅτι δυνάσασθαι δωρήσα-
 σθαι. καὶ οὕτω τὰ λεγισμῶν νύεισκετο παρὰ
 τὰ συνομίαια. τῶν τὸν λεγισμὸν καὶ ἡ ὥρα τῶν
 Αντωνίνου τῆ βασιλείας ἡμῶν ἐδέξατο. οὕτως
 γὰρ εἶπεν. οἱ παρόντες ἡμῶν τὰς μεταξὺ ἀνδρὸς
 καὶ γυναικὸς δωρεάς ἐκώλυον, τὸν ἐντίμον καὶ
 σεμνὸν ἔρωτα ἐν μόναις ταῖς ψυχαῖς ἀποκείσθαι
 βουλόμενοι, καὶ φροντίζοντες τῆς τῶν συνηφέν-
 των ἄλλήλοις ἀγάθης φήμης καὶ ὑπολήψεως,
 ἵνα μὴ ἡ ὁμόνοια αὐτῶν ὑμῶν μακρὰν δόξῃ σπα-
 τήσθαι, καὶ ἵνα μὴ ὁ ἐν αὐτοῖς βελήτων ποτέστι
 πλέον ἀγαπῶν τὸν ἕτερον, καὶ ἐποίμως δωροῦμε-
 νος εἰς πενίαν ἐκπίπτῃ, ὃ δὲ χείρων τοῦτέστιν ὁ
 ὑποκεινόμενος ἀγαπᾷ, καὶ Ἀλλὰ τὸ λαμβά-
 νων τὰς δωρεάς, πλοσιώτερος γίγνεται.

Εν τούτῳ τῷ ἴδιον μεταξὺ τῶν νόμων τὰς δω-
 ρεάς καλύπτουσιν οἱ νόμοι. ὅτε καὶ νόμοις καὶ καὶ τὰ
 ἡμέτερα ἦν ὁ γάμος συνομία, ὅς ἐρρωται ἡ
 δωρεά. τῶν παρὰ ἄλλους. εἰ δὲ ὑπόζυνος ἐμποδί-
 ζεται συζηταῖν ὁ γάμος, ἔρρωται ἡ δωρεά. ὅθεν εἰ
 ἡ τῆς συκλητικῆς θυγάτηρ ἀπελθὼν γαμεθῇ
 παρὰ τὸ δόγμα τῆς συκλητικῆς, ἢ τὰ ἀρξὺν τῆς
 ἐκκλησίας, ἢ τὰ γραυτομῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἢ
 ἐκκλησίᾳ γυνὴ συνομίᾳ παρὰ τὰ βασιλικά
 μὲν δάτα, ἔρρωται ἡ δωρεά. ὅτι ὁ γάμος ἐστὶν
 αὐτοπόστατος. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἡ ἀκρίβεια. ὅς ἐστι
 δὲ θεμιτὸν ταῦτα τὰς δωρεάς ἐρρωσθαι, ἵνα μὴ οἱ
 ἀμφοτέρωθεν ἐν τῇ παρὰ ἀλλήλους συνομίᾳ
 βελήτοιες ὡρεθῶσι τῶν νομίμως συνομολογῶν
 ἄλλήλοις. ὁ δὲ θεὸς Σεβήρης ὅτι τῆς ἀπελθού-
 ρας Πομπηίας Παυλίνης ὄντος συκλητικῆς ὁ ἐναγίων
 ἀπεφῆκετο. καὶ εἰκότως. ὅθεν γὰρ ἀφ᾽ ἑσέως γυναικὸς

^a *Inter virum.*] Ex illiterato pruden-
 tium consensu. hoc enim est quod
 heic dicitur, moribus apud nos Ro-
 manos receptum est, ne inter virum
 & uxorem donationes valeant. idē
 autem receptum est, ne mutuo amo-
 re inuicem spoliarentur, profusē sibi
 inuicem donantes, nec ad rem satis
 attendentes propter profusam erga se
 facilitatem: nec esse eis studium li-
 berorum quærendorum. Sextus ta-
 men Cæcilius hanc quoque prohibi-
 tionis rationem esse dicit, quia si li-
 ceret eis donare, poterat alter alteri
 dicere se nuntium ei remissurum si
 non sibi donaret cū donare posset.
 atque ea ratione euenturum ut ve-
 nalitia essent matrimonia. Hanc ra-
 tionem probavit & oratio Antonini
 imperatoris nostri. nam ita ait. Maio-
 res nostri inter virum & uxorem do-
 nationes prohibuerunt, amorem ho-
 nestum & pudicum in solis animis re-
 poni volentes, famæ etiam & existi-
 mationi coniunctorum consulentes,
 ne concordia eorum pretio conciliari videretur, nève melior, id est,
 quia aliud impensius amaret, & faci-
 lius donaret, in paupertatem incide-
 ret, deterior autem, id est, qui ama-
 re simularer, & ideo donationes con-
 sequeretur, ditior fieret.

^b *Non solum.*] Hinc videamus inter
 quos legibus sunt prohibita donatio-
 nes. cū matrimonium legibus mo-
 ribusque nostris constat, donatio non
 valet. hoc certissimum est. Sed si
 quid impedimento nuptiis sit, dona-
 tio valet. Vnde si Senatoris filia li-
 bertino contra Senatusconsultum nu-
 pserit, vel præfidi prouinciæ, vel ei
 qui in prouincia meret, prouincialis
 mulier contra mandata Principis, va-
 let donatio, quia nuptiæ non con-
 sistunt. quæ quidem obtinent secun-
 dū merum ius. sed fas non est, eas
 donationes valere, ne pensior condi-
 tio sit eorum qui in contrahendis nu-
 ptiis deliquerunt, quàm eorum qui
 secundū præcepta legum coeunt.
 Diuus autem Seuerus in liberta Pon-
 tij Paulini senatoris contrā statuit.
 & meritò, non enim affectione vxoris

senatori iuncta erat, sed magis quasi in concubinato erat. & ideo dixit valere donationem in eam collatam.

^c *Putat si Senatoris filia.*] In fine digesti 32. dicitur, eiusmodi donationes filci viribus vindicari. in constitutione autem 7. tit. 16. lib. 5. Cod. mulieri quæ donauit, vtilem super his reuocandis actionem dat.

^d *Et qui in eiusdem sunt.*] Non solum maritus uxori suæ donare prohibetur, sed & qui cum eo in potestate est, puta frater eius, qui soceri mulieris filius est. nomen autem potestatis non solum in fratre mariti accipimus, sed etiam in seruis soceri, ut hi quoque donare non possint, vel filij qui in eius potestate sunt. generaliter enim qui aliquo iure subiecti sunt marito, uxori donare non possunt. Vnde si mater filio qui in patris potestate est, donet, donatio non valet: quia patri acquiritur. Sed si in castra eunti filio mater dedit, cum sit in peculio eius castrensi, donatio valet: quia filius ipse id acquirit. hodie igitur quoniam proprietates eorum quæ à matre donantur patri non acquiritur, vtiliter filio eius donat. ususfructus autem remanet penes uxorem, ne viro eius adquiratur. Sed & si filius, vel priuignus uxoris, vel quiuvis alius qui in mariti potestate sit, puta nepos ex filio, de castrensi peculio donauerit, valet.

Nota hoc. & lege constit. 19. tit. 16. lib. 5. Cod. qua dicitur, matrem eorum quæ constante matrimonio donauerit & tradiderit, dominium transferre. Hoc autem digestum intellige cum mater filio communi donat, quod prohibetur in hoc themate.

^e *Consuetudines.*] Sportulas.

A σιωποικεῖ τὰς συγκαλητικῶν, ἀλλὰ μᾶλλον ὡς παλακή αὐτῶν. καὶ ἀφ' οὗτο εἶπεν, ἐρρώσθαι τὴν εἰς αὐτὴν δωρεάν.

Εν τῷ τέλει τῆς λβ'. διγ. φησὶν, τὰ τοιαῦτα φισκοῦσθαι. ἐν δὲ τῇ ζ'. ἀφ' αὐτῆς τῆς ις'. ὑπ. τῆς ε'. βιβ. κἀδικοῦς τῇ γυναικὶ δωρησαμένη ὅτι τούτων τῶν θεμελιῶν, οὐ πλὴν δέδωκε εἰς τὴν δωρεάν.

Οὐ μόνον ὁ αἷρ κεκάλυται τῇ ἰδίᾳ γυναικὶ δωρῆσθαι, ἀλλὰ καὶ ὁ σιωποικεζούσιος αὐτῆς, οἷον ἀδελφὸς αὐτῆς, ὁ τῆς πεντηροῦ τῆς γυναικὸς υἱός. τῶτο δὲ ὅτι τῆς σιωποικεζούσιος ὄνομα, οὐ μόνον ὅτι B ἀδελφοῦ τῆς ἀνδρὸς λαμβάνομεν, ἀλλὰ καὶ ὅτι δούλων τῆς πεντηροῦ, ἵνα μὴ καὶ οὗτοι δυνάμει δωρῆσθαι τῇ γυναικὶ, ἢ υἱοὶ αὐτῆς ὑπεξούσιοι. καὶ γὰρ οἱ καὶ δίκαιον πᾶσι δωρῆσθαι ἢ ὑποκείμενοι τῷ ἀνδρὶ, οὐ δυνάμει δωρῆσθαι τῇ γυναικὶ. ὅθεν ἐὰν μήτηρ τῷ ἰδίῳ υἱῷ ὑπεξούσιῳ τῆς ἀνδρὸς αὐτῆς δωρήσθαι, οὐκ ἐρρώται ἢ δωρεὰ. ὅτι τῷ πατρὶ παρασπείζεται. εἰ δὲ ὅτι τῷ πατρὶ αὐτῆς ἀπὸντι τῷ υἱῷ ἐδωρήσασθαι ἢ μήτηρ, ὡς εἶπεν αὐτῇ καὶ περὶ τῆς πεντηροῦ, ἐρρώται ἢ δωρεὰ. ὅτι αὐτὸς ὁ υἱὸς αὐτῆς καὶ τῆς. σήμερον οὖν ἢ δεσποτεία τῷ πατρὶ τῆς μητρὸς δωρομένην, ὅτι οὐ παρασπείζεται τῷ πατρὶ, ἰσχυρῶς C δωρῆσθαι τῷ υἱῷ αὐτῆς. μόνος δὲ ὁ οὐ συφρονικός οὐ μεταβάνει ἐκ τῆς γυναικὸς, ἵνα μὴ παρασπείζῃ τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς. εἰ δὲ καὶ υἱὸς ἢ πατρὸς τῆς γυναικὸς, ἢ ἄλλος τις ὑπεξούσιος ὢν τῆς ἀνδρὸς τυχὸν ἔσθαι ἔχων καὶ πένοντι περὶ τὸν δωρῆσθαι εἰς αὐτῆς τῇ γυναικὶ, ἐρρώται.

Σημείωσαι τῶτο. καὶ ἀνάγνωθι τὴν ιθ'. ἀφ' αὐτῆς τῆς ις'. ὑπ. τῆς ε'. βιβ. τῆς κἀδικοῦς, ἐν ᾧ φησὶν, ὅτι σιωποικεζούσιος τῷ γάμῳ ἢ μήτηρ δωρομένη καὶ πατρὶ μεταφέρει τὴν δεσποτείαν. τῶτο δὲ διγὰρ νοῦν ὅτι ἢ μήτηρ δωρήσθαι τῷ καὶ τῷ παιδί. κεκάλυται γὰρ ὡς ἐν πάρεστι θεματι.

Σπόρτουλας.

ΤΩΝ ΒΑΣΙΛΙΚΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΝ ΛΑ΄.

ΤΙΤΛΟΣ Α΄.

ΠΕΡΙ ΔΕΣΠΟΤΩΝ ΕΠΑΧΘΩΣ ΚΑΙ ΟΥ

παρασηκόντως καχερήμων τοῖς ἑαυτῶν δούλοις.

ΒΑΣΙΛΙΚΩΝ
LIBER XXXI.

TITVLVS I.

DE DOMINIS QVI DVRIVS, NEC VTI

conueniebat, seruos suos tractarunt.

α΄. Γαλ.

ΕΝ πᾶσι μὲν τοῖς
ἔθνεσιν ὁ δεσπό-
ται τῆς ζωῆς καὶ τῆς
θανάτου τῶν δού-

λων κατεξουσιάζουσι. καὶ ὅσα κτή-
σονται, τοῖς δεσπόταις παρασσεύου-
σι. Ῥωμαίοις δὲ χαλεπαίνειν τοῖς ἑαυ-
τῶν δούλοις ὑπὲρ μέτρον ἢ ἀνὰ αἰτίας
τοῖς νόμοις ἐγνωσμένης, ἐκ ἕξεσι. καὶ ὁ
ἄλόγως φονδύων ἴδιον δούλον, ὡς ἄλ-
λόττειον φονδύων, τιμωρεῖται.

β΄. Οὐλπ. Εἰ δὲ καὶ σφοδρῶς αὐτοῖς
χαλεπαίνει, ἢ ἀδίκως λιμῶν αὐτοῦ
δαπανᾷ, ἢ πρὸς αἰσχρότητα συνωδεῖ,

Bafil. Tom. IV.

A I. GAI.

PVD om-
nes gentes
dominis vi-
tæ necif-

L. r.
D. de
his
qui sui
vel al.

que potestas in seruos est: &
quæcumque adquisierint, do-
minis adquirunt. Romanis
autem in seruos suos supra
modum, vel sine causa legi-
bus cognita, sæuire non licet:
& qui sine causa seruum suum
occidit, æquè punitur, ac si
alienum seruum occiderit.

II. VLP. Si verò vehemen- L. 2.
ter in eos sæuierit, aut iniu-
stè eos fame vexauerit, aut
ad turpitudinem compulerit,

R r r

ad statuas principis confu-
giunt, & distrahere cogitur
eos bona conditione, ut in
potestatem eius nunquam re-
uertantur. Quidam quum ex
leui causa seruos suos atroci-
ter puniuisent, in quinquen-
nium relegati sunt.

Legi-
to &
Nou.
88.

*De his qui sunt in potestate,
deque emancipatione. Item, B
si paruerit ingratos esse, qui
emancipati sunt, rursus eos
in potestatem redire.*

L. 5. V. I D E M. Et nepotes ^a ex
maribus nostri, & cæteri de-
inceps, in potestate nostra
sunt.

L. 7. VII. I D E M. Si filius meus
ciuitatem amiserit, vel seruus C
poenæ fuerit effectus; natus ex
eo nepos in locum eius suc-
cedit. Qui furiosus est, libe-
ros nihilo minus in potestate
habet, tam ante furorem,
quàm post eum genitos aut
conceptos.

SCHOLION.

§. ult.
Instit.
de pat.
pot.

^a *Ex maribus.*] Nam ex filiabus nati
nepotes, quamuis eorum matres in D
potestate nostra sint, tamen nostræ
potestati non subiiciuntur, sed suo-
rum potius parentum.

ποροφύργοι βασιλικαῖς σήλαις, καὶ
παρασκεῖν αὐτοὺς ἀναγκάζεται κα-
λῇ αἰρέσει, ἐφ' ᾧ μηδέποτε πρὸς αὐ-
τὸ ὑποστρέψαι. Ἰνὲς δὲ ἐξ ἐλαφρᾶς
αἰτίας πικρῶς αὐτοὺς δούλοις αὐτῶν τι-
μωρησάμενοι, ἐπὶ πενταετίᾳ ἐξω-
είδησαν.

Περὶ ὑπεξοισίων, καὶ λύσεως ὑ-
εξοισιότητος. καὶ ὅτι ἐὰν ἀχάριστοι
φλυώσιν ὁ λυθέντες τῆς ὑπεξου-
σιότητος, γίνονται αὐτῶν ὑπεξούσιοι.

ἀνέ-
γωγε
νέγραπ-
ται.

ἐ. Ἰδεμ. Καὶ ὁ ἐξ ἐγγύων ἐκγονοὶ
ἡμῶν, καὶ ὁ ἐφεξῆς, ὑπεξούσιοι
ἡμῶν εἰσιν.

ζ'. Ἰδεμ. Εὰν ὁ υἱός μου πλὴν πολι-
τείαν ἀπολέσῃ, ἢ ὑποβιβάσῃ ὁ γνή-
ται πωινῆς, ἐξ αὐτοῦ ἐκγονοὶ εἰς πό-
πον αὐτοῦ ὑποεισέρχεται. ὁ μαινόμε-
νος, ἔχῃ αὐτοῦ παῖδας ὑπεξοισίοις,
καὶ αὐτοῦ πρὸς τῆς μανίας, καὶ αὐτοῦ
μετ' αὐτῶν τεχθέντας ἢ συλληφθέν-
τας.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Οἱ γὰρ ἀπὸ θυγατέρων ἐκγονοὶ, εἰ καὶ ὑπὸ
πλὴν ἡμῶν ἐξοισίῳ αἱ τοῦτων μητέρες εἰσιν, ἀλλ'
οὐ οὐ γίνονται ἡμῶν ὑπεξοῖσιοι. ἀλλὰ μάλ-
λον τῶν ἰδίων πατέρων.

ΤΙΤΛΟΣ β'.

Περὶ παραστάσεως τῆς παίδων.

TITVLVS II.

DE LIBERIS EXHIBENDIS.

α'. Οὐλ-
παν. ΟΥ δύναται ὁ πατήρ

ἀπαγεῖν τὸ γαμβρόν

ᾧ δασῆσαι τὴν αὐτῆς θυγατέρα.
β'. Ερμούλ. Τὸ δὲ ἐναντίον ὁ γαμ-
βρός ἐνάγῃ τῷ πατρὶ, ἵνα ἀγάγῃ τὴν
ζυγαθεῖσαν αὐτῷ.A. I. VL-
PIAN. Pater à genero pete-
re non potest, vt fi-
liam suam exhibeat.L. r.
in fin.
D. de
lib.
exhib.
L. 2.II. HERMOG. Per contra-
rium gener conuenire pa-
trem potest, vt sibi iunctam
ducat.

ΤΙΤΛΟΣ γ'.

ΠΕΡΙ ΑΧΑΡΙΣΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ.

TITVLVS III.

DE INGRATIS LIBERIS.

α'. ΕΙ τις δῆποτε τῆς παίδων ἀχα-
ριστος ὀφθῇ ὡς τὸ δὲ ἐργετή-
σαντα γονεῖα, καὶ εἴτε ὁχλαγῶν
αὐτῷ πεποιηκώς, εἴτε ἄλλως πῶς
ὑβριστικῶς διαγυρόμενος ἐμπιέτω
τῆς ἐλευθερίας, καὶ ὑπεξούσιος πα-
λιν ἔστω.B. I. S I quis vnquam libero-
rum erga bene de se
meritum parentem ingratus
exstiterit, & vel conuitium
ei fecerit, vel alio quo modo
iniuriam intulerit : libertate
cadat, & rursus potestati sub-
iectus esto.L. vn.
C. de
ingr.
lib.

ΤΙΤΛΟΣ δ'.

Ποίοις τρόποις τὸ ὑπεξούσιον διαλύεται.

TITVLVS IV.

*Quibus modis ius potestatis soluitur.*α'. ΔΙαλύει τὴν πατρὸς ὑπεξουσί-
τητα καὶ ὁ δωροδοκίος τῶ πα-
τρός. καὶ ὡς περ τῇ αὐτῆς πελευθῇ, οὕτω
καὶ τῷ δωροδοκίᾳ αὐτῆς παύεται ὁ
Basil. Tom. IV.C. I. P Atriā potestatem pa-
tris quoque deportatio
soluit, ac sicut ipsius mor-
te, sic & deportatione filiuss. quā
autē.
Instir.
quib.
mod.
ius
por.

Rrr ij

in eius esse potestate definit. Sed si ex indulgentia principis reuocatus ciuitatem receperit, in pristinum ei statum omnia restituuntur. Quòd si filius, qui est in potestate, vel præses factus fuerit, vel dux, vel episcopus; statim patris potestate liberatur. Si patrem contigerit in hostium potestate venire, si quidem è captiuitate liberatus fuerit, filius in eius potestate manet. Neque tantum insequenti tempore, verumetiam ipso tempore captiuitatis existimatur esse in potestate. Quòd si pater apud hostes decesserit, ab ipso captiuitatis tempore filius sui iuris factus intelligitur. Ideoque si contigerit aliquem, qui duos filios habeat, & in bonis bis mille solidos, ab hostibus capi, alterumque filiorum, hominem industrium, mille solidos sumere, ac negotiando mille alios lucrari, quum alter ignauus interim nihil adquirat: defuncto apud hostes patre, primos quidem bis mille solidos ex æquo filij, tamquam hereditatem paternam, compartiuntur, alteros verò mille solidos solus ille filius accipit, qui eos negotiando lucratus est: vt qui ex eo tempore factus fuerit sui iuris, ex quo communis pater in hostium potestatem venit. Soluitur etiam patria potestas, quum parentes iudi-

^A παῖς αὐτοῦ εἴη ὑπεξούσιος. εἰ μὲν τοι ἐκ βασιλέως φιλανθρωπίας ἀνακληθεὶς, ὑπολάβῃ τὴν πολιτείαν, ἅπαντα αὐτῷ εἰς τὴν δρχαίαν δοποκαθίστανται τάξιν. ἄλλα καὶ εἰ γένηται ὁ ὑπεξούσιος, ἢ ἐπαρχος, ἢ στρατηγός, ἢ ἐπίσκοπος, παρδὸν τῆς τῆς πατρὸς ὑπεξουσιότητος ἀπαλλάττεται. καὶ εἰ συμβῇ δὲ ^Β πατέρα αἰχμαλωπιδυῖναι, εἰ μὲν τῆς αἰχμαλωσίας ἀνάρρουδῃ, μένει ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὑπεξούσιος. καὶ οὐ μόνον ^Γ πρὸς τῷ μετέπειτα χρόνῳ, ἀλλὰ ^Δ τῷ αἰχμαλωσίας καιρὸν νομίζεται ὑπεξούσιος. εἰ δὲ παρὰ τοῖς πολεμίοις τελευτήσῃ ὁ πατήρ, ἐκ τῆς καιροῦ τῆς ἀλώσεως δοκεῖ γίνεσθαι ὁ παῖς αὐτοῦ ὑπεξούσιος. ὅθεν καὶ εἰ συμβῇ ἵνα δύο παῖδας ἔχοντα, καὶ διχάλιων νομισμάτων ὁμοιοσίαν, ληφθῶναι ὑπὸ τῶν πολεμίων, καὶ ^Ε μὲν τῶν παίδων ἀπουδαῖον ὄντα λαβεῖν τὰ χίλια NN. καὶ δὲ ἐμπορίας κερδάναι ἑτέρα χίλια, ^{ΣΤ} δὲ ἑτέρῳ ῥάθυμον μηδὲν προσκτήσασθαι, καὶ τελευτήσῃ παρὰ τοῖς πολεμίοις ὁ πατήρ. ^Ζ τὰ μὲν δρχαία διχίλια NN. συμμερίζονται ^Η παῖδες ἕξ ἴσου, ὡς ὄντα πατρῷον κληρον, τὰ δὲ ἑτέρα χίλια NN. μόνον ὁ ἐμποροσάμενος καὶ κερδάνας υἱὸς λαμβάνει, ὡς ἕξ ἐκείνου γυρόμενος αὐτοῦ ὑπεξούσιος ἕξ οὗ ὁ κοινὸς ἡχμαλωπιδῇ πατήρ. διαλύει τῆς ὑπεξουσιότητος, καὶ τὸ προσελθεῖν εἰς τὴν γρ-

νεῖς τῷ ἀρμοδίῳ δικαστῇ ἢ ἀρχόντι, ἢ τοῦ οἰκείου υἱοῦ ἢ θυγατρὸς ἢ ἐκγόνου καὶ τοῦ ἐφεξῆς, τῆς οἰκείας ἐλευθερουῦ, ὑπεξοισιότητος λέγοντας ὅτι τὸνδε ἢ τοὺςδε ποιεῖν αὐτεξουσίου, καὶ τῆς ἐμῆς ἀφίμει χάρος. δύνανται δὲ αὖτε οἱ υἱοὶ ποιεῖν αὐτεξούσιον, τοῦ δὲ ἐκγόνου κρατεῖν ὑπεξοισιότητος, ἢ τὸ ἀνάπαλιν.

A cem competentem vel præsidem adeunt, & filios suos, aut filias, aut nepotes, & eos qui deinceps sunt, potestate sua liberant, his verbis utentes: Hunc vel hos emancipo, & manu mea dimitto. Possunt etiam parentes filium quidem emancipare, nepotes verò in potestate retinere, ac vice versa.

ΤΙΤΛΟΣ ε'.

ΠΕΡΙ ΑΥΤΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΟΣ.

TITVLVS V.

DE SOLUTIONE PATRIÆ POTESTATIS.

Θεασίζοντες τοὺς τε ἐμβαθροὺς ὑπάτους, εἰπὼν ἐν ὑπεξοισιότητι τελεῖν, ἅμα τῷ ῥήματι τῷ παύσει αὐτοῖς χαρίζοντες τὴν τάξιν, εἰς αὐτεξοισιότητα φέρεσθαι. καὶ πρὸς γε τοῖς ἡμεμενοῖς ὅρα τῆς βασιλείας ὑπαποκοῖς συμβόλοις, εἰπὼν ὑπὸ τῷ τῷ πατέρων τελεῖν χεῖρα γίνεσθαι τὸ σύμβολον αὐτεξοισιότητος πρὸφασιν.

B Sancimus, ut ordinarij consules, si quidem potestati subiecti fuerint, vnà cum ipso verbo, quod eis hunc ordinem largitur, sui iuris efficiantur: nec non ut his, qui ab imperatoria maiestate codicillis consularibus cohonestantur, si quidem sub patria potestate sint, codicillus emancipationis occasio fiat.

ΤΙΤΛΟΣ ς'.

ΠΕΡΙ ΕΓΚΥΜΟΝΟΥΣΗΣ.

TITVLVS VI.

DE MVLIERE PRÆGNATE.

α'. Οὐλ-Τὸ πρὸς παίδων δόγμα, παν. δύο αἰτίας ἔχ. μίση μὲν πρὸς τῇ ἐπιγνώσει· ἄλλω δὲ, πρὸς τῇ

C I. VL- Senatusconsultum de LIBERIS, duas causas continet. Vnam de agnoscendo, alteram de his qui fal-

L. r.
D. de
agn.
& al.
lib.

Basil. Tom. IV.

Rrr iij

sum partum subiiciunt.

§. 1. Permissum est ergo mulieri, quæ se prægnatam putat, eîue qui eam in potestate habet, & ei cui mandatum ab eis est, denuntiare intra dies triginta post diuortium connume-
randos, ipsi marito, vel ei cuius in potestate est, vel domum, si nullius eorum copiam habeat.

§. 2. Domum dicimus, quæ in ciuitate est. nam si habitat in villa vel municipio, denun-
tandum illic est, vbi matrimonium factum fuit. Aliud autem nihil denuntiat mulier, quàm ex eo se prægnatam esse. iam mariti est, vel mittere custodes, vel renun-
tiare, quod non sit ex se prægnas. hoc autem & alius nomine eius facere potest.

§. 3. Quod si hæc non faciat, partum agnoscere cogitur: & non agnoscens, extra ordinem coërcetur.

§. 6. Dies triginta continuos post diuortium computamus. Si verò nulla denuntiatione facta, intra dies triginta partum ediderit, in senatusconsultum non incidit. Nullum autem partui præiudicium fit, quemadmodum nec patri, qui custodes misit. Nam siue negat eam vxorem esse, siue dicit ex se prægnatam non esse, siue custodes miserit, siue non, citra impedimentum de partu habetur quæstio.

^A ὑποβολιμαίοις ποιουμένων.

Επιτέτραπται τῷ γυναικὶ νομιζούσῃ ἐγκυόν αὐτῷ, καὶ τῷ ἔχοντι αὐτὴν ὑποεξουσίαν, ἢ τῷ πατρὶ αὐτῆς ἐνταλθέντι, παραγγέλλει εἶσθαι λ'. ἡμερῶν, ἀριθμουμένων ἀπὸ τῆς διαζυγίου, αὐτῷ τῷ ἀνδρὶ, ἢ τῷ ἔχοντι αὐτὴν ὑποεξουσίαν, ἢ τῷ οἴκῳ, ἐν τῇ μὴ χεῖν ἑνὸς αὐτῶν ἀρχεῖαν.

^B ρεῖαν.

Οἶκον λέγουμεν τὸ ἐν πόλει. εἰ δὲ ἐν κώμῃ, ἢ πολίχνῃ οἰκεῖ, ἐκεῖ παραγγέλλει καὶ ὅπου γέγονεν ὁ γάμος. οὐδὲν ἔσθαι ἢ γυνὴ παραγγέλλει, ἢ ὅτι ἔγκυός ἐστιν ἢ αὐτῇ. λοιπὸν ἐν αὐτῷ ἐστιν, ἢ πέμψαι φύλακας, ἢ ἀντιπαρ-
αγγέλλαι, ὥς ἐστιν ἢ αὐτῇ ἔγκυος. τὰ τοιαῦτα δὲ ἄλλα ὀνόματι αὐτῆς διω-
ταί ποιεῖν.

^C

Ταῦτα δὲ μὴ ποιεῖν, ἀναγκάζε-
ται ὃ τελεῖν ἐπιγινώσκων· καὶ μὴ ἐπιγινώσκων, ἢ τραορδίνως σωφρο-
νίζεται.

Συνάπτας τὰς λ'. ἡμέρας μετὰ τὸ διαζυγεῖν ψήφισμα. εἰ δὲ μὴ πα-
ραγγείλασα, τέλη ἐντὸς τῶν λ'. ἡμε-
ρῶν οὐχ ὑπόκειται. πένθεμα δὲ τῷ τοκετῷ οὐ γίνεται. ὥστε οὔτε τῷ πατρὶ πέμψαντι φύλακας. εἴτε γὰρ ἀρνεῖται γαμετῷ αὐτῷ εἶναι, εἴτε λέγει αὐτῷ μὴ ἐγκυμονεῖν, εἴτε πέμψαι φύλακας, εἴτε μὴ, ἀκωλύτως γίνεται ἢ οὐ τῷ τοκετῷ ζητήσις.

^D

Εἰς πρᾶιδικίον δὲ βλάπτει τὸ πα-
ραλίπειν τὴν νομίμων. εἰ μὲν γὰρ
παράλειψαι τῆς γυναικὸς, ὃ αὐτὴ
μὴ πέμψῃ φύλακαί, μήτε διαμυρ-
τήρηται μὴ ἐγκυμονεῖν ἔξ αὐτῆς, αἰσθ-
νάζεται τὴν γυναικαὶ τὸ πικτόμηνον, καὶ
τρέφειν αὐτό. οὐ μὲν ἐκ τούτου καὶ
ὑπεξούσιον γίνεται, ὃ ἔξ ἄλλου
συλληφθεὶς· ἀλλ' ἡ πρᾶιδικίον ὑπερ-
τῆς ὑποδίδει.

Γίνεται δὲ ἡ ζήτησις. τί γὰρ ὅτι πο-
λυὸν ἀποδημήσας χρόνον ὄρεν ἔκγονον
πλὴν γαμετῶ;

Εἰ δὲ καὶ ἡ γυνὴ παραλίπηται τὴν
εἰρημνίων τῶν νόμων, ἐκ αἰσθνάζεται τὸ
πατὴρ τρέφειν τὸ πικτόμηνον, εἰ μὴ
δὴχθῃ ὑπὸς αὐτῆς, καὶ τῶν πικτόμηνων πρᾶ-
δικίον οὐ γίνεται, οὔτε πρὸς τὰ δίκαια
τῆς ὑποδίδει, οὔτε πρὸς τὸν ἀποδιδόντα. εἰ
δὲ διαγνωσθῶν ὁ δικαστὴς πρὸς τῆς εἰ-
σθνάζει ἐγκυμονεῖ, ἀποφθίνεται ἔξ
αὐτῆς ἐγκυμονεῖν, γίνεται γνήσιον ἢ τοι-
ὑπεξούσιον
β'. Ιουλ. Εν πάσαις ταῖς αἰτίαις.

γ'. Οὐλπιανός. Τὸ νόμιμον δόγμα
πρὸς τὴν μετὰ διαζύγιον πικτόμηνων
εἰσηγήσατο τὰ εἰρημνία. εἰ δὲ τεχθῇ
ἐν τῷ γάμῳ, ἢ μετὰ θάνατον μὲν τῆς
πατρὸς, πρὸς τὸν πατέρα δὲ τῆς μητρός
μέλλοντος αὐτὸν ἔχειν ὑπεξούσιον, εἰ ἐκ
τῆς ὑποδίδει, ἢ καὶ ἀμφιβάλλεται
πότερ' ἐν τῷ γάμῳ ἢ μὲν πᾶντα ἐτε-
χθῇ, ἢ καὶ εἰ γένονεν ἢ τεκοῖσα γαμετή
μονίῳ, an postea sit editus, & an

A In præiudicium verò no-
cet, aliquid ex his, quæ sena-
tusconsulto continentur, o-
mittere. Nam si mulier de-
nuntiauerit, & vir custodes
non miserit, neque contesta-
tus fuerit, eam ex se prægna-
tem non esse, & agnoscere
partum, & alere cogitur: ne-
que tamen propterea suus
quoque fit, qui ex alio con-
ceptus est, sed præsumptio
pro filio est.

B Habetur autem quæstio. s. 8.
Nam quid si, quum longo ab-
fuisse tempore, prægnatem
uxorem inuenit?

C Quod si mulier omiserit a-
liquid eorum, quæ senatus-
consulto traduntur; pater a-
lere partum non cogitur, nisi
filius eius esse probetur: &
partui nullum præiudicium
fit, neque in iure sui, nec
in alimentis. Si verò iudex
cognoscens, an ex eo prægnas
sit, prægnatem ex eo pro-
nuntiauerit, fit suus

II. I V L. In omnibus causis. L. 2.

III. V L P. Senatusconsultum L. 3.

ea, quæ dicta sunt, de his par-
tibus retulit, qui post diuor-
tium eduntur. Si verò partus
constante matrimonio fuerit
editus, aut post mortem qui-
dem patris, auctorem tamen super-
stite, qui eum in potestate
sua sit habiturus, si quidem
ex filio susceptus fuerit, vel si
etiam hoc ipsum in quæstio-
nem veniat, vtrum in matri-
monio, an postea sit editus, & an

an vxor fuerit, quæ edidit:
Rrr iiii

ex aliis senatusconsultis præ-
iudicio locus est.

L. 4. IV. PAVL. Necat partum non
solùm qui perfocat, sed & is
qui abiicit, & qui non alit,
& qui publicis locis miseri-
cordiæ causa exponit, quam
ipse non habet.

L. 5. V. VLP. Iudex cognoscit, li-
beros à parentibus, & paren-
tes à liberis propter inopiam
& imbecillitatem ali debere,
siue sui iuris sint liberi, siue
in potestate.

§. 1. Etiam vulgò quæsitus ma-
trem alit, & mater ipsum.

§. 2. Auus quoque maternus
alit. Et filiam legitimam pa-
ter. Inopem filium, nec o-
peris sufficientem, pater ale-
re cogitur.

§. 6. Non solùm pater filium a-
lere cogitur, verùm etiam
cætera onera ei præbere, ve-
stem & habitationem. Im-
pubes filius emancipatus pa-
trem inopem alere cogitur.
Etenim absurdum est, egere
patrem, & à necessariis desti-
tuiti, quùm filius sit in facul-
tatibus.

§. 7. Mater quæ necessariò, &
cum modo filiam aluit, re-
ctè alimenta hæc à patre re-
petit: non tamen, si adfectu
materno erogauit, etiamsi à
patre suo educatur.

§. 8. Non etiam æs alienum
patris filius exsoluere cogi-
tur. Idem in patre. Heres
quoque filij non cogitur ale-
re patrem, nisi ad summam
egestatem deductus est.

Ἐξ ἐτῶν δογμάτων κινεῖται πρὸς
κεῖμα.

δ'. Γαυλ. Φονδὺς τὸ ὑποκείμενον ἕμνον
ὁ πνίγων, ἀλλὰ καὶ ὁ ρίπων, καὶ ὁ μὴ τρέ-
φων καὶ ὁ ἐν δημοσίοις τόποις ἐκπυόμε-
νος ὅτι ἐλεημοσύνην αὐτὸς ἐκ ἐχθ.
ἐ'. Οὐλπαν. Ὁ δικαστὴς γινώσκει τοῦ
παῖδας ἐκ τῆς γενέων, καὶ τοῦ γενεῖς
ἐκ τῆς παύδων δι' ἀποδείκνυ καὶ ἀδελ-
φείδων τρέφεσθαι, εἴτε αὐτεξούσιοι εἰσιν
ἢ παῖδες, εἴτε ὑπεξούσιοι.

Καὶ ὁ πορνόγυνὴς τρέφει πλὴν μη-
τέρα, καὶ ἡ μήτηρ αὐτὸν.

Καὶ ὁ κατὰ μητέρα πάππος ἀπο-
τρέφει. καὶ ὁ πατὴρ πλὴν νόμιμον θυγα-
τέρα. Ὁ πενόμενος παῖδα, καὶ μὴ
δυναμικὸν κάμνει, τρέφειν ὁ πατὴρ
ἀναγκάζεται.

Οὐ μόνον τρέφειν ὁ γενεὴς ἀναγκά-
ζεται Ὁ παῖδα, ἀλλὰ καὶ τὰ λοι-
πὰ βάρη χρῆσθαι αὐτῷ, ἐδῆται καὶ οἰ-
κησιν. καὶ ὁ αὐτεξούσιος ἀνὴρ, πε-
νόμενος Ὁ πατέρα ἀναγκάζεται
τρέφειν. ἀποπον γὰρ εἶναι, ἐν δι-
πορία ὄντος τῆς παιδός, πένεσθαι Ὁ
πατέρα, καὶ δεῖσθαι τῆς ἀναγκαίων.

Ἡ μήτηρ ἀναγκαίως ἀποτρέφει-
σα πλὴν θυγατέρα καὶ συμμέτρως, κα-
λῶς ἀπαιτεῖ Ὁ πατέρα. οὐ μὴν εἰ
χρεὴς μητρικῇ ἐδαπάνησε, καὶ ἂν ὥρᾳ
τῆς πατρὸς ἀπετρέφετο.

Οὐ μὴν καὶ χρεὴς ὑπὲρ τῆς πατρὸς
ὁ υἱὸς ἀναγκάζεται διδόναι. ὡσαύτως
καὶ ὅτι πατρὸς. καὶ ὁ κληρονόμος τοῦ υἱοῦ
οὐκ ἀναγκάζεται Ὁ πατέρα τρέφειν,
εἰ μὴ ἀκρῶς πένεται.

Ὡς καὶ ^α πατρῶνες, καὶ ^β ἀπε-
λύθεροι τρέφουσιν ἀλλήλους.

η'. Μαρκελλ. Τὰ βάρη τῶν δὲ δ' ἔρε-
νογονίας ἐπ' ἐξουσίαν ἐκγόνων, οὐ μὲν
καὶ τῶν ἀπὸ θυγατέρον. αὐταὶ γὰρ οὐχ
ἡμῖν, ἀλλὰ τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ὑπέξ-
στοῖς πικροῖσι. εἰ δὲ μὴ ἀείλῃσιν ^α
πατέρες αὐτῶν, ἢ πένονται· τὰ βάρη
αὐτῶν ὑπέχουσι.

α'. Ταῖς χρεῖαις τῶν πατέρον, βοη-
θεῖν τοῦ παῖδας δίκαιόν ἐστιν.

β'. Ο ἀρμόδιος δὲ δικαστὴς κελεύσας ^α
πατέρας τρέφεσθαι παρὰ τῆς παιδός,
εἰ ἀνέχῃ ἱκανὴν οὐσίαν εἰς τὸ ἀποτρέ-
ψαι ^β πατέρας.

γ'. Κακεῖνο δὲ διατυπῶσαι συνείδο-
μεν, ἵνα εἴποτε ^γ μεταξὺ ἀνδρός καὶ
γυναικὸς γάμον λυθῶσαι συμβαίῃ,
^δ ἐκ τῆς γάμου γνηστῆντες παῖδες μη-
δενὶ ὅπως βλαβῶσιν ἐκ τῆς διαβί-
ξεως τῆς γάμου, ἀλλὰ πρὸς τὴν τῶν
γονέων κληρονομίαν καλεῖσθωσαν, ἐκ
τῆς τῆς πατρὸς οὐσίας ἀναμφισβητή-
τως ἀποτρεφόμενοι.

δ'. Ὅπως δὲ ἀεὶ τῆς τρέφεσθαι ^δ πα-
τέρας καὶ τοῦ παῖδας διωρεῖσθαι
πενοντῶν, τῆς δὲ καὶ ἐπὶ πάντων
τῶν ἀνιόντων καὶ καπόντων παρῶ-
ν ἐκείνης φύσεως κρατεῖν κε-
λεύσμεν.

ΣΧΟΛΙΑ.

Οὐ μὲν ὁ κατὰ τὸν πατέρα. ἐπεὶ μηδὲ τρέ-
φεται παρ' αὐτῆς. Φησὶ γὰρ ὁ γονὴν, ὁ πορνογνή-
τῃ τύχῃ τῆς μητρὸς ἐπεται.

A Sicut & patroni atque li- s. 9.
berti se inuicem alunt.

VIII. MARCEL. Onera ne- L. 3.
potum masculi sexus sustine-
mus, non etiam eorum, qui
ex filiabus nascuntur. Nam
hæ non nostræ, sed marito-
rum suorum potestati subie-
ctos filios pariunt. Si tamen
aut non superstites sint co-
rum patres, aut egentes: no-
bis oneri sunt.

I. ^d Parentum necessitatibus L. 1.
liberos succurrere iustum est. C. de
alend. lib.

II. Iudex autem competens à L. 2.
filio patrem ali iubebit, si fa-
cultates ad alendum patrem
sufficientes habet.

XIII. Illud quoque nobis Non.
disponere libuit, ut si quan- 117.
do matrimonium inter vi- cap. 7.
rum & uxorem dirimi conti-
gerit, nati ex eo liberi nullo
modo damnum ex diuortio
capiant: sed ad successionem
parentum vocentur, haud
dubiè de bonis paternis a-
lendi.

XVII. Quod autem de alen- Ibid.
dis tam patre, quàm liberis
egentibus definiuimus, id in
omnibus personis utriusque
sexus, tam ascendentibus,
quàm descendantibus, obti-
nere iubemus.

SCHOLIA.

^a *Autus quoque.*] Non etiam pater- L. 24.
nus. quippe necis alitur ab ea. Nam D. de
regulæ verba sunt: Spurius condi- stat. ho.
tionem matris sequitur.

L. 43.
& 44.
D. de
verb.
sign.

^b *Verum etiam.*] Alimentis etiam vestis, & domicilium, & ad viuendum necessaria, quæque tuendo, curandoque corpori sunt, continentur.

^c *Materque.*] Si mater alimenta, quæ fecit in filium, à marito suo repetat: cum modo audienda est. Sic enim Diuus Marcus rescripsit: Quantum tibi nomine alimentorum, siue impensarum, quibus pro ratione necessitatis filiam tuam aluisti, à patre eius præstari oporteat, iudices causa cognita statuent. nec impetrare debes, vt ea rēperas, quæcumque cogente materno adfectu erogasti, etiam si à patre suo educaretur. quasi nullum

§. eod.

^d *Parentum necessitatibus.*] THEOD. In necessitatibus liberos subuenire parentibus oportet.

Ταῖς διατροφαῖς καὶ ἡ ἐσθῆς καὶ ἡ οἰκησις, καὶ τὰ πρὸς τὸ ζῆν αἰατὰ, καὶ πρὸς φυλακὴν καὶ φροντίδα τῶ σώματος ἐπιτηδεύαται.

Εὰν μήτηρ ἀποθρέψατα τὸν ἴδιον υἱόν, ἀπαγῇ τὸν ἴδιον ἀνδρα ἀπὸ αἰάλασε, καὶ συμμετρῶς αὐτὸν ἀκνέσθαι. οὕτω γὰρ ὁ θεῖος Μάρκος αἰτέρεται. ὅσον ὀνόματι τῷ ἀλιμύτῳ, ἥτοι τῷ χωρηγῶν αἰς κατὰ τὸ αἰατῶν τὴν σὺν θυγατέρα ἀπέθρεψας, καὶ πῶς ἀνέβη αὐτῇ, πῶς τὸ πατρὸς αὐτῆς, οἱ δικασταὶ διαγνώσκοντες. καὶ οὐκ ὀφείλεις ἐπιτυχεῖν εἰς τὸ ἀπαγεῖν ἐκείνην, ὅσα τῆς μητρικῆς διατροφῆς αἰατὰ ζούσης ἀνέβησας. εἰ καὶ πῶς τὸ πατρὸς αὐτῆς ἀπετρέφετο, ἅτε μηδεμίας βλάβης ἐπιούσης αὐτῇ ἀπὸ τοῦ διαζυγίου.

Θεόδωρος. Ἐν ταῖς ἀνάγκαις καὶ τοῖς παῖδας σπυλῶν τοῖς γονεῦσιν.

ΤΙΤΛΟΣ Ζ΄.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΘΕΩΡΗΣΑΙ ΤΗΝ ΓΑΣΤΕΡΑ.

TITVLVS VII.

DE INSPICIENDO VENTRE.

L. 1.
D. co.

I. VL-SI post diuortium ^CPIAN. S maritus vxorē prægnatem dicat, ipsa neget: eligit prætor tres obstetrices probatæ & artis & fidei, quæ eam inspiciunt. & si quidem vel tres, vel duæ prægnatem dixerint, perinde custodem admittit, atque si ipsa hoc desiderasset. Si autem tres vel duæ non esse prægnatem dixerint, custodem non admittit, ac maritus ad iniuriam ^Dmulieris & infamiam hoc fecisse videtur.

§. 4.

Si mulier mortuo marito prægnatem se esse dicet, his ad quos ea res pertinet, procuratoribusve eorum bis in

α'. Οὐλ-ΕΑΝ μετὰ τὸ διαζυγιῶν ὁ ^Cπιδω. Εἰ καὶ ἡ λέξη τὴν γαμετὴν ἐγκυμονεῖν, αὐτὴ δὲ διαρνήται. Ἐπιλέγεται ὁ ἀρχὼν τρεῖς μάχας δοκιμοὺς τὴν τέχνην καὶ τὴν πίσιν, ὧς θεωροῦσι. καὶ εἰ καὶ αἱ τρεῖς εἴτε καὶ αἱ δύο εἴπωσιν αὐτὴν ἐγκυμονεῖν, δέχεται φύλακα, ὥσπερ αὐτὴ τῷ ποτῇ ἦτησεν. εἰ δὲ αἱ τρεῖς εἴτε αἱ δύο εἴπωσιν αὐτὴν μὴ ἐγκυμονεῖν, οὐ δέχεται φύλακα. καὶ ὁ ἀνὴρ εἰς ὕβριν αὐτῆς καὶ ἀπρίαν δοκεῖ ποδοπεποιηκέναι.

Εὰν τὸ ἀνδρὸς τελευτήσαντος ἡ γυνὴ φησὶ ἐγκυμονεῖν, ὀφείλει δεύτερον τὸ μὲν ὡς ἀπρίαν οἷς διαφέρει,

ἢ προκτεράτωρσιν αὐτῶν, ἵνα, εἰ βού-
 λονται, πέμψωσι τὰς ὀφειλούσας Ἰπι-
 δεῖν πλὴν γαστέρα. πέμπονται δὲ πέντε
 γυναῖκες ἐλδύδεραι, καὶ ἅμα πᾶσαι
 ἐφορεῖσι, καὶ οὔτε μία τούτων ἀκούσης
 τῆς γυναικός, ἀπῆσαι δὲ γαστρός αὐτῆς.
 πικτεῖ δὲ ἐν οἴκῳ σεμνῆς γυναικός Ἰπι-
 λεγομένῳ παρὰ τῆς ἀρχοντος. πρὸ
 λ'. τῆς νομίζειν πικτεῖν, σελλέτω πλὴν
 ὠραφελίδῳ ἢ γυνή. μὴ ἐχέτω δὲ τὸ
 κουβούκλειον, ἐν ᾧ πικτεῖ, πολλὰς εἰ-
 σόδους, ἀλλὰ μίαν· τὰς δὲ λοιπὰς σάνι-
 σιν ἐκαστῇ ὑποφράσσειν μέρος· καὶ
 πρὸ τῆς κουβουκλείου τρεῖς ἐλδύδεραι
 καὶ τρεῖς ἐλδύδεραι, καὶ δύο στραπῶται
 φυλάττοισιν.

A mense denuntiare debet, ut
 mittant si velint, quæ ven-
 trem inspiciant. Mittuntur
 autem mulieres liberæ quin-
 que, hæque simul omnes in-
 spiciant, nec qua earum inuita
 muliere ventrem eius tangit.
 Parit autem in domo honestæ
 feminae, quam prætor eligit.
 Ante dies triginta, quam pa-
 rituram se putat, mulier de-
 nuntiandum mittat. Cubicu-
 lum, in quo paritura est, plu-
 res aditus ne habeat, sed v-
 num, reliqui ex vtraque par-
 te tabulis præfigantur: & an-
 te cubiculum liberi tres, &
 tres liberæ, cum binis militi-
 bus custodiant.

ΤΙΤΛΟΣ Η'.

Περὶ γυναικός εἰς νομίῳ πεμφθείσης.

TITVLVS VIII.

De muliere ventris nomine in possessionem missa.

α'. Οὐλ- **E**AN γαστρός ὀνόματι γυ-
 παν. νὴ πεμφθεῖσα, μεταγί-
 γη πλὴν νομίῳ κατὰ δόλον εἰς ἑστῇ, **Ϟ**,
 ἐνάγεται, καὶ ὁ ἔχων αὐτὴν ὑπεξου-
 σίαν, εἰ καὶ δόλον αὐτῇ γέρονεν, εἰς τὸ
 διαφέρειν τῷ ἐνάγοντι.

C I. VL- **S**I ventris nomine **L. 1.**
 PIAN. mulier in possessione **D. si**
 nem missa, in alium possessionem **vent.**
 nem hanc dolo malo transtu- **nom.**
 lerit: tam ipsa, quàm is, qui
 eam in potestate habet, si do-
 lo ipsius factum sit, conueni-
 tur in tantum, quanti eius
 interest, qui experitur.

Καὶ ὁ καὶ δόλον εἰς πλὴν νομίῳ ἐλ-
 θὼν, ἀναγκάζεται διὰ τῆς νόμου ἀνα-
 χωρεῖν αὐτῆς· καὶ μετ' ἐνιαυτοῦ ἢ ἀ-
 γωγὴ δίδεται· πρῶτατος γὰρ ἔχει
 ἀπαίτησιν.

D Et qui per dolum in posses- **s. t.**
 sionem venit, ab ea per edi-
 ctum decedere cogitur. da-
 tûrque post annum hæc actio,
 quia rei persequutionem ha-
 bet.

ΤΙΤΛΟΣ θ'.

Περὶ τῆς κατὰ συκοφαντίαν εἰς τιμὴν νομίμω περιφθείσης.

TITVLVS IX.

De muliere calumniae causa in possessionem missa.

L. 1.
D. si
mul.
C.

I. VL-**C** Alumnix causa in
PIAN. possessionem missa
mulier, edicto tenetur.

A α'. Οὐλ-
παν.

Η κατὰ συκοφαντίαν
περιφθεῖσα, ἐνέχεται.

§. 1. Calumniatur autem quæ
sciens prudensque se præ-
gnatam non esse, in posses-
sionem venit.

Συκοφαντεῖ δὲ, ἢ ἐν εἰδήσει
τοῦ μὴ ἐγκυμονεῖν εἰς νομίμω ἐλ-
θοῦσα.

§. 2. Hæc actio, quum poenalis
sit, intra annum datur in id,
quod interest.

Ἡ ἀγωγὴ ποιναλὴ οὖσα, εἴσω
ἐνιαυτοῦ δίδεται εἰς τὸ διαφέρειν.

§. 3. Pater quoque mulieris te-
netur, si per eum factum est,
ut per calumniam possessio
daretur.

Καὶ ὁ πατὴρ τῆς γυναικὸς ἐνάγε-
ται, εἰὰ δι' αὐτοῦ γέρονε κατὰ συκο-
φαντίαν δοθῆναι τιμὴν νομίμω.

ΤΩΝ

ΤΩΝ ΒΑΣΙΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ΛΒ΄.

ΤΙΤΛΟΣ Α΄.

ΠΕΡΙ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΠΑΙΔΩΝ ΓΝΗΣΙΩΝ ΤΕ ΚΑΙ
νόθων, καὶ ἐν νόθων γινομένων γνησίων, καὶ ἐν παλλακῶν γνησίων γι-
νομένων τῇ τῷ πατρικῶν συμβολαίων ποιήσε.

ΒΑΣΙΛΙΚΩΝ LIBER XXXII.

TITVLVS I.

DE SVCCESIONE LEGITIMORVM
liberorum & naturalium, & de his qui ex naturalibus legitimi
fiunt: deque concubinis, quae & ipsae per instrumenta dotalia
fiunt uxores legitima.

β'. **Ο** πατὴρ εἴς γε καὶ
μετὰ ἐκ ἔχων γνη-
σίῳ, πρὸς δευ-
τερὰν οἰκίαν χοίρη κατὰ τι-
να βελτίονα γνώμην, καὶ δὴ καὶ
παροδοποίησεν ὅτι αὐτῆς ἐν δου-
λείᾳ καθεστῶσης· ὑπερον δὲ ἐλαβε-
εἶα πρὸς πλὴν δευτέρου, καὶ
τὸ γάμον βεβαιώσεν· ἔπειτα καὶ
γαμικὰ συμβόλαια συγγραψάς· εἰ
καὶ γένοντο παῖδες μετὰ ταῦτα, ἢ
καὶ μὴ γένοντο. (ἵνα τὰ ἐκτέρας
Basil. Tom. IV.

A II. **S** ANCIMVS, vt Nou.
si quis vxorem 18. c.
legitimam non vlt.
habens, erga
suam ancillam meliore quo-
dam animo sit adfectus, &
ex ea in seruitute constitu-
ta liberos suscepit, postea
verò libertate ancillam dona-
uerit, & nuptias confirmaue-
rit, ac instrumenta nuptialia
conscripserit: siue liberi de-
inceps exstiterint, siue non
exstiterint, (vt casus vtrius-
Sff

que constitutionis nostræ ^A (complectamur) & vxor esto legitima, & ipsius in potestate filij, & legitimi, & ab intestato patris heredes: (de illis autem loquimur, qui ante instrumenta dotalia suscepti sunt) his ipsis viis, per quas ad ingenuitatem modo prædicto peruenerunt, & subsequuta deinceps dotalium instrumentorum confectio-
ne filiorum eis legitimorum ius indulgentibus.

ἡμῶν διατάξεως συλλάβοιμεν δέμα-
τα) ἔσω καὶ ἡ γυνὴ γνήσια, καὶ ὁ
παῖδες ὑπεξούσιοι, καὶ γνήσιοι, καὶ ὅς
ἀδελφῆς κληρονόμοι τῶ γεγεννηκότι
(Φαμὲν δὲ τοῦ πατρὸς τῶν περιουσιῶν
τεχθέντας) τῶν ὁδῶν, δι' ὧν εἰς εὐγέν-
ειαν κατὰ τὸ πρῶτον ἀφίκον-
το, καὶ τῆς μετὰ ταῦτα τῶν περι-
ουσιῶν ποιήσεως, τὸ γνήσιον αὐτοῖς χα-
ρίζομεν.

ΤΙΤΛΟΣ β'.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΝΟΘΩΝ.

TITVLVS II.

DE FILIIS NATVRALIBVS.

Nov.
89. c.
12.

IV. **S**I quis legitimos libe-
ros habet, non potest
filiis naturalibus, nec ē con-
cubina susceptis, eorūque
matri vltra vnciam vnam re-
linquere vel donare. Quòd si
concubina sola sit, ei semun-
ciam relinquat aut largiatur.
Cæterum si legitimos liberos
nullos habeat, nec aliquem
ascendentium, quibus ex ne-
cessitate legis relinquere bo-
norum suorum partem testa-
tores conuenit: licitum esto,
vt etiam ad vncias vsque duo-
decim liberi naturales here-
des scribantur. Sin aliquos
ascendentium habeant, legi-
timam eis portionem relin-
quant; reliquum ad natura-

^Cη'. **Ο**ΤΙ εἰ παῖδας ἔχει τις νομί-
μοις, μὴ δυνάσθαι αὐτῷ τοῖς
φισικοῖς παισὶ, μήτε τοῖς ἐκ παλλακῆς
πρῶτον μιᾶς οὐγκίας, καὶ τῇ μη-
τρὶ αὐτῶν καταλιμπάνειν ἢ δωρεῖ-
σθαι. εἰ δὲ παλλακὴ μόνη εἴη, πάντῃ
τὸ ἡμιούγκιον καταλιμπάνεσθαι ἢ
δωρεῖσθαι. εἰ μὲν τοι παῖδας ἐκ ἑχθ-
ρῶν, ἢ ἑταίρων τῶν ἀνιόντων, οἷς
δανάτη νόμου καταλιμπάνειν μέ-
λει τῆς οἰκίας φεικτικῶς προσή-
κει τοῦ διαπεμψέμεν· ἄλλα ἔσω καὶ
εἰς τὰς β'. Το γράφειν τοῦ φισι-
κοῦ παῖδας κληρονόμοις. εἰ δὲ ἔχοιεν
ἑταίρας τῶν ἀνιόντων, πλὴν νόμιμον αὐ-
τοῖς καταλιμπανέτωσαν μοῖραν.
τὸ δὲ λοιπὸν, εἰς τοῦ φισικοῦ

παῖδας ὧς ἀπέμπειν ἄδελφον ἐχέτωσαν. ἀδιαδέπων δὲ τελευτώντων ἔσθ' Φιστικοὺς παῖδας ἐχόντων, δύο μόνους. Ἐοῖ ἔχον ἔσθ' παῖδας ἅμα τῇ μητρὶ μερικομύνας. ὥστε ἐνὸς παιδὸς μερίδα καὶ τὴν μητέρα λαμβάνειν. ταῦτα δὲ φανερὸν, εἰ μὴ παλλακῇ συνοικῶν, παῖδας ἔξ αὐτῆς ἔχῃ. εἰ γὰρ ἐκ κεχυμύνα τῆς Ἰπιδυμίας αὐτῇ γέννηται, καὶ ἄλλας ἐπ' ἄλλαις ἐπεισάγει πορνικομύνας, πόρρω τῆς νόμου κατὰπαξ αὐτὰς ἀπελαύνεσθαι. εἰ δὲ γνησίων ὑπόντων, καταλίποι καὶ νόμοις, ἔξ ἀδιαδέπου μὲν οὐδὲν αὐτοῖς ὑπαρξάν. ὑποτρέφεσθαι δὲ μόνον ὧς ἀ τῇ γνησίων, καὶ τὸ πρέπον καὶ ὡς τὸ τῆς οὐσίας μέτρον.

ΕΦ' ὧν δὲ θεμάτων ④ Φιστικοὶ παῖδες καλοῦνται, Ἰπιδυμίων καὶ αὐτοὶ τῷ ἴσῳ ἔσθ' ὧν γονεὺς ἀμεβεβόωσαν.

A les liberos transmittendi facultatem habeant. Quod si moriantur intestati, qui liberos naturales habent, duas tantum vncias cum matre partiendas liberi consequantur: ita ut mater quoque vnius filij portionem accipiat. Hæc autem dicimus, si vniquis concubinæ cohabitans, liberos ex ea susceptos habeat. Nam si profusa libidine fuerit, & alias aliis meretrices induxerit: eæ procul ab hac lege prorsus arceantur. Si denique legitimis exstantibus, spurios quoque reliquerit, ab intestato quidem nihil illi consequantur, sed à legitimis pro ratione decori, & modo facultatum, dumtaxat alantur.

In quibus autem casibus liberos naturales vocantur, in iisdem & ipsi pari modo parentibus vicem rependant.

παροδοποιῆσαι, καὶ εἰ ἔχει παῖδας· ἵνα
μὴ μειωθῇ ἡ ἐλπίς αὐτῶν τῆς διαδο-
χῆς, ἢ ὁ αὐτῆς ὄρεσθαι λαμβάνων ἥτ-
τον ἢ πρὶν εἶναι ἀξιῶν.

ε'. Ἡ γυνὴ οὐ δύναται ὑποποιεῖσθαι,
ἢ τις οὐδὲ ὑπεξοισίους ἔχει τὸν παῖ-
δα. ἀλλ' ἐπὶ εἰς παραμυθίαν τῆς
ἀπωλομένης πατρὸς βούλεται λα-
βεῖν, διδομένη αὐτῇ τὸ ποιεῖν, ὡς αὐτῆς
ἔξ αὐτῆς τεχθέντα αὐτόν.

ς'. Ἡ ὑποψία τῆς ἀντεξοισίαν οὐκ
ἄλλως γίνεται, ἢ ἐνταῦθα, ἢ ἐν ἐπαρ-
χίᾳ, εἰ μὴ καὶ βασιλικῶς ἀνιχνε-
φῶν γινώσκται ἡ ψεύς.

να'. Δεῖ τὸν λαμβάνοντα εἰς ὑποψίαν,
εἴ μιν μείζονα τῷ λαμβανομένῳ. ἐπὶ
πρὸς μίμησιν τῆς φύσεως ἐπινενόη-
ται. ἡ δὲ φύσις προσβύτη οἷδε τῷ
ὑποψίᾳ πατέρα. νομίζεται γὰρ τέρας
εἴ μιν καὶ τῆς φύσεως ἄλλοτερον, ὅτε λέ-
γαν μείζονα εἴ μιν τὸν παῖδα τῷ πατρὶ.
ταῦτα δὲ καὶ ἐπὶ ὑπεξοισίων ἐκ αὐ-
τεξοισίων θεωρεῖται. δεῖ δὲ ἐκ θεωρη-
γεῖσθαι τὸν πατέρα ὁκτώ καὶ δέκα ἐνι-
αυτοῖς. ἡ γὰρ ποιῶντι ἡλικία ἐφηβό-
της λέγεται τελεία, ὅτε καὶ ἐβραδύως
ἡβῶντες ἡβῶσι, τῷ χρόνῳ πάντως
σωτηρέζοντος.

νβ'. Ὁ δυνόχου, ὄνομα ὅστις γε-
νικόν· τέμνεται δὲ εἰς τεύχεα. ὁ μὲν
γὰρ αὐτῶν εἰς ἀσπίδας, ὁ δὲ
κατὰ τοὺς, ὁ δὲ θλιβίαι. καὶ ἀσπί-
δες sunt spadones, quidam castrati, quidam thlibia.

Basil. Tom. IV.

A debeat, & an liberos habeat:
ne horum spes in successione
deminuatur, aut minus per-
cipere pupillus deprehenda-
tur, quàm dignum sit eum
consequi.

V. * Mulier adrogare non po-
test, quum nec liberos in po-
testate habeat. Verum quo-
niam in solatium amissorum
filiorum, in adrogationem
accipere quem cupit: eius fa-
ciundi potestatem ipsi conce-
dimus, ut quasi ex se proge-
nitum habeat.

VI. Adrogatio eorum, qui
fui iuris sunt, non aliter vel
hic, vel in provincia fit,
quàm ex rescripto principali.

LI. Debet is, qui sibi filium
adoptat, esse natu maior ado-
ptato. Nam ad imitationem
naturæ adoptio excogitata
est. Natura verò patrem filio
seniorem agnoscit. Nam pro
monstro est, & à natura alie-
num, dicere filium patre na-
tu maiorem esse. Atque hæc
tam in filiis familias, quàm
in patribus familias, locum
habent. Et quidem oportet
annis decem & octo patrem
præcedere. Nam isthæc ætas
plena pubertas dicitur, quia
pubescunt, & hi qui tardiùs
pubescunt tunc pubescunt,
habitu corporis utique con-
currente.

LII. Eunuchus generale no-
men est, ac in tres species di-
uiditur. Nam quidam eo-
rum sunt spadones, quidam castrati, quidam thlibia.

Sff iij

L. 5.
C. co.

L. 6.

Theo-
phil. 5.
mino-
rem.
Instit.
cod.

Theo-
phil. in
instit.
tit. de
adopt.
l. spa-
donū
D. de
verb.
sign.

dones sunt, qui propter aliquem morbum, vel frigiditatem, genitalibus membris noxiam, quo minus liberos procreent, impediuntur. Thlibiæ verò, quibus à nutrice vel matre fortè sunt extriti testes. Castrati autem, quibus exsecta sunt membra genitalia.

§. Sed
& il-
lud.
Instit.
eod.
Theo-
phil.

Castratus & thlibias nec patremfamilias apud principem, nec filiumfamilias apud magistratum adoptare possunt. Nam quibus natura procreandorum liberorum facultatem negavit, his hoc nec ius ciuile concessit, quod naturæ vestigiis insistit. quippe ne sperare quidem possunt, se liberos progenituros. At spado, quoniam spes est eum fortasse vitio liberatum posse liberos gignere, tam filiumfamilias, quam patremfamilias in adoptionem accipiet. Sed idem spado filiumfamilias adoptans, eum in potestate nō est habiturus.

Theo-
phil.
§. fem.
cod.

LIII. Est & aliud quiddam commune tam adrogationi, quàm adoptioni, quod femina constituit. Nam femina nec per oblatas principi preces, nec apud magistratum quemquam adoptare potest. quoniam adoptio patriam nobis in liberos potestatem tribuit. At mulier nec naturales liberos in potestate habet. Ius autem ciuile naturam sequitur. Igitur haud abs re neminem adoptabit, nisi si ex indul-

^Aδονές εἰσιν, οἱ ἕνεκεν δια τὴν πάθος ἢ ψύ-
ξιν ἐνοχλήσασαν τοῖς γενίμοις μο-
ρείοις, παιδοποιεῖν κωλύονται. Τύπου
δὲ ἀπαλλαχῆτες παιδοποιῶσι. θλι-
βία δὲ οἱ ἕνεκεν τῆς θροφῆς ἢ τῆς
μητρὸς πυλὸν ἐκθλίβιν τῇ διδύμων
ἐπέστησαν. κατὰ τοὺς δὲ εἰσιν ἐφ' ὧν
γένονεν ἐκτομή τῇ γυννητικῶν μο-
ρείων.

Ο μὲν κατὰ τοὺς καὶ ὁ θλιβίας οὐ
λαμβάνουσιν εἰς θεσιν, οὔτε αὐτεξού-
σι^ϑ ἢ βασιλέως, οὔτε ὑπεξού-
σι^ϑ ἢ ἀρχοντος. οἷς γὰρ ἡ φύσις
ἡρνήσατο τὸ παιδοποιεῖν, τούτοις καὶ ὁ
νόμος, κατὰ πόδα βαδίζων τῆς φύ-
σεως. ἀνέλπισα γὰρ αὐτοῖς τὰ τῆς παι-
δοποιίας. ὁ δὲ σπαδῶν (ὅστις τὸν
ἐλπίς εἰκὸς τῆς πάθος ἀπαλλαχῆ^ϑ
δυνάσται παιδοποιεῖν) εἰς θεσιν λήψε-
ται καὶ ὑπεξούσιον καὶ αὐτεξούσιον. ἀλλ'
ὁ σπαδῶν λαμβάνων ὑπεξούσι^ϑ εἰς
θεσιν, οὐχ ἔξει τὸν ὑπεξούσιον.

γ'. Εἰ καὶ ἐτέρῃ κοινωνία ὑποδείας,
ὡς ἀποτελεῖ ἡ γυνή. γυνή γὰρ οὐδὲ
δ^κ βασιλικῶς αἰτησιν, οὐδὲ κατὰ ἀρ-
χοντικῶς, δυνάσται λαμβάνειν εἰς
θεσιν ἵνα. ἡ γὰρ θεσις δίδωσιν ἡμῖν
τὴν κατὰ τὸ παιδὸς ὑπεξουσιότητα.
αὕτη δὲ τὸν φροσινὸς παῖδας ὑπε-
ξουσιῶς ἐκ ἑα. ὁ δὲ νόμος ἀπο-
λουθεῖ τῇ φύσει. εἰκότως οὐ λήψεται
εἰς θεσιν ἵνα, εἰ μὴ ἀρεὰ ἐκ φιλο-

πρίας βασιλέως πρὸς ᾧραμυθίαν^A τῇ τελευτησάντων αὐτῆς παίδων βε-
ληθῇ λαβεῖν. ὥστε οὐκ ἢ μὴ ἔχουσα
παῖδας γυνή, οὐδὲ διὰ βασιλέως
ἀνπρξαφῆς εἰς θεῖον λήψεται ἱνα.
πρὸς ταῖς εἰρημύαῖς διαφοραῖς ὅτι
καὶ αὐτῇ. ἐὰν εἰς υἱοθεσίαν λάβω
ἱνα ἔχοντα υἱὸν ὑπεξούσιον, ἔπε-
ται αὐτῇ ὁ παῖς, καὶ ὁ μὲν ἔσται ᾧρ
ἐμοὶ ἐν τάξει υἱός, ὁ δὲ ἐν τάξει ἐγ-
γόνου. εἰ δὲ ὑπεξούσιον ᾧρ οὐ γέγο-
νεν υἱὸς λάβω εἰς θεῖον, αὐτὸς μόνον
παραγρηθήσεται, ᾧρ δὲ ἴδιον υἱὸν ἐὰν
παρὰ τῷ φιλικῷ πάπῳ. καὶ ὁ λο-
γισμὸς δῆλος. ᾧρ^β ὑπεξούσιον ᾧρ^γ
ὑπεξούσιον ἔχον οὐκ ἠδυνάτω.

gentia principis, in solatium
liberorum defunctorum eius,
aliquem in adoptionem acci-
pere cupiat. Quamobrem
mulier, quæ nullos omnino
liberos habet, ne quidem ex
rescripto principis aliquem
adoptabit. Præter differen-
tias indicatas, & hæc est, si
quem adrogauero, qui filium
in potestate habeat: filius eum
suus sequitur: & ipse mihi e-
rit loco filij, hic verò, loco
nepotis. Sin autem quem-
piam filium familias ex quo &
filius sit, adoptauero, ipse in
potestatem meam solus trans-
ibit: & filium suum apud a-
uum naturalem relinquet. &
ratio quidem huiusce rei in
promptu est, quoniam cum
in potestate esset, alium in
potestate habere non potuit.

ΣΧΟΛΙΑ.

Εἰ γὰρ μηδὲν, φησιν, εἴη τοιοῦτον, ἢ θεοῖς κε-
κάλυται, ἵνα μὴ ᾧρ εἰρήνῃ τοῖς ὅτι ἐπεύουσι τῇ αἰ-
ῶνι, εἰς θεῖον αὐτοῖς διδόναι, καὶ κατ' αὐτῶν πλὴν
τε ὅτι ἐπὶ τὴν παλαιότητα, καὶ πλὴν ἐπ' αὐτοῖς πομπι-
λαρίαι, ἢ τοιαυτὰ ἀνέκδοτα ὑποκατάστασιν ἐκ
τοῦ πατρὸς γεννηθέντων ἀφανίσθαι. Εἰ γὰρ διδοίς
εἰς θεῖον ὁ αἰθέριος ἐν ὑπεξοσιότητι τελευτήσει.
Ὅθεν καλεῖται ὁ ὑποκατάστατος εἰς κληρον.
ὑπεξούσιος γὰρ κληρονόμον ὅθεν ἔχει.

ἵνα ἐκ τῆς αὐτῶν οὐσίας ἀφαιρεθῇ πρὸς θε-
σεως, εἰ σωτηριώδης, ἢ τοι σὺμφορὸς ὅτι παρ' ἀνέ-
ρω ἢ θεοῖς. καὶ ἵνα μὴ σκάνδαλον, ἢ ἀσώτως ᾧρ.

Μὴ ἐνδυνάτωθῃ τοι ἢ. ἀφ' ἡμῶν λγ'. πτ.
ζ'. βιβλ. τοῦ κώδικος, ἀδελφικῶς λέγουσα, μὴ
δυνάσθαι υἱοθετεῖν τὰς γυναῖκας. ὅθεν νόμος αὐ-
τῇ κατὰ τὸ εἰρημύον ἐν τῇ.

SCHOLIA.

^a *Nemo pupillum.*] Nam si nihil eius-
modi sit, inquit, (hoc est, si nulla sit
cognatio, vel adfectio) adoptio pro-
hibetur; ne liceat pupillorum tutori-
bus, eos adoptandos dare, ac in eo-
rum damnum & tutelam finire, &
factam in eis à patre pupillarem sub-
stitutionem extinguere. Quippe si
datus in adoptionem impubes, alienæ
potestati subiectus decesserit: non
amplius is, qui ei substitutus est, ad
successionem vocatur. Nam qui alie-
næ potestatis est, heredem non habet.

^b *Excipiuntur autem.*] Vt ex eorum
facultatibus æstimatio de adoptione
fiat, an adoptio salubris, hoc est, vti-
lis sit pupillo: & ne scenicus sit, aut
prodigus, qui adoptat.

^c *Mulier adrogare non potest.*] Non ob-
stat 8. constitutio tit. 33. lib. 7. Codi-
cis, quæ indistinctè dicit, feminam
adoptare non posse, sed eam intellige
secundum id, quod heic dictum est.

S f f iij

ΤΙΤΛΟΣ β'.

Περὶ νηπίων ἐκπεφυγμένων ἢ τοι ῥιπιτομυμένων ἐλευθέρων τε καὶ δούλων.

TITVLVS II.

De infantibus expositis vel abiectis, tam liberis, quàm seruis.

L. 2.
C. de
inf.
exp.

II. **V**Nusquisque sobolem suam nutriat. quod si eam exposuerit, animadversioni meritæ subiacebit. Nec amplius vel dominus, vel patronus repetere potest, quod exposuit.

Nou.
153.
cap. 1.

IV. Sancimus, vt quoscumque vel in ecclesiis, vel in vicis, vel aliis locis abiectos constiterit, ij modis omnibus liberi sint: etiamsi certam quamdam probationem petitor habeat, qua ostendat, eiusmodi personam ad suum pertinere dominium. Nam si legibus nostris statutum est, vt serui ægrotantes à dominis neglecti, & qui velut desperatâ eorum valetudine, possessorum curatione digni non censentur, omnino in libertatem abripiantur: quoniam pacto in ipsis vitæ primordiis aliorum hominum pietati relictos, & ab eis educatos, in seruitutem iniquam pertrahi patiamur? Enimverò liberos esse sancimus, ne illis quidem, qui hæc faciunt, irrogandas ex legibus nostris poenas effugientibus; velut omni refertis inhumanitate & crudelitate, quæ tanto quouis homicidio peior est, quanto miserioribus eam inferunt.

L. vn.
§. 3. C.
de lat.
lib.

β'. **Ε**Ις ἕκαστος πλὴν ἰδίαν γονίῳ ἑαυτοῦ. εἰ δὲ ἐκθεταὶ αὐτῷ ἀξίως τιμωρηθήσεται. οὐκέτι δὲ ἢ δεσποτῆς ἢ πατρὸς ἐκδικήσεται δυνάται, ὅπῃ αὐτὸς ἐκθεταί.
δ'. Θεωροῦμεν, ὅσοι ἐν ἐκκλησίαις, ἢ ἐν ῥύμαις, ἢ ἄλλοις τόποις ἀπορφθέντες δεχθῶσι, τούτοις πᾶσι θύποις ἐλευθέρους εἶναι καὶ εἰ ἀκρεβῆς τις ἀπόδειξις ὑπάρχοι τῷ ἐν ἀγῶνι, εἰς τὸ δεῖξαι τὸ ποιοῦντες ἑαυτοὺς τῇ αὐτῇ διαφέρειν δεσποτείας. εἰ γὰρ τοῖς ἡμετέροις θεωρεῖται κατὰ νόμους, ὥστε τῶν νοσοῦντων οἰκέτας, ὡς δὲ τῶν δεσποτῶν καταφρονούντας, καὶ ὡς τῆς αὐτῶν ὑγείας ἀπελπίσειν, ἐκ τῆς κεκτημένων ἐπιμελείας μὴ ἀξιοῦν, πάντως εἰς ἐλευθερίαν ἀναρπάξεσθαι, πῶς ἀρχαὶ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ τῆς ζωῆς ἀρχῇ τῇ τῆς ἄλλων ἀνθρώπων καταλίσθαι θέλει, καὶ παρ' αὐτῶν ἀνατραφέντας, ἀνέξομεθα εἰς ἀδίκον δουλείαν κατέλκεσθαι; ἄλλὰ τούτοις ἐλευθερεῖσθαι θεωροῦμεν, μήτε τὰς ἐκ τῆς ἡμετέρας νόμων τῆς πάντας θεωρήσας διαφύγοντων ποινὰς, οἷα πάσης ἀπανθρωπίας καὶ ὠμότητος πεπληρωμένων, καὶ ποσοῦτον πάσης μαμφονίας χεῖρον, ὅσον πάντως τοῖς ἀθλιωτέροις ἐπάρχοι.

ΤΩΝ ΒΑΣΙΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ΑΔ'.

ΤΙΤΛΟΣ Α'.

ΠΕΡΙ ΑΙΧΜΑΛΩΤΩΝ, ΔΟΥΛΩΝ ΤΕ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ.

ἢ περὶ ὑποδουλείας αὐτῶν, ἢ περὶ παίδων αὐτῶν, ἢ δικαίου.

ΒΑΣΙΛΙΚΩΝ LIBER XXXIV.

TITVLVS I.

DE CAPTIVIS, TAM SERVIS, QVAM
liberis. de que horum postliminio, & filiis, & iure.

ιβ'. Τρυ-
φων.

Θ' ἐν πολέμῳ
ληφθέντες, ἔ-
χουσι τὸ δικαίον
τῆς ὑποδουλείας, καὶ ἐν πολέμῳ καὶ
ἐν εἰρήνῃ.

Καὶ, ὅτε μὴ ὑποδρεύῃ ὁ αἰχμαλώ-
τος, οὐδέποτε δοκῶσιν αὐτοὶ παῖδες
αὐτῶν τεξούσιοι γινέσθαι. εἰ δὲ ᾧ
αὐτῶν δόποδάνη, ἀφ' οὗ ἐλήφθη, καὶ
αὐτοὶ ἔχουσι ἴδια τὰ ἐν μέσῳ κτηθέν-
τα. κληρονομίαν δὲ κτεῖσθαι καὶ τὸ
καιρὸν τῆς τῆς πατρὸς αἰχμαλωσίας, οὐ
δύνανται. αὐτοὶ δὲ δοῦλοι τῇ κληρονο-
μίᾳ θεωροῦνται.

A XII.
TRY-
PHON.

BELLO ca-
pti ius post-
liminij ha-
bent, tam
belli quàm pacis tempore.

L. 12.
D. de
capt.
&
postl.

Item, quum reuersus fue-
rit is, qui captus est ab hosti-
bus; nunquam eius liberi sui
iuris fuisse videntur. Sin au-
tem apud eos defunctus fue-
rit, ipsorum propria sunt, quæ
medio tempore sunt ab eis
adquisita. Sed hereditatem
captiuitatis paternæ tempo-
re acquirere non possunt. Ser-
ui tamen hereditati adqui-
runt.

§. 1.

§. 3. Item , captiui filius rectè A ducit vxorem, eritque susce-
ptus ex eo filius in aui reuerfi
potestate. quod sanè propter
publicam vtilitatem nuptia-
rum admittitur.

§. 5. Item , qui seruum redimit,
quamuis statum eius sciuit,
tamen fit eius dominus. Ve-
rùm qui pridem dominus
erat, si pretium datum obtu-
lerit, recipit eum, quamuis
emptor non alienum esse pu-
tabat : nisi tempus vsucapio-
nis transierit. Quòd si em-
ptor eum manumiserit, vel
quis alius, qui ab eo bona fi-
de redemit, non ampliùs
prior dominus eum recipere
potest. ^a Cæterùm imposita
ei libertas ab hostibus, non
impedit dominum, quo mi-
nus eum in ciuitatem reuer-
sum recipiat. Nam iure post-
liminij reuerti videtur, quam-
uis ad hostes reuertendi ani-
mum habuit. At verò in ho-
mine libero reuertente defi-
nitum est, ius eum postlimi-
nij non habere, nisi animum
manendi habeat.

Nota
serui
capti-
um, si
reuer-
tatur,
domi-
no suo
reddi.

L. 16. XVI. VLP. Qui ab hostibus
reuertitur, retro videtur in ci-
uitate fuisse.

L. 17. XVII. PAVL. Qui armis vi-
cti sunt, & hostibus se dede-
runt, ius postliminij non ha-
bent.

L. 18. XVIII. VLP. Qui non re-
uertitur ab hostibus, ex eo
tempore decessisse videtur,
quo captus est.

Καὶ ὅτι ὁ τῆς αἰχμαλώτου παῖς
καλῶς γαμεῖ, καὶ ὁ παρ' αὐτοῦ πικτό-
μυρος ὑποστέφειν τῷ πατρώῳ γίνε-
ται ὑπεξούσιος. τὸ δὲ διὰ τὸ δημό-
σιον χρήσιμον τῶν γάμων.

Καὶ ὅτι ἀγοράζων δοῦλον, καὶ ὁ
δε πρὸ αὐτοῦ κατέσταιν, γίνεται αὐτοῦ
δεσπότης. διδοὺς δὲ ὁ περὶ αὐτοῦ δε-
σπότης τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ δοῦν, ἀναλαμ-
βάνει αὐτόν· καὶ ἐνόμιζεν αὐτόν ὁ ἀ-
γοραστὴς μὴ εἶναι ἄλλοτερον, εἰ μὴ ἄρα
ᾤρηλθεν ὁ τῆς ἐν τῷ χρόνῳ δεσπο-
τείας χρόνος. εἰ δὲ ὁ ἀγοραστὴς αὐ-
τόν ἐλάβητερόν, ἢ πρὸ ἐκείνου καλῆ πί-
στις ᾤσθ' αὐτὸν ἀγοράσας, οὐκ ἐπιδιώ-
ται ὁ περὶ αὐτοῦ δεσπότης ἀναλαβεῖν
αὐτόν. ἢ μὲντοι ᾤσθ' αὐτὸν πολέμιον
ἐπιτεθεῖσα αὐτῷ ἐλδτερία, οὐκ ἐμ-
ποδίζει τῷ δεσπότῃ λαβεῖν αὐτόν ἐργό-
μυρον ἐν τῇ πολιτείᾳ. δοκεῖ γὰρ ὑπο-
στέφειν διὰ τῆς δικαίου τῆς ὑποστρο-
φῆς, καὶ γὰρ γνώμῃ ἔχεν ὑποστέφαι
πρὸς τοὺς πολέμους. καὶ τοὶ ἐπὶ τῆς
ὑποστέφοντος ἐλδτεροῦ κεκανόνισται
μὴ ἔχεν αὐτόν τὸ δίκαιον τῆς ὑπο-
στροφῆς, εἰ μὴ γνώμης ἢ τῆς ᾤσθ' αὐ-
τεῖναι.

Σημεί-
ωσι,
ἐπὶ ὁ
δοῦλος
αἰχμα-
λωπ-
θεῖς
ὑπο-
στέφων,
τῇ ιδίᾳ
δεσπο-
τεῖα δι-
δοται.

15'. Οὐλπ. Ο ὑποστέφων, ἀνῶθεν
ἐν τῇ πολιτείᾳ εἶναι δοκεῖ.

17'. Παυλ. Οἱ μὲν ὅπλων ἠπληθέντες,
καὶ τοῖς πολέμοις ἐαυτοὺς ἐκδεδω-
κότες, οὐκ ἔχουσιν δίκαιον ὑπο-
στροφῆς.

18'. Οὐλπ. Ο μὴ ὑποστέφων, δοκεῖ
τελευτᾶν ὥστε ἐλήφθαι.

ιβ'. Γαυλ. Υποστροφῆς δίκαιόν ἐστίν ^A XIX. PAVL. Postliminij ius L. 19.
ἐπανάληψις καὶ τῆς παλαιότητος κατα-
στάσεως καὶ τῶν ἀφαιρεθέντων πραγ-
μάτων.

Καὶ ὅπ, ὁ αὐτόμολος ἐλθὺν ἀνὴρ τε καὶ γυνή, τὸ δίκαιον τῆς ὑποστροφῆς ἐκ ἔχῃ. ὁ γὰρ κακῇ βουλῇ καὶ παροδότης τυχὼν πρὶν ἰδίῳ πατερίδα καταλιμπάνων, ἐναείθμιος τοῖς πολεμίοις ἐστίν. ^B δὲ αὐτόμολον δοῦλον καὶ ὑπὸ αἵρεσιν ἢ ἡμέραν ἐλθὺν δεσφθῆναι ὁρεαθέντα, ὑποσρέφοντα ὁ δεσπότης ἀναλαμβάνει. εἰ δὲ ἐν ὅσῳ παρὰ τοῖς πολεμίοις ἐστίν ὁ ὑπὸ αἵρεσιν ἐλθὺν δεσφθῆναι ὁρεαθεὶς, ἔξ-
έλθῃ ἢ αἵρεσις· οὔτε αὐτὸς ἔχῃ τὸ δίκαιον τῆς ὑποστροφῆς, οὔτε ὁ κληρονόμος αὐτοῦ ὑποσρέφοντα λαμβάνει.

κ'. Γομπων. Τοῖς ἀναληφθέντας παρὰ τῶν πολεμίων ἀγροὺς, ὧς παρὰ τὸν ἀναλαμβάνοντι δεσπότην. οὐ γὰρ ἐν τάξει πρᾶξας εἰσὶν, οὔτε δημόσιοι γίνονται. ὧς γὰρ τῶν πολεμίων λαμβανόμενοι, γίνονται δημόσιοι.

κα'. Οὐλπιαν. Εἰς πρὶν ἀνδρὶ καὶ γυναικὶ παρὰ πολεμίων ἀγοράσῃ, καὶ συναφθῇ αὐτῇ ἐπὶ παιδοποιίᾳ· παρὰ τὸν ἀνδρὶ δίκαιον τῆς ἐν ἐχέου λυεῖ, καὶ ἀνδρὶς πικτεῖ (καὶ ἢ ἀπὸ τῶν πολεμίων ἀναληφθεῖσα, ὑπὲρ ἧς οὐκ ἐδόθησαν πρᾶξαι, οὐ λογισθήσεται δούλη, ἀλλὰ γυνή.)

κγ'. Ιουλιαν. Εἰς πρὶν αἰχμαλώτῳ κυοφορούμεν ἐν τῇ πολιτείᾳ τεχθῇ, ῥήγνισι πρὶν διαθήκῃ αὐτοῦ καὶ

Item, transfuga liber, tam masculus quàm femina, ius postliminij non habet. nam qui malo consilio, & fortasse proditoris animo patriam reliquit, hostium numero habendus est. Seruum verò transfugam, & statuliberum reuertentem dominus recipit. Si verò interea, dum apud hostes est statuliber, exstiterit conditio: nec ipse postliminij ius habet, nec heres eum reuertentem recipit.

CXX. POMP. Agros ab hostibus receptos, domini qui pridem erant, recipiunt. non enim loco prædæ cedunt, neque publicantur: nam illi publici fiunt, qui ex hostibus capiuntur.

XXI. VLP. Si quis ingenuam mulierem ab hostibus rede-
merit, & illam eo secum animo habuerit, ut ex ea liberos suscipiat: statim in ea ius pignoris remittitur, & ingenuos ipsa parit. (^b Ab hostibus recepta, pro qua pretium solutum non est, non ancilla, sed vxor reputabitur.)

XXIII. IULIAN. Si cui conceptus in ciuitate filius, captiuo natus fuerit, rumpit testamentum eius, quod at-

v. No. tinet partem institutionis : A
 115. c. cætera verò in testamento
 3. in fi. scripta implentur.
 & c. 4.
 §. 9.

L. 28. XXVIII. L A B. Captum bello mancipium in præda est, non iure postliminij redit.

SCHOLIA.

^a *Ceterum imposta.*] Ab hostibus manumissus, licet eorum servitute liberatur; tamen si nactus eum fuerit dominus ipsius vetus, intra præsidia nostra delatum, quamvis ad nos haud venisset, ut res nostras sequeretur, sed eo consilio, ut rursus ad hostes reuerteretur: ab eodem priore domino retinetur, quod aliter est in liberis.

^b *Ab hostibus.*] Nam pretio pro captivo non soluto, redemptori captivus servire debet. At si contingat uxorem esse, quæ in hostium potestatem venerit, & à milite recepta sit, eique copulata, definiti quinquennij servitus ei remissa videtur.

THEODORVS. Qui vult uxorem ducere potest captivam, quam ab hostibus redimit: nec pretium ab ea, quod pro ea dedit, exigit.

τὸ τῆς ἐνστάσεως μέρ^{ος}. τὰ δὲ λοιπὰ τὰ ἐν τῇ διαθήκῃ γεγραμμένα πληροῦται.

κη'. Λαβ. Τὸ ἐν τῷ πολέμῳ λαμβανόμενον αἰδράποδον ἐν προαίδει, οὐ μὲν τῷ δικαίῳ τῆς ὑποτροφῆς ἐπανέρχεται.

ΣΧΟΛΙΑ.

Ο ἥν πολέμιον ἐλάβητο, εἰ καὶ ἐλάβητο τῆς αὐτῶν δουλείας, εἰ μὲν ποῖ ἐπελάβετο αὐτὸς ὁ πάλαι δεσπότης ὑπὸ τῶν ἡμετέρων φυλακῶν γεγονότος, εἰ καὶ μὴ ὡς ἀπαζόμενος τὰ ἡμέτερα γέγωνε πρὶν ἡμῖν, ἀλλὰ ποιαύτη ἐννοία, ὡς πάλιν ὑποστέλλαι πρὸς τοὺς πολέμιους, κατέχῃ αὐτὸν ὁ παρὶν δεσπότης, ὅπως τῇ ἐλευθέρῳ ἄλλως.

Ἐπειδὴ μὴ κατεβλήθεισιν ἡμῶν ὑπὸ αἰχμαλώτου, δουλώσας χρεώσῃ ὁ αἰχμάλωτος παρὶς. εἰ δὲ γυναικὰ εἴη συμβῇ αἰχμαλωπίσσειν, ἀπὸ στρατιώτου ἐκδικηθείσῃ, καὶ αὐτῇ συναφθείσῃ, δοκεῖ συγχωρεῖσθαι αὐτῇ τῶν δουλείων τῆς ὀρισμένης πενταετίας.

Θεόδωρος. Διῶσθαι ὁ γέλων ἀναγέσθαι ἡμῶν ἀγοράζει τὰ τῶν πολέμιων αἰχμαλώτων, καὶ οὐ μισθολογεῖ αὐτῷ ὁ ἔδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς ἡμίμημα.

ΤΙΤΛΟΣ β'.

ΠΕΡΙ ΥΠΟΣΤΡΟΦΗΣ ΑΙΧΜΑΛΩΤΩΝ.

TITVLVS II.

DE POSTLIMINIO REVERSIS.

L. 2.
 C. de
 postl.

II. A B hostibus redempta, non ancilla est, sed pignoris loco tenetur. ideoque si solutum ipsius pignus sit, liberè quis eam ducit, nec ampliùs de statu eius, seu liberorù communiù est, quæstio.

β'. Η ἀπὸ τῶν πολέμιων ἀγοραστῆσα, οὐκ ἐστὶ δούλη, ἀλλ' ἐνεχύρου λόγῳ κρατεῖται. ὡς εἴτε λυθείη τὸ ἐπ' αὐτῇ ἐνεχύρον, ἀδελφὸς πρὸς ἀγὸν αὐτῇ μὴ κέπῃ ἔσσης ζητήσεως πρὶ τῆς καταστάσεως αὐτῆς, ἢ τὸ εἴς αὐτῆς ἐκδομῶν παίδων.

ζ'. Εὰν

θ'. Εἰρῶδω ἢ μεταξὺ τῆς μανίας ἐν τοῖς διαλείμμασι διαθήκη, εἰ μὴ ἄρα πῶς ἐν αὐτῇ τῷ διαπύδω κατεχέσθῃ.

ι'. Ο κατ' αὐτὸν καὶ κωφὸς καὶ ἄλαλος ὢν κατὰ φύσιν, μὴδὲ ἐν τελευτῇ διατυπύτω βουλήσιν, μὴδὲ θανάτου αἰτίᾳ δωρεῖσθαι. οὔτε δὲ ἐλευθερίαν καθ' οἰονδήποτε ὅσον ἐπιπύσθῃσιν. ὁ δὲ ἐκ πάθους τοιοῦτος γνόμῳ, γράμματα εἰδὼς, δι' αὐτὸν διατυπύτω ὅσα καὶ βούλεται. εἰ μὲν τοι μόνῳ ὅτι κωφὸς κατὰ φύσιν, μὴδὲ ἐν κωλυέσθῃ τῇ τελευτῶν διατυπύτω. καὶ πολλὰ πλείω ὁ μὴ κατὰ φύσιν, ἀλλὰ ὑπὸ πάθους κωφός. ὁ δὲ μὴ κωφὸς μὲν, ἄλαλος δὲ μόνον ὢν κατὰ φύσιν, εἰ καὶ ὑπὸ πάθους. εἰ γὰρ γράμματα εἰδὼς διαθήκη γράψῃ, ἢ ἐπὶ τὸν π. διατυπύσῃ, εἰρῶδω τὸ γνόμῳ. τὰ αὐτὰ καὶ ἐπὶ θηλειῶν κρατεῖται.

ια'. Ο ὑπεξούσιος, ἢ ὑπεξουσία, οἰονδήποτε ὄντες βαθμοί, μὴδὲ ἐν τοῖς ἀπορροήσεσι διατυπύδωσαν.

ιβ'. Οσοι δὲ ιδιόκτητον ἔχουσι πεκούλιον, διαπύδωσαν εἰς αὐτὸ κατὰ πλὴν ἡμετέρῳ διάπαξιν· μήτε πλὴν μέμψιν τῆς διαθήκης βλάβουμένοι.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Τούτων γὰρ ἡ μὲν δεσποτεία τοῖς πασι, ἡ δὲ χρῆσις τῇ πατρὶ ἀρμόζει. τελευτῶντων

IX. Testamentum in dilucidis interuallis furoris conditum valeat, nisi fortè quis in ipso testandi actu furore detentus fuerit.

X. Qui simul & surdus & mutus est à natura, nec in ultima quid disponat voluntate, nec mortis causa donationem celebret. Idem nec libertatem villo modo imponit. Qui verò ex morbo talis factus est, & litteras nouit, per eas quæcumque vult disponat. Quòd si tantum à natura surdus est, nihil omnino eorum, quæ in extremo fieri solent, disponere prohibeatur. ac multo magis ille, qui non natura, sed ex morbo surdus est. Qui verò non surdus, sed mutus à natura tantum est, vel etiam ex morbo, si litterarum peritus testamentum scripserit, vel aliud quid disposuerit: ratum esto, quod ab eo conficitur. Eadem & in feminis obtineto.

XI. Filius familias, aut filia familias cuiuscumque gradus sint, ne quidem in rebus his, quæ parentibus adquiri non possunt, disponunto.

XII. Quotquot autem castrense peculium habent, de eo secundum constitutionem nostram testantur, nec inofficiosi quidem querelam ventres.

SCHOLIUM.

[*Que parentibus.*] Nam horum proprietas quidem liberis, ususfructus autem patri competit. Morientibus

autem liberis, pater etiam proprietatem consequitur. Ideoque de rebus huiusmodi liberi testari non possunt. Nota, quod extra paganica, triplicia sunt, quæ parentibus non adquiruntur. nimirum ea, quæ ex testamento obueniunt, & quæ ex militia, & quæ ex scientia: quæ quidem appellantur castrensia, de quibus solis testari filius potest. Nam de cæteris, quæ patri non adquiruntur, filius familias testari prohibetur.

Α δὲ τῶν παίδων, λαμβάνει ὁ πατὴρ καὶ πλεὺν δεσπο-
τείδου, καὶ ἀπὸ τῆς τοῦ ἀφ' ἑαυτοῦ γίνεται ἐπὶ τοῖς τοιοῦ-
τοις. σημειῶσαι, ὅτι πρὸς τῶν πατρικῶν τρι-
τὰ ἐστὶ τὰ ἀπορροαίσα, ἥτοι τὰ ἀπὸ ἀφ' ἑαυτοῦ
ἐκ τῶν ἰδίων, καὶ ἀπὸ γρατείας, καὶ τὰ ἀπὸ ἐπιση-
μης, καὶ λεγόμενα ἰδιόκτητα, ἐφ' οἷς καὶ μόνος ἀφ-
ήσεται. Εἰς δὲ τὰ ἄλλα ἀπορροαίσα καλύπτεται
ὁ ὑποζεύσιος ἀφ' ἑαυτοῦ.

ΤΙΤΛΟΣ Δ'.

Περὶ τῶν καλυόντων γινέσθαι διαθήκην.

TITVLVS IV.

De his qui aliquem testari prohibent.

L. 1.
D. si
quis
al. te-
stari
proh.

I. VL-PIAN. **Q**ui prohibuerit fieri vel mutari testamentum, ut qui ab intestato vocetur, aut priore testamento scriptus sit, hereditate cadit, & publicatur.

L. 2.

II. PAVL. Si quis dolo malo testes accedere prohibuerit, hereditate cadit: non tamen, si non ipse, sed frater eius prohibuerit.

L. 1.
C. co.

I. ^a Qui compulerit aliquem vel se, vel alium quemdam heredem scribere, tam criminaliter, quam ciuilitur conuenitur.

L. 4.

IV. Si quis maritali sermone uxorem prouocauerit, & ipsi persuaferit, ut ipsum heredem scriberet, non videtur eam compulisse.

Debet
esse l.
vlt.
C. co.

V. Si quis aliquem testari prohibuerit, vel quum testari coepisset, testamentum prohibuerit perficere: tenetur quidem

Β α'. Οὐλ- **Ο** καλύσας γινέσθαι ἢ παν. **Ο** ἀλλοτριῶσαι διαθήκην,

ὥς ὅς ἀδιαδέπου καλούμενος, ἢ ἐν ποσὶ γέγραμμένῳ, ἐκπίπτει τῆ κλήρου, καὶ δημεύεται.

β'. ΠΑΥΛ. Ο καλὸν καλύσας τὸν μάρτυρας εἰσελθεῖν, ἐκπίπτει τῆ κλήρου. οὐ μὲν ἐὰν μὴ αὐτὸς, ἀλλ' ἀδελφὸς αὐτοῦ καλύσῃ.

γ'. Ο ἀνάγκας ἵνα, ἢ ἑαυτὸν, ἢ ἑτέρον ἵνα γράψαι κληρονόμον, ἐνάγεται χρηματικῶς καὶ ἐγκληματικῶς.

δ'. Εὰν τις ἀνὴρ ὢν διαλεχθῇ τῇ γυναικὶ, καὶ πείσῃ αὐτὴν γράψαι αὐτὴν κληρονόμον, οὐ δοκεῖ ἀνάγκην αὐτῇ ὀφείλειν.

ε'. Εὰν τις καλύσῃ ἵνα διαδέσθαι, ἢ ἄλλο μὲν αὐτὸν διαδέσθαι, καλύσῃ πληροῦσαι τὴν διαθήκην κατέχευται μὲν καὶ

5'. Γαι. Ο ὑπεξούσιος οὔτε κελύ-
σθ τῆ πατρὸς εἰς τὰ παγανικὰ πεκού-
λια διαπίπτει.

Ο κωφὸς καὶ ἄλαλος οὐ διαπί-
πτει. ἡ δὲ παρορμηθὴν διαθήκη
ἔρρωται.

ζ'. Αεμιλ. Μακ. Δυνάται δὲ καὶ ἐν
τῇ νόσῳ διαπίπτει, βασιλέως ἑπι-
τρέποντος.

η'. Γαι. Η ἐν αἰχμαλωσίᾳ ἡγομένη
διαθήκη, ἐκ ἔρρωται, καὶ ὑποστέλλεται
ὁ αἰχμαλώτης. ὁ δὲ οὐκ ἐλαττωμένος, οὐ δια-
πίπτει. οὔτε ἡ παρορμηθὴν διαθήκη
ἰσχύει. δίδεται γὰρ καποδοσὶν ἢ δούλο-
σιν, ἢ δήμεύεται ἢ οὐσία αὐτοῦ. ἢ ἀπο-
ρῆ οὐσα, ὡς αὐτῶν τοῖς δανει-
σταῖς. τὰ αὐτὰ καὶ ἐπὶ τῇ μεταλ-
λιζομένη, καὶ τῇ ξίφει, ἢ θηρίοις
ὑποβληθῆναι καταδικαζομένων.
Ἀπολλύοισι γὰρ καὶ πλὴν ὧν ῥησίδω, καὶ
πλὴν ὧν οὐκ ἔστιν. τῆ δὲ ἑξορίστου καὶ
τῆ ἐν φυλακῇ πρὸς καταδίκης τε-
λευτήσαντος, καὶ τῆ χροκοπηδέντος,
ἔρρωται ἢ διαθήκη.

ιβ'. Ιουλ. Η τῆ αἰχμαλώτου διαθή-
κη, ὥσπερ μὴ γεγενῆσθαι αἰχμαλώ-
τος, ἔρρωται.

ιδ'. Οἱ πλυνόμενοι, ἢ ἀμφιβάλλον-
τες πρὸς τὴν ἐαυτῶν κατὰστασιν, οὐ
διαπίπτει.

ισ'. Καὶ ὁ κωφὸς, καὶ ὁ ἄλαλος κα-
λῶς ἐνίστανται κληρονόμοι.

Basil. Tom. IV.

A VI. GAI. Qui est in potesta- L. 6.
te parentis, nec patris qui-
dem iussu^a de paganis pecu-
liis testari potest.

Surdus & mutus testamen- s. 1.
tum facere non possunt. quod
autem antè factum fuit, ra-
tum est.

VII. ÆMIL. MAC. Potest L. 7.
etiam in ipso morbo testa-
mentum facere, si princeps
ei permiserit.

VIII. GAI. Testamentum L. 8.
in captiuitate factum, non
valet, quamvis captius re-
dierit. Deportatus in insulam
testamentum non facit, nec
quod antè factum est, valet.

Nam bona eius dantur * de- * hoc
scendentibus vel ascendentibus, aut publicantur, aut si
ex no-
uella
134.
c. ult.
qua l.
hanc
corri-
git.
C soluendo non sint, creditori-
bus conceduntur. In eadem
causa sunt, qui in metallum,
vel ad gladium, vel bestias
damnantur. Nam & liberta-
tem, & bona perdunt. Rele- L. 9.
gati verò, & eius, qui ante
condemnationem in custodia
fuerit defunctus, & eius qui L. 10.
manus amisit, testamentum
valet.

D XII. IULIAN. Testamentum L. 12.
eius, qui in hostium potesta-
tem venit, perinde ratum est,
ac si in hostium potestatem
non peruenisset.

XV. VLP. Qui errant, vel de L. 15.
statu suo dubitant, testamen-
tum facere non possunt.

XVI. Et surdus & mutus re- L. 16.
ctè heredes instituuntur.

Ttt ij

L. 17. XVII. PAVL. Qui in aduersa corporis valetudine mente captus est, in hac alienatione mentis testamentum facere non potest.

L. 18. XVIII. VLP. Prodigus neque testamentum facere potest, neque testis ad testamentum adhiberi.

§. 1. Nec etiam is, qui ob crimen famosum damnatus est.

L. 19. XIX. MODEST. Si filius-familias aut pupillus, aut seruus testamentum fecerit, nullum est, etiam si sui iuris, pubes, aut liber factus decesserit.

L. 20. XX. VLP. Heres in testamento testis esse non potest. at legatarius, & qui tutor datus est, potest.

L. 21. XXI. VLP. Si quis mutare quid voluerit, postquam perfectum erit testamentum, integrum mutet. Si quid autem obscurius vel nuncupatum, vel scriptum fuerit, per adiectionem ipse declarare potest.

§. 3. Quolibet modo testes nobis non sunt qui in potestate nostra sunt, cum aliquid adquiritur.

L. 22. XXII. IDEM. Et pater, & plures, qui in eius potestate sunt, simul adhiberi testes in testamento possunt.

§. 2. Testis anulo testatoris, & alieno, rectè signat.

§. 4. Testis qui signauit, & non subscripsit, vel subscripsit, & non signauit, pro eo est, atque si non adesset.

Α. ιζ'. Γαυλ. Ο ἐν ἀδενείᾳ σώματι ὄντα φρονήσας, οὐ διατίθεται ἐν τῇ παραφροσύνῃ.

ιη'. Οὐλπανός. Ο ἄσωτος οὔτε διατίθεται, οὔτε μάρτυρεῖν ἐν διαθήκῃ δύναται.

Οὔτε ὁ διὰ φασμῶδον καταδικασθείς.

Β. ιθ'. Μοδῆς. Εὰν διάθῃται ὑπεξούσιος, ἢ ἀνήβουτος, ἢ δοῦλος, οὐκ ἔρρωται· καὶ ὁ μὲν αὐτεξούσιος ἀποθάνῃ, ὁ δὲ ἔφηβος, ὁ δὲ ἐλεύθερος.

κ'. Οὐλπ. Ο κληρονόμος οὐ δύναται μάρτυρεῖν ἐν διαθήκῃ. ὁ δὲ λεγατάριος, καὶ ὁ ἐπίτροπος διδομένος δύναται.

Κ. κα'. Οὐλπ. Εὰν ἀλλάξαι πρὸς ἄλλου πᾶσαν πληροῖται πρὸς διαθήκῃ, πᾶσαν ἐναλλαττέτω. εἰ δὲ πρὸς ἄλλου ἐλέγῃ, ἢ ἐγράψῃ, δύναται διὰ τοσοῦτης αὐτὸς σαφηνίζειν.

Καθ' οἷον δὴ ποτε ἕντα οὐ μάρτυροσιν ἡμῖν ὁ ὑπεξούσιος, ἐντα πρὸς ἀπορίᾳ.

Κβ'. Ιδεμ. Καὶ πατὴρ καὶ πολλοὶ αὐτῶν ὑπεξούσιοι ἅμα μάρτυρεῖν ἐν διαθήκῃ δύνανται.

Καλῶς σφραγίζει ὁ μάρτυς δακτυλίῳ τῷ διαθεμένου, καὶ ἄλλοτεῖω.

Ο μάρτυς σφραγίσας καὶ μὴ ὑπογράψας, ἢ ὑπογράψας καὶ μὴ σφραγίσας, δοκεῖ μὴ παρῆναι.

Καὶ νυκτὶ σφραγίζεται καὶ ὑπο-
γράφεται διαθήκη. σφραγισθῆναι
διαθήκη λέγεται, εἰ καὶ τὸ πανίον ἐν ᾧ
ἐμβάλλεται, σφραγισθῇ.

κδ'. Οὐλπ. Εἰρώται ἡ διαθήκη, ὡς
ὁ διαδέμνυθ' ἀποσφραγίσας πρὸς
σκύλασεν ὑπὸ ἐπὶ αὐτῇ πέντε μδρτύρων
ἀνασφραγισθῆναι.

κε'. Ιαβουλ. Εἰς πολλὰ εἰπὼν, βου-
λόμηνθ' δὲ καὶ ἕτερα εἰπεῖν διακοπῇ
πρὸς φωνῇ, οὐδὲ πρὸς πρὸς κεφω-
νημῶνα ἐνεργά εἰσιν.

κς'. Γαι. Ο καλυπόμενος διαπίπτει,
οὐτε μὴ πρὸς εἰς διαθήκη.

κζ'. Κελσ. Ο γραφεὺς τῆς διαθήκης,
καλῶς ἐν αὐτῇ μὴ πρὸς εἰς.

κη'. Μοδῆς. Καὶ ἀλλότρηθ' δόδλος, C
καλῶς γράφει πρὸς διαθήκην.

λ'. Παυλ. Ἐκαστος τῶν μδρτύρων ἰδιο-
χείρως δηλοῦτω πρὸς ὅτι, καὶ τίνθ' ἐν
τῇ διαθήκῃ ὑπέγραψε.

A Etiam nocte testamentum s. 6.
signatur, & subscribitur. Si-
gnari testamentum dicitur,
etiam quum linteum, quo in-
uoluitur, signatum fuerit.

XXIV. V L P. Valet testa- L. 24.
mentum, quod resignauit te-
stator, & a septem vel quin-
que testibus iterum signari
curauit.

XXV. I A V O L. Si quis cum L. 25.
multa dixisset, vellet & alia
dicere, obmutuerit, ne ea
quidem quæ antè dixit vllius
momenti sunt.

XXVI. G A I. Qui testamen- L. 26.
tum facere prohibetur, nec
in testamento testis adhiberi
potest.

XXVII. C E L S. Testamenti L. 27.
scriptor rectè in eo testis est.

XXVIII. M O D E S T. Et ser- L. 28.
uus alienus rectè testamen-
tum scribit.

XXX. P A V L. Quisque te- L. 30.
stium proprio chirographo,
quis sit, & cuius testamento
subscripserit, adnotet.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Παγανικά τὰ πρὸς τὸ πατρὸς δεδομῶνα λέ-
γεται. εἰς τὸ πρὸς ἰδιόκτητα καλῶς ἀναγράφεται, εἰ
ἀπαισὶς ὡς πρὸς ἀνιούσιν ὅτι τὸ πρὸς ἀναγράφεται.

SCHOLION.

a De paganiciis.] Paganica vocat ea,
quæ à patre data sunt. nam de ca-
strensis rectè testatur, si modò li-
beris destitutus, ascendentibus ter-
tiam partem reseruauerit.

ΤΙΤΛΟΣ β'.

Ποίῳ τρόπῳ διαθήκαι συνίστανται.

TITVLVS II.

Quemadmodum testamenta fiant.

L. 3. C. de testa. III. **E**X imperfecto testamento nec imperator hereditatem vindicato.

L. 4. IV. Si in nomine proprio^a siue prænومine, vel in cognomine patrito, vel in agnomine heredistestator errauerit, & tamen certum sit, de quo testator senserit : ratum est testamentum.

L. 8. VIII. Si metuerint testes accedere propius ad testatorem, ne morbi contagione inficiantur : permittatur eis, vt separatim ab eo testamentum signent.

L. 9. IX. Si testes non in conspectu testatoris signauerint testamentum, inutile est : nisi speciale priuilegium sit in ea ciuitate, vt testes in conspectu testatoris sigilla non imponant.

L. 21. de arcano testa. XXI. Constitutio sancit, non esse omnimodo necesse testatori, vt præsentibus testibus testamentum dictet : sed vt ei liceat etiam ipsis absentibus id tum dictare, tum scribere : sic tamen, vt illis præsentibus ad signandum, suum esse testamentum profiteatur, & vno eodémq; tempore testes

Α γ'. Απὸ ἀτελοῦς διαθήκης μήτε βασιλεὺς κληρονομεῖτω.

δ'. Εὰν πρὸ τοῦ κυρίου ὄνομα ἢ πρὸ τοῦ χρηματισμοῦ, καὶ πρὸ πατρωνυμίου, ἢ πρὸ παροσηγορείου τῆς κληρονομίου γίνηται πλάνη, δῆλον δέ ἐστι περὶ τίνος ὁ διαθεμὲν ἐνενόησεν, ἔρρωται ἡ διαθήκη.

η'. Δεδιότες ὁ μὲν τυρες πλησιάσαι τῷ διαπθεμῶν, διὰ τὸ μὴ τῆς νόσου μεταλαβεῖν· συγχωρεῖσθαι κεχωρισμένως ἕξ αὐτῶ σφραγίσαι πρὸς διαθήκην.

θ'. Εὰν ὁ μὲν τυρες μὴ ἐπὶ ὄψει τῆς διαπθεμῶν σφραγίσωσι πρὸς διαθήκην, ἀχρηστὸς ἐστίν. εἰ μὴ ἀρχαῖο νόμιον ἰδικὸν ἐστὶν ἐν ἐκείνῃ τῇ πόλει, ὥστε μὴ ἐπὶ ὄψει τῆς διαπθεμῶν τὰς σφραγίδας ἐπιπείθεσθαι.

κα'. Ἡ διάταξις κελεύει μὴ πάντως ἀνάγκην εἶναι τῷ διαπθεμῶν ὄντων τῶν μὲν τυρέων ὑπαγορβεῖν πρὸς διαθήκην, ἀλλ' εἶναι αὐτῶ καὶ ὑπόντων ὑπαγορβεῖν καὶ γράψαι, ἵνα μὴ τοὶ παροσηγοριῶν αὐτῶ ἐφ' ᾧ σφραγίσαι, παροσηγορήσῃ πρὸς διαθήκην ἰδίαν εἶναι· καὶ ἐν ἐνὶ καὶ αὐτῶ καιρῷ σφραγίσωσιν ὁ

μάρτυρες ἢ ὑπογράψωσιν. ἢ γὰρ μὴ ^A signent ac subscribant. Nam
οὕτω πρᾶσιωθεῖσα διαθήκη, ἀτελής
ᾖσιν. testamentum non sic absolu-
tum, imperfectum est.

ση-
μείωσαι
πῶς
ἀτελής
διαθήκη
ἔστιν.

Εξ ἀτελοῦς δὲ διαθήκης οὐδεὶς δύ-
ναται κληρονομεῖν, εἰ μὴ ἄρα ^Θ κα-
πόντες ^Δ ἐκαστῆς φύσεως αἰγιόν-
τας. εἰ δὲ τοῖς πασι ^Δ ἔξωπκὸν συμμέ-
μικται ^Δ πρῶτον, ὅσον μὲν εἰς ^Δ τὸ
παῖδας ἔρρωται ἢ διαθήκη· ὅσον δὲ εἰς
^Ω ἔξωπκὸν, ἀνυπόστατος ᾖσιν.

Εἰ δὲ ἀγράφως τις διάθηται,
πάντως ἐπὶ τῶν αὐτῶν μαρτύρων ἐν
ἢ αὐτῷ καιρῷ πρὸ διαθήκῃ ἀγρά-
φως ποιεῖτω. ἀκούοντων δηλαδὴ τῶν
μαρτύρων.

Εἰ δὲ τις ποιήσας ^Δ πρῶτον διαθή-
κῃ, δευτέραν ποιήσας βουληθῇ, μὴ ^C
ἄλλως ἀφανίζῃ τὴν πρώτην, εἰ μὴ
γε ^Ω πρῶτη νομίμως ἢ δευτέρα γέ-
νηται διαθήκη. εἰ μὴ ἄρα ἐν τῇ πρῶ-
τῇ διαθήκῃ γραφέντων τύπων, οἱ
ἕντες ^Δ ἀδιαθέτου πρὸς τὴν δευ-
τεράου κληρονομίαν ἦτοι διαδοχῇ
ἐλθεῖν ἐκ ἡδυνάσαντο, ἐν τῇ δευτέ-
ρᾳ βουλήσῃ ὁ διαδέμνους ^Ω τύποις
γράψαι ὤρουν, οἱ ἕντες ^Δ ἀδιαθέτου
πρὸς τὴν αὐτῇ κληρονομίαν καλουῦ-
ται. ἐν τούτῳ γὰρ τῷ δέματι, εἰ καὶ
ἀτελής δοκεῖ ἢ δευτέρα γραφῇ, ἀδε-
νούσης τῆς πρώτης διαθήκης, πρὸ δευ-
τέραν αὐτῇ βούλησιν, ὥς ὡς διαθήκην,
ἀλλ' ὡς βούλησιν ἀδιαθέτου ἰσχύειν
διαδοχῇ ἐν ἢ βουλήσῃ εἰ. μαρτύ-
ρων ὑπομνημάτων καταθέσθαι δε-

Ex imperfecto autem testa- ^{§. 1.}
mento nemo succedere po- ^{Nota}
test, nisi descendentes vtri- ^{quod-}
usque sexus ascendentibus. ^{nam sit}
Quod si extranea persona li- ^{imper-}
beris mista fuerit, quantum ^{fectum}
quidem ad liberos attinet, ra- ^{testa-}
tum est testamentum: quan- ^{men-}
tum verò ad extraneum, nul- ^{tum.}
lius est momenti.

Si verò citra scripturam ^{§. 2.}
quis testetur, omnino coram
iisdem testibus, vno eodém-
que tempore, testamentum
hoc absque scriptura faciat,
audientibus scilicet testibus.

Quod si quis priùs facto te- ^{§. 3.}
stamento, alterum facere vo-
luerit: non aliter quod antè
factum est aboleatur, quàm
si secundum testamentum iu-
re consummatum fuerit. nisi
fortè in priore testamento
scriptis his, qui ab intesta-
to ad testatoris hereditatem
vel successionem venire non
poterant, in secunda volun-
tate scribere testator eos in-
stituit, qui ab intestato ad
eius hereditatem vocantur.
Hoc enim casu, licèt imper-
fecta videatur scriptura poste-
rior, infirmato priore testa-
mento, secundam eius volun-
tatem non quasi testamen-
tum, sed quasi voluntatem
intestati valere sancimus: in
qua voluntate quinque testiū
iuratorum depositiones suffi-

T t t i i i j

ciunt. quo non facto, valebit primum testamentum, licet in eo scripti videantur extranei. Liceat autem omnibus hominibus etiam Græcis verbis testari.

L. 26. XXVI. Si adfuerint testes, & voluntatem suam testator significauerit, valet testamentum citra scripturam factum, etiam si non prædixerit ipse, quod ideo testes arcessiuerit, ut sine scriptis testamentum componeret.

L. 27. XXVII. Decennij præscriptione testamentum ne rescinditor, nisi fortè aliud perfectum testamentum scriptura interueniente factum fuerit, quo contraria testatoris voluntas coram septem vel quinque testibus ostendatur.

L. 28. §. 1. XXVIII. Si quis verò sua manu testamentum scribat, necesse non est eundem subscribere, nec alium pro eo: sed tantum completis iis, quæ deinde requiruntur, ratum testamentum esto.

L. 31. XXXI. Testamenta in omnibus quidem ciuitatibus, & omnibus castris Romanis, ubi litterarum & legum scientia viget, secundum obseruationem indicatam fieri debent. In illis verò locis, in quibus raro litterati homines inueniuntur, loci consuetudinem legum vice recipimus. quippe si litteratorum testium illis in locis nulla copia sit, testimonia citra scripturam admitti-

Ἀκοδοῖν. οὐ γὰρ μὴ γυρομύρου, ἰσχύειν πλὴν τῶν ἐν αὐτῇ γεγραμμένοι δοκοῦσιν ἔξωτικοί. ἔξέσω δὲ παντὶ ἀνθρώπῳ, καὶ ἑλλήνικοις ῥήμασι διατίθεσθαι.

κς'. Εὰν ὡς ἀγρόνται ἡ μὲν πύρις, καὶ πλὴν ἰδίαν βούλησιν ὁ διαθεμὲν εἴπῃ, ἔρρωται ἢ ἀρχαφὸς διαθήκη καὶ χωρὶς τῶν εἰπεῖν αὐτὸν, ὅτι ἐπὶ τῷ το μετεκαλέσαστο τῶν μὲν πύρις, ἐπὶ τὸ ἀρχαφὸς διατίθεσθαι.

κζ'. Μὴ ἀναιρεῖσθαι τῇ τῆς δεκαετίας παραγραφῇ ἢ διαθήκη, εἰ μὴ ἀρχα τελείας γυρομύρης ἐπὶ τῆς ἐπὶ τῶν ἐναντίων γνώμῳ τῆς διαθεμύρου δηλοῦσης ἐπὶ ἐπὶ ἢ πέντε μὲν πύριον.

κη'. Εὰν δὲ τις δι' ἑαυτὸν γράφῃ πλὴν διαθήκῃ, μὴ γράφῃ ἐξω τῶν αὐτῶν ὑπογράφειν, μηδ' ἐπὶ τὸν ὑπογράφον. ἄλλὰ μόνον τῶν ἐφεξῆς πληρουμένων, ἔρρωται ἢ διαθήκη.

λα'. Αἱ διαθήκαι ἐν πάσῃ μὲν πόλει, καὶ πάσι τοῖς καστροῖς τοῖς Ῥωμαῖκοις, ἐν δὲ καὶ γεγραμμάτων ὅσῃν εἰδησις καὶ νόμων, κατὰ πλὴν εἰρημύριον παρατήρησιν ὀφείλουσι γίνεσθαι. ἐν δὲ τοῖς τόποις, ἐν οἷς σπανίως ἐμπειροὶ γεγραμμάτων ἀνδρες ἐλίσκονται, πλὴν τῶν τόπου σιωπῆσθαι ἀπὸ νόμων δεχόμεθα. ἄλλ' εἰ μὲν οὐκ ἐστὶν ἐκείνοις τοῖς τόποις ὑποεῖα μὲν πύριον γράμματα ἐπισταμύρων, τότε καὶ ἀρχαφὸς δεχόμεθα καὶ μὲν πύριος.

εάν δὲ ὅλως πλείονες μάρτυρες οὐχ ὅ-
 εἰσκονται, ἐ. μάρτυρες ὁρκοῖσιν. ἐ-
 λάττονες δὲ οὐδαμῶς. εἰ δὲ ἕναι ἐκ
 τῶν μάρτυρων ἴσασι χράμματα, ὅ
 εἰδότες ὑπὲρ τῶν ἀγνοουμένων, παρόν-
 των αὐτῶν ὑπογραφέτωσαν. ἵνα μὴ
 τοὶ ἴσασι ὅ μάρτυρες πλὴν βούλησιν
 τῆ τελευτῶντος, καὶ μὴ θάνατον αὐτοῦ
 ἐνωμότης κατὰθωνται πρὸ παρ' αὐτοῦ
 διατυπωθέντα. οὐ γὰρ ὅτιν ἄλογον,
 καὶ ἀρεάφοις αὐτοῦ μάρτυρεῖν, καὶ
 μηδὲ εἰδέναι πλὴν τῆ τελευτήσαντος
 βούλησιν.

A mus. Quòd si plures omnino
 testes non inueniantur, quin-
 que testes sufficiunt, nec pau-
 ciores vlllo modo funto. Si
 verò quidam ex testibus litte-
 ratifuerint, pro ignorantibus
 hi litterarum periti præ-
 sentibus eis subscribunto: sic
 tamen, vt ipsi testes volun-
 tatem morientis cognitam
 habeant, & post mortem e-
 ius interueniente iureiurando
 quæ ab ipso disposita statutæ-
 que sunt, deponant. Nec e-
 nim probabile fuerit, eos &
 citra scripturam testes esse, &
 defuncti voluntatē ignorare.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

C

SCHOLIUM.

Χρηματισμός μὲν, ὁ κύριον ὄνομα. πατρων-
 υμία δὲ, ὁ πατρὸς ὄνομα. πατρωνία
 δὲ, ὁ ἐπώνυμον. ἄλλως. ἕναι φασιν ὄνομα τὸ κύ-
 ριον, χρηματισμὸν τὸ πατρὸν, ἐπώνυμον τὸ ἐκ
 συμβεβηκότος, ὅς ἐστιν ὁ χρηματικὸς ἢ ῥα-
 τῆς, ἢ χυλός.

^a Siue prænominē.] Χρηματισμός, est no-
 men cuiusque proprium: πατρωνία
 verò, nomen eius, qui auctor est ge-
 neris: πατρωνία denique dicitur cog-
 nomen. Aliter. Quidam dicunt no-
 men, quod cuiusque proprium est.
 prænomen, maiorum. cognomen ab
 eo quod euenit, vt si quis dicat, gram-
 maticus, farcinator, claudus.

ΤΙΤΛΟΣ γ'.

Περὶ τῶν δυναμύων ποιεῖν διαθήκην, καὶ τῶν μὴ δυναμύων.

TITVLVS III.

De his qui testamentum facere possunt, & qui non possunt.

α'. Εἰ δὲ κοινὰ ἔχουσιν τὰ πατρωνία
 ἡμῶν ὅ μάρτυρες, ὅμως
 οὐδεὶς αὐτῶν κωλύεται διαπράττειν,
 εἰς ὃν βούλεται. οὐδὲ ἐμποδίζον-
 ται διὰ τὸ ἀδιαίρετα εἶναι τὰ πατρωνία.
 β'. Εἰ μὴ ἐν ὑγείᾳ διέθετο, ὅτε

D I. E T si communes res ha-
 bent fratres, nullus
 tamen ipsorum testamento
 quemcunque libuerit here-
 dem facere prohibetur. ne-
 que id obstat, quòd indiuisas
 res retinuerint.

L. 1.
C. qui
test.

II. Si quis sana mente testa-
L. 2.

mentum ordinauerit, & postea sibi manus attulerit, non conscientia sceleris alicuius, sed aut quasi qui vitam auerfaretur, aut furore vel rabie constrictus esset: testamentum eius ratum est. Sin futuræ poenæ metu, voluntaria morte supplicium anteuerterit: ratam voluntatem eius conseruari leges vetant.

L. 6. VI. Si quis principem testamento heredē scripserit, mutandi huius testamenti facultatem habet, ac pro Principe cuiusvis heredis instituendi.

L. 8. VIII. Si cæcus citra scripturam testamentum faciat, præsentibus VII. vel V. testibus & tabulario, primū dicat se ipsos conuocasse, vt testamentum conderet: atque ita deinde nomen, & indicia, & dignitates heredum exprimat, & ex quanta parte scribat eos, & quid vnumquemque legatarium, vel fideicommissarium consequi velit. quæ omnia si vno eodēque tempore dicta fuerint, & à tabulario sub obtutu septem vel quinque testium conscripta, testibus ipsis subscribentibus ac signantibus, & ipso cum eis tabulario: plenum robur testamentum habeat. Idem esto, quamuis non testamentum, sed codicillos ordinare voluerit. Si verò in scriptis, & deinceps sequentia, quæ in latiore contextu Basilicorum legito.

A ρ(Ϟ) δὲ ἀπεχρήσατο ἑαυτῷ, οὐ σώει δὴσὶ πλάσμα τὸς ἱνός, ἀλλὰ ἢ ὡς πλὴν ζῶντι δ' ὑποστρεφόμενος, ἢ ὑπὸ μανίας, ἢ λύσσης κατεχόμενος, ἐρρώται ἢ διαθήκη αὐτοῦ. εἰ δὲ τῷ τῆς μελλούσης τιμωρίας φόβῳ, τῷ ἐκποισῶ θανάτῳ πλὴν κόλασιν παρ' ἀνέτρεψε, βεβαίαν πλὴν βούλησιν αὐτοῦ φυλάττειται. ὁ νόμος κωλύοισιν.

B 5'. Βασιλέα γραφὰς εἰς κληρονόμον ἐν διαθήκῃ, ὅσοισιν ἔχῃ πλὴν διαθήκῃ αὐτοῦ πάντῃ ἐναλλάσσειν, καὶ ἀπὲρ βασιλέως, ἀλλ' ὁ κληρονόμος γραφεῖν.

η'. Εὐὲ τυφλὸς ἀγράφως διαπίπτει, ὡρόντων ζ'. ἢ ε'. μῦστερον καὶ ταβουλαρίου, παρ' ἐλέγῳ ὅτι ἐφ' ᾧ διαδέσθαι συνεκαλέσατο αὐτοῖς. καὶ οὕτως ἐκφωνεῖται τὸ ὄνομα, καὶ τὰ σημεῖα, καὶ τὰ ἀξιώματα τῇ κληρονόμων. καὶ ἐκ πόσου μέρους αὐτοῦ γραφεῖ, καὶ πὺ βούλεται ἕκαστον λαβεῖν λεγατάριον, ἢ φιδεῖκομισατεριον. καὶ ἐὰν πάντα ταῦτα ἐν ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ καιρῷ λεχθῶσι καὶ συγγραφῶσιν ὑπὸ τῆς ταβουλαρίου, ἐπ' ὅψις τῇ ἐπὶ ἢ πέντε μῦστερον, ὑπογραφόντων καὶ αὐτῶν τῇ μδρπύρον καὶ σφραγίζοντων, καὶ αὐτῶ τῆς ταβουλαρίου σὺν ἐκείνοις, ἔχεται τὸ βέβαιον ἢ διαθήκη. τὸ δὲ αὐτὸ ἔσω, καὶ μὴ διαθήκῃ, ἀλλὰ κωδικέλλον βούληται ποιῆσαι. εἰ δὲ ἐγράφως, καὶ τὰ ἐξῆς ἀνάγνωθι εἰς τὸ πλάτος τῇ βασιλικῶν.

ζ'. Εὰν ἀγοράσῃ τις αἰχμάλωτον, ἢ
πρωθήσῃ αὐτὸν. οὐ μόνον τὰς τιμὰς οὐ
λαμβάνει, ἀλλὰ καὶ κείνη ἐκδικεῖται
ὑπὸ τοῦ ἀρχοντος, καὶ τοῖς ἰδίῳις δι-
δοται.

ι'. Εὰν τις ὑπὸ τοῦ πολέμιου ἀπεσπεί-
σῃ, οὐ μὴν ἀπηγορεύσῃ, ἐλεύθερος
ἔσται. εἰ δὲ δοῖτο, τῷ δεσπότῃ
ὑποδοθήσεται παραχρῆμα.

κ'. Οἱ εἰ ἀπαγορεύσῃ τις ὀφείλει τὰς
τιμὰς ὑποδοῦναι, ἢ πέντε ἔτη μόνον
δουλεύσαι.

^A VII. Si quis captiuam rede- L. 7.
merit, eamque prostituerit,
non modò pretium non reci-
pit, sed & ipsa vindicatur à
præside, suisque restituitur.

X. Si quis ab hostibus rece- L. 10.
ptus, non pretio redemptus
est, liber erit. Quòd si seruus
erat, domino suo confestim
restituatur.

^B XX. Si quis redemptus fue- L. 20.
rit, aut pretium reddere de-
bet, aut quinquennium ser-
uire.

ΤΩΝ ΒΑΣΙΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕ'

ΤΙΤΛΟΣ Α'.

ΠΕΡΙ ΔΙΑΘΗΚΩΝ, ΚΑΙ ΔΙΑΤΙΘΕΜΕΝΩΝ, ΚΑΙ ΤΙΝΕΣ

οὐ δυνάμει διατίθεσθαι, ἢ κενώλυνται μὴ πυρεῖν ἐν διαθήκῃ.

ΒΑΣΙΛΙΚΩΝ LIBER XXXV.

TITVLVS I.

DE TESTAMENTIS, ET TESTATORIBVS,

Et qui testari non possint, vel adhiberi testes in testamento prohibeantur.

L. 1.
D. qui
test.

I. MO-
DEST.

Estamentum^A est iusta voluntas de his, quæ quis post mortem suam fieri velit.

α'. Μο-
δεσ.

Διαθήκη ὅστις δια-
καία βούλησις,
ὧν τις θέλει μὴ
θανάτον αὐτοῦ γινέσθαι.

L. 2.

II. LAB. In eo, qui testatur, integritas mentis, non corporis sanitas exigitur.

β'. Λαβ. Ο διαπθήμενος ὀφείλει[Ⓢ]
νοῦν, οὐ μὲν τὸ σῶμα ἐρρώσθαι.

L. 3.

& l. 55.
de le-
gat. 1.

III. POMP. Nemo potest in testamento cauere, ne leges in eo locum habeant: quia priuati hominis voluntatem^B plus virium habere quàm leges non oportet.

γ'. Πομπων. Οὐδεὶς ἐν διαθήκῃ
δυνάται λέγειν μὴ κρατεῖν ἐν αὐτῇ
τῶν νόμων. οὐ δεῖ γὰρ ιδιώτου γνώ-
μῃ ἰσχυροτέραν εἶναι τῶν νόμων.

L. 5.

V. VLP. Masculus, qui annum decimumquartum comple-
uit, testamentum facere potest: femina verò, quæ duodecimum.

δ'. Οὐλπ. Ο ἀρρεῖον πληρώσας τὰ εἰς.
ἐπὶ διατίθεται· ἡ δὲ θήλεια, πὰρ β'.

καὶ τῷ ζήμιωθέντι παρὰ τὴν κω-
λύσεως. καὶ εἰ δὲ ἄλλο διεσπύσῃ,
διμεύεται, καὶ αὐτὸς ἐξορίζεται.

^A & laeso ex causa prohibitio-
nis. si quid autem superfue-
rit, fisco applicatur, & ipse
relegatur.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Οὐ μόνον χρηματικῶς, ἀλλὰ καὶ ἐγκλημα-
τικῶς ἐνάγεται, ὁ ἀναγκάζων ἵνα γράψαι ἐαυ-
τὸν κληρονόμον, ἢ ἐμποδίζων ἄλλον μὴ γράψαι
κληρονόμον· ὡς γὰρ φησὶ ἡ δ'. Διατάξεις τῆς
πατρὸς Ἰππάρχου, ὁ ἑαυτὸν ποιῶν ἐξορίζεται, καὶ ὁ
ἀζήμιον ποιεῖ τῷ μέλλοντι γράψαι κληρο-
νόμῳ.

SCHOLIUM.

^a Qui compulerit.] Non ciuilitcr tan-
tū, sed etiam criminaliter conue-
nitur, qui aliquem compulit ut se he-
redem scriberet, vel impedimento
fuerit, ne alius scriberetur: nam ut ait
4. constitutio huius tit. qui hoc fecerit,
relegatur, & eum qui heres futurus
erat indemnem præstat.

TIT. V. desideratur.

ΤΙΤΛΟΣ 5'.

Περὶ διαθηκῶν, ποίῳ ὅρῳ ἀνοίγονται καὶ μεταγράφονται.

TITVLVS VI.

De testamentis, quemadmodum aperiantur, & describantur.

α'. Γα. **Ε**καστος βουλόμενος, ὅτε-
ρειαν λαμβάνει θεωρήσας
ἢ μεταγράψασθαι οἰκειῶ ὀνόματι καὶ
ἄλλοτελῶ τῷ διαθήκῳ. χωρὶς γὰρ
τῆς πατρὸς ἡλικίας αὐτῶν, οὔτε ἐξ
δικαστηρίου διαλύεσθαι δεῖ τῶν ἐν
αὐτῇ, οὔτε ἐν δικαστηρίῳ ζητεῖσθαι τὸ
ἄληθές δυνάσθαι.

Εάν τις ἀρνήσῃται τῷ ἰδίῳ σφρα-
γίδι, ὑποπτικῶς μὴ ὅτιν ἡ διαθήκη
ἀνοίγεται δέ.

δ'. Οὐλπ. Ὅτε διαθήκη ἐν παρόν-
τι ἀνοίγεται, διὰ τῆς δικαστοῦ ἀναγκάζον-
ται εἶναι μάρτυρες, καὶ τὰς οἰ-
κειὰς ἐπιγινώσκειν σφραγίδας.

ε'. Παυλ. Ἡ ἀρνήσασθαι αὐτὰς.

ς'. Οὐλπιδ. Τοῦ πλείονος μέρους
Basil. Tom. IV.

C I. GAI. **V** Nulquisque, qui
vult, inspiciendi
describendique testamētum,
suo & alieno nomine, pote-
statem impetrat. Nam absque
prolato testamento, nec ex-
tra iudicium transigi de his,
quæ in eo continentur, nec in
iudicio veritas exquiri potest.

Si quis sigillum suum ne-
get, suspectum quidem fit
testamentum, sed tamen a-
peritur.

D IV. VLP. Quum ab initio
testamentum aperitur, per iu-
dicem conuenire testes, &
sigilla sua recognoscere co-
guntur.

V. PAVL. Vel negare.

VI. VLP. Maiori parte testium

V u u

L. 1.
D. de
testa.
quem
adm.
ap.

s. r.

L. 4.

L. 5.

L. 6.

inuenta, testamentum resignatur & recitatur.

L. 7. VII. GAI. Testibus etiam absentibus permittat iudex interuenientibus honestis viris aperiri testamentum, & rursus ab eis obfignari.

L. vlt. VIII. Codicilli & scripturæ
Cod. cæteræ, quolibet modo for-
cod. matæ, secundum observatio-
nem, qua testamenta pan-
duntur, in publicum profe-
rantur.

^A ἥ μὲν δὲ ἐκείνην διεσκομίσας, ἀποσφρα-
γίσσεται καὶ ἀναγιγνώσκειται.

ζ'. Γα. Καὶ μὴ παρόντων μαρτύρων,
ἵππικρεπέτω ὁ ἄρχων, ἵππ' ἐντίμων
ἀνδρῶν ἐμφανιδιῶναι αὐτίκ', ἢ πάλιν
ἵξ' αὐτῶν σφραγιδιῶναι.

ή. Ο κωδίκειλλος, καὶ αἱ λοιπαὶ γε-
φαι, αἱ ὅπως δὴποτε γινόμεναι, καὶ
πλὴν ὧσθήρησιν ἐμφανιζέσθωσαν τῆς
διαθήκης.

ΤΙΤΛΟΣ Ζ΄.

Περί τῆς ἐν διαθήκῃ χαράς, ἢ ὡκυνοειδέντων,
ἢ ἀπαλειφθέντων.

TITVLVS VII.

*De his quæ in testamento cancellata sunt, vel inducta,
vel deleta.*

L. 1.
D. de
his
que in
test.
del.

I. VL-**Q** Væ cancellata, vel
PIAN. induc̃ta, vel dele-
ta sunt, si quidem prudente
scientéque testatore, sunt ir-
rita: sin secus valent, licet in
parte quadam testamenti di-
xerit, se ipsum id fecisse. Tunc
autem petuntur, quum ocu-
lis perspic̃i & legi possunt:
aut probari possunt, quam-
uis legi nequeant. quoniam
licet testamentum non exstet,
tamen valent in eo extrinse-
cus probata. Sed quod dixit,
se ipsum hæc fecisse, ita de-
mum locum habeat, si ante
completum testamentum di-
xerit.

Β α'. Οὐλ-ΤΑ **Τ**α **τ**ειχαρχῆτα, ἡ
 παλαιοφθέντα, ἡ ἀ-
 παλειφθέντα, εἰ μὴ καὶ **τ**α **τ**ερόνοιαν, ἡ
 εἰδῆσιν **τ**α **τ**ε διαθεμῆτου, ἀκωρᾶ ὄσιν. εἰ
 δὲ ἄλλως, ἔρρωται, καὶ ἐν ἑνὶ μέρει
 τῆς διαθήκης εἶπεν αὐτὸς ταῦτα πε-
 ποιηκέναι. τότε δὲ ἀπαυτοῦται, ὅτε
 θεωρεῖσθαι καὶ ἀναγινώσκεισθαι δυνάμ-
 νται ἢ ἀποδοχῆσθαι δυνάμνται, καὶ
 μὴ δυνάμνουνται. ὅτι ἡ διαθήκη,
 εἰ καὶ μὴ φαίνεται, ἔρρωται τὰ ἐν αὐ-
 τῇ ἐτέροθι δεκνύμενα. ἀλλὰ **τ**α **τ**ε εἰ-
 πεῖν, ὅτι αὐτὸς ταῦτα πεποίηκε, χωρὶς
 ἑχθ, ὅτε **τ**α **τ**ε πληροθυῖται **τ**α **τ**ε
 διαθήκῃ τὰ λεχθέντα γέγονε.

ΤΙΤΛΟΣ η'.

ΠΕΡΙ ΠΑΙΔΩΝ, ΚΑΙ ΚΥΟΦΟΡΟΥΜΕΝΩΝ.

TITVLVS VIII.

DE LIBERIS ET POSTVMIS.

α'. Οὐλ- **Ο** Νομαστὶ δ'ποκλήρῳ ποιῆσαι ὅτι, ὃ εἰπεῖν ὃ ὄνομα, ἢ **Φ** χηματισμὸν, ἢ ὃ ἐπώνυμον.

ζ'. Παυλ. Εὰν υἱὸς ἀμνημόνευτος ἐα-
θῇ, οὐκ ἔρρωται ἢ διαθήκη, καὶ ὡς
τῷ πατρὶ δ'ποθαίη, οὔτε ῥήγνυται ἢ
ὡς ῥυομένη.

ιβ'. Οὐλπιαν. Ο πκτόμνος ὑπεξού-
σι, εἰ καὶ ἀτελής ἦ, ἀναπνέων μὲν
τοι, καὶ ὃ δ' ἀνατομῆς, ῥήσεται τὴν
διαθήκην.

λ'. Γαι. Τοῖς ὑπεξοιστοῖς δεῖ χρά-
φειν κληρονόμοις, ἢ δ'ποκλήροις, ἐπεὶ
ἀμνημόνευτοι γινόμενοι, ῥήσασιν τὴν
διαθήκην.

λα'. Παυλ. Εἰ μὴ ἐν αἰχμαλωσίᾳ
εἰσὶν.

γ'. Εὰν ὑπεξούσι **Θ** κυοφορούμε-
ν **Θ** ἀμνημόνευτος ἐαθεῖς ἐν διαθή-
κῃ, τεχθῇ μὲν, φωνῇ δὲ μὴ ἀφή-
σῃ, ἢ ὅλως τέλει **Θ** γνηθῇ ζῶν, καὶ
ἀμα τῷ πεσεῖν ἐν τῷ ἐδάφει ἐτελεύ-
τησεν, ἢ ἐν ταῖς χερσὶ τῆς ἰατρῆς,
ῥήγνυσιν τὴν διαθήκην.

λη'. Θεασίζομεν, μὴ δ'εῖναι παν-
τελὲς πατρί ἢ μητρί, ἢ πάπ-
πῳ, ἢ μᾶμμη, ἢ ὡς πάπῳ,
ἢ ὡς μᾶμμη, **Φ** ἴδιον υἱὸν ἢ θυγα-

Basil. Tom. IV.

AI. VL. **N** Ominatim exhe-
PIAN. redare, est dicere
nomen, aut prænomen, aut
cognomen.

VII. PAVL. Si filius præteri-
tus sit, testamentum non va-
let, licet ante patrem decesse-
rit: nec quod prius factum
est, rumpitur.

B XII. VLP. Qui nascitur in
potestate, licet imperfectus
sit, respiret tamen, aut exse-
cto ventre sit editus, testa-
mentum rumpit.

XXX. GAI. Qui sunt in po-
testate, vel heredes instituen-
di, vel exheredandi sunt. quo-
niam præteriti rumpunt te-
stamentum:

CXXXI. PAVL. Nisi sunt in
captiuitate.

III. Si suus heres existens in
vtero, & testamento præteri-
tus, editus quidem fuerit,
sed vocem non emittat, aut
omnino perfectus, a viuisque
natus fuerit: licet illico lapsus
in terram, vel in manibus ob-
stetricis decesserit, testamen-
tum rumpit.

XXXVIII. Sancimus, ne vl-
lo modo patri, vel matri, vel
auo, vel auia, vel proauo, vel
proauia liceat filium filiamve

Vuu ij

suam , vel reliquos liberos A
præterire, vel testamento suo
exheredare , nisi nominatim
causas ingratitudinis scripto
inferuerint.

Cap. XXXIX. Tractat, nec liberis
licere parentes suos præteri-
re , ^b vel quocumque modo
suis eos bonis , de quibus te-
standi potestatem habent ,
prorsus excludere : nisi & ipsi B
causas ingratitudinis testa-
mentis suis inscripserint.

SCHOLIA.

* *Vivusque natus fuerit.*] Nam qui
mortuus nascitur, neque natus vide-
tur, neque filius dicitur , vt lib. 50.
tit. 16. dig. 129.

^b *Vel quocumque modo.*] Quamvis cu-
iuscumque donationis titulo , vel le-
gati, vel fideicommissi, vel quo alio
modo portionem eis legibus debitam
præstiterint.

*De ingratis tam liberis , quàm
parentibus , deque causis in-
gratitudinis , ob quas utri-
que possunt exheredare.*

Nou. Iustas causas ingratitudinis
has esse decernimus.

Si quis parentibus suis ma-
nus iniecerit.

Si grauem & inhonestam
iniuriam eis intulerit.

Si eos in causis criminalibus
accusauerit, quæ non sunt vel
aduersus principem , vel ad-
uersus rempublicam.

Si cum veneficis vt vene-
ficus conuerfetur.

Si parentum suorum vitæ
per veneficium, vel alio mo-

τῶν, ἢ τῶν λοιποῦ παίδων ἀμνημονύ-
τοις καταλιμπάνειν, ἢ ἀποκληρονόμοις
ἐν τῇ ἰδίᾳ ποιεῖν διαθήκη, εἰ μὴ ὀνομασ-
τὰς τῆς ἀχαριστίας αἰτίας ἐγράψοιεν.
λθ'. Διαλαμβάνει, τὴ μὴ ἐξ εἰναιμνήτε
τοῖς πασι τῶν ἰδίου γονεῖς ἀμνημονύ-
τοις καταλιμπάνειν, ἢ καθ' οἰονδήποτε
ἔσπον τῶν ἰδίων πραγμάτων, ἐν οἷς ἐξ-
σίαν ἔχουσι διαπύδεας, τέτοις παντελῶς
ἄλλοῖς ποιεῖας, εἰ μὴ τὰς αἰτίας τῆς
ἀχαριστίας ταῖς ἰδίαις ἐγράψοιεν καὶ
αὐτοὶ διαθήκας.

ΣΧΟΛΙΑ.

Ο γὰρ πικρόμυθος νεκρὸς, οὔτε τελευτᾷ δο-
κεῖ, οὔτε ὧς λέγεται. ὡς βιβλ. ν'. ὑπλ. 15'. δι-
γες. ρκθ'.

Καὶ ἐξ οἷας δὴποτε δωρεᾶς, ἢ λεγάτου, ἢ δι'
ἀποκαταστάσεως φιδειχομῆσιν, ἢ ἄλλου οἰου-
δὴποτε ἔσπου, πῶς ἐκ τῶν νόμων αὐτοῖς ὀφείλο-
ντο μίαν μίαν πᾶσι χρῆναι.

Περὶ ἀχαρίτων παίδων τε καὶ γονέων,
καὶ τῶν τῆς ἀχαριστίας αἰτιῶν, δι' αἷς
δυνάμει ἐκαστοὶ ἀποκληροῦν ποιεῖν.

Αἰτίας δικαίας τῆς ἀχαριστίας, ταύ-
τας εἰς ψηφισμὸν

Εἰ πρὸς τοῖς ἰδίοις γονεῦσι χεῖρας
ἐπιβάλοι.

D Εἰ βαρεῖαν καὶ ἀπρεπὴ ὕβριν αὐ-
τοῖς ἐπαράγοι.

Εἰ ἐπὶ ἐγκληματικαῖς αἰτίαις αὐ-
τῶν κατηγορήσοι ταῖς μὴ οὐσιαῖς ἢ κατὰ
βασιλέως, ἢ πολιτείας.

Εἰ μὲν φαρμακῶν ὡς φαρμακὸς
ἀναστρέφεται.

Εἰ τῇ ζωῇ τῶν ἰδίων γονέων
διὰ φαρμακείας, ἢ ἄλλου τρό-

που ἐπιβουλῶσαι πειραδεῖν.

Εἰ τῇ ἰδίᾳ μητρὶ, ἢ τῇ τῆ πατρὸς παλλακῇ ἐαυτὸν μίξει.

Εἰ συκοφαντῆς ὁ υἱὸς καὶ τῷ γονέων γῆνηται, καὶ διὰ τῆς ἰδίας καταμύσεως, βαρείας αὐτὸν ζημίας ὑπομείναι παρασκευάσθ.

Εἰ συμβῇ ἵνα τῷ ἰδίῳ γονέων ἐγκεκλείδῃται, ὁ δὲ παῖδες ὁ δυνάμηνται ὅτι ἀδιαδέτου εἰς πλὴν τοῦτου διαδοχὴν ἐλθεῖν, αἰτηθέντες ὅτι αὐτῶν, ἢ γονεῶν ὁ εἷς ὅτι αὐτῶν, μὴ βουλευθεῖεν ἐπὶ πλὴν ἐαυτῶν ἐγγύῳ τῆτον ἀναδέξασθαι, ἢ ὑπὲρ προσώπου ἢ τῆς χεῖρος, εἰς ὅσον ἐπιτήδευσις ὁ αἰτούμενος ἀποδείκνυται. τῆτο μὲν τοι γὰρ, ὅτι ἐπὶ τῆς ἐγγύης ἐδεσπίασθαι, εἰς τὸν ἄρρενας καὶ μόνον ἀνήκειν παῖδας βουλόμηναι.

Εἰ ἐλεγχθεῖς τις τῶν παίδων, ὅτι ἐκώλυσεν τὸν ἰδίους γονεῖς ποιήσασθαι διαθήκην· ὥστε εἰ μὲν μετὰ ταῦτα διαθήκην ποιήσασθαι δυνήσκειν, ἀδύνατον αὐτοῖς εἶναι ὑπὲρ τῆς τοιαύτης αἰτίας τῷ παῖδι ἀποκληρονόμους ποιεῖν. εἰ δὲ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ κωλύσθαι δὲ διαθήκης τῷ γονέων τις τελευτήσῃ, καὶ ἄλλοι εἴτε ὅτι ἀδιαδέτου εἰς πλὴν τῆς τελευτήσαντος κληρονομίᾳ, ἢ μετὰ τῆς πατρὸς τῆς πλὴν διαθήκης γινέσθαι κωλύσαντες, ἢ μετὰ αὐτῶν καλούμενοι, εἴτε οἱ κληρονόμοι, ἢ λεγαταῖοι ἔχοντες ἡβούλετο, εἴτε ὁ βλάβῳ ἵνα ἐκ τῆς κωλύσεως τῆς διαθήκης ὑπομείναντες,

Basil. Tom. IV.

Ado, infidiatus esse deprehensus fuerit.

Si cum nouerca sua, vel patris concubina rem habuerit.

Si filius calumniator aduersus parentes exstiterit, & per delationem suam effecerit, ut graua parentes dispendia sustineant.

Si contigerit ut alteruter ex parentibus in carcerem detruderetur, & liberi, qui ab intestato ad eius successionem venire possunt, rogati ab eo, vel saltem vnus ex eis, eum fideiussione sua recipere, vel pro persona proue debito cauere noluerint, in quantum illum, qui rogatur, idoneum esse paret. Atque hoc sanè, quod de fideiussione fanciimus, ad liberos mares dumtaxat pertinere volumus.

Si quis liberorum conuietus fuerit, quod parentes suos testamentum facere prohibuerit; si quidem postea testamentum facere potuerint, licitum eis esto, propter eiusmodi causam filium exheredare. Sin autem in ipsa prohibitione sine testamento parentum alteruter decesserit, & alij, qui vel ab intestato ad hereditatem defuncti, siue cum filio, qui testamentum fieri prohibuit, siue post eum vocantur, vel ij quos quasi heredes, aut legatarios esse voluit, vel qui damnum aliquod ex prohibitione testamenti factionis senserunt,

Vuu iij

hoc ipsum probauerint : secundum alias de hoc latas leges eiusmodi negotia * terminentur.

* ut infamis scilicet is fiat, qui prohibuit

Si contra voluntatem parentum in arenariorum, vel mimorum societatem sese filius conferat, & in hac professione perseveret: nisi forte parentes etiam professionis eiusdem fuerint.

Si parentum indicatorum alterutri volenti filiam neptemve suam alicui nuptum collocare, dotemque pro sui patrimonij modo præstare, illa non contigerit, sed turpem vitam elegerit. Si verò filia XXV. annorum ætatem attigerit, & parentes eam marito iungere differant, eoque fortè contigerit, ut in corpus ipsa suum peccaret, vel sine consensu parentum marito sese, libero tamen, iungeret: hoc ad ingratitudinem imputari filiae nolumus, quandoquidem non sua, sed parentum culpa id eam commisisse patet.

Nota, post annū xxv. posse filiam contra patris etiam voluntatem sese nuptū locare.

Si quis indicatorum parentum in furorem inciderit, eiusque liberi, vel ex liberis aliqui, vel si liberi non existent, cognati cæteri, qui ab intestato ad eius hereditatem vocantur, ministerium curamque debitam ei non præstiterint; si quidem à tali morbo liberetur, facultatem habebit, si volet, filium filiòsve, aut cognatos, qui neglexerint,

τὸ αὐτὸ ἀποδείξαιεν· καὶ τὸν ἄλλοις νόμοις τὸν πατέρα τοῦτου κειμήλοις, τὰ τριαῦτα πράγματα * πρᾶγούδω.

* ἀπὸ μολύσας τὸν καλὸν λούσαντα.

Εἰ δὲ γνῶμην τῆς γονέων μεταξὺ κυνηγῶν, ἢ μίμων ἑαυτὸν ὁ υἱὸς ἐγκαταλέξει, ἐν τούτῳ ἑπιτηδεύματι διαμείνοι, εἰ μὴ τυχὸν καὶ ὅτι γονεὺς τριαύτης ἑπιτηδεύσεως γεγένησιν.

Εἰ γὰρ ἐκ τῆς εἰρημνύων γονέων βουλομένη τῇ ἰδίᾳ θυγατρὶ ἢ ἐκγόνην ἀνδρὰ δοῦναι, καὶ παρῶν καὶ πλὴν δυνάμιν τῆς ἰδίας φιλοτιμίας ὑπερ αὐτῆς παραχεῖν, ἐκείνη μὴ συναγέσθαι, ἀλλ' αἰσχρὸν βίον ἐπιλέξεται. εἰ δὲ μέλει εἴκοσι πέντε ἐνιαυτῶν ἡλικίας ἢ θυγάτηρ γήνηται, καὶ ὅτι γονεὺς ὑπερδύνονται πάντως ἀνδρὶ σὺν αὐτῇ, καὶ ἴσως ἐκ τούτου συμβῇ εἰς τὸ ἑαυτῆς σῶμα πάντως ἀμδρῆσαι, ἢ διχα συναγέσεως τῶν γονέων ἀνδρὶ ἐαυτῇ, ἐλθόντῳ μὲν τοι γε, συζύξαι. τὸ εἰς ἀχαριστίαν τῇ θυγατρὶ λογίζεσθαι οὐ βουλόμην. ἑπὶ οὐ τῇ ἑαυτῆς, ἀλλὰ τῇ τῆς γονέων αἰτία τὸ γινώσκειται πλημμελήσασα.

Σημειώσαι, ὅτι μετακείνη δύνεται ἢ θυγάτηρ καὶ παρῶν γνῶμην τῆς πατρὸς αὐτῆς πλὴν αὐτῆς γάμου ἐκδοῦναι.

Εἰ τις ἐκ τῆς εἰρημνύων γονέων μητρί, καὶ ὅτι παῖδες αὐτῆς ἢ τέκνα ἔξ αὐτῶν, ἢ παίδων αὐτῆς μὴ ὑπὸντων, ὅτι ἄλλοι αὐτῆς συγγενεῖς ὅτι ἔξ ἀδιαδέπου εἰς τὸ αὐτῶν κληρὸν καλοῦμενοι, ὑπερησίδω καὶ φροντίδα παρορήκουσαν αὐτῇ μὴ ὀφείλοιεν. εἰ μὲν ποιαύτης ἀπαλλαγείη νόσου, ἔσται αὐτῇ ἀδιαπόνητον βούλεται τὴν παῖδα, ἢ τὸν παῖδας, ἢ συγγενεῖς τὸν ἡμεληκότας,